

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

89. ÅRGANG . 15. RÆKKE . 3. BINDS ANDET HALVBIND

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

1969

INDHOLD

<i>Læge K. Albertsen:</i>	
Befolkningsgenealogi	81
<i>Civilingeniør Ernst Haderup:</i>	
Ankersmedeslægten Lund	99
<i>Arkivar, cand. mag. Henning Heilesen:</i>	
John Gudmundsen Effersøe	109
<i>Afdelingsbibliotekar Søren Houmøller:</i>	
Utrykte genealogiske arbejder. En opfordring	124
<i>Arkivar, cand. mag. Hans H. Worsøe:</i>	
Det personalhistoriske materiale i amtsarkiverne og dets udnyttelse	125
<i>Civilingeniør Palle Gravesen:</i>	
Illum studier. Om beboerne af øen Illum og deres efterslægt	143
<i>Små meddelelser: Ridefoged Christen Knudsens efterkommere (Supplement).</i>	
McCulloch of Kindeace. Rettelser og tilføjelser til »Candidati og examinati juris 1737-1936«	183
<i>Anmeldelser:</i>	
Litteratur om Søllerød kommune (<i>Søren Houmøller</i>)	187
E. Essen-Møller: Familial Interrelatedness in a Swedish Rural Population (<i>K. Albertsen</i>)	187
Slægten Hiort i Danmark og Norge (<i>Søren Houmøller</i>)	190
Carl Mygind: Mygindslægter fra Mygindgård ved Assens (<i>Søren Houmøller</i>)	191
Biskop Rasmus Møllers slægt (<i>Hans H. Worsøe</i>)	191
Tilføjelse til anmeldelse af Dansk Økonomstat 1966	192
<i>Register. Ved fuldmægtig Finn H. Blædel</i>	193

Titelblad og indholdsfortegnelse til denne årgang udsendes særskilt sammen med opfordring til at bidrage til Hvem forsker Hvad 1970.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

udgives af SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE og redigeres af samfundets skriftudvalg ved sekretæren, arkivar Hans H. Worsøe, til hvem manuskripter bedes indsendt.

Abonnement kan kun tegnes ved indmeldelse. Foreninger og biblioteker kan optages som medlemmer. Indmeldelse sker ved henvendelse til sekretæren.

Medlemmer, der ønsker oplysning eller vejledning i genealogiske og personalhistoriske spørgsmål, kan henvende sig til OPLYSNINGSTJENESTEN, der efter evne og muligheder under hensyntagen til spørgsmålenes art enten besvarer disse direkte eller indrykker dem i tidsskriftet, når pladsforholdene tillader det. Spørgsmål indsendes til redaktøren.

Redaktionens adresse: Arkivar Hans H. Worsøe, Stenshøj 12, Bruunshåb, 8800 Viborg.

BEFOLKNINGSGENEALOGI

AF K. ALBERTSEN

Genealogiske undersøgelser opdeles sædvanligvis i tre typer, nemlig 1) *anetavlen*, hvori man fra en given udgangsperson følger dennes aner tilbage i tiden, 2) *efterslægtstavlen*, hvori man fra en given udgangsperson (eventuelt et ægtepar) følger dennes (disses) efterkommere fremad i tiden, og 3) *konsangvinitetstavlen*, der ligeledes går ud fra en enkelt person, men hvori man bevæger sig både tilbage og fremad i tiden, idet konsangvinitetstavlen kan opfattes som en kombination af de to foregående typer.

Fælles for disse tre typer af genealogiske undersøgelser er, at udgangspunktet er en enkelt person. Desværre begrænser denne kendsgerning den almene interesse, som sådanne undersøgelser kan have. Enhver anetavle gælder kun for *en* bestemt person (samt dennes hellsøskende) og er derfor af begrænset interesse for andre. I en efterslægtstavle er det ofte tilfældigt, hvem der optræder som »stamfader«, idet denne ofte blot er en person, der optræder på det tidspunkt, hvorfra de ældste kilder er bevarede, eller som antager et navn, hvorved han bliver »stamfader« til slægten af dette navn, men selv stamfædre har fædre, hvad enten de ikke kan eftervises historisk eller bærer et andet navn. I efterslægtstavler af større omfang bliver den enkelte persons tilknytning til stamfaderen mere og mere perifer, jo flere generationer han er fjernet fra stamfaderen, og han vil have adskillige slægtninge, der er nærmere end dem, som findes i efterslægtstavlen. For konsangvinitetstavlen gælder ligeledes, hvad der er sagt ovenfor om anetavlen, at den er af begrænset interesse for andre end udgangspersonen.

Den biologiske betydning af genealogiske undersøgelser er naturligvis stor, specielt inden for arvebiologien, men så snart man arbejder med personer, der er adskilte ved mere end nogle få generationer, bør man være forsigtig med at tillægge slægtskab mellem to personer for stor biologisk betydning. Det samme gælder for personer, der har en fjern, fælles forfader. Dette har gyldighed for personer i enhver af de tre nævnte typer af genealogiske undersøgelser.

På grundlag af disse betragtninger vil forfatteren gerne forsøge at øge interessen for en fjerde type af genealogiske undersøgelser, som man kan betegne som *befolkningsgenealogi*. Først skal der gives nogle definitioner, og på grundlag af et (om end konstrueret) eksempel vil man forsøge at belyse, hvad undersøgelser af denne art er i stand til at yde. Dernæst skal der gives en oversigt over en del udenlandske arbejder, der falder ind under, hvad der her kaldes befolkningsgenealogi. Til slut skal det skitseres, hvorledes sådanne undersøgelser kan foretages på et dansk materiale.

Hvad er befolkningsgenealogi?

Definitioner. Ved en *befolkning* forstås de individer, der lever i et bestemt afgrænset landområde på et givet tidspunkt eller inden for en given tidsperiode. Der indgår således både en geografisk og en tidsmæssig afgrænsning.

Dette landområde kan f. eks. være et sogn, eventuelt flere sammenhængende sogne, en større eller mindre ø eller et hvilket som helst andet geografisk afgrænset område. Når der her udtrykkelig nævnes sogn, skyldes det, at denne geografiske enhed tillige er en administrativ enhed, der i en række lande gennem århundreder har dannet rammen om den registrering af fødsler, vielser og dødsfald, der er af særlig interesse for den type af undersøgelser, der skal omtales her.

Ved *befolkningsgenealogi* forstås studiet af den genealogiske sammenhæng mellem *samtlig*e individer i en *hel* befolkning (i den ovenfor definerede betydning).

Kendskab til den genealogiske sammenhæng mellem en befolknings medlemmer fås ved en systematisk undersøgelse af samtlige registrerede fødsler, vielser og dødsfald inden for det undersøgte landområde og tidsperiode, hvorved man bliver i stand til at foretage en sammenstilling af alle de i kirkebøgerne omtalte enkeltpersoner til familier. Undersøgelser af denne art bygger derfor på de samme kilder som de sædvanlige genealogiske undersøgelser.

Forskellen mellem de traditionelle genealogiske undersøgelser og befolkningsgenealogiske undersøgelser er, at ved de førstnævnte følger man enkelte individer inden for en befolkning eller oftest inden for en række befolkninger (stadig i den ovenfor definerede betydning), mens man ved de sidstnævnte kun medtager personer, så længe de opfylder kriterierne for at tilhøre den befolkning, man undersøger.

Der skal gøres opmærksom på, at det her definerede befolknings-

begreb adskiller sig fra befolkningsstatistikens. Denne anvender to befolkningsbegreber, nemlig de facto og de jure befolkningen, der begge knytter sig til tællinger af befolkningen på givne tidspunkter. De facto befolkningen er den faktisk tilstedeværende befolkning (inklusive tilrejsende) på tællingstidspunktet, mens de jure befolkningen er den hjemmehørende befolkning og således tillige medregner de midlertidigt fraværende på tællingstidspunktet.

Som nævnt har registreringen af de genealogiske kendsgerninger (fødsel, vielse og dødsfald) altid været knyttet til sognet. Det er derfor praktisk at vælge sognet som den mindste enhed ved befolkningsgenealogiske undersøgelser. Der er imidlertid intet, der tyder på, at sognegrænserne nogen sinde har betydet noget som skel mellem individer, f. eks. ved valget af ægtefælle, næppe heller herreds- og amtsgrænserne, men derimod har geografiske forhold, især tidligere, formentlig haft en sådan betydning. Den faktor, der sikkert har den største betydning, er simpelt hen afstanden mellem individerne, uafhængigt af de administrative grænser. Først befolkningsgenealogiske undersøgelser i større landområder vil imidlertid kunne give oplysning om disse forhold og deres skiftende betydning i forskellige tidsperioder.

Enhver befolkning kan opfattes som en delbefolkning af en endnu større befolkning, men som anført er sognet en praktisk mindste enhed at arbejde med, ud fra hvilken man kan bygge sin undersøgelse af befolkningen i større landområder op. Ingen befolkning er fuldstændig isoleret, uanset hvorledes man vælger afgrænsningen af den. Der vil til stadighed være individer, der optages i den, og der vil være individer, der forlader den. Tilvandring og bortvandring er derfor vigtige fænomener, som er af den største betydning ved befolkningsgenealogiske undersøgelser.

Eksempel. Efter disse definitioner skal det beskrives, hvorledes man kan tænke sig den genealogiske sammenhæng i en befolkning anskueliggjort.

En af måderne at gøre dette på er at opfatte den genealogiske sammenhæng mellem en befolknings medlemmer som et *genealogisk netværk* (O. Hertwig (1917)), hvor »knuderne« symboliserer individer, og hvor forbindelseslinierne, »trådene«, symboliserer relationen mellem forældre og børn. Et sådant netværk har en udstrækning i tid og rum.

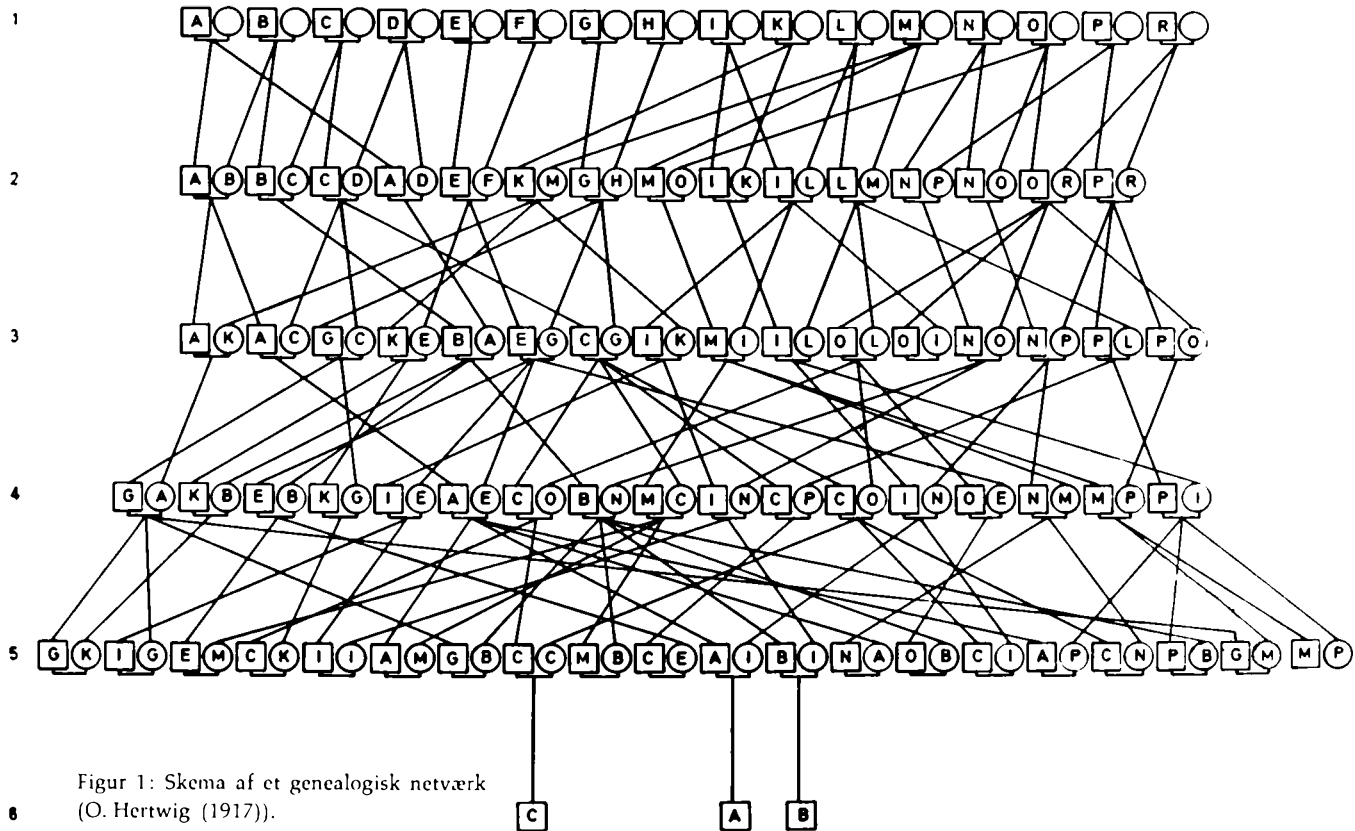
På samme måde som det er vanskeligt eller umuligt at give en grafisk fremstilling af anetavler, efterslægtstavler eller konsangvinitets-

tavler af større omfang, er det om muligt endnu vanskeligere at give en grafisk fremstilling af et genealogisk netværk. Det skal dog forsøges at give en forestilling om et sådant ved hjælp af et eksempel, der stammer fra den tyske zoolog Oscar Hertwig (1917). (Se figur 1). Denne figur er tegnet på grundlag af Hertwigs illustration, men er om-sat til nutidens metode til grafisk fremstilling af slægtskabsforhold.

Figur 1 forestiller ikke nogen konkret befolkning, men en model-befolkning, der f. eks. kan tænkes at være befolkningen i en lille, af-sides beliggende landsby. Da undersøgelsen begynder, findes der i det ældste slægtled 16 ægtepar, A, B, ... R, hvor bogstaverne kan opfat-tes som slægtsnavne, idet mændene er betegnede med bogstaver, mens kvinderne er ubetegnede i første slægtled. Kvadratet betegner mænd og cirklen kvinder. I dette slægtled har hvert ægtepar et eller flere børn, som alle gifter sig og danner de 17 ægtepar, der udgør næste slægtled, og således videre til sjette slægtled, hvor der endnu kun findes tre individer af slægterne A, B og C, hvilket kan opfattes på den måde, at femte slægtled er det nutidige, og at kun tre ægtepar endnu har sat børn i verden.

Denne figur skulle give en grov forestilling om, hvad der ovenfor er betegnet som den genealogiske sammenhæng mellem en befolk-nings medlemmer. Det er imidlertid klart, at der er sket en yderliggå-ende simplificering. Først og fremmest skal det siges, at anvendelsen af begrebet slægtled i denne forbindelse er en fiktion, da der ikke er tale om slægter i sædvanlig betydning. Alle individer i hvert »slægt-led« er arrangeret på en række, hvilket giver en forestilling om sam-tidighed, som ikke eksisterer. I virkeligheden bør figuren betragtes som en art koordinatsystem, hvor den lodrette akse angiver tiden, hvorfor individerne følgelig burde anbringes efter fødselsår, mens den vandrette akse angiver individernes rumlige placering, hvorfor deres rent geografiske opholdssted burde finde et udtryk ved deres placering i forhold til den vandrette akse. Andre forenklinger består i, at kun in-divider, der forplanter sig, er medtaget, mens alle, der dør som børn el-ler forbliver ugifte, er udeladt. Ligeledes er alle bortvandrede udeladt, mens der ingen tilvandring forekommer.

Det skal kraftigt understreges, at alle de tre typer af traditionelle genealogiske undersøgelser er indeholdt i det genealogiske netværk. Det er muligt at opstille anetavler for ethvert individ i de senere slægt-led og at opstille efterslægtstavler for ethvert individ i et af de første slægtled. Læseren opfordres til på grundlag af figur 1 at opstille en anetavle for individet A i sjette slægtled. Det vil vise sig, at han ned-

Figur 1: Skema af et genealogisk netværk
(O. Hertwig (1917)).

stammer fra samtlige 32 personer i første slægtled, idet disse udgør hans 32 aner. Eller det kan forsøges at opstille en efterslægtstavle for »slægten« O i første slægtled. Man vil se, at den uddør i mandslinien i tredje slægtled, men fortsat findes i kvindelinier i femte slægtled. Konsangvinitetstavler kan uden vanskelighed opstilles for ethvert individ i det genealogiske netværk. Har man således opstillet det genealogiske netværk for en befolkning, vil enhver form for genealogisk undersøgelse kunne udføres hurtigt og uden vanskelighed.

Med denne beskrivelse af figur 1 skulle det være muligt for læseren at danne sig en forestilling om, hvad et genealogisk netværk er, og at indse, at enhver befolkning er et genealogisk netværk, om end af langt større dimensioner, hvor hvert individ har sin plads, bestemt af dets slægtskabsforhold til andre individer, og hvor hvert individ er fuldstændigt ligestillet med ethvert andet, uanset om det tilhører en slægt med et bestemt slægtsnavn eller ej.

I en interessant artikel har Edwards (1968) gjort et tilsvarende forsøg på at give en forestilling om den genealogiske sammenhæng mellem medlemmerne af en befolkning. Ethvert individ opfattes som et punkt i et tredimensionelt rum med dimensionerne (geografisk) længde og bredde samt tid. Ethvert punkt er forbundet med to andre punkter, nemlig de punkter, der repræsenterer det pågældende individs forældre. Hele denne struktur af indbyrdes forbundne punkter sammenlignes med atomerne i en krystal, og det diskuteres, hvorledes det er muligt matematisk at beskrive en sådan struktur. Til illustration af sin model benytter Edwards en todimensional figur, der ganske svarer til Hertwigs.

Herefter skal omtales en række af de oplysninger, som et sådant netværk kan give om en befolkning. Det følgende refererer naturligvis ikke længere til de stærkt simplificerede forhold i figur 1, men til virkeligt eksisterende befolkninger.

Det behøver ikke at understreges for dette tidsskrifts læsere, hvilken betydning det ville have for gennemførelsen af *genealogiske undersøgelser*, hvis den genealogiske sammenhæng mellem alle individer i en større eller mindre befolkning var kendt. Derimod er der grund til at fremhæve forskellige forskningsområder, hvor befolkningsgenealogiske undersøgelser er af betydning.

Historisk demografi. Demografien undersøger befolkningens størrelse og sammensætning med hensyn til alder, køn, civilstand m.m. på grundlag af folketællinger og registreringen af fødsler, vielser og dødsfald. Sædvanligvis afgrænses som et særligt forskningsområde den

historiske demografi som studiet af befolkningen før de første folketællinger, men grænsen er ikke skarp, da tidspunktet for den første folketælling er forskelligt i forskellige lande. Desuden kan netop nogle af de arbejdsmetoder (sammenstilling af enkeltpersoner, der omtales i kilderne, til familier), som har givet så store resultater i den historiske demografi, i lige så høj grad anvendes på tidsrummet efter de første folketællinger, idet disse heller ikke indeholder de oplysninger, der er udgangspunktet for sådanne undersøgelser.

Ved simpel optælling i kirkebøgerne kan man få oplysning om antallet af fødte, viede og døde per år i den befolkning, man vil undersøge, men mange andre faktorer kan kun udforskes ved en mere dybtgående analyse af kirkebøgernes oplysninger. Når man har fået kendskab til den genealogiske sammenhæng mellem samtlige medlemmer af en befolkning, kan man bl. a. få belyst: ægtefællernes alder ved vielse, antal børn per ægteskab, afstanden mellem vielse og det første barns fødsel og mellem de enkelte fødsler, hele den frugtbare periodes varighed, ufrugtbare ægteskaber, gentagne ægteskaber, spædbørnsdødelighed og gennemsnitslevealder. Desuden er det muligt at anstille beregninger over frugtbarheden i de forskellige aldersklasser af kvinder. Også oplysning om tilvandring og bortvandring fås ved sådanne undersøgelser.

En række af disse oplysninger får imidlertid først værdi, når de sættes i relation til det samlede befolkningstal i den befolkning, man undersøger. Det er således ikke nok at kende det absolutte antal af fødsler, vielser og dødsfald, men man bør også kunne beregne antallet heraf per f. eks. 1000 indbyggere. For at få det fulde udbytte af den historiske demografis oplysninger skal man kende det totale antal medlemmer af den pågældende befolkning, men ifølge den ovennævnte afgrænsning af den historiske demografi omfatter denne jo kun studiet af befolkningen før de første folketællinger. Det er derfor nødvendigt at søge absolut nøjagtige angivelser af befolkningstallet før dette tidspunkt fra andre kilder. Skattemandtaller er ikke af megen hjælp, da de normalt kun angiver antallet af husstande og oftest kun de skattepligtige, og de forskellige forsøg på at finde omregningsfaktorer, hvorved man skulle kunne beregne det totale folketal ud fra antallet af husstande, er faldet højst varierende ud. Af værdi er kun mandtaller, hvor hver enkelt af samtlige indbyggere på tællingstidspunktet er medtaget, og helst i form af nominative tællinger, dvs. hvor hver enkelt indbygger nævnes ved navn. Der findes i de danske arkiver en del sådanne indbyggerlister fra forskellige egne på forskellige tidspunkter.

Det vil være af værdi at få foretaget en systematisk registrering af dette materiale, således som det er ved at blive gjort i England, hvor man i de seneste år meget overraskende fra arkiverne har kunnet fremdrage en række sådanne indbyggerlister, der var betydeligt ældre end de første folketællinger (Laslett (1966)).

Befolkningsgenetik. Et forskningsområde inden for arvebiologien er befolkningsgenetikken, som undersøger ændringer i den arvemæssige sammensætning af hele befolkninger. Dette har længe været en ren matematisk disciplin, men for at kunne efterprøve opstillede hypoteser og for at få talmæssige udtryk for nogle af de størrelser, der indgår i de matematiske formler, er det nødvendigt at have et erfaringsmateriale fra virkeligt eksisterende befolkninger. Her vil befolkningsgenealogiske undersøgelser i høj grad kunne yde et bidrag.

En af de faktorer, der er af stor interesse i befolkningsgenetikken, er *hyppigheden af ægteskaber mellem beslægtede* og dermed den grad af *indavl*, der findes i den undersøgte befolkning. I de katolske lande kan man benytte sig af de gejstlige arkivers indhold af dispensationer fra forbudet mod ægteskab mellem beslægtede, og disse er da også blevet benyttet i en række lande (se f. eks. Fabritius (1941)). Med undtagelse af Sverige (Alström (1958)) mangler et sådant materiale ganske i de protestantiske lande, hvorfra kun få undersøgelser foreligger på den nulevende befolkning og praktisk taget ingen over, hvorledes hyppigheden af ægteskaber mellem beslægtede har ændret sig i tidens løb. Her vil befolkningsgenealogiske undersøgelser kunne give oplysning om denne hyppighed på forskellige tidspunkter, ikke blot af ægteskaber mellem nærbeslægtede (f. eks. fætter-kusine), men også af ægteskaber, hvor parterne er mere fjernt beslægtede. Den sidstnævnte faktors størrelse og eventuelle betydning er stort set ukendt. På basis af hyppigheden af forskellige typer af ægteskaber mellem beslægtede kan den gennemsnitlige *indavlskoefficient* for den undersøgte befolkning beregnes (Albertsen (1967-68)).

En anden betydningsfuld faktor er den bevægelse af arveanlæg (genstrøm, engelsk: gene flow) fra en geografisk lokalitet til en anden, der foregår, når individer flytter fra et sted til et andet, gifter sig og sætter børn i verden. Dette har man forsøgt at vurdere ud fra kirkebøgenes vielsesregistre, hvor man især har undersøgt afstanden mellem de viedes hjemsted. Denne fremgangsmåde kan imidlertid kritiseres. For det første er det hjemsted, der angives ved vielsen, oftest kun vedkommendes sidste bopæl før vielsen, for det andet kan man sædvanligvis ikke se, hvor parret bosætter sig efter vielsen, og for det tredje

tages der ikke hensyn til, om ægteskaberne er frugtbare, og det er jo det, der er af betydning for arvebiologien. Derfor fås langt sikrere resultater, når undersøgelser af denne art baseres på afstanden mellem forældrenes fødested og deres børns fødested. Særlige interessante resultater med denne metode er nået af Alström (1958) og Alström & Lindelius (1966).

Tidligere befolkningsgenealogiske undersøgelser

I dette afsnit skal omtales en række arbejder, der i de sidste 30-40 år er udført forskellige steder i Europa. Især arbejder, der lægger vægt på at beskrive de anvendte metoder, vil blive omtalt, men også enkelte andre arbejder vedrørende befolkningen i forskellige lokaliteter vil blive nævnt, fordi de fortjener særlig opmærksomhed på grund af deres omfang eller resultater.

Metodologiske arbejder. De første befolkningsgenealogiske undersøgelser påbegyndtes i tyverne under ledelse af Walter Scheidt i Hamburg (knyttet til Museum für Völkerkunde, senere til det antropologiske institut ved Hamburgs universitet). En af Scheidts medarbejdere, Irene Roethig, gav i 1927 den første beskrivelse af teknikken ved et sådant arbejde. Det første stadium består i en udskrift på kartotekskort af fødsels-, vielses- og dødsregistret i kirkebøgerne fra det område, der skal undersøges. Næste stadium er en sortering af kartotekskortene med det formål at sammenstille de i kirkebøgerne omtalte enkeltpersoner til familier (i betydningen forældrepar og deres børn). Det tredje stadium består i at forbinde familierne til slægter. I to senere arbejder har Scheidt (1929, 1932) yderligere beskrevet metoden i detaljer. I de sidstnævnte arbejder er der tillige gjort rede for de talrige beregninger, der kan foretages på det på denne måde erhvervede materiale. Scheidts og medarbejderes undersøgelser over enkelte lokaliteter var nøje knyttet til omhyggelige antropometriske studier af de pågældende befolkninger, og et af formålene med de genealogiske undersøgelser var at finde frem til de individer, der ifølge deres afstamning bedst repræsenterede den oprindelige befolkning på stedet («Altansässigkeit»).

Fra Scheidt og hans medarbejdere stammer en række arbejder fra omkring 1930 til slutningen af den anden verdenskrig over befolkningen i enkelte afgrænsede landområder forskellige steder i Tyskland. (Et par arbejder er offentliggjort efter krigen, men bygger på materiale indsamlet før krigen).

Scheidts metode kom desuden til at danne forbillede for en lang

række lignende arbejder fra andre tyske universiteter, men til principperne for undersøgelser af denne art føjedes intet nyt. Desuden offentliggjordes en række vejledninger i udførelsen af befolkningsgenealogiske undersøgelser. (Nævnes hos Thomsen (1954)).

Mens Scheidt forsøgte at opstille befolkningen efter slægter på traditionel genealogisk vis med udeladelse af døtrenes desendens, blev det fra anden side fremhævet, at man måtte gøre *familien* (et ægtepar og deres børn) til enheden i befolkningsgenealogiske arbejder (Haag (1938)), idet det efterhånden blev klart, at kun når man arbejdede med relativt isolerede befolkninger, kunne opstillingen i slægter gennemføres i større omfang.

Da alle har anset det for tvivlsomt, at man skulle kunne opstille komplette familier i en befolkning fra en større by, er der hidtil ikke udført sådanne undersøgelser. Dette er dog en opgave, der absolut fortjener at blive taget op, og som næppe ville blive så resultatløs, som man har frygtet, da bybefolkninger sandsynligvis ikke er så mobile, som man har forestillet sig.

Efter den anden verdenskrig er videnskabelige arbejder på grundlag af befolkningsgenealogiske undersøgelser stort set ophørt på universiteterne i Tyskland. Arbejdet med registreringen af kirkebøgerne synes dog at fortsætte mange steder i Tyskland, og en række »Dorfsippenbücher« er blevet offentliggjort. Hoffmann (1967) har givet en beskrivelse af, hvor langt dette arbejde er fremme i Schleswig-Holstein.

Tyskland var således i mange år centrum for dette arbejde. Fra områder uden for Tyskland foreligger der i tiden før den anden verdenskrigs afslutning kun enkelte befolkningsgenealogiske arbejder. Der er her især grund til at nævne H. Lundborgs (1932) undersøgelse over lappernes racebiologi, som tillige indeholder et udførligt metodologisk afsnit. Hans arbejde bygger også på en gennemgang af kirkebøger med sammenstilling af enkeltpersoner til familier. (Lundborgs arbejde er udført samtidigt med Scheidts, men han nævner intetsteds Scheidt, selv om det er vanskeligt at tænke sig, at han ikke har kendt dennes arbejder, da begge var antropologer, og antropologiens centrum på daværende tidspunkt var Tyskland).

Efter 1945 opstod derimod i Frankrig interessen for sådanne undersøgelser. Under ledelse af Louis Henry fra Institut National d'Études Démographiques i Paris er der fremkommet en række arbejder, dels en vejledning i, hvorledes sådanne undersøgelser kan foretages (Fleury & Henry (1965)), dels adskillige undersøgelser over befolkningen i enkelte lokaliteter i Frankrig. Metoden er fortsat en overfø-

ring af kirkebøgerne til kartotekskort og sammenstilling af familier (réconstitution des familles). Det er ejendommeligt, at de franske forskere tilsyneladende er uden kendskab til de tyske arbejder fra de foregående årtier, og det fremhæves altid, at Henry er ophavsmanden til undersøgelser af denne art. De franske arbejder udsprang af et forsøg på at finde, hvor stor den ægteskabelige frugtbarhed var i en befolkning, før nogen aktiv fødselsbegrænsning kunne tænkes at have fundet sted.

I *England* er der påbegyndt en række undersøgelser efter fransk forbillede. En interessant oversigt over metoder og problematik er givet af Wrigley (1966). Det er karakteristisk for de franske og engelske arbejder, at hovedvægten er lagt på demografiske synsmåder (frugtbarhed, dødelighed m. m.) og at undersøgelserne ikke søges udstrakt til mere end et enkelt slægtled ad gangen. Det er dog klart, at mere vidtgående undersøgelser af de pågældende befolkninger let kan foretages på grundlag af deres materiale.

Uafhængigt af Wrigley og hans medarbejdere er der i *England* påbegyndt et arbejde af en gruppe forskere i Oxford under ledelse af G. A. Harrison (Küchemann m. fl. (1967), Boyce m. fl. (1968)). Metoden er i princippet den samme som i de i det foregående omtalte undersøgelser, men arbejdet har et videre sigte, idet disse forskere søger at studere de arvemæssige ændringer, der sker i en befolkning over længere tidsrum, og derfor undersøges befolkningen over adskillige generationer.

Arvebiologiske formål har også de arbejder, der er udført i *Italien* af I. Barrai og medarbejdere (1965, 1968). Hans hovedinteresse har været undersøgelser over forekomsten af ægteskaber mellem beslægtede og den arvebiologiske betydning af disse. Hans undersøgelser omfatter 26 sogne i Parmadalen. Også her er der foretaget en udskrift af kirkebøgerne på kartotekskort, men til opstillingen i familier er der i stedet for manuel sortering benyttet elektronisk databehandling af de over 100.000 enkelte kirkebogsindførsler.

Siden omkring 1955 er der i den canadiske provins *British Columbia* af Newcombe og medarbejdere udført et arbejde af endnu større omfang. Arbejdet har til formål at sammenstille alle registreringer af fødsler, vielser og dødsfald til familier i et område med en befolkning på ca. en million. Arbejdet omfatter i øjeblikket årene 1946-1966 og omfatter ca. en million registreringer. Hele dette arbejde er udført ved hjælp af materiale, der eksisterede i forvejen, men Newcombe og hans medarbejdere har ved hjælp af moderne databehandlingsmetoder

gjort det muligt at udnytte de foreliggende data langt mere effektivt end det før har været muligt ved manuelle sorteringsmetoder. I princippet består arbejdet blot i at forbinde oplysninger om forældrenes vielse med oplysninger om de børn, der senere fødes i dette ægteskab. Denne procedure betegnes på engelsk som record linkage (på dansk er foreslået betegnelsen datakobling). Dette princip er jo det samme som enhver genealog benytter ved enhver undersøgelse, men ved det canadiske projekt udføres dette arbejde ved hjælp af elektronisk databehandling i et omfang og med en hastighed, som ingen genealog hidtil har ovovet at drømme om. (Newcombe (1964, 1966, 1968)). Det canadiske arbejde har nu lige netop strakt sig over så lang tid, at det ikke længere blot omfatter to generationer (forældre-børn), men tredje generation er ved at dukke op, idet børnene nu selv optræder som viiede og selv sætter børn i verden. Tænkes dette arbejde fortsat i endnu en årrække vil man få, hvad Newcombe betegner som »a collective family tree« for den pågældende befolkning, eller hvad Hertwig allerede 1917 betegnede som et genealogisk netværk.

På *Island* er et lignende arbejde i gang omfattende i alt 170.000 fødsler i tidsrummet 1916-1966 (Bjarnason (1968)).

Endelig skal nævnes et arbejde fra *Sverige* af Essen-Möller (1967). Dette har til formål at undersøge hvor meget slægtskab, der var indbyrdes mellem samtlige medlemmer af befolkningen i to sydsvenske sogne på en bestemt dato (i 1947). Arbejdet er baseret på genealogiske metoder, men er begrænset ved at udgangspunktet for undersøgelsen kun er de individer, der boede i sognet på skæringsdagen. (Se anmeldelsen heraf i dette hæfte af Personalhistorisk Tidsskrift).

Fra *Danmark* er der ikke offentliggjort befolkningsgenealogiske arbejder af den ovenfor omtalte type. Dog har Sutter og Tabah (1956) offentliggjort et arbejde om Thule-eskimoerne. Et endnu større og meget detaljeret arbejde om den samme befolkning er under udarbejdelse af Lisbet Gilberg, Aage Gilberg og Mogens Holm. (De trykte kirkebøger fra Glostrup og enkelte andre sogne er at betragte som materialesamlinger, men vil kunne danne et særdeles lettilgængeligt udgangspunkt for befolkningsgenealogiske undersøgelser i de pågældende sogne).

Et beslægtet, men ikke egentligt befolkningsgenealogisk arbejde er påbegyndt i *Norge*. Arbejdet udføres under ledelse af professor Knut Mykland fra universitetet i Bergen og går ud på at overføre indholdet af folketællingen 1801 for hele Norge til magnetbånd (Mannsaker (1969)). Arbejdet har i første omgang til formål at indsamle demografiske og sociologiske oplysninger, men det er fra begyndelsen til-

rettelagt således, at det vil kunne udnyttes i vid udstrækning til genealogiske og historiske undersøgelser. Værdien vil dog reduceres af, at den pågældende folketælling (ligesom den danske fra samme år) ikke indeholder oplysning om de anførte personers fødested. Det ville i højeste grad være ønskeligt om en tilsvarende plan kunne realiseres i Danmark, og forfatteren vil gerne opfordre interesserede til at indlede et samarbejde om et lignende arbejde i Danmark. Dog skal det med det samme fastslås, at det vil være langt at foretrække at udføre arbejdet på grundlag af folketællingen fra 1845, hvor fødestedet for første gang medtages, idet man derved blev i stand til at undersøge befolkningens vandringer. Et sådant arbejde ville være et væsentligt supplement til enhver befolkningsgenealogisk undersøgelse af de i denne artikel beskrevne art, idet man, når arbejdet med overførelsen af folketællingslisterne til hulkort og magnetbånd var afsluttet, kunne få oplysning om opholdsstedet på tællingstidspunktet for alle personer med et givet fødested. Dette kunne eventuelt tænkes realiseret for hvert eneste sogn i Danmark. Desuden ville et nærmest ubegrænset antal undersøgelser kunne udføres af demografisk, sociologisk, historisk og genealogisk art. Arbejder af lignende art som det norske er allerede udført i England, men kun på stikprøver, dvs. at f. eks. kun hver tiende familie indgår i undersøgelsen (Armstrong (1966)). Undersøgelser med denne begrænsning har kun demografiske formål, men kan naturligvis ikke give genealogiske oplysninger. (Se note 1).

Undersøgelser over befolkningen i enkelte lokaliteter. Der er her først og fremmest grund til at nævne Scheidts bog (1932) om befolkningen på øen Finkenwärder i Elben ved Hamburg. Et indtryk af omfanget fås ved at anføre, at udskriften af kirkebogen for tidsrummet 1629-1870 omfattede ca. 28.000 kartotekskort. På grundlag af disse var det muligt at opstille 151 stamtavler omfattende 14.544 personer. Det angives, at kun ca. 2-3 promille af samtlige i kirkebogen anførte personer *ikke* kunne bringes i sammenhæng med de nævnte stamtavler. Desværre er der intet oplyst om omfanget af de enkelte stamtavler.

Desuden bør her igen nævnes H. Lundborgs bog om lapperne racebiologi (1932). Kirkebøgerne i fire sogne er bearbejdede fra begyndelsen til 1890, dvs. for tidsrum af 40-100 år, hvor der ialt registreres ca. 19.000 fødsler og ca. 11.000 dødsfald. På grundlag af en sammenstilling til familier beregnes en lang række demografiske data for den lappiske befolkning, dels nomaderne, dels den bosiddende befolkning.

Fra Frankrig er Gautier og Henrys bog om befolkningen i Crulai

i Normandiet (1958) et standardværk både med hensyn til fremstilling af den anvendte metode og de indvundne resultater. Denne bog bygger på et gennem mange år indsamlet materiale af lokalhistorikeren Gautier, der først på et sent tidspunkt i sit arbejde kom i kontakt med demografen Henry, som derefter var i stand til at udnytte materialet med så store resultater. Dette arbejde dannede grundlag for en række lignende arbejder om befolkninger i andre egne af Frankrig. Et enkelt af Gautier og Henrys resultater kan nævnes i forbigående, nemlig at nedgangen i fødselstallet i Frankrig begyndte omkring 1780-1790 længe før end i noget andet land i Europa, og at forklaringen herpå kun synes at kunne være, at den brede befolkning allerede da havde et vist kendskab til fødselsbegrænsning.

En komplet bibliografi over befolkningsgenealogiske arbejder over befolkningen i enkelte lokaliteter er særdeles vanskelig at udarbejde, da publikationerne findes spredt i såvel historiske som medicinsk-biologiske tidsskrifter. Litteraturen indeholder desuden en række oplysninger om påbegyndte arbejder, som dog aldrig synes at være blevet offentliggjort. I denne artikel er der dog kun omtalt arbejder, der findes tilgængelige i danske biblioteker.

Skitse til en vejledning i befolkningsgenealogiske undersøgelser i Danmark

Som anført i indledningen er formålet med denne artikel at beskrive en synsmåde på genealogiske undersøgelser, der adskiller sig fra den traditionelle. Den synes at være opstået omkring 1920-1930 hos forskellige forskere, der formentligt har arbejdet uafhængigt af hverandre, og den er genindført eller genopdaget omkring 1950 i Frankrig og derfra overført til England. Som nævnt er sådanne undersøgelser ikke publiceret i Danmark.

Udenlandske anvisninger til praktisk arbejde af befolkningsgenealogisk art. Der findes følgende lettilgængelige anvisninger. På tysk findes D. Thomsens kapitel »Kirchenbuchverkartung« i P. Ingwersens »Methodisches Handbuch für Heimatkunde« (1954), på fransk Fleury og Henrys bog »Nouveau manuel de depouillement et d'exploitation de l'état civil ancien« (1965) og på engelsk E. A. Wrigleys kapitel om »family reconstitution« i den af ham udgivne »Introduction to English Historical Demography« (1966).

I det følgende skal beskrives, hvorledes et sådant arbejde kunne udføres i Danmark, dels på basis af litteraturen om emnet, dels på grundlag

af et begrænset (upubliceret) erfaringsmateriale fra en undersøgelse af befolkningen i et dansk landsogn.

1. Først udvælges den befolkning, der ønskes undersøgt. Resultatet, der kommer ud af undersøgelserne, afhænger af de foreliggende kirkebøger, i langt mindre grad af andre kilder. Man må sikre sig, at kirkebøgerne er velbevarede, at de er nogenlunde læselige, og man bør skønne over, hvorvidt der er »huller« i rækken af indførsler, som helst skal være nogenlunde detaljerede. Bedst er det, om kirkebogen går tilbage til mindst omkring 1700. Den enkelte forsker bør næppe begynde at arbejde med mere end et eller to sogne, da arbejdet er omfattende og langvarigt. Dog bør man ikke undlade at »skæve« til, hvornår kirkebøgerne for de omkringliggende sogne begynder, dels fordi undersøgelsen eventuelt senere skal udstrækkes til disse sogne, dels på grund af muligheden for at identificere tilflyttede personer eller opspore bortvandrede fra ens »eget« sogn. Eventuelt kunne man tænke sig, at en gruppe interesserede besluttede sig til at bearbejde hver sit af en række sammenhængende sogne.

2. Er sognet valgt, kan man påbegynde udskriften af kirkebogen. Hver enkelt indførsel i fødsel-, vielses- og dødsregistret overføres til et kartotekskort med fortryk for hvert af de tre registre. Vielsesregistret bør udskrives dobbelt, således at man får to sæt kort, der kan sorteres alfabetisk efter mænd og efter kvinder. Alt afskrives bogstavret. Alle indførsler medtages, også på dødfødte. Tvillinger får hver sit kort. Registreringen begynder ved kirkebogens begyndelse og kan f. eks. fortsætte til udgangen af det 19. århundrede (31.12.1900). Det vil dog ofte være praktisk at begynde med de nyere kirkebøger, før man går i gang med de ældre.

3. Statistiske optællinger. Når udskriften af kirkebogen er afsluttet, foretages en optælling af antallet af fødsler pr. år (eventuelt pr. måned). Heri skal inkluderes de børn, der er døde udøbte og derfor i lange perioder oftest kun figurerer i dødsregistret. Dødfødte børn opføres i en særskilt rubrik. Der foretages sammentællinger for hvert tiår (dette begynder 1.1. i årene med endetal 1 (ikke nul!) ifølge almindelig statistisk konvention, f. eks. 1701-10, 1711-20 osv.). Dødsregistret og vielsesregistret behandles på tilsvarende måde.

4. Herefter foretages sammenstillingen til familier (familierekonstitutionen). På basis af angivelserne ved fødselsindførslerne af faderens (eventuelt også moderens) navn sorteres samtlige fødselskort efter fædrenes navne. Heri inkluderes også de døde udøbte børn og de dødfødte. Derefter udfærdiges for hver familie et *familieskema* med nav-

ne på forældrene og samtlige børn. Der opføres kun et ægtepar på hvert skema. Ved gentagne ægteskaber anføres krydshenvisninger. Herefter sorteres fødselskortene på ny, og man forsøger at finde så mange af de som forældre anførte blandt personerne på fødselskortene, og på familieskemaerne anføres henvisninger til de familieskemaer, hvor forældrene optræder som børn. Kortene fra dødsregistret og vielsesregistret gennemgås, og oplysningerne påføres familieskemaerne. På hvert familieskema anføres ægtefællerne for de børn, der gifter sig, og der henvises til de af dem dannede familier. Ved denne fremgangsmåde etableres forbindelsen mellem generationerne. For børn født uden for ægteskab udfyldes et »familie«-skema for barnets forældre på samme måde som for et ægteskab. Under familierekonstitutionen er der en række problemer om identitet og identifikation, som det vil føre for vidt at behandle her. En anden vanskelighed ved at udføre sådanne arbejder på en dansk befolkning er de vekslende navne. Først erfaringen vil kunne vise, hvad de mest hensigtsmæssige sorteringsprocedurer vil være, når befolkningen ikke har faste slægtsnavne, men anføres i kirkebøgerne under patronymika og vekslende tilnavne.

5. Beregninger på grundlag af de udfyldte familieskemaer. Dette er et meget stort område og vil ikke blive behandlet her, men eventuelt i en senere artikel.

Dette afsnit er kun tænkt som en skitse over, hvorledes befolkningsgenealogiske undersøgelser kan udføres. Hvis der er tilstrækkelig interesse for emnet, vil en detaljeret vejledning senere blive udarbejdet.

Der er kun talt om kirkebøgerne som kilde. En befolkningsgenealogisk undersøgelse kan *ikke* gennemføres, hvis kirkebøgerne *ikke* er bevarede, men findes de, kan deres oplysninger naturligvis suppleres med oplysninger fra skifter, folketællingslister, lægdsruller m.v. Disse vil dog oftest kun tjene til identifikation af eller adskillelse mellem de i kirkebogen optrædende personer.

Udførelsen af et sådant arbejde er naturligvis omfattende og langvarigt, og vil sandsynligvis for den enkelte forsker strække sig over år. På grund heraf vil det derfor være hensigtsmæssigt, at personer, der kunne tænke sig at gå i gang med arbejder af denne art, kunne samarbejde om fordeling af arbejdsopgaver og om udformning af kartotekskort og skemaer. Det sidstnævnte vil især være af betydning i tilfælde, hvor et påbegyndt arbejde må fortsættes af andre. Forfatteren vil gerne påtage sig en sådan koordinering og yde vejledning ved påbegyndelse af befolkningsgenealogiske arbejder.

Undersøgelser af den omtalte art er af den største betydning for en

række forskningsområder: genealogi, historisk demografi, befolkningsgenetik, social og økonomisk historie, lokalhistorie m.m. Udførelsen af befolkningsgenealogiske undersøgelser er derfor en opgave, der bør tages op i Danmark. Der foreligger et stort, ensartet kildemateriale, der har en meget høj grad af nøjagtighed, og som står fuldt på højde med det, hvorpå de omtalte udenlandske undersøgelser bygger.

LITTERATUR:

Acheson, E. D. (ed.): Record Linkage in Medicine. Proceedings of the International Symposium, Oxford, July 1967. Edinburgh. 1968.

Albertsen, K.: Anesammenfald og aneforskydning. Sewall Wrights indavlskoefficient, en biologisk relevant beregningsmetode. *Personalthistorisk Tidsskrift 87-88* (15. rk., 2. bd.). 171-184. 1967-68.

Alström, C. H.: First cousin marriages in Sweden 1750-1844 and a study of the population movement in some Swedish sub-populations from the genetic-statistical viewpoint. *Acta genetica et statistica medica*. 8. 295-369. 1958.

Alström, C. H. & Lindelius, R.: A study of the population movement in nine Swedish sub-populations from the genetic-statistical viewpoint. *Supplementum ad Acta genetica et statistica medica*, vol. 16, 1966. 42 sider.

Armstrong, W. A.: Social structure from the early census returns. I: Wrigley, E. A. (ed.) (1966), pp. 209-237.

Barrai, I., Cavalli-Sforza, L. L. & Moroni, A.: Record linkage from parish books. I: *Mathematics and Computer Science in Biology and Medicine*. London (Medical Research Council). 1965. Pp. 51-60.

Barrai, I., Moroni, A. & Cavalli-Sforza, L. L.: Further studies on record linkage from parish books. I: Acheson, E. D. (ed.) (1968), pp. 270-282.

Bjarnason, O.: Record linkage in a self-contained community. I: Acheson, E. D. (ed.) (1968), pp. 62-69.

Boyce, A. J., Küchemann, C. F. & Harrison, G. A.: The reconstruction of historical movement patterns. I: Acheson, E. D. (ed.) (1968), pp. 303-319.

Edwards, J. H.: The interpretation of pedigree data. I: Acheson, E. D. (ed.) (1968), pp. 282-295.

Essen-Möller, E.: Familial interrelatedness in a Swedish rural population. *Supplementum ad Acta genetica et statistica medica*, vol. 17, 1967. 77 sider.

Fabritius, A.: *Anetavlen*. København. 1941.

Fleury, M. & Henry, L.: *Nouveau manuel de dépouillement et d'exploitation de l'état civil ancien*. Paris (Institut National d'Études Démographiques). 1965. 182 sider.

Gautier, E. & Henry, L.: *La population de Crulai, paroisse normande. Étude historique*. Paris (Presse universitaires de France) 1958. 269 sider. (Institut National d'Études Démographiques, cahier no. 33).

Glostrup sogns kirkebog 1676-1814. København 1957-(1964).

Haag, F. E.: Der Beitrag der Einzelforschung zur sippenmässigen Bestandsaufnahme des deutschen Volkes. *Archiv für Bevölkerungswissenschaft und Bevölkerungspolitik*. 8. 335-344. 1938.

Hertwig, O.: Das genealogische Netzwerk und seine Bedeutung für die Frage der monophyletischen oder der polyphyletischen Abstammungshypothese. *Archiv für*

mikroskopische Anatomie. II. Abteilung für Zeugungs- und Vererbungslehre. 89. 227–242. 1917.

Hoffmann, G. E.: Kirchenbuchverkartung. Familienkundliches Jahrbuch Schleswig-Holstein. 6. 57–63. 1967.

Küchemann, C. F., Boyce, A. J. & Harrison, G. A.: A demographic and genetic study of a group of Oxfordshire villages. *Human Biology*. 39. 251–276. 1967.

Laslett, P.: The study of social structure from listings of inhabitants. I: Wrigley, E. A. (ed.) (1966), pp. 160–208.

Lundborg, H.: The Race Biology of the Swedish Lapps. I. Uppsala (Almquist & Wicksell). 1932.

Mannsåker, D.: Folketeljingsdata frå 1801 på magnetbånd. *Nordisk Arkivnyt*. 14.5.1969.

Newcombe, H. B.: Pedigrees for population studies. A progress report. Cold Spring Harbor Symposia in Quantitative Biology. 29. 21–31. 1964.

Newcombe, H. B.: Present state and long-term objectives of the British Columbia study. *Proceedings of the Third International Congress of Human Genetics*. Baltimore (Johns Hopkins University Press). 1966, pp. 291–313.

Newcombe, H. B.: Multigeneration pedigrees from linked records. I: Acheson, E. D. (ed.) (1968), pp. 295–303.

Roethig, Irene: Zur familienkundlichen Erforschung ländlicher Gemeinden. *Zeitschrift für Niedersächsische Familiengeschichte*. 9. 213–220. 1927.

Scheidt, W.: Volkstumkundliche Forschungen in deutschen Landgemeinden. *Archiv für Rassen- und Gesellschaftsbiologie*. 21. 121–191. 1929. (Især afsnittet Bevolkerungsbiologie, pp. 147–176).

Scheidt, W.: Niedersächsische Bauern. II. Bevölkerungsbiologie der Elbinsel Finkenwälder vom dreissigjährigen Krieg bis zur Gegenwart. Jena (G. Fischer). 1932. 95 sider. (Deutsche Rassenkunde, bd. 10).

Sutter, J. & Tabah, L.: Méthode mécanographique pour établir la généalogie d'une population. *Population (Paris)*. 11. 507–530. 1956.

Thomsen, D.: Verkartung der Kirchenbücher. I: Ingwersen, P. (ed.): *Methodisches Handbuch für Heimatkunde*. Schleswig. 1954. Pp. 161–186.

Wrigley, E. A.: Family reconstitution. I: Wrigley, E. A. (ed.) (1966), pp. 96–159.

Wrigley, E. A. (ed.): *An Introduction to English Historical Demography from the Sixteenth to the Nineteenth Century*. London (Weidenfeld & Nicolson). 1966.

NOTE:

1. Efter afslutningen af manuskriptet er stud. mag. J. Elklit, Århus, blevet tildelt guldmedalje for sin besvarelse af Århus Universitets prisopgave i historie for 1968, der havde ordlyden: »Der ønskes en undersøgelse af de metodiske problemer ved anvendelsen af moderne databehandling til en genanalyse af det bevarede materiale fra en af de danske folketællinger i det 19. århundrede«. Besvarelsen af opgaven foreligger nu offentliggjort med titlen »Folketællingen 1845. Metodiske problemer ved databehandling af et folketællingsmateriale«. Bd. 1–2. Forskningsrapport fra Sociologisk Afdeling, Institut for Statskundskab, Århus Universitet. Århus. 1969. Besvarelsen bygger på en stikprøve på 0,2 % af den danske befolkning i 1845, svarende til 1 % af samtlige husstande. Dr. oec. Hans Chr. Johansen, Økonomisk Institut, Århus Universitet, arbejder med en analyse af befolkningsudviklingen 1787–1801 i Røvsø herred, Randers amt.

ANKERSMEDESLÆGTEN LUND

AF

ERNST HADERUP

Med tre ankersmede på Holmen i København, helbrødrene *Jochum* og *Christen Jochumsen Lund* og deres halvbroder *Jonas Jochumsen Lund* begynder slægten i det nuværende Danmark. De var født år 1700, 1705 og 1718 i Lund i Skåne som henholdsvis nr. 7, 9 (den yngste i faderens første ægteskab) og 14 af faderens i alt 16 børn og har dermed numrene 8, 10 og 15 i efterfølgende tavle, hvori faderen er pro-band.

At tavlen er ufuldstændig er vel i og for sig en overflødig bemærkning – hvilken tavle er ikke det? Mod denne vil man i hvert fald kunne indvende, at dens agnatiske forgreninger ikke er ført frem til nutiden, eller så langt som de måtte være nået. Trods dette forekommer den forf. at have en vis værdi, dels derved at den har cognatisk sammenhæng med en tidligere udførligt beskrevet slægt (Knud Justsen Haderup's efterslægt, Århus 1945; jfr. En gammel Skive-slægt. Fra Viborg Amt 1946, samt Præsten Anders Villadsens efterslægt, P. T. 12 rk., 2. bd.), og dels derved at den på grundlag af de i Sverige foretagne undersøgelser bringer en af de ret mange slægter Lund »på plads«.

Tavlen handler om jævne folk, som gennem deres håndværk opnåede en vis borgerlig velstand i kongens by. Blandt de tre brødrers 16 børn var 4 sønner ankersmede, og 2 døtre vides at være blevet gift med smede; de resterende 10 var alle døtre, af hvilke de 7 vides at have været gift med mænd af andre beskæftigelser, medens de 3's skæbner ikke er tilstrækkelig kendt, til at deres eventuelle ægtemænds fag kendes.

Allerede den næste generation, tavlens fjerde slægtled, er så ufuldstændig kendt, at statistik ikke kan forsøges. Det skal derimod påpeges, at generationen indeholdt 3 drenge, som meget vel kan have fået børn med navnet Lund, hvilket også gælder én af de ganske få kendte blandt de tre ankersmede-brødrers oldebørn.

FØRSTE SLÆGTLED

1. *Jochum Jönsson*, f. o. 1663, formentlig i Lund, Skåne, + tidligst

1728. S. af Jens Bengtson og Bengta Jochumsdotter. J. B. var muligvis Jöns Grovsmed, som 1658 ejede den gård i Lund, der i 1691's »sjättepenningsslängd« betegnes som nr. 10 i Krafts rode.

I skiftet 3/3 1677 efter Bengta J. anføres Jochum Jönsson som 14 år gl. I en ansøgning 3/5 1728 til magistraten i Lund om skat-
telindring p.g.a. »alderdom med sjukdom« opgav Jochum Jönsson at være 70 år och några månader, måske som følge af en erindringsforskydning forårsaget af, at ansøgningen var begrundet bl. a. med alderdom.

Borger og smedemester i Lund.

~ 1° Lund 22/4 1687 *Cicilia Christensdotter*, for hvem der sjæleringedes (dvs. første ringning efter dødsfaldet) i Lund 29/12 1708. 9 børn kendes: Andet slægtled nr. 2-10.

~ 2° Lund 13/10 1709 *Sara Jonasdotter Wall*.
7 børn kendes: Andet slægtled nr. 11-17.

De i alt 16 børns skæbner er for de 12's vedkommende kun højst ufuldkommen kendt.

ANDET SLÆGTLED

Jochum Jönsson's børn med *Cicilia Christensdotter*
(se nr. 1).

2. Jöns, dt. 15/2 1688 Lund.

3. *Oluf Jochumsen*, f. 30/8 1689 Lund, dt. 1/9.

Akademismed og oldermænd i Lund. 1736 havde han en smedje ved Skomakaregatan i Lund i sin svigerfaders hus. Hans søn Johannes (f. 17/3 1722 Lund) efterfulgte ham 1745 som akademismed.

~ Lund 8/6 1714 *Chatarina Christiansdotter*.

10 børn, 4 drenge, hvoraf et par tvillinger, og 6 piger blev født i Lund 1715-1731, men da børnenes skæbner kun er højst ufuldkommen kendt, medtages de ikke her.

4. *Per*, f. 5/7 1691 Lund, dt. 8/7.

5. *Catharina*, f. 27/6 1693 Lund, dt. 2/7, † før moderen, antagelig før 27/12 1697.

6. *Benta*, dt. 7/4 1695 Lund, † før moderen, antagelig før 27/12 1697.

7. *Benta Catharina*, f. 27/12 1607, dt. 1/1 1698, † før moderen.

8. *Jochum Jochumsen Lund*, f. 16/9 1700 Lund, dt. 22/4; † 23/12 1753 Kbh.

Ankersmedemester, boede i Langebrogade, Christianshavn.

Skiftebrev nr. 53/1754, Kbh. mag. skiftekomm. viser hans efterladte formue som 24.226 Rdl. 2 Mk. 4 Sk.. udgifter, gæld og besværing 5.770 Rdl. 4 Mk. 8 Sk., således at enken og hans 6 efterlevende børn i alt arvede 18.446 Rdl. 3 Mk. 12 Sk. (regnefejlen skyldes ikke forf.).

~ 1° *Dorthea Mortensdatter*, bgr. 18/4 1737 Kbh. V. Frel. k. Skifte forgæves eftersøgt.

6 børn: Tredje slægtled nr. 18-23.

~ 2° 8/10 1738 Kbh. *Margrethe Elisabeth Schou*, som overlevede ham. Bryllupsvisе, Bibl. Dan., sp. 1272.

2 børn: Tredje slægtled nr. 24-25.

9. *Christina*, f. 1/9 1702 Lund, dt. 5/9.

10. *Christen Jochumsen Lund*, f. 9/7 1705 Lund, dt. 13/7; † 26/1 1766 Kbh., begr. 31/1 V. Frl. k., Ndr. kgd.

Ankersmedemester, boede i Toldbodgade, senere Langebrogade 19, Christianshavn. 1733 nævnt som smedesvend, 1735 & flg. som ankersmed, anker- og grovsmed eller ankersmedemester.

Kbh. bytings prot. for tinglysn. og proclamata 29/3 1762 nr. 20 viser, at han 16/3 1762 ved afståelsen til sønnen Jochum af »min iboende gård« betingede sig 3 værelser og køkken rum til jernfang og smedekul m.v. samt staldrum til en hest.

Kbh. mag. skiftekomm., forsegl. prot. 1765-67, s. 172 m. fl. til s. 250 udviser 20/11 1765 registrering efter begæring af vinhandler Stephen Lemvig, der samme dag var beskikket til værge for C.J.L., i dennes »forrige ankersmeds beboede værelser hos sønnen Jochum Lund ankersmed på hiørnet af Langebroegaden«. Til stede var, foruden C.J.L. og værgen, sønnerne Jochum og Peter, svigersønnen Jens Bagger og på den fraværende svigersøn, Johann Nicolai Schmerkell's vegne Jens Sonnichsen. Boet indeholdt i rede penge kroner, rubler, specie ducater o.a. til et beløb af 2.400 Rdl. 1 Mk. 4 Sk. samt, foruden naturalier m.v., veksler og panteforskrivninger m.v. til et beløb af 4.372 Rdl. 1 Mk. 4 Sk. (til indtægt). Efter C.J.L.'s død blev boet, uden at være gjort op, extraderet til ovennævnte arvinger. Sørgekvad, Bibl. Dan., sp. 1272.

~ ca. 14/2 1735 (iflg. sørgekvadet) *Maria Jacobsdatter Fyrendahl*, begr. 26/7 1760 Kbh. V. Frel. k. »på Gammel Urtegård«. Skifte forgæves eftersøgt.

5 børn: Tredje slægtled nr. 26-30.

II.

Jochum Jönsson's børn med Sara Jonasdatter Wall

(se nr. 1).

11. *Cicilia Maria*, f. 24/8 1710 Lund, dt. 28/8; antagelig + før 25/12 1713.
12. *Jonas*, f. 10/12 1712 Lund, dt. samme dag; antagelig + før 14/3 1718.
13. *Cicilia Maria*, f. 22/12 1713 Lund, dt. 25/12.
14. *Bengta*, f. 3/11 1715 Lund, dt. 6/11; antagelig + før 17/3 1720.
15. *Jonas Jochumsen Lund*, f. 11/3 1718 Lund, dt. 14/3; bgr. 17/10 1777 Kbh. V. Frel. k., østre kgd.

Ankersmed, boede 1762 »Syndervoldstræde 200, stuen nr. 7«, Christianshavn.

Skifte forgæves eftersøgt i underadmiralitetens skifteprot., hof- og stadsrettens forseglingsprot., klasse 5 og 8, register over samfrændeskifter.

~ copulationsafgift 5/2 1753 Kbh. Trin. s. *Christine Marie Jensdatter*, bgr. 15/5 1790 Kbh. V. Frel. k., østre kgd., 68 år gl. Skifte forgæves eftersøgt.

3 børn kendes: Tredje slægtled nr. 31-33.

16. *Bengta Catharina*, f. 17/3 1720 Lund, dt. samme dag.
17. *Gabriel*, f. 9/5 1722 Lund, dt. 13/5.

TREDJE SLÆGTLED

I.

Jochum Jochumsen Lund's børn med Dorteia Mortensdatter

(se nr. 8).

18. *Margrethe Cathrine Lund*, f. 25/2 1726 Kbh., dt. 28/12 V. Frel. k., + 4/4 1771 (Richter).
~copulationsafgift 1/12 1747 Kbh. V. Frel. s. *Johannes Gregersen Langballe*, f. ca. 1714, + 23/10 1780, 66 år (Richter). Materieforvalter på Holmen, Kbh. Var 1747 skriverkarl; 1753 fuldmægtig hos pakhusskriver Schade.
Eventuel descendens ukendt.
19. *Cecilia Maria Lund*, f. 24/9 1730 Kbh., dt. 27/9 V. Frel. k., bgr. 19/10 1763 Roskilde (Carøe V, s. 48).
~ 13/5 1750 Kbh. (Carøe II, s. 4) *David Bergau*, f. i Königsberg, + Kbh. ca. 1773. Amtskirurg i Kbh. 1746, skibskirurg i ostindiefart

- 1751-53, stadskirurg i Roskilde 1757; 1773 på ny i Kbh. (jfr. Carøe II og V samt Ingerslev).
 Han ~ 1° 2/9 1745 Kbh. *Anne Cathrine Nielsdtr. Schiøtt*, † 28/4 1749 Kbh.
 Han ~ 3° 4/9 1765 Roskilde med *Ellen Kirstine Hartmann*.
 Evnetuel descendens ukendt.
20. *Anne Dorothea Lund*, dt. 20/9 1732 Kbh. V. Frel. k., levede 1755 (fadder for nr. 32); var 1753-54 (skiftet efter faderen):
 ~ *Christian Petersen*, ankersmed i Kbh.
 Eventuel descendens ukendt.
21. *Kirstine Lund*, dt. 2/12 1733 Kbh. V. Frel. k.; var 1753-54 ugift i Kbh.
22. *Marthe Malehna Lund*, f. 21/4 1735 Kbh., dt. 23/4 V. Frel. k.
 ~ 12/10 1754 Kbh. V. Frel. k. *Martin Sørensen*, f. jan. 1726 Haderslev, † 26/4 1801 Randers. Regimentskirurg i Horsens, Kolding, Ålborg og Viborg. (jfr. Carøe II og V).
 Eventuel descendens ukendt.
23. *Pernille Lund*, f. 3/3 1737 Kbh., dt. 6/3, † senest 1753.

II.

Jochum Jochumsen Lund's børn med Margrethe Elisabeth Schou
 (se nr. 8).

24. *Dorthe Lund*, f. 15/11 1739 Kbh., dt. V. Frel. k., levede 1754, Kbh.
 25. *Agnetha Lund*, f. 25/2 1741 Kbh., dt. 28/2; † senest 1753.

III.

Christen Jochumsen Lund's børn med Maria Jakobsdatter Fyrendahl
 (se nr. 10).

26. *Jochum Hans Christensen Lund*, dt. 22/11 1735 Kbh. Nic. k.; boede 1787, men ikke 1801 i den fra faderen 16/3 1762 overtagne ejendom Langebrogade 19, Christianshavn. Skifte forgæves søgt i 1771-98 hof og stadsrettens forseglingsprot. klasse 5 og 8, 1781-1810 register over samfrændeskifter, 1792-97 og 1809-15 anmeldelsesprot. og 1798-1815 generalregistre.
 Ankersmed.
 ~ copulationsafgift 13/10 1765 Kbh. Holmen s. (vielse forgæves søgt i Bremerholms ætteskabs-lysebog 1764-80 og V. Frel. vielsesprot. 1750-92 vedr. tiden okt. 1765-dec. 1767) *Catarine Marie Jørgensen*, f. ca. 1748, levede 1787.
 3 børn kendes: Fjerde slægtled nr. 34-36.

27. *Christine Marie Lund*, dt. 12/3 1737 Kbh. Nic. k., † 1782 (Lengnick).
 ~ 9/11 1756 *Jens Bagger*, f. 1728, † 1815, s. af Henrik Bagger (f. 1673, † 1746, degn i Glostrup) og Else Frørup. Farver i Kbh., stadskaptajn. Hans broderdatter, se nr. 38. Jfr. Lengnick I, 1, s. 13. 1 datter: Fjerde slægtled nr. 37.
28. *Cecilia Maria Lund*, f. 24/4 1738 Kbh., dt. 17/5 Nic. k.; † 29/9 1784 Kbh.
 Skiftet, nr. 1 forseglingsprot., litra B 1779-88, s. 167 og behandlingsprot. B 1781-87 viser et tilsyneladende velhavende indbo i lejet bolig, nr. 53 i Compagnistrædet. Boet extraderet datteren som eneste arving.
 ~ 20/2 1760 i huset, Kbh. V. Frel. k. *Johann Nicolai Schmerkell*, dt. 18/11 1728 Åbenrå, † i Brasilien (hun overlevede ham), s. af Johann Nicolai Schmerkell, kyradser og Hedwig Dieterichsen.
 Portugisisk orlogskaptajn. Fik 1/3 1762 borgerskab i Kbh. som skipper. April 1762 kaptajn på skibet St. Anne på rejse Kbh.-Lissabon (Waterscoutens prot. 1760-64, fol. 77). 1765 udstedte han i Crux de Esperance en fuldmagt i anledning af svigerfaderens bo-behandling, jfr. nr. 10. 1766 blev hans datter født i Genova. 1 datter: Fjerde slægtled nr. 38.
29. *Peter Christensen Lund*, dt. 14/7 1739 Kbh. Nic. k., levede 1794 (Krak's vejviser: Toldbodgade 76; også der 1787, men ikke der ifølge folketæll. 1787 og 1801), men † før 9/1 1799, da sønnen Johan Christian (nr. 41) samtykkede i, at dennes moder hensad i uskiftet bo (hof- og stadsrettens samfrændeskifter nr. 5, 1799).
 Ankersmed.
 ~ 3/7 1765 i huset, Kbh. V. Frel. k. *Anna Kirstine Ravn*, 4 børn kendes: Fjerde slægtled nr. 39-42.
30. *Christian Christensen Lund*, dt. 28/2 1741 Kbh. Nic. k.; bgr. 4/5 1765 Kbh. V. Frel. kbg., nordre kgd.
 Ankersmed. Boede 1762 ugift hos faderen.
 Skifte forgæves eftersøgt i Kbh. mag.'s forseglings- og behandlingsprot. 1762-71, skifteregister og borgretten.
 Eventuel descendens ukendt.

IV.

Jonas Jochumsen Lund's børn med Christine Marie Jensdatter
 (se nr. 15).

31. *Sara Maria Lund*, f. 9/12 1753 Kbh., dt. 13/12 V. Frel. k.

~ 20/11 1778 Kbh. V. Frel. k. »unge folk« *Johan Christopher Pfeiffer*, som 16/9 1781 var forlover for Ane Kirstine Christiansdtr. Bourkop, se nr. 33, og da boede Wilders plads som smedevend.

Smed.

Eventuel descendens ukendt.

32. *Mariana Lund*, f. 2/2 1755 Kbh., dt. 6/2 V. Frel. k.; konfirmeret 22/4 1770 V. Frel. k. sammen med søsteren, nr. 31, men ikke fundet gift der.
33. *Jochum Jens Jonassen Lund*, f. 6/6 1761 Kbh., dt. 10/6 V. Frel. k. Ankersmed.
~ 2/11 1781 Kbh. V. Frel. k. »unge folk« *Ane Kirstine Christiansdatter Bourkop*.
2 børn kendes: Fjerde slægtled nr. 43-44.

FJERDE SLÆGTLED

I.

Jochum Hans Christensen Lund's børn med Catarine Marie Jørgensen (se nr. 26).

34. *Christen Lund*, dt. 11/9 1766 Kbh. V. Frel. k., boede 1787 hos forældrene som ugift kræmmersvend.
35. *Kirstine Maria Lund*, dt. 9/1 1772 Kbh. V. Frel. k.; † som spæd.
36. *Kirstine Maria Lund*, dt. 17/4 1773 Kbh. V. Frel. k., boede 1787 hos forældrene.

II.

Christine Marie Lund's datter med Jens Bagger (se nr. 27).

37. *Christine Marie Bagger*, † 25/2 1825 (Richter).
~ *Hans Dahlberg*, † 13/12 1797, 38 år gl., kateket ved Frue kirke, Kbh. (Richter; findes ikke hos Wiberg; jfr. Lengnick I, 1, s. 13).
Ingen børn.

III.

Cecilia Maria Lund's datter med Johann Nicolai Schmerkell (se nr. 28).

38. *Maria Schmerkell*, f. 23/4 1766 Genova, dt. i den evangeliske kirkes samfund den 5te Brachmonat (5/6) 1766; † 1/1 1822 Kbh., bgr. 5/1 Holm. k., lille urtegård. Kbh. mag. skifteprot. 1, 1.
~ 4/6 1790 i huset, Kbh. Holm. k. *Erhart Haderup*, f. 5/11 1758

Houlbjerg, † 17/12 1832 Kbh., s. af sognedegn Knud Justsen Haderup og Mette Kirstine Lytken.

Tømmerforvalter ved Holmen, Kbh.

Han ~ 1° 2/5 1788 *Elisabeth Maria Bagger*, f. 29/10 1761, † 11/5 1789.

Se i øvrigt »Knud Justsen Haderup's efterslægt«, Århus 1945.
9 børn: Femte slægtled nr. 45-53.

IV.

Peter Christensen Lund's børn med Anne Kirstine Ravn

(se nr. 29).

39. *Christian Ulrich Lund*, dt. 11/1 1767 Kbh. V. Frel. k. Videre skæbne ukendt; muligvis † før 16/2 1774.

40. *Maria Christine Lund*, dt. 8/12 1770 Kbh. V. Frel. k., † 28/2 1852 (Richter) i Nykøbing.

~ ca. 1794 (hendes mand afgav 1/11 1794 erklæring om indforståelse med, at den ene af hans forlovedes, jomfru Maria Kirstine Lund's, forældre i givet fald hensad i uskiftet bo; hof- og stadsrettens samfrændeskifte nr. 5, 1799) *Hans Lorents Johansen*, † 6/6 1826, kapelmusikus (Richter).

Eventuel descendens ukendt.

41. *Johan Christian Lund*, dt. 16/2 1774 Kbh. V. Frel. k.; † dec. 1833 (enkekassens sag nr. 8233).

Ankersmed. Boede 1801 Wilders plads 14 (54A).

~ 1° 12/12 1799 Kbh. Trin. k. *Maren Maria Nitze*, dt. 1/10 1772 Kbh. Trin. k., † 1809 (enkekassen nr. 8233). D. af grovsmedemester Michael Nitze, boende i Springgade, og Marthe Marie Stork. Efter hendes død fik J.C.L. 4/5 1809 bevilling til at hensidde i uskiftet bo (hof- og stadsrettens samfrændeskifter 79/1809).

3 børn kendes: Femte slægtled nr. 54-56.

~ 2° – (copulationsafgift 30/10 1811 Kbh. Helligg., ses ikke viet Helliggands vielsesprot. 1763-1817 i tiden 1/7 1811-31/12 1812).

42. *Anna Elisabeth Lund*, dt. 9/2 1776 Kbh. V. Frel. k.

~ *Henrik Ravn*, bogholder i Kbh. Måske var han i slægt med hendes moder.

1 datter kendt: Femte slægtled nr. 57.

V.

Jochum Jens Jonassen Lund's børn med Ane Kirstine Jensdatter Bourkop
(se nr. 33).

43. *Kirstine Maria Lund*, dt. 22/9 1782 Kbh. V. Frel. k. Videre skæbne ukendt.
44. *Ole Christian Lund*, dt. 4/10 1784 Kbh. V. Frel. k., + 10/10 1784.

FEMTE SLÆGTLED

I.

Maria Schmerkell's børn med Erhart Haderup
(se nr. 38).

Da disse er udførligt omtalt i »Knud Justsen Haderup's efterslægt«, nævnes de her kun for fuldstændighedens skyld med nødtørftige data.

45. *Johanne Knudine Haderup*, f. 6/1 1791 Kbh., + 8/12 1851 Kbh., ~ 6/6 1828 Kbh. *Frederik Winkel-Horn*, kaptajn ved artilleriet. Ingen børn.
46. *Peter Christian Haderup*, f. 6/2 1792 Kbh., + 15/1 1824 på Guineakysten, skibskaptajn, ~ 9/7 1819 *Catrine Lovise Winkel-Horn*.
1 søn.
47. *Charlotte Nicoline Haderup*, f. 15/4 1793 Kbh., + 19/5 1874 Kbh., ~ 5/3 1816 *Erik Winkel-Horn*, konsumbetjent.
8 børn.
48. *Carl Erhart Haderup*, f. 8/9 1795 Kbh., + 18/4 1834 Vordingborg, toldinspektør i Vordingborg, ~ 19/12 1824 Ålborggård *Juliane Christine Holck*, hun tidligere ~ Moltke.
5 børn.
49. *Knud Wilhelm Haderup*, f. 25/3 1798 Kbh., + 1829 Cadiz, Spanien. Købmand.
Ugift.
50. *Hedevig Juliane Haderup*, f. 16/7 1800 Kbh., + 22/12 1883.
Ugift.
51. *Nicolai Ludvig Haderup*, f. 29/1 1803 Kbh., + 17/4 1851 (Richter). Strandkontrollør.
Ugift.

52. *Ernst Julius Haderup*, f. 1/6 1806 Kbh., † 9/9 1870 Vesterborg (Lolland). Praktiserende læge i Vesterborg, dr. med. ~ *Therese Rasmine Nachtegall*.
4 børn.
53. *Clara Haderup*, f. 6/12 1809 Kbh., † 12/8 1892 Frederiksberg. ~ 29/5 1838 *Jørgen Jacob Nielsen*, mølleforpagter, sekretær for Godsejerforeningen, MF.
5 børn.

II.

Johan Christian Lund's børn med Maren Marie Nitze

(se nr. 41).

54. *Emilie Christiane Lund*, dt. 2/5 1800 Kbh. V. Frel. k.
55. *Hans Christian Lund*, f. 20/7 1802 Kbh., dt. 8/4 V. Frel. k.
56. *Ane Charlotte Henriette Lund*, f. 3/10 1805 Kbh., dt. 12/12 V. Frel. k., † 7/10 1834. ~ 25/6 1830 *Johan Frederik Storck*, sognepræst til Sæby og Gjershøj, f. 4/1 1799 i Kbh., dt. 28/2 V. Frel. k., † 20/5 1854 i Sæby, bgr. 26/5 Sæby kgd. (Han ~ 2° 1841 Louise Margrete Eleonore Sophie comtesse Tramp.).

III.

Anna Elisabeth Lund's datter med Henrik Ravn

(se nr. 42).

57. *Petrine Christiana Ravn*, f. 4/6 1807 Kbh., dt. V. Frel. k.

JOHN GUDMUNDSEN EFFERSØE

AF HENNING HEILESEN

På Færøerne har der været og findes stadig fremtrædende slægter, som ikke er oprindelig hjemmehørende på øerne. Der er flere af dansk oprindelse (Debes, Djurhuus, Egholm, Müller, Svabo og Wang) eller af tysk (Hammershaimb, Hentze, Klein, Schrøter og Weihe), en frisisk slægt (Lützen), en fransk (Matras) og en bøhmisk (Ziska)¹). Foruden disse slægter har også en oprindelig islandsk slægt i flere slægtled haft hjemme på Færøerne, indtil den efterhånden blev dansk, nemlig Effersøe. Her skal fortælles om den første Effersøe på Færøerne.

John Gudmundsen (Jón Guðmundsson) Effersøe blev født 14. august 1784 på øen Effersey ved Reykjavik som søn af bonde *Guðmundur Jónsson* og *Guðridur Ottadóttir*. Efter denne ø antog John og hans yngre broder *Otto Gudmundsen* (f. 8. oktober 1785 på Effersey, d. ugift 12. februar 1818 som sysselmand i Snæfellsnes syssel) senere navnet Effersøe. På grund af oversvømmelse måtte familien flytte over til selve Island, hvor den boede på Skildinganes ved Reykjavik. I sine senere år boede *Guðmundur Jónsson* på Lagafell; her døde han 1826.

Om *Guðmundur Jónssons* slægt vides ikke meget; hans fader hed *Jón Jónsson* og boede på Mogilsá, og hans fader igen hed *Jón Gíslason*²). Om hans hustru *Guðridur Ottadóttirs* slægt vides betydelig mere³). Hun var af *Einarsnes-slægten*, der har talt adskillige præster og embedsmænd i Island; flere af dem hed *Jón Jónsson*, ca. 1800 fordansket til Johnsen. Blandt hendes forfædre var *Grimr Kamban*, der skal have været den første nordmand, som kom til Færøerne, saga-helten og skjalden *Egill Skallagrimsson*, historieskriveren *Snorri Sturluson*, hirdstyrer *Björn Þorleifsson* og provst *Böðvar Jónsson* i Reykholt (1548–1626), en af stamfædrene til slægten Finsen; hans sønne-datter *Katrin Þórðardóttir* var gift med *Guðridur Ottadóttirs* tip-tip-oldefader, *Jón Jónsson* af Einarsnes-slægten.

John Gudmundsen blev først undervist af Jakob Árnason, der 1795–1799 var kst. rektor ved latinskolen i Reykjavik og derefter blev sognepræst til Gaulverjabær, hvor han virkede indtil sin død 1855 i en alder af 85 år. I 1800 blev John Gudmundsen optaget i latinskolens

øverste klasse og 1802 dimitteret derfra med gode vidnesbyrd. Efter datidens skik skulle han være rejst til København og have taget studentereksamen ved universitetet, men dette synes han ikke at have gjort, idet hans navn hverken findes i eksamensprotokollen eller i universitetsmatriklen. Han studerede altså ikke videre, men blev skriver på bispekontoret i Reykjavik; hans foresatte var biskop Geir Jónsson Vidalin, som siden 1797 havde været biskop over det gamle Skálholt stift og fra 1802 over hele Island, da bispesædet i Hólar blev nedlagt.

På bispekontoret arbejdede John Gudmundsen indtil 1806. Han har vist været tilfreds med at være der, da han senere kaldte sin ældste datter Vidalina efter biskoppen. Samtidig var hans broder Otto Gudmundsen skriver på stiftamtet, indtil han i 1806 blev fuldmægtig hos den nyudnævnte sysselmand for Gullbringa og Kjosa sysler H. W. Koefoed⁴). John Gudmundsen fik hans stilling som skriver på stiftamtet. Uden at de nærmere omstændigheder kendes, kom han i strid med stiftamtmanden, grev F. C. Trampe, og med dennes stedfortræder, landsoverretsassessor Isleifur Einarsson; det endte med, at grev Trampe sagde ham op på grund af »upålidelighed«⁵). Hvori den bestod, vides ikke.

Det skete vist sidst på året 1808; i hvert fald var John Gudmundsen ledig i januar 1809, da han blev indviklet i de begivenheder, som kom til at forandre hans fremtid og til sidst bragte ham til Færøerne⁶). Siden 1807 var Danmark i krig med England. Handelen på Island havde fra 1787 været fri for alle danske undersætter, men disse risikerede som følge af krigen at blive opbragt af engelske krigsskibe, som i stort tal sejlede omkring i Atlanterhavet. Der herskede derfor stor knaphed på de nødvendige varer i Island. Englænderne vidste god besked med dette og tillod, at engelske skibe førte proviant og andre nødvendige varer derop, da Island af englænderne betragtedes som neutralt område. Denne handel afhang af, om de lokale myndigheder i Island ville tillade islændingene at købe varerne eller ombytte dem med øens produkter. Sæbesyder Samuel Phelps i London bestemte sig til at gøre et forsøg, stærkt tilskyndet af den danske eventyrer Jørgen Jürgensen, som da var krigsfange i England, men løsladt på æresord; han fortalte Phelps, at man uden større bekostning kunne få en ladning talg fra Island og samtidig afsætte engelske varer til gode priser. Phelps fragtede det amerikanske skib »Clarence« og ladede det med, hvad Jürgensen angav at være mest nødvendigt for islændingene, nemlig byggryn, kartofler og salt samt mindre forråd af spirituosa, tobak og kolonialvarer.

Skibet ankom til Hafnarfjörður sydvest for Reykjavik i januar 1809. Det førtes af en skipper Jackson; Jürgensen fulgte med som tolk og en af Phelps' kontorister, James Savignac, som supercargo, og det sejlede under amerikansk flag. Savignac foreviste skibets amerikanske papirer og anmodede myndighederne om tilladelse til at drive handel; da dette blev afslået, gik englænderne angrebsvis til værks, hejste engelsk flag og besatte den norske brig »Justitia«, der var ankommet med proviant til landets forsyning. Da Jackson desuden truede med andre repressalier, gav myndighederne, som ikke havde nogen væbnet magt til rådighed, efter og indgik 19. januar en overenskomst, hvorved Savignac fik tilladelse til at handle frit inden for Sønderamtet mod at afholde sig fra fjendtlige handlinger. Kort efter sejlede »Clarence« til Reykjavik; her lejede Savignac huse til vareoplag og lod lasten losse. Han antog John Gudmundsen som sin handelsbetjent og begyndte at handle. I marts sejlede »Clarence« tilbage til England. Ved samme lejlighed blev »Justitia« frigivet. Savignac blev tilbage og fik bolig i et hus, som tilhørte det offentlige.

Grev Trampe var i Norge i den tid, »Clarence« var i Island. Han kom tilbage 6. juni med barken »Orion«, som var fragtet af den danske regering til at bringe en del levnedsmidler m. m. til Island til gratis uddeling blandt nødlidende. Både skibet og den del af ladningen, som ikke var regeringens, tilhørte ham. I tilladelsen for Savignac til at handle i det sydlige Island øjnede han konkurrence og udstedte 13. juni en plakat, der under livsstraf forbød islændingene at handle med englænderne i henhold til danske forordninger af 9. september og 30. oktober 1807. Savignac klagede til kaptajnen på det engelske krigsskib »Rover«, som nylig var ankommet til Hafnarfjörður; under trussel om engelsk besættelse måtte grev Trampe 16. juni tage plakaten af 13. juni tilbage. Savignac blev gjort bekendt med dette, hvorefter »Rover« forlod Island.

Jürgensen vendte tilbage til Island 21. juni på det bevæbnede kaperskib »Margaret and Anne«, som Phelps havde udrustet. Denne gang var Phelps selv med. Da overenskomsten af 16. juni endnu ikke var offentliggjort, fik sidstnævnte det indtryk, at myndighederne modarbejdede englændernes handel, og 25. juni fik han skibets besætning under ledelse af kaptajn Liston til at arrestere stiftamtmanden. Foruden Phelps og Liston deltog også Jürgensen og Savignac i denne aktion.

John Gudmundsen deltog ikke i arrestationen af grev Trampe, men da han på grund af sin afskedigelse fra stiftamtet havde udestående

med greven, var han ikke sen til at drage fordel af den nye situation. Efter at Jürgensen havde taget magten 26. juni, gik han i dennes tjeneste som anfører for hans livvagt, der bestod af 8 mand, hovedsagelig vagabonder og løsladte straffefanger. Han blev en betroet mand hos Jürgensen og var meget ivrig i tjenesten ved at udføre arrestationer og konfiskationer. En særlig fornøjelse gjorde han sig ved 2. juli at arrestere sin tidligere foresatte, assessor Isleifur Einarsson, som boede på gården Brekka noget uden for Reykjavik. Efter Isleifur Einarssons egen beretning kom John Gudmundsen ind i stuen til ham med en stor sabel og en pistol og truede ham til at komme med livvagten til Reykjavik og overgive den nøglen til et skab, hvor han forvarede vigtige papirer⁷⁾. Andetsteds fortælles, at Isleifur Einarssons hustru ville lade sin mand klæde sig passende på, men John Gudmundsen skal da have sagt: »Ingen stads, tag bare hatten på, og så til hest!«⁸⁾.

Som anfører for Jürgensens livvagt deltog John Gudmundsen i den rejse, »kong« Jürgensen (selv kaldte han sig ikke konge, men »beskytter«) foretog til det nordlige Island i tiden 12.–22. juli. Han benyttede under denne rejse lejligheden til at ransage embedsarkiverne i de sysler, hvor der for tiden ikke var nogen sysselmand. Ved den tid betegnes han af sysselmand Gunnlaugur Briem i Eyjafjord syssel i Nordamtet, som var en af de embedsmænd, der ikke ville tjene under Jürgensen, som en af »republikkens vigtigste støtter« foruden den falderede købmand Árni Jónsson, af Jürgensen indsat som byfoged i Reykjavik, og assessor Benedikt Gröndal, som Jürgensen havde gjort til amtmand i Sønderamtet i stedet for den fængslede stiftamtmand, der ellers tillige var amtmand i dette amt⁹⁾.

Efter at John Gudmundsen var kommet tilbage til Reykjavik, blev han tillige fuldmægtig på Sønderamtets kontor. Som sådan underskrev han 8. august en skrivelse i assessor Gröndals fravær¹⁰⁾ (Gröndal var stadig assessor i landsoverretten og fortsatte som sådan efter Jürgensens bortrejse fra Island). 11. august blev han fuldmægtig hos sysselmand Guðmundur Scheving, som Jürgensen havde gjort til amtmand i Nord- og Østeramtet i stedet for Stefan Thorarensen, som havde trukket sig tilbage¹¹⁾. Sammen med Scheving red Gudmundsen fra Reykjavik 15. august og ankom til amtmandsgården Möðruvellir ved Akureyri 20. august¹²⁾. Scheving meddelte 24. august sysselmændene i Nord- og Østeramtet, at han var tiltrådt som amtmand¹³⁾. Hans og Gudmundsens virksomhed blev dog kun kortvarig; 22. august var den overenskomst mellem kaptajn Alexander Jones på »Talbot«, Phelps, justitiarius Magnus Stephensen og amtmand Stefan Stephensen

blevet indgået, som gjorde ende på Jürgensens herredømme og gav anledning til hans øgenavn »Hundredagskongen«, da hans regering sluttede omtrent samtidig med »hundredagene«. I september var Thorarensen atter på Möðruvellir¹⁴).

Savignac blev i Island, da Jürgensen og Phelps vendte tilbage til England. John Gudmundsen blev atter hans handelsbetjent. Deres handelsvirksomhed i Island varede til 1812¹⁵), da de begge rejste til England og fik ansættelse i handelshuset Horne & Stackhouse i Liverpool. John Gudmundsen vendte ikke siden tilbage til Island, hvor han efterlod to uægte børn. Savignac var ikke afholdt på grund af sin stridbarhed. Dette viste sig i juli 1814, da han atter kom til Island på et kort besøg. Han fik da kun tilladelse til at være i land nogle få timer, og den kaptajn, der havde sejlet ham derop, måtte stille en kaution på 6000 rdl. og på ære og samvittighed love at sejle ham bort¹⁶).

Horne & Stackhouse havde under krigen drevet handel ikke blot på Island, men også på Færøerne, hvor man på grund af den vanskelige forsyningssituation havde måttet slække på det kongelige handelsmonopol, der havde bestået siden 1709 og først blev ophævet 1856. I juli 1814 ansøgte firmaet Departementet for Udenrigske Anliggender om fortsat at måtte drive handel på Færøerne og Island. Skønt den grønlandske og færøske handelskommission 9. august frarådede at tillade denne handel, blev tilladelsen givet ved kongelig resolution af 19. august 1814 for dette og det følgende år¹⁷). Tilladelsen gjaldt varer som korn, mel, gryn samt jern, fiskeliner og kroge, tjære, tømmer, hamp o. l. Da Savignac temmelig tydeligt havde fået at vide, at han var uønsket i Island, forsøgte han sig nu på Færøerne. Ledsaget af John Gudmundsen ankom han med skib fra Liverpool til Kongshavn på Østerø 17. november 1814 og fortsatte to dage senere til Thorshavn, hvor skibet ankrede op på reden. Efter at have solgt de fleste af deres bedste varer forlod Savignac og Gudmundsen Thorshavn i december og vendte tilbage til England, idet de dog på hjemrejsen var i Kvalbø på Suderø for at inddrive nogle fordringer; på rejsen til Færøerne havde de været der og solgt nogle varer på kredit¹⁸).

Omkring 1. februar 1815 kom Savignac og Gudmundsen atter til Færøerne, hvor de genoptog deres handel trods Den Kongelige Færøske Handels og kommandant Løbners modstand. Handelskommissionen advarede i en skrivelse til Rentekammeret af 18. februar 1815 mod Horne & Stackhouse's handel på Færøerne, idet den henviste til sin advarsel mod handelstilladelsen det foregående år¹⁹). Kommandant Løbner meddelte 17. april, at Horne & Stackhouse misbrugte den givne

tilladelse ved at sælge brændevin, kaffe, sukker og andre »Overdaadigheds-Vahre«²⁰). Han og lagmand Hammershaimb skrev 23. juni til handelskommissionen, at den engelske handel ikke havde været til fordel for Færøerne, da kun få af de uundværligste nødvendighedsvarer var ført dertil; resten havde man vidst at gøre til nødvendighedsvarer og på dem ødt sine naturalprodukter og frembringelser. Savignac brugte det kneb ikke blot at give kredit, men også at tilbyde den. De anmodede om, at tilladelsen ikke blev forlænget. Handelskommissionen sendte 1. august skrivelsen til Rentekammeret, idet den erklærede sig enig i de fremsatte synspunkter²¹). Løbner sendte 1. oktober handelskommissionen en ny klage over Savignacs og Gudmundsens handel; han betegnede den som værende til ruin for Færøerne og den kongelige handel og frarådede atter forlængelse af handelstilladelsen. De flakkede omkring fra havn til havn (eller rettere ankerplads), og hvor de blot fik det mindste nys om, at der var noget at fiske, havde de straks deres garn ude²²).

Den kongelige handels stedlige leder, handelsforvalter M. H. Mørch i Thorshavn, skrev 19. oktober til handelskommissionen, at »Engelskmanden Savignac« kom dertil for 3. gang 21. juli og endnu var der, uagtet han ved ankomsten lod sig forlyde med, at han ville til Island; han havde drevet en vistnok ikke ubetydelig handel, dels i Thorshavn, dels omkring på øerne. Skibet ville dog snart afsejle, men efterlade Savignac for at fortsætte handelen. Et skib fra Liverpool med flere varer var ankommet 16. oktober. Mørch håbede, at »denne for den Kongelige Handel, og vist nok for Landet, saa skadelige Handel« ville ophøre ved årets udgang²³).

Handelstilladelsen blev ikke fornyet, da den udløb sidst på året 1815. Savignac og Gudmundsen blev dog på Færøerne. Mørch indberettede 1. februar 1816, at de var der endnu, og at Løbner havde fået Savignac til at hente nogle planker på Suderø²⁴). Han lod dog Gudmundsen, »en Islænder ved Navn Joen Gudmunsen«, som Mørch kalder ham i sin indberetning 4. juni²⁵), blive tilbage i Thorshavn for at føre opsyn over de varer, han ikke kunne tage med sig. Savignac kom tilbage til Thorshavn med plankerne 24. juni²⁶); han ville selv sælge dem, hvad Løbner, der 6. juli samme år blev Færøernes første amtmand, forhindrede ved at sætte ham under speciel opsigt uden hensyn til hans forbitrede protester, og 3. september rejste han med sine planker²⁷).

Gudmundsens forbindelse med Horne & Stackhouse ophørte, da Savignac rejste fra Færøerne, og han tog nu fast ophold der. Handels-

forvalter Mørch meddelte 2. juni 1817 handelskommissionen, at »Islænderen Joen Gudmundsen Effersøe«'s ophold på Færøerne ikke stod i nogen som helst forbindelse med handelshuset i Liverpool; at han var blevet der, havde til grund, at han havde giftet sig med en af landets døtre, en bondes datter fra Vestmanhavn, hvor han opholdt sig; om hans virksomhed vidste Mørch ikke andet, end at han engang imellem rejste til Thorshavn og af og til assisterede sømænd med skriverseri²⁸).

Heraf kan ses, at John Gudmundsen nu havde antaget navnet Effersøe og giftet sig. Hans hustru hed *Susanne Olesdatter* og var født 20. maj 1797 i Vestmanhavn som datter af kongsbonde *Ole Thomassen* på gården Hejum og *Elsebeth Niclasdatter*. Han havde kontakt med Savignac, da denne i sommeren 1817 atter kom til Færøerne under påskud af at ville indkræve tilgodehavender. Amtmand Løbner skrev 13. september 1817 til handelskommissionen, at han endnu ikke var kommet til bestemt kundskab om, hvad Savignacs plan egentlig var; han forholdt sig meget passiv og konfererede jævnlig med J. G. Effersøe og sorenskriver Sevel, når denne var ædru (hvad han sjældent var)²⁹).

Handelsforvalter Mørch meddelte 2. oktober handelsdirektionen³⁰), at det engelske skib, som Savignac var kommet med, nogle dage før var ankommet til Thorshavn fra Island og samme dags morgen var afsejlet til Suderø med Savignac om bord. Mørch vidste så meget, at Savignac ville komme tilbage til Thorshavn for at blive der vinteren over; hvad hans sande hensigter var, vidste Mørch lige så lidt om som amtmanden. 31. oktober kunne Mørch meddele³¹), at Savignac var kommet tilbage fra Suderø og havde taget vinterkvarter i et hus, som tilhørte sognepræsten på Suderø, J. H. Schrøter.

Savignac blev dog ikke i Thorshavn den vinter, men tog ophold hos amtsprovst Hentze på Sandø. Amtmand Løbner kunne 24. maj 1818 meddele handelsdirektionen³²), at der gik rygter om, at Savignac skulle giftes med en af amtsprovstens døtre. Han havde ikke opgivet håbet om at drive handel på Færøerne og skulle have modtaget adskillige bestillinger. Med Effersøe, som Løbner betegnede som »et Menneske af den sletteste moralske Karacteer«, var forbindelsen ikke mere så hed; denne fandt nu mere behag i sorenskriver Sevels omgang, handlinger og »Flaskefoeder«, som jævnlig blev tømt og dog bestandig igen var fyldt med den nødvendige og for den lystne lokkende alkohol.

Det viste sig siden, at Savignac virkelig tænkte på at gifte sig med en datter af amtsprovst Hentze. Over for amtsprovsten udgav

han sig for enkemand, skønt han havde en hustru i England, og foregav, at der ville blive frihandel på Færøerne (det blev der først 1856), og at han ville nedsætte sig som borger i Thorshavn. På det grundlag forlovede han sig med provstedatteren³³). Dette bigami blev dog forhindret ved, at Savignacs hustru og børn i juli 1818 ankom til Færøerne³⁴). Den følgende sommer, i juni 1819, rejste Savignac endelig³⁵).

Om Effersøes liv og færden i tiden fra 1818 til 1825 vides ikke meget. Han synes at have boet hos sine svigerforældre i Vestmanhavn, og flere af hans børn er født der. Nogen fast stilling synes han ikke at have haft. Det er derfor ikke ganske klart, hvordan han i disse år har ernæret sig og sin voksende familie (4 børn blev født 1818–1824). Fra sin svigerfader kunne han ikke vente nogen støtte; amtmænd Løbner udtalte 1818 om Ole Thomassen, at hans slette husholdning ikke altid gjorde ham til den mest akkurate betaler³⁶) (af afgifter).

I 1825 fik Effersøe endelig fast arbejde, idet han blev ansat som lærer ved skolen i Thorshavn med en årlig løn af fri bolig, brændsel og 200 rdl. Amtmand Pløyen, der 1830 kom til Færøerne som landfoged (amtmand blev han 1837), gav ham senere det vidnesbyrd, at han var en dygtig lærer, under hvis vejledning børnene gjorde fremskridt. I foråret 1834 fik Pløyen en anmeldelse fra flere af husfædrene i Thorshavn, at Effersøe behandlede deres næsten voksne døtre, som snart skulle forlade skolen, på en oprørende, højst uanstændig måde. Sagen blev meldt til amtmænd F. F. Tillisch, som forelagde Effersøe valget mellem afsked eller undersøgelse. Effersøe nægtede alt og forlangte undersøgelse, men samme dags aften søgte han sin afsked og fik den bevilget. Dette skete 15. april 1834³⁷).

Med sin talrige familie, hustru og 7 børn, flyttede Effersøe efter sin afsked som lærer til sin svigermoder i Vestmanhavn (svigerfaderen var død). Her boede han ved folketællingen 18. august 1834 som »resigneret Skolelærer«. Efter sin fader havde han arvet en del jordegods i Island, som han bortlejede og derved fik indtægt af, men dette forsløg kun lidt. Amtmand Pløyen sagde om ham i 1838, at han intet havde at leve af³⁸). Det var ikke helt rigtigt, idet han fik arbejde som regnskabsfører ved Færø amts fattigkasse og hospital³⁹); dog har han næppe tjent meget ved det.

Den kongelige handel på Færøerne havde hidtil været centraliseret i Thorshavn; i 1836 besluttede den imidlertid at oprette filialer forskellige steder på øerne. På Norderøerne var det bestemt at oprette en sådan filial i Klaksvig; den blev begyndelsen til den store havneby, som nu ligger der. Handelsforvalter Jacob Nolsøe, der 1831 havde

efterfulgt Mørch, skrev 9. maj 1838 til handelsdirektionen⁴⁰), at da han ikke kendte nogen, undtagen en af handelsbetjentene, som han ikke kunne undvære, der egnede sig til at forstå handelen i Klaksvig, havde han til den tid, handelen på dette sted måtte blive åbnet, antaget Effersøe til denne funktion, da han var verseret i handelsførelse og bogholderi. Der var ganske vist nogle, som hellere ønskede en mand til posten, som hørte hjemme på Norderøerne, men Nolsøe kunne efter sit eget sigende aldeles ikke indlade sig med folk, der var blottede for nogenlunde kundskab om handelsforretninger og bogføring.

Handelsdirektionen skrev 23. juni til Nolsøe⁴¹), at den havde hørt tale om, at Effersøe var blevet afskediget som lærer p. gr. af tvetydigt forhold; den var derfor i tvivl, om valget af ham var heldigt; den udtalte, at det måtte være muligt at oplære »et andet passende Individ« på Nolsøes kontor og i mellemtiden ansætte en af handelsbetjentene i Thorshavn i Klaksvig.

Nu greb amtmand Pløyen ind. Han havde 16. juni modtaget en skrivelse fra indbyggerne i det distrikt, der ville søge til etablerementet på Våg, som Klaksvig dengang kaldtes, at de var aldeles misfornøjede med valget af Effersøe til forvalter ved dette etablissement; de anså ham, hvis rygten talte sandt, for aldeles uværdig til denne post. Pløyen meddelte 6. juli Nolsøe Norderø-boernes klage over Effersøe og spurgte, om han fastholdt valget af en mand, mod hvem de udtalte en så bestemt uvilje, og hvis rygte ingenlunde var pletfrit. Nolsøe svarede 17. juli, at han ville holde sin aftale med Effersøe, der desuden ikke havde forsynet sig med tørv i Vestmanhavn; dertil kom, at det hus, han hidtil havde boet i, var forfaldent og skulle rives ned. Pløyen henvendte sig også direkte til Effersøe og rådede ham til i stilhed at trække sig tilbage, men det nægtede han⁴²).

Nolsøe skrev 13. juli til handelsdirektionen⁴³), at han havde kendt Effersøe nøje i 23 år og fundet ham fortrinlig dygtig og indsigtfuld i kontorforretninger, bogføring, regnskabsførelse og handelsforretninger. Han havde ikke fundet noget som helst misligt i hans forhold i den tid, han havde været faktor i den engelske handel på Færøerne, men derimod fundet ham uegennyttig og særdeles tjenstvillig mod alle; han havde benyttet ham som medhjælper både på handelens kontor og i pakhuset, når der kom særlig mange for at levere varer, især fisk og tran. Derfor tog han ikke i betænkning og var endog glad for at have truffet en så dygtig mand til den omtalte stilling. Den uvilje, nogle af Norderøernes beboere havde vist mod Effersøes antagelse, var uden

rimelig grund og opspundet af en mand, som selv ønskede stillingen. Fornuftige folk, bl. a. læreren på Norderøerne, anså de gjorde ophævelser for dårskab. Ingen af handelsbetjentene i Thorshavn var stillingen voksen undtagen underkøbmand Jacobsen, der lige så lidt kunne undværes som de andre handelsbetjente.

Pløyen sendte nu en cirkulærskrivelse til Norderø-boerne for at få at vide, hvorfor de anså Effersøe for uværdig til at være handelsbetjent. I løbet af august fik han i alt væsentligt overensstemmende svar fra beboerne af de 6 øer. Anklagerne samlede sig om 4 punkter: 1) Han havde svigtet konge og fædreland (nemlig ved sin optræden i Island), 2) han var blevet afskediget som lærer, fordi han forledte skolepigerne til utugt, 3) han havde optrådt brutalt og 4) han var upålidelig i pengesager. Som eksempler på brutal optræden anførtes, at han i Savignacs tid havde truet folk i Mygledal (på Kalsø) med et gevær og været meget »grum« i tale, og at han på Kunø en søndag morgen, da folk var på vej til kirke, havde »lovet dem ilde«, hvis de ikke flyttede hans båd, så de måtte gå med ham og ikke kom i kirke⁴⁴).

Med henvisning til disse klager frarådede Pløyen i skrivelse til Rentekammeret af 31. august⁴⁵), at Effersøe blev ansat som faktor i Klaksvig. Foruden de oplysninger om Effersøe som lærer og om hans afsked, som allerede er anført, meddelte Pløyen, at han aldrig havde betalt den såkaldte »købehval«, lånte penge uden at betale dem tilbage, i sin tid havde lånt et ur af pastor Schrøter, der boede i Thorshavn som emeritus, og solgt det, samt at han var bekendt for sin overordentlige hang til at sige usandhed. Pløyen indrømmede, at Effersøe var en dygtig regnskabsfører og havde en smuk håndskrift, men han støttede Norderø-boernes andragende om at blive fri for ham og anbefalede til den ledige stilling en af deres egne, kongslejlænding Daniel Jacob Joensen i Gerdum.

Handelsdirektionen var nu i en vanskelig situation; den ville ikke tage afstand fra handelsforvalteren og måtte samtidig tage hensyn til amtmanden og handelens kunder. Sagen blev 2. oktober afgjort således⁴⁶), at Effersøes udnævnelse blev godkendt på den betingelse, at et andet dueligt individ til næste forår blev ansat som leder af filialen i Klaksvig. Hvis amtmanden straks havde underrettet handelsdirektionen om beskyldningerne mod Effersøe (bortset fra rygtet om hans forhold som lærer i Thorshavn, som den kendte i forvejen), ville den have hindret hans tiltrædelse, men nu måtte det forblive derved, at Effersøe fratrådte til næste forår. Den gav samme dag handelsforvalteren meddelelse om den indkomne klage og pålagde ham at gøre Nor-

derø-boerne bekendt med, at Effersøes ansættelse kun var midlertidig, og at han var opsagt til fratrædelse til næste forår.

I overensstemmelse med aftalen med Nolsøe og handelsdirektionens afgørelse tiltrådte Effersøe 12. november som handelsfaktor eller førstebetjent, som han officielt kaldtes, i Klaksvig og fungerede som sådan til 15. maj 1839⁴⁷). Som andenbetjent ansattes den omtalte Daniel Jacob Joensen. Før Effersøe rejste fra Klaksvig, fik han 23. april 1839 det vidnesbyrd af Norderøernes sysselting i Våg, at de i enhver henseende var blevet godt behandlet af ham i den tid, han som førstebetjent havde forestået handelsforretningerne ved »etablissementet«, og at de i hans funktion som sådan ikke kunne andet end give ham det bedste vidnesbyrd. Andenbetjenten fik samme skudsmål⁴⁸).

At Effersøe var en dygtig forretningsmand, viste sig tydeligt, da han havde forladt Klaksvig. Hans efterfølger, Melchior Johan Olsen, magtede ikke stillingen, og handelsbøgerne kom i uorden. Midt i juli sendte Nolsøe ham til Klaksvig for at bringe dem i orden. Han fandt, at hovedbogen ikke var ført efter 15. maj, varebogen kun til 31. maj, journal, pakhussedler, hose- og kassebog til 3. juli; derefter var der intet bogholderi undtagen på løse og indhæftede blade. I løbet af 5 dage blev manglerne afhjulpet; 22. juli kunne Effersøe aflægge beretning til Nolsøe. Olsen var gigtsvag og af irritabelt sindelag; han blev snart efter afløst af en anden førstebetjent⁴⁹).

Da det ikke var lykkedes for Nolsøe at skaffe Effersøe varig ansættelse som handelsfaktor i Klaksvig, forsøgte han at få ham ansat et andet sted. Han indstillede 30. maj 1839 til handelsdirektionen⁵⁰), at Effersøe blev handelsfaktor i Foså ved Vestmanhavn, idet han bemærkede, at beboerne i distriktet, som omfattede den nordlige del af Strømø samt Vågø, meget ønskede, at bemeldte Effersøe måtte betros handelen sammesteds, og han sporede ingen indvending derimod hos amtmanden. Handelsdirektionen forkastede 21. juni Nolsøes indstilling, medmindre der gennem amtmanden blev indgivet andragende derom⁵¹). Som følge deraf sendte Nolsøe 13. juli en rundskrivelse til indbyggerne på Nordstrømø med forespørgsel, om nogen blandt beboerne i Kvivig, Vestmanhavn, Kvalvig og Saksen måtte have noget at indvende mod Effersøes ansættelse som handelsbetjent i Foså. I Kvivig havde de intet at udsætte på ham, da de ikke kendte noget til ham, hverken godt eller ondt. I Vestmanhavn, hvor de kendte ham, havde ingen noget at udsætte på ham. I Kvalvig og Saksen havde ingen noget at indvende⁵²).

Med henvisning til disse udtalelser indstillede Nolsøe 18. juli til

amtmanden, at Effersøe blev 1. handelsbetjent i Foså. Pløyen var rejst til Shetlandsøerne (på samme rejse besøgte han også Orkneyøerne og Skotland), og hans efterfølger som landfoged, Lunddahl, var kst. amtmand. Han udtalte 22. juli⁵³), at Effersøe i det halve år, han fungerede som handelsfaktor i Klaksvig, efter alles sigende havde forestået denne tjeneste aldeles tilfredsstillende, og at han var noksom bekendt som en meget duelig mand, der med dygtighed i regnskabsførelse forbandt kundskab og øvelse i handelsfaget.

Nolsøe fik ikke ret i sin formodning om, at Pløyen ikke ville indvende noget mod Effersøes ansættelse i Foså. I begyndelsen af september kom Pløyen tilbage fra Shetlandsøerne og fandt Lunddahls erklæring af 22. juli. Han skrev 11. september til handelsdirektionen⁵⁴), at han var enig med landfogeden i, hvad denne udtalte om Effersøes duelighed til at forestå en sådan betjening, ligesom han havde erfaret, at han sidste vinter forestod en lignende tjeneste til befolkningens tilfredshed, men han troede dog, da han kendte Effersøe langt bedre, end Lunddahl gjorde, at skyldte sandheden og sig selv at tilføje nogle bemærkninger. Pløyen udtalte, at fordi Effersøe i 1/2 år havde forstået at opføre sig upåklageligt, turde han ikke forandre sin dom om ham; han henviste til sin erklæring af 31. august 1838 og påstod, at Effersøe var for klog til ikke at opføre sig godt. Samtidig henviste han til, at de fordelagtige vidnesbyrd fra Nordstrømø skyldtes, at Effersøe var gift med en bondedatter fra Vestmanhavn; han tvivlede om, at der ville komme lige så fordelagtige vidnesbyrd fra Vågø, som udgjorde ca. halvdelen af distriktet. Han anså Effersøe for aldeles uværdig til nogen som helst offentlig ansættelse p. gr. af hans karakter; hans duelighed bestred han ikke.

Som følge af amtmandens erklæring måtte Nolsøe opgive sit forsat at få Effersøe ansat som faktor ved den kongelige handels filial i Vestmanhavn. I denne stilling fik han i stedet ansat en af sine kontorister, Johannes Joensen. Da denne var Effersøes svigersøn, tog han derved en slags hævn over amtmanden. Pløyen havde i sin erklæring gjort bemærkning om Effersøes familieforbindelse med Vestmanhavn. Johannes Joensen havde også en sådan forbindelse der, idet Effersøes svoger, Johan Olsen, nu sad som kongsbonde på Hejum.

Skønt Effersøe ikke blev handelsfaktor i Vestmanhavn, forblev han i den kongelige handels tjeneste. Nolsøe fik ham ansat som regnskabsfører på handelens kontor i Thorshavn. Ved folketællingerne 1840–1855 betegnes han som regnskabsfører og kontorist. Som sådan virkede han, indtil den kongelige handel blev ophævet 1856. Derefter

levede han som privatmand i Thorshavn indtil sin død 2. februar 1866. Hans hustru overlevede ham; hun døde 28. april 1882 i Thorshavn. I ægteskabet var der 9 børn⁵⁵):

- 1 *Josephine Otilia Vidalina Effersøe*, f. 10. maj 1818 i Vestmanhavn, d. efter 1901, institutbestyrerinde i Thorshavn. Ugift.
- 2 *Elisabeth Gudrid Vestina Effersøe*, f. 16. juni 1819 i Vestmanhavn, d. 24. juli 1887 i Thorshavn. G. ca. 1840 m. ovennævnte *Johannes Joensen*, der efter den kongelige handels ophævelse blev økonom ved hospitalet i Thorshavn.
- 3 *Thomas Zacharias Nicolai Effersøe*, f. 27. februar 1822 i Vestmanhavn, d. efter 1888, skibskaptajn. Ugift.
- 4 *Hanne Margrethe Valgerd Effersøe*, f. 28. december 1824 i Vestmanhavn, d. efter 1888. Ugift.
- 5 *Gudmund Christie Laurentius Isholm Effersøe*, f. 1. juni 1827 i Thorshavn, d. 3. februar 1916 i Trangisvåg, kst. sysselmand på Suderø 1851, virkelig sysselmand 1852–1894, efter sin afgang kancelliråd. G. 1. juni 1851 m. *Cathrine Elisabeth Helene Müller* (1824–1903), søster til politikeren Hans Christopher Müller (1818–1897).
- 6 *Oliver Petræus Effersøe*⁵⁶), f. 22. juni 1830 i Thorshavn, d. 7. januar 1897 sst. Lærer, fra 1871 ved realskolen i Thorshavn, deltog som frivillig i krigen 1864, folketingsmand for Færøerne 1869–1872, lagtingsmand 1869–1888 og 1891–1894, en tid redaktør af »Dimmalætting«. G. 29. november 1883 m. *Margrethe Elisabeth Djurhuus*, der var født 1854 som datter af kongsbonde *Hans Olaus Djurhuus* på Husegård ved Thorshavn.
- 7 *Sigrid Jeanette Augusta Effersøe*, f. 1. august 1833 i Thorshavn, d. 1924. G. 4. januar 1861 m. sognepræst på Vågø *John Johan Frederik Svendsen*, der blev sindssyg og måtte tage sin afsked 1871; han døde 1879 i Nykøbing F.⁵⁷).
- 8 *Wilhelmine Rosa Christence Effersøe*, f. 17. februar 1836 i Vestmanhavn, d. efter 1911. Husjomfru 1863 hos sognepræst C. F. Nielsen på Suderø (senere til Odden), kendt som personalhistoriker (samlinger i Rigsarkivet), lærerinde ved håndgerningsskolen i Thorshavn 1864–1879 og derefter modehandlerinde sammesteds. Ugift.
- 9 *Henriette Jacobine Frederikke Effersøe*, f. 7. oktober 1839 i Thorshavn, d. efter 1911. Husbestyrerinde hos sin broder Oliver Petræus Effersøe, indtil han giftede sig, derefter modehandlerinde i Thorshavn sammen med foregående. Ugift.

John Gudmundsen Effersøes børn levede og virkede alle på Færøerne. I den følgende generation begyndte den udvikling, som førte slægten til Danmark. To af sysselmand Gudmund Effersøes sønner endte der, nemlig *John Gudmundsen Effersøe* (1852–1906), fysikus på Færøerne 1883–1890, derefter distriktslæge i Hvidbjerg på Thyholm, og *Oliver Johan Thomas Ludvig Effersøe*⁵⁸⁾ (1863–1933), sysselmand på Suderø efter faderen 1894–1920, i mange år folketingsmand og senere landstingsmand, døde i Charlottenlund og ligger begravet på Ordrup kirkegård. De øvrige endte deres dage på Færøerne; *Rasmus Christoffer Effersøe*⁵⁹⁾ (1857–1916) var landbrugskonsulent, redaktør og forfatter og *Poul Effersøe* (1871–1926) overretssagfører i Torshavn. En af Gudmund Effersøes døtre, *Josephine Henriette Effersøe* (1861–1943), blev i sit ægteskab med skibsreder og købmand i Tverå *Niels Juel Mortensen* (1860–1929) moder til politikeren *Edward Esbern Mortensen*⁶⁰⁾ (f. 1889; navneforandring til *Mitens* 1923), folketingsmand 1915–1918, lagtingsmand 1916–1939 (formand for Lagtinget 1928–1931 og 1936–1939), medlem af Færøernes landsstyre 1954–1958; han udgav 1917 sammen med sin moder sin morbroder Rasmus Effersøes værker og en mindeudgave af samme 1957.

De senere generationer af slægten Effersøe er blevet fuldstændig danske. Allerede sysselmand Oliver Effersøe udtalte efter at være valgt til folketingsmand: »Vi færinger føler os fuldstændig som danske« og tænkte og følte efterhånden som en dansker. Endnu distriktslæge John Gudmundsen Effersøes søn *Gudmund Effersøe* (1886–1945) virkede på Færøerne som læge i Ejde på Østerø 1912–1917 og kreds-læge på Suderø 1919–1926 (derefter kreds-læge i Mariager), men hans broder *Kjartan Effersøe* (f. 1889) blev læge i København. Udviklingen er helt fuldbyrdet nu, idet kreds-læge Gudmund Effersøes søn *Jon Gudmundsson Effersøe* (f. 1916) er læge i Randers og *Kjartan Effersøes søn Poul Effersøe* (f. 1919) overlæge ved Blegdamshospitalet i København.

NOTER:

Som grundlag for artiklen er benyttet C. F. Nielsen: *Skole-Calender for Færøe Provsti* s. 38–45 (ms. i Rigsarkivet; C. F. Nielsens samlinger nr. 4) og artiklen i Páll Eggert Ólason: *Ízlenskar æviskrár* III 85. Øvrige kilder nævnes i det følgende. 1) Se Chr. Heilskovs oversigt Ph. T. 6. rk. VI 249. 2) Jón Porkelsson: *Saga Jörundar Hundadagskóngs* s. 49. 3) Slægtsregister for Sysselmand Gudmund Effersøe (udarbejdet på islandsk 1875 af justitiarius Jón Pjetursson; dansk oversættelse trykt i Thorshavn 1907). 4) Ifølge hans petitum til juridisk eksamen i Københavns Universitets arkiv (RA) og Rentekammerets resolutionsprotokol 1817 nr. 149 (sst.);

jfr. Falk-Jensen og Hjorth-Nielsen: *Candidati og examinati juris 1736–1936* I 346. 5) Helgi P. Briem: *Byltingin 1809* s. 201. 6) Om disse begivenheder henvises til artikel af J. C. Johansen i *Museum 1892 II* samt de anførte værker af Jón Þorkelsson og Helgi P. Briem. 7) Briem anf. værk s. 221f. 8) Þorkelsson anf. værk s. 52f. 9) Briem anf. værk s. 251ff., 332. Sysselmand Briems udtalelse cit. sst. s. 316. 10) Briem anf. værk s. 364. 11) Briem anf. værk s. 311. 12) Þorkelsson anf. værk s. 84f., Briem anf. værk s. 312. 13) Briem anf. værk s. 326f. 14) Fru Gytha Thorlacius' Erindringer fra Island s. 62. 15) Þorkelsson anf. værk s. 126. 16) Briem anf. værk s. 103. 17) Rentekammeret, *Journal for Færøerne og Grønland C. 618* (RA). 18) Skrivelse fra handelsforvalter Mørch til handelsdirektionen 9. december 1814 (Rentekammeret, *Sager til journal for Færøerne og Grønland C. 665* (RA)); Den administrerende direktion for den færøske handel 1777–1860, *Journalsager E. 52* (sst.)). 19) Rentekammeret, *Sager til journal for Færøerne og Grønland C. 665*. 20) Samme C. 688. 21) Samme C. 728. 22) Færøske handelsdirektion, *Journalsager E. 430*. 23) Samme E. 431. 24) Samme E. 498. 25) Samme E. 542. 26) Mørch til handelsdirektionen 28. juni 1816; samme E. 566. 27) Løbner til handelsdirektionen 21. september 1816; samme E. 699. Jfr. Mørch til samme 6. september 1816 (E. 696), at Savignac havde forladt Thorshavn »for bestandig, skulde man haabe«. 28) Samme E. 922. 29) Samme F. 23. 30) Samme F. 28. 31) Samme F. 35. 32) Samme F. 140. 33) Løbner til handelsdirektionen 3. juli 1818; samme F. 193. Heri betegnes Savignac som »et slet Menneske«. 34) Løbner fortæller i brev til handelsdirektionen 10. juli 1818 (F. 195) om et forhør over Savignac, hvor denne først nægtede, at Elizabeth Savignac var hans hustru, men faldt til føje, da Løbner truede med at lade anstille undersøgelse om sagens nærmere sammenhæng. 35) Afrejste 30. juni 1819 (Mørch til handelsdirektionen 12. juli 1819; samme F. 612). 36) I skrivelsen nævnt note 32). 37) Pløyen til Rentekammeret 31. august 1838 (Færø-journalsager E. 803). 38) Samme. 39) Nolsøe betegner ham således i sin skrivelse til handelsdirektionen 9. maj 1838 (handelens Færø-journalsager U. 260). 40) Samme. 41) Genpart i Rentekammerets Færø-journalsager E. 811. 42) Rentekammerets Færø-journalsager E. 803. 43) Handelens Færø-journalsager U. 619. 44) Rentekammerets Færø-journalsager E. 803. 45) Sammesteds (jfr. note 37)). 46) Skrivelse fra handelsdirektionen til Rentekammeret s. d. i sidstnævntes Færø-journalsager E. 811. 47) Fik løn for den tid iflg. handelens kassebøger. 48) Handelens Færø-journalsager V. 420. 49) Effersøes beretning og Nolsøes skrivelse til handelsdirektionen 27. juli 1839 i handelens Færø-journalsager V. 631. Ved folketællingen 1840 var Johan Mortensen handelens førstebetjent i Klaksvig. 50) Handelens Færø-journalsager V. 625. 51) Genpart sammesteds. 52) Erklæringer sammesteds. 53) Sammesteds. 54) Samme V. 832. 55) De efterfølgende oplysninger hovedsagelig efter C. F. Nielsens ms. og folketællingerne. 56) Om ham se Elberling: *Rigsdagens Medlemmer gennem 100 Aar I* 133. 57) Elvius: *Danmarks Præstehistorie i Aarene 1869–1884* s. 555. 58) *Dansk biografisk Leksikon VI* 208. 59) *Dansk biografisk Leksikon VI* 209. 60) *Kraks Blå Bog*.

UTRYKTE GENEALOGISKE ARBEJDER

En opfordring til samtlige medlemmer

Et blandt slægtsforskere længe næret ønske: en dansk slægtshistorisk bibliografi påtænkes nu realiseret ved et samarbejde mellem Det kgl. Bibliotek og Frederiksberg Kommunes Biblioteker. Bibliografien vil blive udarbejdet efter de samme principper som den frederiksbergske »Katalog over Genealogisk Samling« (1944, tillæg 1951), dvs. at den ikke blot vil omfatte selvstændige bøger, men også genealogisk stof i tidsskrifter m. v.

Det er imidlertid en kendt sag, at der findes mange upublicerede genealogiske arbejder rundt om. For at andre forskere også kan få glæde heraf, anmoder man derfor om, at sådanne arbejder må blive stillet til rådighed til affotografering. Kopierne vil derefter blive indlemmet i samlingerne på Det kgl. Bibliotek og Frederiksberg Kommunes Biblioteker, ligesom de vil blive registreret i bibliografien. Manuskripterne, som vil blive returneret efter affotograferingen, bedes venligst indsendt til afdelingsbibliotekar *Sven Houmøller*, Frederiksberg Kommunes Biblioteker, Solbjergvej 25, 2000 København F.

Samtidig henledes opmærksomheden på, at såvel Det kgl. Bibliotek som Frederiksberg Kommunes Biblioteker altid vil være interesseret i at erhverve stamtavler, som udgives i duplikeret eller lignende form, og hvis eksistens det ofte vil være vanskeligt at konstatere.

SVEN HOUMØLLER

DET PERSONALHISTORISKE MATERIALE I AMTSARKIVERNE OG DETS UDNYTTELSE

Foredrag holdt ved generalforsamlingen i Samfundet for dansk
genealogi og personalhistorie 29. april 1969

AF HANS H. WORSØE

Det er en almindelig udbredt opfattelse blandt arkivfolk, at det uhyre store materiale, som ligger i amtsarkiverne, ikke udnyttes efter fortjeneste, hverken af lokalhistorikere eller personalhistorikere. Dette er utvivlsomt rigtigt, selv om man måske har været tilbøjelig til at gøre det værre, end det i virkeligheden er, men herom senere. På baggrund heraf vil det være naturligt at forsøge at råde bod på den manglende udnyttelse ved at sprede oplysning om arkivernes indhold.

Ved udarbejdelsen af foredraget er der hovedsagelig anvendt materiale fra amtsarkiverne på landsarkivet i Viborg – i ganske særlig grad fra Skanderborg og Århus amters arkiver. Det kan derfor ikke undgås, at indholdet vil få jysk slagside, endda ret kraftigt, men man må trøste sig med, at forholdene ved de sjællandske og fynske amter næppe har adskilt sig væsentligt fra de jyske. For de sønderjyske amters vedkommende er der derimod tale om helt andre forhold både før og efter 1864. De vil derfor blive omtalt særskilt.

Det kunne måske være relevant i denne sammenhæng indledningsvis at betragte forholdet mellem arkiverne og disses benyttere under en bredere synsvinkel. Ser man på de hjælpemidler, der står på arkivernes læsesale, og som er udarbejdet enten af arkivernes eget personale eller på dets foranledning, må man indrømme, at de genealogiske og personalhistoriske forskere har fået en lang række værdifulde og tidsbesparende hjælpemidler i hænde, sammenlignet med, hvad der er stillet til rådighed for andre forskningsgrene, der arbejder på arkiverne – endda en meget lang række. Navneregistre til skifteprotokoller, kirkebøger og fæsteprotokoller er udarbejdet i stort antal, og på det sidste er man som en ekstra service begyndt at xeroxkopiere originalregistrene og sætte disse frem på læsesalen, så benytteren ikke behøver at vente på at få originalerne hentet ind fra magasinet for blot at konstatere, at den eftersøgte måske ikke nævnes i protokollen. Nu må man imidlertid ikke glemme, at en del af disse registre er udarbej-

det af en arbejdskraft, der ikke kunne have været anvendt til at udarbejde f. eks. sagregistre til amtsjournaler, for at nævne en af de mere krævende, men presserende opgaver, der venter på at blive løst. Der har altså i de fleste tilfælde ikke været tale om en favorisering af en bestemt gruppe forskere på bekostning af andre grupper, men om at få et personalhistorisk hjælpemiddel, eller slet intet få. Disse registre kan altså ikke anvendes som argument for, at arkiverne hidtil i urimelig grad (som man desværre somme tider hører det) har forkælet personalhistorikerne og slægtsforskerne. Hermed være dog ikke sagt, at arkivvæsenet ikke derudover ved højt kvalificeret arbejdskraft har ladet udarbejde andre registre og fortegninger, der især benyttes af denne kategori af forskere. Imidlertid har disse forskere jo traditionelt været de helt dominerende på arkivernes læsesale, og det har man vel også ganske naturligt taget et vist hensyn til. Hertil kommer, at arkivvæsenets personale selv til tjenstligt brug mangfoldige gange tyer til disse hjælpemidler og derved sparer arbejdskraft, der kan vies andre opgaver. Den videnskabelige udnyttelse af arkivernes materiale undergår imidlertid i disse år en væsentlig ændring, som i de kommende år formentlig vil blive yderligere accentueret, idet de sociale videnskaber, samfundsvidenskaberne, i langt højere grad er begyndt at udnytte arkivernes materiale. Talmæssigt vil de ikke komme til at dominere i statistikken, men deres resultater vil komme til at veje tungt. Det er vigtigt, at man fra arkivvæsenets side er indstillet på et samarbejde med de nye videnskaber, og da personalet ikke udvides i takt med de øgede krav, må man formentlig indstille sig på, at udarbejdelsen af de rent personal- og slægtshistoriske hjælpemidler ikke i fremtiden vil komme til at dominere arkivvæsenets mere udadvendte virksomhed. Men ret beset har vi jo også allerede mange værdifulde hjælpemidler, og også hjælpemidler, der ikke specielt er fremstillet i personalhistorisk øjemed, vil ofte med fordel kunne udnyttes af personalhistorikerne. Man kan her f. eks. tænke på Rigsarkivets Vejledende Arkivregistraturer over Danske Kancelli og Rentekammeret eller den i 1968 udgivne specialregistratur over matriklerne 1664–88.

Det blev før omtalt, at personalhistorikerne og genealogerne hidtil har været dominerende på arkivernes læsesale, og for at det ikke skal være nogen løs påstand, vil jeg gerne underbygge det med nogle tal. I 1961 gennemførte daværende arkivar ved Rigsarkivet, Ib Damgaard Petersen, en undersøgelse af besøgs- og lånevaner på Rigsarkivets læsesal. Resultatet af denne undersøgelse er offentliggjort i Afhandlinger om arkiver ved Rigsarkivets 75-års jubilæum i 1964 og rummer

mange interessante enkeltheder og konkluderer i et forslag om oprettelse af en særlig genealog-læsesal med ca. 15 læseapparater. Planen, der blev foreslået realiseret i forbindelse med nybygningen af arkivet på Jagtvej, er som bekendt aldrig blevet ført ud i virkeligheden og ville, hvis den blev gennemført nemt komme til at betyde en accentuering af det i forvejen uheldige skel i behandlingen af historikere og genealoger, som forfatteren opererer med som en slags A og B mennesker. Baggrunden for forslaget er imidlertid interessant. Forfatteren opdeler de besøgende i følgende 4 grupper: A: Få besøg og få bestillinger (= lejlighedsbesøgende) i alt 46 % af de besøgende. B: Få besøg og mange bestillinger (herunder en del genealoger) udgør 27 %. C: Mange besøg – få bestillinger (= historikere) = 16 % og endelig D: Mange besøg – mange bestillinger, i alt 10 % af de besøgende, men 52 % af samtlige bestillinger. Denne gruppe består ifølge forfatteren af $\frac{1}{4}$ hurtigt arbejdende historikere og $\frac{3}{4}$ genealoger. Resultatet af undersøgelsen bliver, at tæt ved 75 % af det samlede antal ekspeditioner på læsesalen på Rigsarkivet optages af genealogernes arbejde med folketællinger, lægdsruller og kirkebogsfilm.

Dette var Rigsarkivet, men hvordan er forholdene ved landsarkiverne? Til belysning af dette gennemførtes i kalenderåret 1968 på landsarkivet i Viborg en omfattende publikumsanalyse. Det enorme materiale er endnu langt fra færdigbehandlet, men enkelte foreløbige resultater er offentliggjort i Nordisk Arkivnyt fra 15. marts 1969. Desuden har jeg med landsarkivar Holmgaards tilladelse haft lejlighed til at benytte hans foreløbige opgørelser og grundmaterialet vedrørende amtsarkiver og på grundlag heraf foretage en bearbejdelse af materialet vedr. forbruget af amtsarkivalier på læsesalen i Viborg i 1968.

I det forløbne år blev der i alt på læsesalen i Viborg benyttet godt 59.000 arkivalier, sådan at forstå, at et arkivale er blevet talt, hver gang det er blevet taget frem. Det er endnu ikke blevet gjort op, hvor mange forskellige arkivalier, der er blevet anvendt, men derimod har man delt de anvendte arkivalier op i de forskellige arkivfonds, således at man kan se, hvor mange % disse udgør af det samlede forbrug. Og her tegner billedet sig endnu tydeligere end ved Rigsarkiv-undersøgelsen. Af det samlede antal ekspeditioner på ca. 59.000 udgør kirkebøgerne 44.505, eller godt 75 %, derefter følger retsbetjentarkiverne indtil 1919 med 3.856 eksp., godsarkiverne 3.186, skøde og panteprotokoller 2.450 eksp. og folketællingsfilm 1.469 eksp. Ser vi på dette materiale, er det netop det, der kunne karakteriseres som slægtsforskernes grundmateriale: kirkebøger, skifteprotokoller, fæsteprotokoller,

skøde- og panteprotokoller samt folketællinger. En del af materialet i godsarkiverne og skøde- og panteprotokollerne må dog også antages at have været anvendt til lokalhistoriske undersøgelser, men da disse 5 grupper tilsammen udgør 94,2 % af det samlede forbrug, vil det ikke være helt forkert at anslå slægtsforskernes andel i arkivalieforbruget til omkring 90 %, snarere lidt mere end lidt mindre. Dette billede vil kunne blive bekræftet, når en endelig opgørelse over de enkelte besøgendes andel bliver tilvejebragt. I årets løb aflagde 1.443 forskellige besøgende i alt 7.718 besøg. Af disse 1.443 forskellige personer aflagde kun 57 mere end 20 besøg, og denne lille meget aktive gruppe tegnede sig for i alt 4.049 besøg og for benyttelse af 32.329 enheder af det samlede forbrug på omkr. 59.000 enheder. Rekorden for en enkelt person er 205 besøg og 3.046 enheder eller godt 5 % af det samlede forbrug. Det er vel næsten overflødigt at nævne, at der er tale om en erhvervsgenealog.

De ovenfor nævnte tal giver anledning til alvorlige spekulationer. På den ene side må det være helt naturligt at gøre arbejdet så let og rationelt for slægtsforskerne, da disse nu rent faktisk talmæssigt er de helt dominerende besøgende, men på den anden side må det i lige så høj grad være arkivernes opgave at gøre opmærksom på alt det andet værdifulde materiale, der så at sige ikke ligger ved alfarvej. Dette må gøres dels for at gøre andre benyttergrupper opmærksomme på arkivernes stof og dels for at gøre de traditionelle benyttere opmærksomme på, at arkiverne er andet end kirkebogsdepoter, for at sige det lidt groft.

Som en af disse halvglemte, eller noget oversete arkivgrupper har man lov til at betegne amtsarkiverne, selv om de dog benyttes noget. Det fremgår af forbrugerstatistikken, at amtsarkiverne er den 6. mest benyttede arkivaliegruppe med et samlet forbrugertal på 880 enheder, eller 1,49 % af totalforbruget, hvortil i virkeligheden skal lægges en ikke nærmere bestemt del af forbruget af de såkaldte Z-arkiver, hvoraf en del er udtaget af amtsarkiverne, og som tegner sig for 0,93 % af forbruget. Skønsmæssigt udgør forbruget af amtsarkivalierne i nærheden af 2 %. Tallet står ikke i rimeligt forhold til arkivernes størrelse, som vel er henved 5.000 løbende hyldemeter eller 20 % af landsarkivets indhold, men at det heller ikke står i rimeligt forhold til indholdets kvalitet skulle gerne fremgå af det følgende.

Man kunne indledningsvis spørge sig selv om årsagen til den lave benyttelsesgrad, og når man ser bort fra, at årsagen skulle være, at der ikke er materiale af interesse, kan ansvaret placeres to steder: hos

arkivvæsenet eller hos de besøgende. Lad os tage den første mulighed op til undersøgelse, og se om den kan afvises. Man kunne derfor spørge: Hvad har arkivvæsenet gjort for at gøre amtsarkivernes indhold tilgængeligt for publikum?

For de ældre dele af amtsarkiverne gælder det, at disse – der for det meste afleveredes frem til ca. 1850 ved landsarkivernes oprettelse i 1890'erne – er udførligt registreret på sedler, der er tilgængelige på arkivernes egne læsesale. For landsarkivet i Viborgs vedkommende kommer dertil, at seddelregistraturen over amterne er udskrevet på maskine i A4 format og opstillet i to indbundne bind på læsesalen. Når den besøgende først er kommet så vidt, skulle der altså ikke være nogen problemer med at finde ud af, hvad amtsarkiverne rummer – hvis man da er i stand til at gennemskue registratures betegnelse. En betydelig vanskelighed er det imidlertid, at ca. $\frac{3}{4}$ af amternes sager er henlagt som journalsager, og om disse journal-systemer udtalte landsarkivar Saxild i 1899, da han skulle afgive en indstilling om kassation til daværende rigsarkivar Bricka: »Amternes journaliserings-systemer er i sandhed ofte grufulde, indviklede, ulogiske og som det synes, også upraktiske.« Det må derfor erkendes, at en selv nok så fyldig seddelregistratur ikke slår til, hvis den ikke er forsynet med saglige nøgler og en administrations-historisk indledning, der redegør for amtmandens vekslende opgaver gennem tiderne. Det er imidlertid heller ikke nok, at sagerne er registrerede, så de kan benyttes på læsesalen – der må også udadtil publiceres redegørelser og vejledninger i benyttelsen af dem, således at folk opdager deres eksistens og indhold og finder på at benytte dem.

En kort oversigt over amtsarkivernes personalhistoriske indhold findes hos Fabritius og Hatt, der imidlertid helt naturligt slet ikke kan gå i detaljer med de enkelte arkiver. For to af vore landsarkiver findes der imidlertid trykte vejledninger til benyttelse af ikke blot amtsarkiverne men også de andre større arkivfunds, nemlig landsarkiverne i Åbenrå og København. Vejledningen for Landsarkivet for de sønderjyske landsdele er trykt i serien *Vejl. arkivregistraturer* bd. VI i 1944 og er udarbejdet af Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Oversigten over amtsarkiverne fylder 30 sider og giver en summarisk oversigt over hvert enkelt amtsarkivs indhold og over amternes skiftende sagområder. Endelig indeholder oversigten en redegørelse for de præjisiske landråders beføjelser og deres arkivers indhold, som nu er blevet tilgængeligt for både danske og tyske forskere indtil 1920. Blandt det personalhistorisk værdifulde materiale i landrådsarkiverne er listerne

over fremmede undersåtter – dvs. optanter og danske statsborgere – og de såkaldte alfabetiske lister dvs. årlige lægdsruller for hele kredsene. Heri kan ofte findes oplysninger om udvandring eller flugt over grænsen nordpå. Endelig kan der i landrådsarkiverne være værdifulde oplysninger om danske kunstneres optræden i Sønderjylland i årene mellem 1864 og 1920. I modsætning til de kongerigske amtsarkiver findes der ikke skiftearkivalier i de sønderjyske amtsarkiver. Meget benyttet er derimod de lister over koncessioner til håndværkere som findes dér, idet der årligt skulle indberettes om de i amtet forhåndenværende håndværkere, næringsdrivende og kniplepiger. Sammen med provsten udgjorde amtmanden kirkevisitatoriet, hvis arkivaler ofte findes udskilt i særlige grupper, hvor personalhistorisk stof om præster, degne og lærere forekommer i stor udstrækning. – Endelig havde de slesvigske amtmænd en »jus primæ audientia«, idet alle retsstridigheder først skulle indbringes for dem til forligsmægling, eller hvis parterne selv ønskede det, til dom. I tiden 1740–1808 var amtmanden endelig instans i en række sager bl. a. vedr. gæld, tjenestefolk, håndværkere, aftægt og fattigvæsen. Disse sager der ofte rummer personalhistoriske oplysninger af interesse findes indført i amtmandens dekretprotokol, der f. eks. for Haderslev amt er bevaret tilbage til 1709. I 1850 blev disse funktioner overdraget til herredsfogden. Fæstebreve på krongods ligger også i de sønderjyske amtsarkiver ligesom sager vedr. fribreve på de såkaldte frigårde. Da frigårdenes privilegier var personlige, gjaldt det for ejerne om at kunne føre bevis for slægtskab med den oprindelige privilegerede ejer, og da disse privilegier i de fleste tilfælde går tilbage til 1400tallet eller begyndelsen af 1500tallet er det en ren fundgrube for en slægthistoriker at komme til at arbejde med en frigårdsslægt. De fleste frigårde fandtes på Haderslev næs mellem Haderslev og Åbenrå, men også i Vestslesvig og omkring Flensborg fjord fandtes enkelte. Flere af disse frigårdsslægter er i øvrigt behandlet i den trykte litteratur, således herredsfoged Nis Henriksen på Haistrupgård og hans slægt af dr. G. Friis i Sønderjyske Årbøger 1891, der fører slægten tilbage til Peter Petersen i Lendemark, Bylderup sogn, f. ca. 1390. De øvrige særlige sønderjyske forhold, f. eks. enklavernes mellemstilling eller arkivaliernes specielle ordningsforhold vil det her blive for omstændeligt at komme ind på. Jeg skal derfor vende tilbage til de kongerigske danske amtsarkiver og omtale landsarkivar dr. phil. Harald Jørgensens bog: Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm og hjælpemidlerne til dets benyttelse fra 1966. Omtalen af amtsarkiverne optager heri kun 12 sider.

men alligevel giver den en sikker fornemmelse af de enkelte amtsarkivers indhold. Det er således værd at bemærke, at der fra de store sjællandske områder med krongods findes gode arkivalier i amtsarkiverne, f. eks. i Frederiksborg amt jordebøger og matrikler 1680-1708, fæsteprotokoller 1696-1711 og arvefæsteskoeder 1788-1844. I indledningen gøres rede for hjælpemidlerne til arkivernes benyttelse og for amternes skiftende geografiske områder, herunder oplysninger om Københavns overpræsidents arkiv 1858-1936. Derimod er der ikke, som i den sønderjyske vejledning, en indledning om amternes skiftende saglige områder. Et sådant hjælpemiddel, hvoraf størstedelen kunne være fælles for hele det område, de tre gamle landsarkiver dækker, ville være en særdeles nyttig håndsækning ikke blot til personalhistorikerne, men til alle benyttere af amternes arkivalier. I efteråret 1967 afholdt arkivarforeningen et seminar med emnet »Landsarkiverne som videnskabelige institutioner og deres muligheder for et forskningsmæssigt samarbejde«, og her fremsatte arkivar Knud Prange netop et forslag om samarbejde vedrørende arkivintroduktioner for amtsarkivernes vedkommende. De skulle indeholde en kronologisk fremstilling af amtets rolle i administrationen bygget på instrukser, love og forordninger og derudover indeholde mere skematisk formede oversigter over de enkelte områder. Som eksempler fremdroges korrespondancesager, skiftevæsen, brandforsikring, lægdsvæsen og kommissioner. Med sådanne oversigter ville man virkelig have fået en nøgle i hånden, der kunne åbne for mange af amtsarkivernes skjulte skatte, så man må meget håbe, at planen kan føres ud i livet.

For de to sidste landsarkiver foreligger der ingen trykte oversigter over amtsarkivernes indhold, men det forlyder, at landsarkivet i Odense i forbindelse med sit forestående 75-års jubilæum forbereder udsendelsen af en guide i lighed med den sjællandske. For Nørrejylland vedkommende er der ganske vist ikke noget trykt på vej ud, men der er til læsesalsbrug blevet udarbejdet en summarisk oversigt over de enkelte amters journalforhold, hvilket skulle betyde en væsentlig lettere benyttelse af de jyske amtsarkiver.

Under hjælpemidlerne vil det også være på sin plads at nævne, at man naturligvis må være klar over under hvilket amt den lokalitet, man arbejder med, på det givne tidspunkt hørte. Det lyder ret indlysende, men på den anden side tror jeg ikke, at ret mange på stående fod vil kunne sige – eller vide, hvor de skulle slå op – om f. eks. Ø. Jølby i 1790 hørte til Sejlstrup eller Dueholm amt? For tiden efter de store amtsreformer i 1790'erne er det straks lettere, da hørte det som

i dag til Thisted amt. Men man har et udmærket hjælpemiddel til at fastslå de gamle amtsgrænser, nemlig I. Blochs bog »Stiftamtmand og amtmænd i Danmark og Island 1660-1848« udg. af Rigsarkivet 1895. For den nyere tid vil Trap – Danmark kunne svare på spørgsmålet.

Endelig skal jeg som det sidste hjælpemiddel nævne »Håndbog for danske lokalhistorikere«, hvor man kan slå op under stikord om amter, amtsfattigdirektion, amtspas, landvæsenskommission, skoledirektion osv. og få fyldig besked, men som ved alle andre leksikalsk ordnede opslagsbøger er den store svaghed, at man på forhånd skal kende stikordene for at kunne slå op.

Om bevaringsforholdene i amtsarkiverne er det svært at sige noget generelt. Teoretisk skulle amternes arkivalier nå tilbage til 1660, hvor amterne trådte i stedet for lenene. Men ligesom det er helt tilfældigt og ganske, ganske lidt, der er bevaret af lensarkiverne, er det yderst sporadisk, hvad der er tilbage af amtsarkiverne fra deres ældste tid. En flygtig sammenligning synes at vise, at de sjællandske amtsarkiver er bevaret lidt længere tilbage end de jyske. Der findes således i de sjællandske arkiver tilsyneladende mange sager fra begyndelsen af 1700tallet mens sådanne er ret sjældne i de jyske. Dette er blot en fornemmelse – om en nærmere undersøgelse kan underbygge den, skal jeg lade være usagt. Fra midten af 1700tallet tager sagerens antal stærkt til, og fra amtsreformernes tid og fremover er de som regel godt bevaret. Det er heldigvis en enestående undtagelse, at Svendborgs amtmand midt i 1850erne lod alle de gamle arkivsager kassere. I en del amtsarkiver kan der dog konstateres forskellige mangler, der i mange tilfælde skyldes, at arkivet er blevet flyttet mellem de forskellige herregårde, hvor amtsmændene residerede. Det gælder således f. eks. Holbæk amtsarkiv.

For benyttelsen af de ældre arkivalier i amtsarkiverne er det vigtigt at være klar over, at en del funktioner oprindeligt hørte under *stiftamtmanden*, eller som han hed med den gamle titel, stiftsbefalingsmanden, der sammen med biskoppen udgjorde stiftøvrigheden. Oprindeligt synes således den meste magt at have været samlet hos stiftamtmanden, men efterhånden blev de enkelte amtmænds myndighed udvidet, dog førte stiftamtmanden stadig tilsyn med dem. Vigtigst er det at være opmærksom på, at alle sager *vedr. købstæderne* indtil 1793 skal søges i stiftamtsarkiverne, først derefter i amtsarkiverne. Disse købstadsbreve er ofte samlede i topografisk ordnede rækker og kan give et væld af oplysninger både om byens styrende kredse, om håndværkere og laug men også om de fattige. I Århus stiftamtsarkiv ligger f. eks. 47

pakker breve vedr. Rander, Æbeltoft, Grenå og Mariager, hovedsagelig for perioden 1703-1794, men en enkelt pakke har dog bilag tilbage til 1684. Der vil blandt dette og lignende materiale i andre stiftamtsarkiver kunne findes meget til komplettering af manglende borgerskabsfortegnelser og lister over laugsinteressenter. Materialet i sådanne pakker kan være yderst afvekslende og tit dukker sager op, hvis tilstedeværelse man ikke havde regnet med. I pakken indkomne breve vedr. købstæderne i Århus stiftamt kan i flæng fra læget 1704 nævnes:

1. Korrespondance vedr. værgemålet for afgangne Holger Rosenkrantz børn på Bruusgaaard.
2. En sag vedr. de privilegerede musikere Rasmus Andreasen Holst og Jesper Adamsen Muus i Randers, i anledning af at Segnr. Thomas Biering, borger og handelsmand i Randers, har berammet i stedet for i byen at holde sin datters bryllup udi denne sommertid på landet i Hevring mølle!
3. En protest fra overformynder Jens Bay i Randers i anledning af skiftet efter rådmand Johan Budtz' afgangne hustru.
4. Fortegnelse over Mariager bys borgere og deres forråd af mel, gryn, flæsk, mjød og godtøl.
5. Byfoged Gregers Blichfeldts enke Inger Sørensdatters ansøgning fra Æbeltoft om mandens midlertidige begravelse i Æbeltoft og senere begravelse i Fredericia »da han her er fremmed og der haver sit åbne begravelse«.
6. Endelig fra 1705 kan nævnes mandtal til kop- og hesteskatten (med angivelse af antal børn i hver familie) fra Æbeltoft, Mariager og Grenå osv. osv. alt sammen sager, der er så ubenyttede, at det sand som skriveren dryssede på, medens blækket var vådt for 250 år siden, først nu drysser af, når man blader i pakkerne!

Sammen med biskoppen udgjorde stiftamtmanden som nævnt *stiftøvrigheden*, der havde tilsyn med den kirkelige økonomi og overtilsyn med hospitalerne, skolerne, stiftelserne og kirkerne. Stiftøvrighedsarkivalierne er som regel ikke udskilt til en særlig gruppe og kan findes enten i stiftamtsarkiverne eller i bispearkiverne. Specielt i sagerne vedrørende stiftelser og legater kan der være et stort personalhistorisk materiale. Endelig kan det tilføjes, at stiftøvrigheden var 2. instans i gejstlige retssager.

Indholdet i amtsarkiverne er ofte præget af amternes funktion som gennemgangsled, en slags ekspeditionskontor mellem undersåtterne i provinsen og centraladministrationen i København. Derfor kan man

tit komme ud for, at der ved en sag kun ligger fragmenter af det oprindelige materiale eller måske kun kopier og koncepter. Det originale materiale er i så tilfælde videresendt til kancellierne eller ministerierne, og må søges på Rigsarkivet, Centraladministrationens svar er ofte udleveret til sagens parter og må søges i deres privatarkiver, der jo som regel er gået tabt. I så tilfælde er amtsarkivets materiale jo ekstra værdifuldt. De jyske amtsarkiver er ordnet efter et bestemt skema, der giver et rigt indblik i amtmandens mangesidige forretningsområder. For oversigtens skyld skal jeg nævne ordningssystemets hovedgrupper og derunder gå i detaljer med nogle af undergrupperne. Først kommer sager vedr. embedet og arkivet, derefter den meget omfattende gruppe korrespondancesager, som regel henlagt efter journalerne. I de tilfælde hvor kopibøger er bevaret, vil de også være at finde her, og i disse vil man kunne finde referat eller fuldstændig kopi af de fra amtet udgæede skrivelseres indhold. Derefter følger en gruppe med det lidet oplysende navn »Diverse dokumenter«, der indeholder følgende sagsgrupper: Justitsvæsen, undersøgende og dømmende kommissioner, kommissions- og exekutorskifter, samt landvæsen, hvorunder sager om hoveri og forbedringer i landvæsenet (f. eks. indberetninger herom til det kgl. landhusholdningsselskab om belønninger til fortjente landmænd – det kan her i parentes bemærkes, at selve landhusholdningsselskabets arkiv, der er afleveret til Erhvervsarkivet i Århus, rummer et stort personalthistorisk materiale, der nu er ved at blive gjort tilgængeligt ved hjælp af udførlige topografiske og personnavneregistre. Personalthistorisk Tidsskrift håber i et af de førstkommande hæfter at kunne bringe en artikel af arkivar Ole Degn om benyttelsen af dette arkiv).

Derefter følger fattig- og skolesager, sager vedr. fiskeri-, forst- og jagtvæsen samt *skattevæsensager*. Især for ekstraskatternes vedkommende kan der her ligge ret udførlige mandtaller. Under Store Nordiske Krig var det nødvendigt med en lang række ekstraskatter, senere gik der længere tid mellem de enkelte udskrivninger, men i årene 1743, 1757 og 1789 var der formues og næringsskatter, der kan give et godt billede af de enkeltes sociale placering i deres miljø. Endelig skal nævnes ekstraskatten af 1762, kopskatten eller hovedskatten, der som den slags har tendens til, blev permanent. I 1764 oprettedes en ekstraskattekommission bestående af amtmanden, amtsforvalteren, herredsprovsten og 2 proprietærer. Da ekstraskatten svaredes af enhver person over 12 år (af børn af fæstebønder, husmænd og inderster dog først fra deres 16. år) har de bevarede dokumenter her stor genealogisk betydning. Ekstraskatten ophævedes ved forordning af 6. maj 1812.

Om benyttelsen af disse skattemandtaller skal det dog tilføjes, at selve hovedrullen indsendtes til rentekammeret i hvis arkiv på Rigsarkivet det i mange tilfælde vil være sikrere at benytte end det mere tilfældigt overleverede i amtsarkiverne. Dette gælder, som før antydet, i det hele taget for en stor del af amtsarkivernes materiale. Inden vi forlader gruppen skattevæsen må også nævnes at der heri kan være fortegnelser over *kroholdsafgifter* og *førlovspenge*, en afgift der betales for at føre arv ud af arveladerens jurisdiktion. I amtsarkivernes sager vedr. medicinalvæsen kan der være sager af personalhistoisk betydning f. eks. om jordemødre og i *brandforsikringsarkivalierne* vil man ofte have et fortrinligt hjælpemiddel til at følge en ejendoms historie med de deraf følgende muligheder for personalhistoriske slutninger. Her har landsarkivet i Viborg lige udgivet en duplikeret tværregistratur over brandforsikringsarkivalier for købstæderne udarbejdet af arkivar Helle Linde. Når jeg kaldte den en tværregistratur skyldes det, at den ikke som registraturer hidtil normalt har gjort, kun dækker indholdet i et enkelt arkivfond eller en gruppe ensartede arkiver, men tværtimod registrerer, hvad der findes om et enkelt sagligt emne i de forskelligartede arkivfunds. For de jyske købstæder findes i stiftamtsarkiverne som regel materiale om brandforsikringen tilbage til 1761. En tilsvarende registratur, dog også omfattende landbygninger, blev i 1967 udgivet af landsarkivet for Sjælland udarbejdet af Andreas Jørgensen. Det fremgår af denne, at der i Sjællands stiftamt fra 1736 findes en taksationsforretning over købstadsejendomme, omfattende de fleste købstæder i Sjællands stift, i Lolland-Falsters stiftamt tilsvarende fra 1761-91. Også vedr. landbygninger vil der i amtsarkiverne kunne findes noget materiale, men det vil sjældent kunne komme på siden af det materiale der til belysning heraf ligger i branddirektoratsarkiverne.

Som de næste grupper i amtsarkiverne følger to af de mest benyttede og for personalhistorikerne vigtigste områder af amtmandens virksomhed, nemlig *skifteforvaltningen* og overformynderiet som senere vil blive omtalt mere udførligt.

Ved forordningen af 25. marts 1791 om *politivæsenet* på landet blev det påbudt, at alle overtrædelser af forordninger, især angående tjenestefolk og løsgængerer, skulle behandles som politisager med hurtig procedure. Amtmanden fungerede for disse sager som appelinstans, og man kan derfor i amtsarkiverne finde overpolitiretsprotokoller og tilhørende sager. Amtmandens myndighed på dette område blev i 1795 udvidet til at omfatte alle politisager på landet og ophævedes først ved en forordning af 27. maj 1848. Denne gruppe hører måske ikke til

de mest givtige i personalhistorisk henseende, men jeg synes, at den bør nævnes, også fordi den i visse tilfælde kan være en hjælp ved forsøget på at opspore fædre til børn født uden for ægteskab. På dette punkt er amtsarkiverne for øvrigt alt for lidt benyttede. Alimentsbidrag indførtes allerede ved forordningen af 14. oktober 1763. Heri bestemmes det, at faderen efter hans vilkår og formue skal erlægge i det mindste halvdelen af de omkostninger, som barnets nødtørftige underholdning efter øvrighedens skønnende udfordrer og dermed kontinuere til barnet er 10 år gammelt. Aldersgrænsen blev senere gentagne gange udvidet. Forordningen slår endvidere fast, at øvrigheden skal hjælpe moderen med at tvinge evt. uvillige barnefædre til at betale. Sagerne herom findes i amtsarkiverne, evt. blandt korrespondancesagerne til journaler, hvor de kan skjule sig under forskellige titler bl. a. »lejermål«. I gunstigste tilfælde kan man gennem amtets korrespondance og fremvisninger i journaler følge barnefædrenes flytninger. Fra tiden før 1763 vil man ofte gennem »lejermålsbøderne« kunne få oplysninger om børn født uden for ægteskab, men nu har vi bevæget os uden for amtsarkiverne, idet disse bødeopgørelser findes dels i byfogedarkiverne og dels i amtsregnskaberne, der jo hører hjemme i amtstuearkiverne og ikke i selve amtsarkiverne. De fleste amtsregnskaber findes dog nu kun i det eksemplar, der indsendtes til revision, og skal søges på Rigsarkivet.

Ifølge gammel praksis, der blev kodificeret ved kancelliskrivelse af 23. august 1844, skulle *justitsakter* indsendes til opbevaring i amtens arkiv. Disse sager er ikke altid igen blevet udskilt og tilbageført de retsbetjentembeder, hvor de egentlig hørte hjemme. Der kan derfor i amtsarkiverne findes sager, som man forgæves har søgt i herreds- og byfogedarkiverne, og dette faktum er det nok værd at have opmærksomheden henvendt på. Det kan også gælde andre arkivaliegrupper og det kan på en måde siges, at amtsarkiverne til en vis grad har fungeret som en slags arkivdepoter, før provinsarkiverne blev oprettet i 1890erne.

Som næste gruppe i de skematisk ordnede amtsarkiver følger *udskrivningsarkivalierne*. Amtmanden førte forsædet ved landmilicesessionerne og ekspederede i forbindelse med krigskommissæren de mellem sessionerne forefaldende sager, han antog lægds mænd og havde ansvaret for rullernes førelse, ligesom han havde tilsynet med, at de enkelte opfyldte deres værnepligt. Det var ham der udfærdigede amtpas, når den værnepligtige skulle have tilladelse til at rejse uden for amtet. Først i slutningen af 1880erne begrænsedes hans indflydelse på disse punkter, og indtil da findes der i amtsarkiverne temmelig

mange sager vedr. lægds- og militærvæsenet, især korrespondancesager, ruller og andre udskrivningssager. Ganske vist blev det ved cirkulære af 13. februar 1860 påbudt amtmændene at indsende rullerne til udskrivningscheferne, der samtidig fik tilladelse til at kassere dem, men påbudet synes langt fra overalt at være blevet fulgt. Af særlig betydning er det at gøre opmærksom på, at også fra tiden før stavnsbåndets løsning og indførelsen af almindelig værnepligt for det bondefødte mandkøn, kan der findes militærarkivalier i amtsarkiverne. Som eksempel vil jeg gerne igen benytte Århus stiftamt, Havreballegård og Stjernholm amters arkiv, der er et af de få jyske amtsarkiver, der er relativt godt bevaret fra første halvdel af 1700tallet. Her findes fra 1701 ekstraktlægds- og portionsruller over Århus stifts nationale regiment med navnet på lægdsbonden, den indskrevne karl og oplysning om, hos hvem han tjente. Fra 1700-1713 er der herredsvise landeværnsmandtaller omfattende mandskabet fra det 18.-40. år, fra 1710 er der borgervæbningsmandtaller fra Århus, fra 1762 fra alle stiftets købstæder. Der er reserveruller 1741-42 og fra sidstnævnte år også godsvise ordnede lister med reservesoldaternes alder og fødested, fra 1729 sessionslister og endelig er der korrespondancesager fra 1695. Det skal tilføjes, at der også fra 1706 og diverse år frem til 1797 er søindrulleringssager med søruller fra 1770 ff. I forbindelse hermed bør også ryttergodsarkivalierne nævnes. Ved ryttergodsets nedlæggelse, for det jyskes vedkommende bortsalg i 1767, kom en del af arkivalierne ind i amtsarkiverne, ligesom en del allerede proveniensmæssigt hørte hjemme dér på grund af amtmands tilsyn med godset. Noget af dette materiale – deriblandt de vigtige fæste-, skifte- og sessionsprotokoller – er udskilt og opstillet som særlige, og i øvrigt meget benyttede, ryttergodsarkiver. Men meget ligger stadig godt gemt i amtsarkiverne. For det Vordingborgske rytterdistrikts arkivalier giver Holger Munks bog »Rytterbonden« en formentlig så godt som fuldstændig oversigt, men for de andre rytterdistrikter ligger det tungere, også fordi det vel næppe endnu er helt klarlagt, hvad der skal udskilles. Jeg kan ikke undlade at nævne, at ved en gennemgang af nogle enkelte pakker, der blot var betegnet som topografisk ordnede indkomne breve vedr. en række nærmere specificerede herreder i Skanderborg – Åkjær amtsarkiv, blev der fundet adskillige personalhistorisk uudnyttede og værdifulde ryttergodsarkivalier, bl. a. 1682 »Portionsjordebøger for baron v. Wedel og Adam Christopher v. Holsteins regimenter«, 1767 »Auktionsprotokol over det skanderborgske distrikts bortsalg« med angivelse af samtlige købere, hvilket jo er yderst værdifuldt, når

de enkelte fæstebønders videre skæbne skal følges og endelig perlen: fra 1730 »Inquisition over ryttergodset« der for hver enkelt gård indeholder beboernes navn, angivelse af hartkorn, bygningernes størrelse og tilstand, besætningen og dens tilstand, evt. restancer, udlejet jord, antal karle og børn (drene med alder og navn), indsiddere og aftægt, samt særlige bemærkninger. Her kan man finde små personlige bemærkninger, som f. eks. om Niels Hansen Møller i Bjødstrup, om hvem det hedder: »Har anseelse at være et dovent skarn, efterdi den største brøstfældighed er på tag og vægge – og dog råber han om byggehjælp.«¹⁾)

De følgende grupper i amtsarkiverne skal kun ganske kort nævnes, idet de fleste har deres force i lokalhistoriske oplysninger; det gælder fremfor alt landvæsenskommissionsprotokollerne med bidragene til udskiftningens historie, i noget mindre grad forligsvæsenet, fattig- og skoledirektionerne. Især i sidstnævnte vil der dog være godt stof om lærerne, fra tiden efter 1856, hvor amtsskoledirektionen blev oprettet i henhold til lov af 8. marts samme år. Endelig kan der i stændervalgdirektionsarkiverne være personalhistorisk anvendelige oplysninger i protokollerne over valgberettigede og valgbare personer. Direktionen er oprettet efter lov af 15. maj 1834 og havde som regel amtmændene som formænd.

Som afslutning på amtsarkiverne findes som regel amts- og skolerådsarkivalierne 1841 ff men i nogle tilfælde skal sagerne søges blandt amtets almindelige journalsager. Disse arkivalier anvendes bogstaveligt talt ikke af de besøgende, men der vil dog undertiden kunne findes væsentligt stof vedr. valg af sognerådsformænd og sognerådsmedlemmer til brug for personalhistoriske skildringer i sognehistorierne – et desværre tit forsømt område.

Som tillæg til amtsarkiverne findes de af amtmanden reviderede og deciderede regnskaber, hvoraf der er særlig grund til at nævne godsernes overformynderi regnskaber, fattigregnskaber og legatregnskaberne.

Endnu et par punkter fortjener at blive taget op til grundigere omtale, men den store gruppe »korrespondancesager« må vi desværre så godt som lade ligge, da der i den er stof nok til mange måneders studier, inden man blot tilnærmelsesvis kan give en tilfredsstillende indholdsoversigt. Sagerne kan enten ligge rent kronologisk, og er da de facto utilgængelige, hvis der ikke udarbejdes registre, eller de kan ligge ordnet topografisk eller efter vekslende saggrupper. Jeg skal blot nævne en enkelt af disse – andre har jo været antydet undervejs – og det er gruppen *bevillinger*. Den 23. maj 1800 udkom en forordning,

som bestemte, at visse bevillinger, der hidtil havde været udfærdiget fra kancelliet, skulle afskaffes og anses for unødvendige, hvorimod andre skulle søges hos øvrigheden, der bemyndigedes til at meddele samme. Blandt de sager, der bortfaldt, var bevilling til ægteskab mellem visse grader af beslægtede, men vigtigere er det, at amtmændene fik tilladelse til at udstede bevillinger til skilsmisse og til udbetaling af umyndiges arvekapitaler. Derudover fik de tilladelse til at udlevere kongelige bevillinger på begravelsesbreve, æresoprejsning, proclama i opbud- og fallitboer, hensiddende i uskiftet bo, hjemmevielse og vielse af uvedkommende præst og (indtil 1845) testamenters konfirmation, når testator ikke har børn eller livsarvinger. Da de indkomne ansøgninger ikke er kasseret i amtsarkiverne, som tilfældet er med de ansøgninger, der er indgået til kancelliet, ligger der her et stort personalhistorisk materiale.

Jeg omtalte i begyndelsen den *forbrugsanalyse*, som landsarkivet i Viborg har gennemført i 1968. I følge den var der i årets løb blevet anvendt 880 enheder fra amtsarkiverne, men når man går bestillingssedlerne efter, svarer dette kun til 515 forskellige bind og pakker; af disse er de 380 kun blevet benyttet én gang, medens 107 arkivalier har været anvendt mellem 5 og 10 gange og 4 bind over 10 gange. Det er altså en ret lille gruppe, der tegner sig for jævnlig benyttelse, og der viser det sig, at disse arkivalier fortrinsvis er fra tiden før amtsreformen og – så godt som alle er skifteprotokoller. Af de 28 arkivalier, der er benyttet 5 gange eller mere er der kun ét, der ikke er en skifteprotokol, og det er en pakke med oplysninger fra godsejerne i 1791 om det til deres gårdes drift nødvendige hoveri – og så er det oven i købet den samme mand, der har benyttet pakken alle 5 gange! Alt det andet er skifteprotokoller eller bilag hertil – rekorden indehaves af en protokol fra Skanderborg – Åkjær amtsarkiv, der har været benyttet 25 gange. At det så helt er skifteprotokollerne, der dominerer, forklarer også, at det er de ældre amtsarkiver, der er mest benyttet, idet amtsmandens skiftejurisdiktion blev ophævet ved plakat af 13. december 1793, og overdraget til de respektive birkedommere og herredsfogeder. I amterne uden for Jylland gik skiftejurisdiktionen først over til retsbetjentene ved embedsledighed. Det er forklaringen på, at der i sjællandske og fynske amtsarkiver flere steder findes skifteprotokoller op til 1805-07. Amtmændene forvaltede skifterne efter selvejerbønderne og de andre personer uden for gejstligheden og godsernes beboere, som den gang boede på landet, f. eks. herredsfogder, forpagtere, forvaltere og flere. Der er imidlertid en tendens til, at også andre

personer, som egentlig hørte ind under en anden myndigheds skiftejurisdiktion har skiftet under amtmanden. Det skal bemærkes, at de lensbesiddere, der i kraft af, at de var amtmænd over deres len, beholdt deres skiftejurisdiktion til 1850. Som overøvrighed skulle amtmanden sørge for, at forordningerne blev efterlevet og han havde opsyn med justitien, specielt birketingene. Han skulle således kontrollere, at der blev ført rigtig bog over skifterne ved godserne, og at der ikke skete uret med umyndiges midler. I den anledning findes der i amtsarkiverne årlige indberetninger fra godserne om foretagne skifter, og i de tilfælde, hvor godsernes skifteprotokoller ikke er bevaret kan de sparsomme oplysninger i uddragene være af stor praktisk værdi, især når der forekom udarv. Disse skiftedesignationer ligger som regel i amternes korrespondancesager. Skifte kunne imidlertid også foregå ved ekstraordinære skifteforvaltere, enten ved kommissarier, testaments-executorer eller samfrænder. *Skiftekommissarierne* udnævntes af kongen eller kancelliet, der var som regel tale om to ved hvert skifte, og de havde fuld skifteretslig myndighed. Efter afslutningen af hvert enkelt skifte, skulle bopakken indsendes til amterne til opbevaring, i København dog til Hof- og Stadsretten. Skifte ved skiftekommissarier blev ophævet ved lov af 30. november 1874, men fra tiden indtil da findes der i amtsarkiverne en lang række kommissarieskifter, der slet ikke synes at have de besøgendes bevågenhed i samme grad som det øvrige skiftemateriale. Her er der et stort personalhistorisk materiale, og der er ofte tale om usædvanlige boer. Fra den gruppe i Århus stiftamtsarkiv, der er betitlet »Extraordinære boer« kan i flæng nævnes: 1781-1857 skifteprotokol for det højfyrstelige hof i Horsens, 1800-02 skifte efter statsminister og gehejmeråd Jochum Otto Schack Ratlau og frue f. Juul til Ratlausdal, skifte efter borgmester Niels Hviid i Århus 1813-15, 1814-25 skifte efter russisk kejserlig generalløjtnant baron C. C. N. Gersdorff, 1835-38 skifte efter kammerjunker Voss osv.

I forbindelse med omtalen af kommissioner bør det tilføjes, at der også i de undersøgelser og dømmende kommissioners arkiver, der er havnet i amtsarkiverne kan være skiftedokumenter, således f. eks. 1823-28 protokol og dokumenter i sagen mod H. H. Schilden's bo.

Efter 1874 var den eneste ekstraordinære form for bobehandling *testamentsexecutorer*, og også disse arkivalier er i stort tal til stede i amtsarkiverne – der kan være op til flere hundrede i et enkelt arkiv. Her sætter dog tilgængelighedsreglerne en stopper for benyttelsen af de nyeste arkivalier. Et af disse endnu utilgængelige skifter er skiftet efter lensgreve Mogens Christian Krag-Juel-Vind-Frijs til Frijsenborg fra

1923, hvor fremtidens forskere vil få et rigt materiale. Skiftet fylder godt og vel to meter på arkivets hylder, bl. a. indeholdende vurderinger af de store kunstsamlinger på hans godser – men også blandt de tilgængelige vil der være nok at tage fat på. Fra samme arkiv kan nævnes 1800-08 Exekutorskifte efter baron Gersdorff til Marselisborg, 1832-38 efter Fædder Charisius til Konstantinsborg og for at vise den sociale spændvidde: 1846-48 skifte efter møller Søren Sørensen i Røde Mølle, Lisbjerg sogn. Som sidste gruppe blandt de ekstraordinære skifter i amtsarkiverne skal nævnes *opbudsboerne*, der forekommer indtil 1858, og som trådte i stedet for konkurs. I denne række er det især købmandsboer, der gør sig gældende. De senere tiders retsbehandlede fallitboer findes i retsbetjentarkiverne, men en del af dem er afgivet til Erhvervsarkivet i Århus, hvor man mener, at de på grund af deres store erhvervshistoriske betydning vil blive bedre udnyttet. Men derfor bør de ikke glemmes af personalhistorikerne.

Af de 880 benyttede enheder i amtsarkiverne udgør skiftearkivalierne de 418 enheder, eller 47,5 %, udskrivningsarkivalierne 75 enheder eller 8,5 %, hvilket for disse to grupper tilsammen giver 56 %, altså noget over halvdelen. Det viser sig imidlertid at hovedparten af det traditionelle materiale benyttes af en lille flok faste besøgende – én enkelt har således benyttet skifteprotokoller 67 gange – medens det er de mindre hyppigt kommende gæster, der tegner sig for det brede udvalg af de resterende 376 anvendte amtsarkivalier. Dette hænger utvivlsomt til dels sammen med, at en række af disse besøgende arbejder med lokalhistorie, men mange af dem har også opgivet slægtshistorie som deres arbejdsområde og hertil benyttet utraditionelt og traditionelt materiale side om side. Af de i alt 112 forskellige benyttede af amtsarkiverne har de 77 benyttet andet end skiftearkivalier, hvilket må siges at være opmuntrende at konstatere, idet man med nogen optimisme må kunne tolke det som tegn på en åben indstilling over for anvendelse af utraditionelt arkivmateriale, og vel også som tegn på, at oplysningsarbejdet og de detaljerede registraturer har gjort nytte, selv om meget endnu står tilbage at udrette. Imidlertid er talmaterialet for lille til, at man for alvor kan drage slutninger, endsiges lave statistik. Forholdet træder mest grelt frem, når man ser, at en enkelt besøgende med et forbrug på 95 bind og pakker – hovedsagelig vejsager og journaler – tegner sig for 25 % af hele forbruget af »andet materiale«. Endelig må der også tages hensyn til, at der blandt de ældste dele i amtsarkiverne har været nogle forarbejder til jordebøger og matrikler fra slutningen af 1600tallet, men dette ret benyttede ma-

teriale er ikke talt med i statistikken, fordi det i Viborg – som tidligere nævnt – af praktiske grunde er udskilt til en særlig gruppe, kaldet Z-arkiver – sammen med bl. a. folketællingsoriginallister. Denne gruppe tegner sig for et benyttelsestal på 571 enheder.

De anførte tal må man således ikke lægge for meget i, og når de i det hele taget er taget med, er det, fordi de vel trods alt siger noget om besøgs- og forbrugsvaner på arkiverne. Det er mit håb, at jeg med denne korte gennemgang af amtsarkivernes personalhistoriske indhold har kunnet inspirere en og anden til at ændre besøgsvaner og forsøge at arbejde med amtsarkivernes rige materiale. Dermed ville mit mål med foredraget være nået, nemlig at medvirke til, at det personal- og slægtshistoriske arbejde her i landet kan drives på en måde, så det kan give sine dyrkere glæde og udbytte og samtidig blive respekteret på lige fod med de andre historiske discipliner.

NOTE: ¹⁾ Landsarkivet i Viborg er netop i efteråret 1969 gået igang med en gennemgribende nyordning af ryttergodsarkiverne. Under dette arbejde vil de regulære ryttergodsarkivalier blive udtaget af amtsarkiverne, hvorimod sager vedrørende amtsmandens tilsyn med ryttergodset naturligvis vil blive liggende.

Anm.: Foredraget trykkes på opfordring efter originalmanuskriptet, dog med ganske enkelte rettelser.

ILLUM-STUDIER

Om beboerne af øen Illum og deres efterslægt

AF PALLE GRAVESEN

Indledning

I Helnæs bugt ved Fyns sydvestlige kyst ligger den lille ø Illum, 3,5 km lang og 700 m bred på det bredeste sted i den østlige ende. Øen hører til Svanninge sogn i Salling herred, Svendborg amt og nævnes første gang i kong Valdemars jordebog fra ca. 1230¹⁾ og hedder her Jlm. Det antages, at grundlaget for navngivningen har været »vandets larmen«, altså brændingen mod den vestlige kyst, og at Jlm er udviklet af elmio, sideform til nysislandsk jálamur = støj, knirken, bragen, et ord der i afledning går igen i det svenske Jälmaren²⁾. På Illums østlige ende har der siden Arilds tid ligget 2 gårde, en sydlig i dag kaldet Illumgård og en nordlig kaldet Starbogård, hvilket sidste navn må være en forvrængning af Stervbogård (stervbo = dødsbo). Disse navne er dog af nyere dato og anvendes ikke i ældre protokoller eller dokumenter. Til den sydlige gård hører de nordøst for Illum liggende småøer Horsehoved og Vigø, hvortil der kan vades, og som benyttes til græsning for kreaturerne.

I matriklen af 1688³⁾ er gårdene opført således:

Nr. 1, htk 7-6-1-0, (nordlig)	Frederik Iversen tilforn Peder Pedersen	ejer baron Wittinghof
Nr. 2, htk 9-6-3-1,	Peder Ipsens enke tilforn Hans Olufsen	ejer Knud Thott

For den sidstnævnte brugers vedkommende, er der, som det vil fremgå af det efterfølgende, byttet om på navnene. Ved matrikuleringen i 1844 bibeholdtes matrikelnumrene. Gårdenes tilhørsforhold i det 16-19 århundrede fremgår af tabel 1 a.

Den 11. 12. 1695 købte amtsforvalter Jens Christensen til Steensgård gården matr. 1 af baron Schack-Brockdorff til Scheelenborg, og den 13. 11. 1697 købte han den anden gård af Marcus Gjøe til Brahesborg. Da Jens Christensen døde i 1708, overtog kronen Steensgård, hvortil gårdene hørte, som pant for dennes gældsforpligtelser. Steens-

Ejere af Illum-gårdene indtil frikøbet

TABEL 1 a

Gården, matr. nr. 1 (nordlig)			Gården, matr. nr. 2, (sydlig)		
Nævnt år	Navn	Ref. (note nr.)	Nævnt år	Navn	Ref. (note nr.)
1537	Axel Urne til Søbysøgård	4			
1588- 89	Henrik Gjøs til Iversnæs	5	1588	Jacob Ulfeld til Ulfeldsholm	5, 6
1592	Henrik Gyldenstjerne til Iversnæs	7			
1593	Peder Eriksen til Stubbendrup og Ejler Brockenhus til Damsbo og Nakkebølle ...	8			
1612	Ebbe Munch til Fjellebro	9	1612	Ebbe Munch til Fjellebro	9
			1646	Sidsel Høeg til Fjellebro	10
1647	Sidsel Høeg til Fjellebro	11			
1648	Jørgen Brahe	12	1648	Jørgen Brahe	12
1658	Christian Rotkirch til Steensgård	13	1648	Jørgen Brahe	13
1660- 65	Catharina Rotkirch til Steensgård	14	1660-	Anna Gyldenstjerne 65 til Hvedholm	15
1662-			1662-		
64	Steensgård	16, 17	64	Hvedholm	16, 17
1672-					
78	Steensgård	18, 19, 20	1677	Hvedholm, Østrupgård	21
1682-	Frederik v. Wittinghof 86 til Scheelenborg	23, 25, 26	1677	Brahesborg	22
1695	Schack-Brockdorf til Scheelenborg Jens Christensen til Steensgård	27	1681-		
			88	Knud Thott	24, 25, 26
			1697	Marcus Gjøs til Brahesborg Jens Christensen til Steensgård	28
1711	Frederik Hein til Steensgård	29	1711	Frederik Hein til Steensgård	29
1751	Baroniet Brahesminde				
1874	Ane Jørgensdatter, enke efter Jørgen Pedersen Illum	30	1751	Baroniet Brahesminde	
			1874	Hans Thor Hansen	30

gård med tilhørende jordegods blev ved offentlig auktion i Fåborg d. 12. 11. 1711 købt af Jens Christensens søn, Frederik Hein. I 1751 omdannedes hovedgårdene Steensgård, Østrupgård og Hvedholm til baroniet Brahesminde, som i 1758 forøgedes med hovedgården Damsbo og 9. 5. 1798 ophøjedes til grevskab¹²). De 2 gårde købtes endelig til fri ejendom i 1874 af de daværende fæstere, som var Ane Jørgensdatter og Hans Thor Hansen³⁰).

Ifølge traditionen havde beboerne af gårdene i ældre tid visse rettigheder fremfor andre bønder i sognet. De havde således ret til at svare tiendekornet i skæppen, fordi kornet skulle udføres med skib, medens de andre bønder i sognet måtte svare tiende i kærven. Denne rettighed ses to gange at være bekræftet af kong Christian d. 4. Første gang i 1592, da den berygtede bondeplager Otto Emmiksen, der senere blev myrdet af sine undergivne, først ved Salling herredsting og senere ved Fynbo landsting havde fået Illum-bønderne dømt til at svare tiendekornet i kærven, og anden gang i 1612 over for Ebbe Munk til Fjellebro^{31 32}). Fra beboerne af de 2 gårde på Illum stammer forskellige slægter, hvis medlemmer i større eller mindre omfang har gjort brug af Illum-navnet. Nogle af disse har i ældre tid anvendt Illum som egentligt slægtsnavn, medens andre har brugt det som mellemnavn i forbindelse med det traditionelle -sen navn (patronym). I reglen brugte familiemedlemmerne, og blandt disse fortrinsvis de mandlige, dog først Illum-navnet, når de var flyttet bort fra øen. Såvidt vides er navnet første gang anvendt af Hans Illum, som i 1583 havde fæstet af Gammelgård på Helnæs³³).

For at lette overskueligheden følger nedenfor en tabel over fæsterne resp. ejerne af de 2 gårde med en kortfattet angivelse af slægtsskabsforholdet til den foregående fæster.

Fæstere af gårdene på Illum
(Ejere efter frikøbet 1874)

TABEL 1 b

Nr.	År	Navn	Slægtskabsforhold	Omtalt slægt, nr.
Matr. nr. 1.				
1	1592-93	Peder Mall og Laurids Andersen		Mall 1
2	1610-33	Peder Pedersen Mall	søn af 1	Mall 2
3	1634-78	Peder Pedersen Mall	søn af 2	Mall 5
4	1678-96	Frederik Iversen	svigersøn af 3?	IH 1
5	1696-1708	Hans Pedersen	kendes ikke	
6	1708-50	Iver Hansen	brodersøn af 4	IH 1

Nr.	År	Navn	Slægtskabsforhold	Omtalt slægt, nr.
Matr. nr. 1 (fortsat).				
7	1750-54	Birthe Rasmusdatter	enke efter 6	IH 1
8	1754-93	Christian Christensen	svigersøn af 6	IH 8
9	1794-1807	Hans Jacobsen	ej beslægtet	HJ 1
10	1807-43	Peder Nielsen Illum	søn af 7, matr. nr. 2	HO 36
11	1843-51	Karen Larsdatter	enke efter 10	HO 36
12	1851-69	Jørgen Pedersen Illum	søn af 10 og 11	HO 113
13	1869-80	Ane Jørgensdatter	enke efter 12	HO 113
14	1880-1911	Jørgen Thorsen	svigersøn af 12 og 13	HO 326
15	1911-17	Hans Thorvald Hansen	søn af 12, matr. nr. 2	- -
Matr. nr. 2.				
1	1610-24	Hans Pedersen	ant. søn af 1, matr. 1	Mall 3
2	1630-76	Jeppe Pedersen Mall	søn af 2, matr. nr. 1	Mall 6
3	1677-83	Peder Ipsen Mall	søn af 2	Mall 14
4	1683	Anna Rasmusdatter Ploug	enke efter 3	Mall 14 HO 1
5	1683-1717	Hans Olufsen	gift med 4	HO 1
6	1717-58	Peder Hansen	svigersøn af 5	HO 3
7	1758-93	Niels Pedersen	søn af 6	HO 10
8	1793-96	Anna Hansdatter	enke efter 7	HO 10
9	1797-1835	Hans Nielsen Illum	søn af 7 og 8	HO 34
10	1835-44	Birthe Hansdatter	enke efter 9	HO 34
11	1844-82	Hans Thor Hansen	søn af 9 og 10	HO 99
12	1882-1924	Jens Hansen	søn af 11	HO 305
13	1924-44	Laurids Illum	søn af 12	- -

Ejerne efter 1917 resp. 1944 er ikke medtaget, da de, såvidt vides, ikke har slægtsforbindelse til de her anførte.

Beboerne på Illum og deres efterkommere kan deles i følgende afsnit:

	Teksthenvisninger forkortes til
1. Slægten Mall	Mall
2. Frantz Pedersen Illums efterkommere	FI
3. Hans Olufsens efterkommere	HO
4. Iver Hansens efterkommere	IH
5. Peder Ipsen Malls efterkommere	PM
6. Hans Jacobsens efterkommere	HJ

Ved udarbejdelsen har jeg modtaget oplysninger fra talrige medlemmer af Illumslægten, især fra oberstløjtnant Morten Vesterdal og trafikass. Ole Illum Hansen. Desuden har flg. bistået mig ved fremskaffelsen af data fra arkivalier: K. Bang Mikkelsen, G. Hvidkjær Hansen, E. Ingemann Nielsen og Axel Nørlit. For den således ydede bistand beder jeg herved alle de nævnte modtage min bedste tak.

I. SLÆGTEN MALL.

1. Peder Pedersen Mall nævnt 1592-93			
2. Peder Pedersen Mall fæster, matr. 1 1610-33	3. Hans Pedersen fæster, matr. 2 1610-24	4. Jeppe Pedersen ses 1618-26	
5. Peder Pedersen Mall fæster, matr. 1 1634-78	6. Jeppe Pedersen Mall fæster, matr. 2 1630-76	7. Mall Ipsen kaldet Pebersvend ses 1610-18	
9. Frantz Pedersen Illum borger i Fåborg f. 1639, † 1713	10. Peder Pedersen hmd. i Millinge 1697	8. Christen Ipsen ses 1617	
11. Rasmus Ipsen gmd. i Faldsled ses 1682, 1688 og 1697	12. Jørgen Ipsen gmd. i Svanninge ses 1677, 1688	13. Hans Ipsen hmd. i Millinge 1688	14. Peder Ipsen Mall fæster, matr. 2 1677-83
15. Mads Frantzen Illum borger i Fåborg f. 1680, † 1762			
16. Niels Pedersen f. 1678, † e. 1710	17. Jeppe Pedersen møller i Hedens mølle f. 1680, † 1722	18. Johanne Pedersdatter Mahl f. 1682, † 1755 g. m. Jørgen Christensen borger i Fåborg, † 1749	

Oprindelsen af navnet *Mall* er usikker. Stavningen varierer med former som *Mael*, *Maul*, *Maller* og *Maalle*. Muligvis er navnet afledt af tysk *Maul* (= mund), muligvis af *maalbonde*. I det 18. århundrede levede en gren af slægten i Fåborg, som konsekvent stavede navnet *Mahl*. Stednavnet *Malle* kendes flere steder i landet.

Fra lens- og amtsregnskaber, matrikler, skøde- og pantebøger m. m. kender man navnene på de tidligste beboere af de 2 gårde. Fra ca. 1590–1683 var det slægten Mall, der havde gårdene i fæste. Hvorfra denne slægt stammer vides ikke. Navnet Mall forekommer flere steder på Fyn i det 15.–17. århundrede, således *Jep Mael*, bonde i Båg herred 14. 9. 1425, *Jep Mael*, 1504 indskrift i Vissenbjerg kirke, *Olavus Mall*, 1506 og 1513 smed i Assens³⁵), *Christopher Mael*, fæster af Helnæsgård 1600 og 1627³⁴) og *Peder* og *Laurids Mall*, bønder i Hårby 1539³⁶). Det er vel rimeligt at antage, at der er en slægtsforbindelse mellem disse. Omstående tavle over slægten Mall er udarbejdet på grundlag af de før nævnte kilder.

Om de enkelte medlemmer af slægten Mall kan flg. oplysninger gives:

1. *Peder Mall* havde fæstet 1592 og 1593 af den ene gård sammen med *Laurids Andersen*^{7 8}).
2. *Peder Pedersen Mall*, *Hans Pedersen*, nr. 3, og *Jeppe Pedersen*, nr. 4, er alle nævnt i Nyborg lens regnskaber³⁷).
5. *Peder Pedersen Mall* havde fæstet af gården matr. 1 1634–78^{11 13 14 16 17 18 19 20 39}). Han ses imidlertid ikke i lensregnskaberne i årene 1634–56, antagelig fordi han var ugedagsbonde og derfor fritaget for at betale ekstraskat. Som sådan betegnes han i 1658¹³). Han er nævnt i et pantebrev 1647¹¹). Han betegnes 1678 som meget gammel og udlevet og havde da sønnen *Peder* hjemme³⁸). Også hustruen levede dengang. Fæstet blev samme år overtaget af *Frederik Iversen*, der antagelig var gift med hans datter *Maren*.
6. *Jeppe Pedersen Mall* havde fæstet af matr. 2 ca. 1630–76^{13 15 16 17 21 22 37}). Hans hustru *Maren* levede 1678, men var da syg og sengeliggende³⁸).
7. *Mall Ipsen* kaldet pebersvend er nævnt i skatteregnskaberne 1610–18³⁷). Ejendommeligt nok er navnet Mall her brugt som fornavn.
8. *Christen Ipsen* er kun nævnt år 1617.
9. *Frantz Pedersen Illum* og hans efterslægt vil blive omtalt i det efterfølgende afsnit 2.
10. *Peder Pedersen* var hjemme hos faderen i 1677³⁹) og antagelig senere gårdmand i Millinge under navnet *Peder Illum*⁴⁰).
11. *Rasmus Ipsen* tjente 1. 1. 1677 på Illum hos moderen *Maren*, der da var enke³⁹) og var antagelig senere gmd. i Faldsled un-

der Brobygård^{26 40 42 43}). Han er vistnok fader til følgende 3 børn:

Anna Rasmusdatter, † 1718 på Illum, gift med *Iver Hansen*, hvis slægt omtales i afsnit 4.

Jeppe Rasmussen, 1694–1739, hmd. i Millinge⁴⁴).

Jørgen Rasmussen, gårdfæster i Svanninge under Østrupgård 1710⁴¹).

12. *Jørgen Ipsen*, fæster af en gård i Svanninge tilhørende sognepræsten med matr. nr. 29 / 1688 og hartkorn 2–6–0–0²⁶).
13. *Hans Ipsen*. Tjente hjemme på Illum 1677 og blev senere hmd. i Millinge^{26 39}).
14. *Peder Ipsen Mall* boede 1. 1. 1677 hos broderen *Jørgen Ipsen*, nr. 12, i Svanninge og var da gift med *Valborg Hansdatter*, som må være død kort tid efter. Den 1. 1. 1677 havde han overtaget fødegården på Illum og havde broderen *Hans*, nr. 13, i sin tjeneste³⁹). Han ægtede senere på året *Anna Rasmusdatter Ploug*, med hvem han fik 3 børn, inden han døde i 1683. Hans enke ægtede samme år *Hans Olufsen*, og deres efterkommere boede sidenhen på Illum i 261 år.

KILDEHENVISNINGER TIL INDLEDNINGEN OG SLÆGTEN MALL

- 1) Kong Valdemars Jordebog udgivet af Samfundet til udgivelse af gammel nordisk litteratur. Ved Svend Akjær. 1–3, 1926–43, bd. 2, s. 221.
- 2) Danmarks Stednavne Nr. 13. Svendborg amts bebyggelsesnavne udgivet af stednavneudvalget ved John Kovsgård Sørensen, 1958, s. 132.
- 3) Chr. V's matrikel nr. 1809 s. 261 ff.
- 4) Kronens skøder på afhændet og erhvervet jordegods i Danmark 1535–1765 ved L. Laursen, F. J. West & S. Nygård, bd. 1 s. 5.
- 5) Mester Jacob Madsens visitatsbog 1589, kommenteret ved pastor Idum, udgivet af historisk samfund for Fyn, 3. hæfte.
- 6) Jacob Ulfelds jordebog på Ulfeldsholm, Selsø & Bavelse 1588, udgivet af udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie ved Svend Gissel. 1964 s. 10, 37.
- 7) Kancelliets brevbøger 1588–92 udgivet ved L. Laursen, F. & Sm. Reg. 2, 54, 2. 6. 1592.
- 8) Ejler Brockenhus' historiske kalenderantegnelser for 16. århundrede meddelt af arkivfuldmægtig Joh. Grundtvig. Saml. til Fyns historie og topografi bd. 6, 405, 1873.
- 9) Kancelliets brevbøger 1609–15, udg. ved L. Laursen F. & Sm. Reg. 3 196b, 17. 4. 1612.
- 10) N. Rasmussen Søkilde: Uddrag af Fynbo landstings ældste skøde- og panteprotokol. Saml. til Fyns historie og Topografi bd. 10, s. 264, 1890.
- 11) Ibid s. 272.
- 12) Trap, 5. udg., V. 812 m. fl. st.
- 13) Nyborg lensregnskaber 1655–61, mandtal 1658.
- 14) Rentekammeret 311. 31 jordebøger 1660–5.
- 15) Ibid, 311. 26 jordebøger over Hvedholm og Østrupgård i henh. til kgl. missiver af 28. 9. 1660, 10. 1. 1661 og 4. 7. 1662.
- 16) Rentekammeret 311. 83, matriklen 1662, s. 226.
- 17) Matriklen 1664 nr. 1809 s. 287.
- 18) Konsumtions- og folkeskatten, Nyborg amt 1672 s. 93.
- 19) Ibid 1677, mandtal nr. 44–45.
- 20) Kop- og kvægskatten, Nyborg amt 1678 s. 539.
- 21) Ildsted- og Kvægskatten 1677 bilag 44–45.
- 22) Brahesborg jordebog 1677.
- 23) Modelbog vedr. matriklen nr. 1809, dat.

okt. 1682. 24) Kronens skøder 1535–1765, bd. 2, 483. 25) Matrikelekskrakt nr. 1809A dat. 15. 6. 1686. 26) Matriklen af 1688 nr. 1809. 27) Skøde af 11. 12. 1695 i baroniet Brahesmindes arkiv, adkomster vedr. Steensgård I, 1579–1758. LA Odense. 28) Skøde af 13. 11. 1697, *ibid.* 29) Offentlig auktion i Fåborg 12. 11. 1711, *ibid.* 30) Skøde fra baroniet Brahesminde. 31) Kancelliets brevøger 1588–92, F. og Sm. Reg. 2, 54, 2. 6. 1592. 32) *Ibid* 1609–15, F. og Sm. Reg. 3, 196b, 17. 4. 1612. 33) Lars Boe Thomsen: Boernes slægtsbog, 1960 s. 142. 34) *Ibid* s. 222. 35) Danmarks gamle personnavne II. Tilnavne. Udg. af Gunnar Knudsen, Marie Kristensen og Rikard Hornby. 1954–64. 36) Troels Dahlerup: Det kgl. rettertings domme og rigens forfølgning fra Chr. d. IIIs tid. 1959, s. 482, 519. 37) Rentekammerets reviderede regnskaber, Nyborg lens ekstraskatter 1610–56. 38) Rentekammerets rev. regnsk., Nyborg amt, kop- og kvægskatten 1678 s. 539. 39) *Ibid*, kons.- og folkeskatten 1677, præstemandtal for Svanninge sogn, bilag 44 pr. 1. jan., bilag 45 pr. 1. juli. 40) *Ibid*, familie- og folkeskatten 1697, præstemandtal pr. 1. jan. og pr. 1. juli. 41) *Ibid*, ekstraskat efter forordn. af 22. 9. 1710, præstemandtal vedr. Svanninge sogn. 42) *Ibid*, kop- og kvægskatten efter forordn. af 11. 11. 1682. 43) *Ibid* efter forordn. af 14. 9. 1683. 44) Steensgård godsskifteprotokol I, 350, 6. 4. 1739.

II. FRANTZ PEDERSEN ILLUM OG HANS EFTERKOMMERE

Ann.: Når der er anført f. eks. »Ministerialia Fåborg« betyder det, at samtlige genealogiske data, der er anført uden stedsangivelse, skal henføres til den nævnte lokalitet.

FØRSTE SLÆGTLED

1. *Frantz Pedersen Illum*, handelsmand i Fåborg, f. på Illum 1639, se Mall 9, søn af *Peder Pedersen Mall*, Mall 5, begr. Fåborg 25. 7. 1713, viet ca. 1675 *Kirsten Nielsdatter*, f. 1639, død Fåborg 6. 12. 1700, 61 år 5 mnd. gl. Han betegnes 1704–5 som en gammel affældig mand⁴). Børn: se nr. 2–4.

ANDET SLÆGTLED

Frantz Pedersen Illums børn med *Kirsten Nielsdatter*, (se nr. 1), ministerialia Fåborg.

2. a. *Karen Frantzdatter*, db. 23. 1. 1676 gl. st., død 7. 4. 1707, viet 24. 3. 1702 *Jørgen Hansen Bager*, som efter hustruens død 17. 2. 1708 ægtede *Kirsten Pedersdatter*, som døde 1739, skifte⁷). Børn: se nr. 5–7.
3. b. *Johanne Frantzdatter*, db. 21. 10. 1677 gl. st., død 8. 5. 1698 gl. st. Ugift.
4. c. *Mads Frantzen Illum*, handelsmand i Fåborg, db. 24. 9. 1680 gl. st., død 13. 2. 1762, begr. 19. 2., skifte 14. 2.²). Levnedsløb se¹ 10). Viet 25. 7. 1703 *Anne Marie Henriksdatter Meyer*, f.

1682, død 20. 3. 1764, begr. 24. 3., skifte 20. 3.³). Hendes forældre er ukendte, men blandt fadderne til børnene nævnes en søster *Anna Kirstine* bosat i Horne. I en artikel i Pers. Tidsskr. for 1883 findes nogle biografiske notitser om Mads Frantzen Illum og hustru¹). Den synes udarbejdet udelukkende med skifterne efter de pågældende som kilde og indeholder flere urigtige oplysninger. Mads Illum og hustru fik 6. 10. 1752 bevilling til at sidde i uskiftet bo for den længstlevende¹³⁶). Boet efter enken udviste et overskud på Rdl. 15635–5–13^{1/2}, som blev fordelt ligeligt mellem de 4 levende børn eller disses efterkommere. Ellers var det reglen, at sønnernes arvelod var dobbelt så stor som døtrenes. Børn: se nr. 8–13.

TREDIE SLÆGTLED

Jørgen Hansen Bagers børn med Karen Frantzdatter Illum, (se nr. 2), ministerialia Fåborg.

5. a. *Kirsten Jørgensdatter*, f. 13. 10. 1702, død 4. 6. 1705.

6. b. *Peder Jørgensen*, f. 1. 1. 1704, død 9. 5. 1705.

7. c. *Christian Jørgensen*, f. 23. 12. 1706, død som barn.

Mads Frantzen Illums børn med Anne Marie Henriksdatter Meyer, (se nr. 4).

8. a. *Henrik Meyer Madsen Illum*, f. i Fåborg 16. 7. 1704, død som barn.

9. b. *Frantz Madsen Illum*, prokurator, godsejer, f. i Fåborg 7. 2. 1706, død på Villerup 3. 5. 1764, begr. i Skallerup, Vennebjerg herred, 11. 5. 1764, skifte 1. 6. 1764¹³). Var ugift. Søgte 1738 forgæves det ledige tolderembede i Fåborg⁸). Eksam. jur. 7. 6. 1738. Prokurator for alle over- og underretter, undtagen høje-steret, i Danmark 22. 4. 1740⁹). Familie- og folkeskatsforpagter i Tranekær amt med grevskabet Langeland 1740¹⁰). Skriver og prokurator i Rudkøbing 1743. Købte 22. 7. 1756 heerregården Villerup (dengang Villestrup) i Skallerup sogn af broderen *Peder*¹¹). Hans testamente af 2. 5. 1764 blev approberet 25. 5. s. å.¹²). I dette indsattes broderen *Niels'* 2 yngste børn *Mads* (nr. 29) og *Anne Marie* (nr. 30) som hans universalarvinger.

10. c. *Peder Madsen Illum*, proprietær, f. i Fåborg 4. 3. 1708, db. 7. 3., død på Vang, begr. Sulsted 13. 9. 1767, skifte afsluttet 26. 4. 1768¹⁴). Viet 1) *Indslev* 22. 9. 1730 *Sibreth Hermansdatter Willer*, enke efter *Absalon Frederiksen* til Bubelgård i Indslev

sogn, f. i Middelfart ca. 1703, datter af rådmand, senere borgmester derst. *Herman Willer*, begr. Indslev 6. 3. 1742, 39 år gl. Hendes første mand, *Absalon Frederiksen*, begr. Indslev 23. 2. 1730, var søn af sognepræst til Nr. Åby-Indslev *Frederik Alexandersen*, Wiberg 2–7, og h. *Else Jørgensdatter*. I dette ægteskab var der 2 børn:

Frederik Absalonsen, db. Indslev 7. 9. 1723

Anna Juel Absalonsdatter, db. Indslev 22. 8. 1726

som begge er nævnt i skiftet efter moderen 1. 3. 1742¹⁵).

Viet 2) Asperup 17. 6. 1744 *Kirstine Hansdatter Mygind*, db. i Asperup præstegård 30. 6. 1710, datter af sognepræst til Asperup *Hans Jørgensen Mygind*, Wiberg 73–12, og h. *Cathrine Hansdatter Hem*, død på Søe i Sejerslev sogn 1. 3. 1781, skifte 5. 3. 1781¹⁶). P. M. Illum ejede Bubelgård i Indslev sogn 1730 – ca. 1747. 1749 købte han Villerup i Skallerup sogn af ritmester *Andreas Lange* og solgte den 22. 7. 1756 til broderen *Frantz*¹⁷). Samme år købte han Vang i Sulsted sogn, som han 1767 solgte til *Jens Gleerup*¹⁷).

Børn: se nr. 14–24.

11. d. *Ane Kirstine Madsdatter Illum*, f. i Fåborg 4. 5. 1712, død i Stubbekøbing 28. 5. 1797, begr. 3.6. i kirken i tværgangen neden for koret, skifte 22. 7. 1797¹⁸). Viet Fåborg 20. 3. 1742 *Andreas Berg (Berrig)*, tolder i Stubbekøbing, f. okt. 1715, begr. i Stubbekøbing kirke i gangen til koret under hans indløste stol 27. 10. 1762. Udnævnt til tolder 2. 1. 1740¹⁹). Hans første hustru, *Elisabeth Christiansdatter*, som han ægtede 26. 2. 1740, var datter af hans forgænger i tolderembedet *Christian Sigfred Bergen*, f. 1717 ant. i Stege, begr. i Stubbekøbing 1. 4. 1741, 23 år 6 mnd. 1 dag gl. I dette ægteskab var der en søn *Christian* db. 8. 2. 1751, begr. 24. 3. s. å. Som enke oppebar *Anne Kirstine Illum* 40 Rdl. i årlig pension, de 20 Rdl. af postpensionskassen og de 20 af civilkassen²⁰).
12. e. *Ditlev Madsen Illum*, cand. teol., db. Fåborg 23. 12. 1713, begr. Ålborg Bud. 20. 12. 1746 som ungarl. Student Fåborg 2. 8. 1732, cand. teol. 6. 8. 1739, beskikket til kateket ved Budolfi kirke i Ålborg 23. 6. 1741, hvor han skal nyde 100 Rdl. årligt af kirkens indtægter²¹).
13. f. *Niels Madsen Illum*, gæstgiver og handelsmand i København, db. i Fåborg 15. 12. 1716, død i Laxen i København af brystsyge 4. 3. 1758, begr. Holmens 8. 3. 1758. Hustru *Inger Jør-*

gensdatter, data ukendte. Vielsen har ikke fundet sted i Fåborg eller København. Niels Illum havde flere fallitter og måtte vandre i gældsføngsel. Hustruen forlod ham i 1753 sammen med den ældste datter *Margrethe*. I skiftet efter ham²²) nævnes blandt aktiverne 150 fustager okker til en værdi af 267 Rdl., men nogen opgørelse i boet findes ikke. Efter mandens død ernærede Inger Jørgensdatter sig som læremoder ved Børnehuset på Chr.havn, hvor hun havde tilsyn med husets senge og vask²³).

Børn: se nr. 28–30.

FJERDE SLÆGTLED

Peder Madsen Illums børn i 1. ægteskab med Sibreth Hermansdatter Willer (se nr. 10).

14. a. *Mads Pedersen Illum*, db. Indslev 18. 2. 1731, begr. sst. 27. 6. 1732.

15. b. *Mads Pedersen Illum*, forpagter, proprietær, db. Indslev 10. 9. 1732, død på Højris i Lørslev sogn 1. 6. 1778, begr. i Vigsø kirke, hvor der findes et epitafium over ham i St. Peders kapel; her er hans navn imidlertid latiniseret til Mathias²⁵). Viet Vigsø 16. 4. 1773 jomfru *Maren Christine Frederiksdatter Fejlberg*, db. i Viborg 26. 12. 1747, datter af farver *Frederik Jensen Fejlberg* og h. *Apollone Samsø*, død på Hanberghus i Vestervig sogn 22. 3. 1810. Iflg. Schmidt²⁴) var Maren Christine Fejlberg gift 1) med bendrejer i Ålborg *Johan Daniel Tess* (db. Ålborg Vor Frue 5. 2. 1749, viet 14. 7. 1771), men dette har ikke kunnet bekræftes. 1764–5 var Mads Illum forpagter af Overgård i Udbyneder sogn²⁷). 1766 købte han herregården Vang af faderen, men handelen ændredes, således at det blev krigsråd Glee-rup, der overtog gården. 1768 var han forpagter af Villerup i Skallerup sogn. 1769 købte han Irup i Hørdum sogn²⁸) og samme år fik han bevilling på, at trods forordningen af 15. 5. 1761 separat og adskilt at sælge ikke alene Irup, men også dens underliggende bøndergårde, kirker og tiende²⁹). 24. 4. 1770 fik han 20 års koncession på den kongelige jagt i Skyum, Hørdum og Utterslev sogne mod en årlig afgift af 6 Rdl.³⁰). Samme år fik han kgl. bevilling til at udstykke hovedgården Irup og dog til dels bevare dens skattefrihed³¹). Ved dødsfaldet var han forpagter af Højris, der ejedes af Fr. Hauch. Mads Illum efterlod

sig ingen livsarvinger. Hans enke drev i nogle år som forpagter gården Bubel i Vestervig sogn. Hendes efterladenskaber tilfaldt i henhold til testamentarisk bestemmelse³²⁾ hendes 2 niecer *Louise Elisabeth Henriette Høst* og *Petra Frederikke Brorson*, døtre af hendes søster *Frederikke Louise Fejlberg*, som først havde været gift med *Otto Chr. Høst* og ved dødsfaldet var gift med res. kap. til Agger og Vestervig *Hans Brorson*²⁶⁾.

16. c. *Anne Marie Pedersdatter Illum*, db. Indslev 9. 12. 1733, begr. Thisted 16. 10. 1808, viet Sulsted 12. 12. 1758 efter trol. i *Sæby Jørgen Hansen Mygind*, konsumtions- og strandforpagter i Thisted, senere ejer af Nørtrup i Ræer sogn, f. i Æbeltoft 8. 4. 1732, søn af kapellan *Hans Jørgensen Mygind*, Wiberg 205–6, og h. *Dorethea Maria Buchtrup*. Død på Nørtrup 12. 4. 1791, begr. Ræer 20. 4., skifte 13. 4. 1791³³⁾, bevilling for enken til at sidde i uskiftet bo af 13. 5. 1791³⁴⁾. 1758 var Jørgen Mygind foged på Vang, 1759 bogholder ved konsumtionen og bosat i Thisted, 1761 konsumtionsforvalter og 1765 konsumtions- og strandforpagter. 1766 købte han Nørtrup, hvorfra han i de følgende år bortsolgte en del af jordegodset³⁵⁾. Ved bevilling dat. 11. 3. 1771 i henhold til kgl. res. af 25. 2. 1771 fik han overdraget strandforpagtningen i de to nordlige distrikter i Ørum og Vestervig amter mod en årlig afgift af 180 Rd. fra 1. 6. 1771 at regne³⁷⁾. I 1755 fik han bevilget skattefrihed for 3 år for Nørtrup p. gr. a. den af sandflugten forvoldte skade³⁶⁾. Efter Jørgen Myginds død var Anne Marie Illum i nogle år selvejer i Jørsby på Mors³⁸⁾.
Børn: se nr. 31–45.
17. d. *Frantz Pedersen Illum*, bagermester i Thisted, db. Indslev 8. 7. 1736, død i Vigsø, begr. i Sulsted 4. 12. 1793, viet Bjerring 25. 9. 1765 *Henriette Elisabeth Gasman*, f. ca. 1727, død i Skive 4. 10. 1783, skifte 4. 10. 1783³⁹⁾. Fr. Illum var 1763 bager-svend i Århus, 1765 bagerm. i Thisted. Ved hustruens død opholdt han sig på Nørtrup hos svogeren. Ingen børn.
18. e. *Louise Cathrine Illum*, db. Indslev 4. 9. 1737, begr. Udbyneder 20. 6. 1763, viet i Sulsted ca. 1763⁴⁰⁾ *Jacob Christian Tamdrup*, konsumtionsforpagter i Fåborg?, forpagter af Overgård i Udbyneder sogn. Vielsen ses ikke i Sulsted kbg., der synes periodisk ført. Født i Fåborg 20. 1. 1742, søn af toldkontrol-lør *Søren Jacobsen Tamdrup* og h. *Anna Sofie Christiansdatter*. Hans farbror var *Michael Tamdrup*, præst til Pedersker, Wi-

berg 888–13. Efter hustruens død flyttede han tilbage til fødebyen, hvor han var gift 2 gange. Viet 2) Fåborg 14. 11. 1776 *Anna Jeppesdatter Dyreborg*, db. i Horne 13. 3. 1743, dt. af *Jeppe Andersen*, begr. i Fåborg 17. 6. 1784, skifte 6. 7.⁴¹). Viet 3) 14. 7. 1784 *Anna Magdalene Sørensdatte*, som var enke ved folketællingen 1. 2. 1801⁴²), og som døde 22. 12. 1836 i Fåborg 78 år gl. Ved folketællingen 1787 betegnes han som afskediget soldat⁴³), men hans 3. hustru betegnedes som toldbetjents enke ved dødsfaldet. Ses ikke død i Fåborg.

Søn: se nr. 46.

19. f. *Elisabeth Illum*, db. Indslev 20. 11. 1739, begr. i Tømmerby (V. Han h.) 24. 5. 1809, viet Ræer 29. 5. 1770 *Bernt Moldrup* (el. Møldrup), selvejergårdmand i Jørsby, senere degn i Tømmerby, f. 1738, begr. i Tømmerby 29. 6. 1809 uden livsarvinger. Skifter se⁴⁶). *Bernt Moldrup* købte 1769 Jølbygård i Solbjerg sogn på Mors af *Mads Brøndum* (Trap). Ved vielsen betegnes han »af Jørsbygård«. I 1787 var han selvejergårdmand i Jørsby sogn⁴⁴). 1793 var han forpagter af Søe, men 1799 substitut og skoleholder i Kærup, Tømmerby sogn⁴⁷). 1801 var han kirkesanger samme sted⁴⁵). I skiftet efter ægtefællerne⁴⁶) nævnes kun *Elisabeths* arvinger, idet *Bernt Moldrups* evt. arvinger ikke havde meldt sig, og disses arvepart, som udgjorde Rd. 522–1–4 »bliver at behandle efter loven«.
20. g. *Christine Illum*, db. Indslev 12. 2. 1741, begr. Sulsted 11. 7. 1803, viet 1) Sulsted 21. 11. 1760 *Frederik Christian Simonsen Klitgård*, forpagter af Sdr. Elkær i Sulsted sogn, f. i Hals 1714, søn af *Simon Jensen Klitgård* og h. *Anne Marie Gjentoft*, begr. Sulsted 20. 6. 1767, samfrændeskifte 22. 3. 1774⁴⁸). Hans familieforhold fremgår af skiftet efter søsteren *Margrethe Kathrine Klitgård*, som døde på Bangsbo i Flade sogn 6. 3. 1785⁴⁹). I Sulsted kirke findes en ligsten over ægteparret Klitgård. Viet 2) Sulsted 30. 5. 1774 *Jens Juulby Sand*, prokurator, forpagter, f. på Fuglsig i St. Olaj sogn ca. 1750, søn af godsejer *Jens Andersen Sand* og h. *Helene Margrethe Juulby*, begr. Ø. Brønderslev 12. 3. 1807. *Jens Juulby Sand* blev eksam. jur. 1. 5. 1767, var 1774 forpagter af Lerbæk i Elling sogn, 1774–1803 af Sdr. Elkær og 1807 af Kraghedegård. *Christine Illum* fik 29. 5. 1767 bev. til at sidde i uskiftet bo⁵⁰), og 9. 4. 1790 fik hun værgemålsbevilling⁵¹).

Børn: se nr. 47–50.

Peder Madsen Illums børn i 2. ægteskab med Kirstine Hansdatter Mygind (se nr. 10).

21. h. *Ditlev Henrik Illum*, proprietær til Rønnovsholm, db. Asperup 13. 9. 1747, begr. Vrejlev 3. 3. 1780, viet Hallund 12. 6. 1772 *Ide Lykke*, kaldet *Ide Kirstine*, db. Hallund 13. 10. 1748, datter af *Peder Marqvard Jensen Rodsteen Lykke* og h. *Birgitte Johanne Henriksen*, død i Ålborg 9. 10. 1820, begr. F. 14. 10. Vendsyssels første digter, skoleholder Møller, skrev et digt til Ditlev Henrik Illums bryllup med overskriften »Broderligt bifald og hjertelig gratulation«. Ved faderen, Peder Illums død var DHI studiosus, 1770 ejede han Teglgård i Skørping sogn, 1775 købte han Rønnovsholm i Vrejlev sogn for 27.000 Rd., men solgte den i 1777 til Erik Wilsbeck⁵²). *Ide Kirstine Lykke* fik 1780 tiladelse til at skifte ved samfrænder⁵³). Hun indgik nyt ægteskab i Ålborg F. 28. 4. 1784 med bagemester *Hans Severin Haagen*, f. ca. 1752, død i Ålborg 17. 4. 1801, begr. F. 24. 4.
Børn: se nr. 51–53.
22. i. *Hans Pedersen Illum*, proprietær, forpagter, db. Asperup 27. 4. 1749, begr. Tise 5. 11. 1805, viet 1) Ræer 29. 10. 1771 *Anne Kirstine Rollemann*, db. i Thisted 7. 3. 1749, dt. af købm. *Kristen Hansen Rollemann* og h. *Anna Pedersdatter Lodberg*, død på Nandrup 19. 12. 1776, begr. Flade (Mors) 27. 12. s. å. Viet 2) Ålborg Bud. 17. 12. 1790 *Ingeborg Marie Mørch*, f. i Gjerding 19. 10. 1749, dt. af sognepræst til Gjerding-Blendstrup, senere provst, *Otto Himmelstrup Bollesen Mørch*, Wi-berg 311–8, og h. *Christine Augusta Hvass*⁵⁵), død på Egebjerg 19. 9. 1829, begr. Ugilt 26. 9. Hans Illum var 1767 i kondition hos kammerherre, amtmand Fr. Hauch på Højris. 1771 købte han Nandrup i Flade sogn for 18000 Rd., men solgte den efter hustruens død i 1776 (Trap). I 1777 boede han dels på Rønnovsholm, dels på Søe hos svogeren *Jens Stadel*. 1781–1805 var han forpagter på halvdelen af gården Hammelse i Tise sogn. 1789 forpagtede han tillige Nørtrup af sin svoger *Jørgen Mygind* for en årlig afgift af 1000 Rd. I 1793 fik han som værge for sin afdøde broder *Ditlev Henrik Illums* børn beneficium paupertatis til at erholde rigtighed af fhv. stiftsbefalingsmand, geheimeråd Theodosius v. Levetzau og alle vedkommede for en arv på 1000 Rd., børnene tilhørende, som han iflg. kvittering havde modtaget til indsætning i overformyndet⁵⁶).

23. k. *Sibreth Pedersdatter Illum*, db. Skallerup 13. 4. 1751, begr. sst. 10. 6. 1751.
24. l. *Sibreth Pedersdatter Illum*, født på Villerup, db. Skallerup 22. 10. 1752, død på Ullerup 10. 1. 1831, begr. Galtrup 19. 1. 1831, viet Ræer 29. 10. 1771, vielsesbrev af 4. 10., *Jens Stadel* til Søe i Sejerslev sogn og Ullerup i Galtrup sogn på Mors, født i Ringkøbing 22. 7. 1745, søn af handelsmand *Anders Pedersen Stadel* og h. *Karen Jensdatter Dejgård*^{57 58}), død på Ullerup 18. 3. 1820, begr. Galtrup 25. 3. *Jens Stadel*s liv og levned er udførligt beskrevet af *Ellen Marie Møller*⁵⁸), og kun enkelte data skal nævnes her. 1765–72 var han amtsfuldmægtig i Thisted under major, godsejer *Frederik Hauch*, der var hans velynder, og som bistod ham ved købet af Søe, som han erhvervede på auktion 24. 4. 1772. 17. 6. 1786 købte han Ullerup af *Jens Voydemann* for 18.500 Rd. 25. 3. 1772 erholdt han ved kgl. bevilling adelige rettigheder for Søe med tilhørende gods. 9. 9. 1780 udnævntes han til landvæsenskommisær i Dueholm amt. 14. 12. 1780 blev han virkelig kammerråd.

Børn: se nr. 56–60.

Andreas Bergs børn med Ane Kirstine Illum, (se nr. 11), ministerialia Stubbekøbing.

25. a. *Karen Berg*, db. 3. 2. 1743, død 27. 3. 1810, begr. 6. 4. 1810 i kirken, viet 26. 9. 1764 *Ditløv Staal*, købmand i Stubbekøbing, hofagent, proprietær til Klintholm på Møn, db. 27. 2. 1739, søn af *Lars Staal* og h. *Anna Ditløvsdatter Flindt*, død på Klintholm 22. 7. 1797, bisat 28. 7. 1797 i Magleby kirke på Møn, begravet 29. 7. kl. 11 aften i familiebegravelsen i sakristiet i Stubbekøbing kirke. Skifte 28. 7. 1797⁵⁹). *Ditløv Staal* købte Klintholm 1771, udnævntes til hofagent 1779. *Karen Berg*s kisteplade opbevares stadig i kirken.
- Børn: se nr. 61–75.
26. b. *Anna Elisabeth Berg*, f. 29. 1. 1744, db. 8. 2., død 5. 6. 1820, beg. 10. 6., ugift, skifte 5. 6. 1820⁶⁰).
27. c. *Mathias Berg*, skipper, db. 11. 7. 1745, død 13. 2. 1824, begr. 18. 2., viet Åstrup 6. 9. 1786 *Kirstine Jørgensen*, f. ca. 1755, søster til møller *Andreas Jørgensen* i Oure mølle, Åstrup sogn på Falster, død 27. 1. 1841, begr. 2. 2., testamente af 6. 4. 1801⁶¹). Ingen livsarvinger.

Niels Madsen Illums børn med Inger Jørgensdatter, (se nr. 13).

28. a. *Margrethe Nielsdatter Illum*, f. ca. 1744, boede 1762 i København hos moderen²³) og er omtalt i skiftet efter farmoderen³). Senere skæbne ukendt.
29. b. *Mads Nielsen Illum*, konsumtionsbetjent i Løgstør, db. Holmens 4. 3. 1749, konf. i Sulsted 1764, begr. i Løgstør 3. 10. 1794, skifte 29. 9.⁶²), viet Flade 17. 7. 1773 iflg. kongelig bev. *Kirstine Sørensdatter Ammitsbøl*, f. i Flade 8. 4. 1749, dt. af sognepræst til Flade-Dråby *Søren Henriksen Ammitsbøl*, Wiberg 264–11, og h. *Cathrine Nielsdatter Erritsø*, død Nykøbing M. 11. 7. 1822, begr. 15. 7. – 1761 opholdt Mads Illum sig i Rubjerg præstegård i Skallerup sogn, 1773–80 boede han i Øsløs og 1783 var han konsumtionsbetjent i Løgstør. Børn: se nr. 76–80.
30. c. *Marie Nielsdatter Illum*, db. Holmens 28. 7. 1750, død Ålborg 31. 1. 1815, begr. F. 8. 2., viet 1) Ålborg Frue 20. 7. 1768 *Peder Jacobsen Biehe*, konsumtionsforpagter og tobakshandler i Ålborg, f. ca. 1731, søn af præst til Hove *Jacob Christensen Biehe*, Wiberg 496–7, og h. *Alethe Pedersdatter Nyberg*, begr. Ålborg F. 13. 2. 1777 – 46 år gl. uden livsarvinger. Peder Biehe var 1755 i kondition hos købm. Niels Wadum i Ålborg. Testamente konf. 9. 2. 1776⁶³). Viet 2) 1778, (lakune i kirkebog) tilladelse til vielse i huset af 23. 1. 1778⁶⁴), *Johan Christian Seip*, landinspektør i Ålborg, db. sst. B. 1. 12. 1740, søn af *Vilhelm Seip* og h. *Anne Christensdatter*, død i Ålborg 28. 5. 1805, begr. F. 30. 5., skifte 27. 8. 1808⁶⁸). Ang. indskud i enkekassen se ⁶⁵). Børn: se nr. 81–85.

FEMTE SLÆGTLED

Jørgen Hansen Myginds børn med Anne Marie Illum, (se nr. 16).

31. a. *Hans Jørgensen Mygind*, konsumtions- og toldbetjent, db. Thisted 7. 11. 1759, død i Nørklit 6. 6. 1828, begr. Lild 15.6. 1828, viet Tved (Hillerslev h.) 29. 11. 1792 *Ane Christiansdatter Tranum*, f. ca. 1764, død i Nørklit 2. 6. 1835, begr. Lild 12. 6. Hans Mygind var 1787 foged på Nørtrup, men ved vielsen konsumtionsbetjent i Thisted. 8. 7. 1791 forpagtede han Skelsgård med vandmølle samt Tved sogns kirke-, korn- og kvægtiende⁶⁶). 1801 var han fuldmægtig hos strandingskommisseren ved Vesterhavet⁶⁷). Han blev 1. 10. 1822 afskediget som

- ekstratoldbetjent fra Han herreds forstrand under Thisted told-distrikt.
Børn: se nr. 86–92.
32. b. *Peder Illum Jørgensen Mygind*, f. 1760, begr. Thisted 27. 10. 1760.
33. c. *Peder Illum Jørgensen Mygind*, db. Thisted 30. 10. 1761, begr. sst. 23. 2. 1762.
34. d. *Sibreth Kirstine Jørgensdatter Mygind*, f. Thisted 17. 12. 1762, begr. sst. 9. 6. 1763.
35. e. *Peder Christian Jørgensen Mygind*, f. Thisted 17. 2. 1764, begr. sst. 19. 6. 1764.
36. f. *Herman Willer Jørgensen Mygind*, organist i Helsingør, db. Thisted 11. 1. 1765, død i Helsingør 17. 3. 1834, begr. St. Olaj k. 21. 3., ugift, skifte 1. 4. 1834⁶⁹). Student fra Ålborg 1784, organist ved St. Maria k. fra 1. 1. 1803, ved St. Olaj k. fra 14. 2. 1824⁸⁵).
37. g. *Peder Illum Jørgensen Mygind*, db. Ræer 11. 6. 1766, død i Rosholm 22. 2. 1838, begr. Vigsø 4. 3., ugift. Var evnesvag og til sidst blind.
38. h. *Mathias Jørgensen Mygind*, f. Ræer 5. 8. 1767, begr. sst. 3. 10. 1767.
39. i. Dødfødt datter begr. Ræer 4. 11. 1768.
40. k. *Dorethea Marie Jørgensdatter Mygind*, db. Ræer 9. 3. 1770, død i København 14. 2. 1805⁷⁰), beg. Garn. uden for Østerport 21. 2., viet Ræer 6. 11. 1787 *Christian Coldevin*, officer, f. i Torup (Strø h.) 20. 8. 1751, db. 27. 8., søn af sognepræst *Christian Coldevin*, Wiberg 1202–12, og h. *Mette Christine Hammer*, død i København som oberstløjtnant 14. 12. 1831, begr. Garn. 21. 12.⁷¹). Viet 2) Garn. 5. 6. 1806 *Anne Marie Grønbeck*.
Børn: se nr. 93–98.
41. l. *Sibreth Kirstine Jørgensdatter Mygind*, db. Ræer 7. 8. 1771, død i Volstrup præstegård 5. 6. 1846, begr. Volstrup 12. 6., viet Ræer 9. 10. 1793 *Morten Overgård*, prokurator⁷²), db. Hillerslev 14. 3. 1773, søn af *Jens Pedersen Tækker* og h. *Dorthe Christensen Overgård*, død i København af apoplexi 4. 5. 1843, begr. Trin. 7. 5.⁷³). Morten Overgård boede ved vielsen på Vilholm i Kelstrup by i Hillerslev sogn, 1793 på Hamburggård i Ræer sogn, 1797 i Vigsø sogn, 1801 var han forvalter på Ullerup i Sennels sogn. 5. 3. 1802 udnævntes han til pro-

kurator i Nørrejylland og boede da på Ullerupgård⁷⁴). 1807 boede han igen på Vilholm. 1815 flyttede han fra Thisted til Æbeltoft, hvor han gjorde opbud 27. 5. 1821. 28. 4. 1819 udnævntes han til prokurator ved samtlige retter i Danmark. 19. 9. 1822 var han kopist ved 2. sjællandske renteskriverkontor, 25. 5. 1833 sekretær sst. 30. 12. 1840 fik han afsked på ventepenge. Han blev skilt fra Sibreth Kirstine Mygind, som 1834 levede i Sæby⁷⁵), og giftede sig 2) 7. 11. 1834 i København, Frue k. med *Anna Riltrup*, db. i Viborg 16. 2. 1794, dt. af snedker *Johs. Riltrup* og h. *Christiane Jacobsdatter*. Hun døde i København 31. 12. 1868, begr. Trin. 10. 1. 1869.

Børn: se nr. 99–105.

42. m. *Frederik Christian Jørgensen Mygind*, forpagter, db. Ræer 18. 2. 1773, død i Æbeltoft 2. 3. 1831, begr. 8. 3., viet Æbeltoft 10. 7. 1807 *Helene Cathrine Munch*, db. sst. 31.8. 1780, dt. af købm. *Peter Munch* og h. *Jane Margrethe Bierring*, død sst. 17. 7. 1832, begr. 21. 7. F. C. Mygind var 1808–11 forpagter af Asmild kloster, 1812–18 af Nøruplund i Tirstrup sogn, hvor han gjorde opbud 1818 og flyttede til Æbeltoft.

Børn: se nr. 106–13.

43. n. *Kristen Hutfeld Mygind*, købm. i Æbeltoft, db. Ræer 8. 6. 1774, død i Æbeltoft 15. 12. 1832, begr. 21. 12., viet 1) Æbeltoft 24. 2. 1802 *Johanne Dorthea Mygind*, db. i Æbeltoft 18. 2. 1774, dt. af købm. *Stie Mygind* og h. *Anne Dorthea Hals*, død sst. 19. 4. 1812, begr. 28. 4. Viet 2) Århus Frue 7. 7. 1813 *Anne Marie Laurentin*, db. Århus F. 20. 8. 1788, dt. af *Peter Laurentin* og h. *Dorthea Marie Assendrup*⁷⁶), død i Æbeltoft 30. 12. 1856, begr. 5. 1. 1857. K. H. Mygind udnævntes 27. 12. 1809 til vejer og måler i Æbeltoft efter toldkasserer Konrad Alberti⁷⁷).

Børn: se nr. 114–6.

44. o. *Niels Jørgensen Mygind*, db. Ræer 27. 7. 1775, boede 1795 i Thisted³⁵), men hans senere skæbne er ukendt.

45. p. *Johanne Lucie Jørgensdatter Mygind*, db. Ræer 26. 6. 1777. Hun levede okt. 1805 i Nykøbing M. som ugift, men hendes senere livsskæbne er ukendt.

Børn: se nr. 117–8.

Jacob Christian Tamdrups barn med Louise Cathrine Illum, (se nr. 17).

46. a. *Søren Jacobsen Tamdrup*, db. Udbyneder 24. 6. 1763. Er omtalt i skiftet efter morfaderen Peder Madsen Illum¹⁴), hvor hans

værger var Mads Illum og Lorenz Klitgård til Bangsbo. Antagelig død som barn.

Frederik Christian Klitgårds børn med Christine Illum, (se nr. 20).

47. a. *Anne Marie Klitgård*, db. Sulsted 29. 9. 1761, begr. Hjørring 24. 11. 1810, viet på S. Elkær i Sulsted sogn 15. 5. 1780 *Niels Andersen Riis*, købm. i Hjørring (2. ægt.), f. ca. 1744, begr. i Hjørring 2. 5. 1808, 63 år gl., viet 1) Hjørring 26. 9. 1771 *Marie Andersdatter Holm*, f. ca. 1744, død i barselsseng, begr. i Hjørring 17. 7. 1779, 35 år gl.) Iflg. skiftet efter Anne Marie Klitgård⁷⁸⁾, beg. 23. 4. 1808, sluttet 18. 12. 1810, havde hun udset fuldmægtig Jens Møller til sin universalarving.

Datter: se nr. 119.

48. b. *Søren Klitgård*, begr. Sulsted 18. 8. 1764, 1³/₄ år gl., ses ikke db. i Sulsted.

49. c. *Lucie Kathrine Klitgård*, db. Sulsted 20. 5. 1764, død Ugilt 14. 10. 1826, begr. 21. 10., viet S. Elkær i Sulsted sogn 11. 11. 1785 *Christian Nielsen Tiirup*, forpagter af Mølgård i Ugilt sogn, født i Tirup, db. Astrup, Vennebjerg h., 28. 7. 1737, søn af *Niels Simonsen* og h. *Karen Andersdatter*, død på Mølgård 26. 10. 1821, begr. Ugilt 5. 11.

Børn: se nr. 120–1.

50. d. *Christine Illum Klitgård*, db. Sulsted 7. 12. 1766, død i Ålborg 8. 12. 1845, begr. Budolphi 15. 12., viet Sulsted 25. 6. 1790 *Jørgen Christensen*, proprietær, forligskommissær, ejer af Østerå i Hals sogn, f. på Lille Kraghede i Ørum sogn 17. 3. 1747⁷⁹⁾, begr. i Hals 15. 12. 1804. J. C. var 1787 fuldmægtig på Vrå og købte s. å. Østerå for 15950 Rdl. Christine Illum Klitgård solgte gården til Laurids Tofte, tidl. Bjørnekær, på kontrakt for 75000 Rdl. Hans arvinger overdrog Østerå til Niels Nielsen, som solgte den uden fæstegods til Fr. C. Buhl, hos hvem Christine Illum gjorde udlæg i 1821 og lod gården sælge ved auktion, hvor den købtes af hendes søn *Fr. Chr. Christensen* (se nr. 125). Hun købte 1818 på auktion gården Eget i Skærum sogn, Horns h., som hun solgte 1823.

Børn: se nr. 122–5.

Ditlev Henrik Illums børn med Ide Kirstine Lykke, (se nr. 21).

51. a. *Peder Ditlevsen Illum*, db. Skørping 5. 7. 1773, død Ålborg F. 7. 1. 1793. Han arvede 1784 369 Rdl. efter sin fader og 1781 200 Rdl. efter sin farmoder.

52. b. *Birgitte Johanne Ditlevsdatter Illum*, db. Vrejlev 24. 8. 1774,

død i Ålborg 6. 7. 1851, begr. F. 11. 7., viet på Kølskegård i Hallund sogn 1. 6. 1802 *Jens Gleerup* til Knudseje og Haven, db. Skæve 10. 9. 1779, søn af godsejer, justitsråd *Jørgen Gleerup* til Knudseje og Dybvad og h. *Inger Lauridsdatter Vadum*. Død i Skæve 23. 10. 1823, begr. 30. 10. Jens Gleerup fik 18. 5. 1802 kgl. bev. på at være sin egen værge, skønt han endnu ikke var fyldt 25 år⁸⁰). Han købte 1802 Haven i Hørby sogn og fik 1813 skøde på Knudseje i Skæve sogn af sin moder (Trap). Birgitte Johanne Illum boede 1834 i Ålborg sammen med datteren *Jørgine Kristine*⁸¹).

Børn: se nr. 126–8.

53. c. *Peder Marqvor Illum*, proprietær til Attrupgård i Hammer sogn, hjdb. Vrejlev 9. 11. 1776, fremst. 15. 12., død på Attrupgård 6. 3. 1862, begr. Hammer 14. 3., viet Hammer 16. 10. 1816 *Karen Kirstine Lassen*, hjdb. Lundby 11. 9. 1796, fremst. 25. 9., datter af *Christen Mogensen Lassen*, senere forvalter på Nr. Ravnstrup, og h. *Maren Pedersdatter*. Død efter 1. 2. 1870, da hun boede i Ellidshøj hos datteren *Maren Kathrine* (nr. 130). P.M.I. arvede 1781 200 Rdl. efter sin farmor og 1784 369 Rdl. efter sin far. 1801 var han skriver på Langholt i Horsens sogn. 1803 sælger han en del gods i Lindholm⁸²). Iflg. Trap ejede han Attrupgård i 1806. Hans enke solgte den 1863 til propr. Jacobsen. Hans svigerfader, *Christen Mogensen Lassen* var født i Lundby 14. 1. 1759, søn af *Mogens Lassen*, som havde en anden søn, *Jens Mogensen Lundby* til Nr. Ravnstrup, hvis søn *August Peder Rold Lundby* senere blev gift med P.M.I.s datter *Ide Kirstine* (nr. 129).

Børn: se nr. 129–34.

Hans Pedersen Illums børn i 1. ægteskab med Anne Kirstine Rollemann, (se nr. 22).

54. a. *Peder Hansen Illum*, forpagter af S. Skovgård i Svenstrup sogn, senere af Vårbjerggård, Nr. Sundby sogn, db. Flade 6. 7. 1774, begr. Alstrup 12. 6. 1807, skifte 4. 7.⁸³). Viet i Brovst 27. 4. 1796 *Anne Sofie Hedvig Juul*, f. c. 1774, datter af *Jørgen Juul*, forpagter af Hjermelevgård, og h. *Anna Veddelev*. Jørgen Juul fik 20. 3. 1795 kgl. bevilling på, at når hans datter Sofie Hedvig Juul, som under ægteskabs løfte var blevet besvangret af Peder Illum, som i hans nærværende forfatning ejer sig i stand til straks at opfylde det af ham givne ægteskabsløfte, skulle holde sin kirkegang (dvs. introduceres efter

overstået barsel), må samme ske med de for ægteviede koner sædvanlige ceremonier⁸⁴)! P.H.I. arvede 1790 2000 Rdl. efter sin moder, efter hvem han var eneste livsarving. Han opholdt sig 1794–5 på Hammelmose i Tise sogn, var 1796–8 forpagter af S. Skovgård i Ø. Svenstrup sogn, Ø. Han h. 1. 2. 1801 var han forpagter af Vårbjerggård, men ved dødsfaldet boede han på Nymarkstedet i Alstrup sogn. Hans enke ægtede 6. 11. 1807 i Alstrup *Jens Nielsen Brovst*, men hendes senere levnedsløb kendes ikke.

Børn: se nr. 135–40.

55. b. *Kristen Hansen Illum*, f. i Flade 8. 5. 1775, død næste dag. Jens Stadel's børn med Sibreth Illum, (se nr. 24).
56. a. *Andreas Stadel*, premierløjtnant, forpagter af Søe, født der 10. 10. 1772, begr. Sejerslev 4. 6. 1812, viet Hundstrup 1. 11. 1805 *Karen Toft*, f. på Ullerupgård i Sennels sogn 18. 4. 1785, dt. af kancelliråd *Nicolaj Toft* og h. *Agnete Brorson*, død i Blegind 5. 3. 1836, beg. 14. 3. Hun ægtede 2) i Skinnerup 30. 6. 1813 *Peder Mikkelsen Skinnerup*, præst til Blegind og Hørning, senere provst i Gern og Hjlemslev h., Wiberg 117–13. I dette ægteskab var der 6 døtre, medens hendes ægteskab med *Andreas Stadel* var barnløst. A.S. udnævntes 3. 7. 1802 til prlt. ved nordjyske landeværnsregiment og tog sin afsked 23. 1. 1808⁵⁷).
57. b. *Christine Stadel*, født på Søe i Sejerslev s. 15. 10. 1774, død i Hinge 13. 10. 1836, beg. 20. 10., viet Ullerup 11. 4. 1794 *Erik Ditmar Pedersen*, cand. phil., f. i Gjellerup præstegård okt. 1762, søn af sognepræst *Oluf Pedersen*, Wiberg 308–9, og h. *Mette Augusta Jacobsdatter*, død på Hingegård 2. 2. 1851, beg. 11. 2. E.D.P. var ejer af gården Møllehave i Sejerslev sogn, som svigerfaderen byggede til ham. 26. 1. 1835 solgte han den til sin svoger *Frederik Hauch Stadel* og flyttede til Hingegård.
58. c. *Karen Stadel*, f. på Søe i Sejerslev s. 6. 12. 1775, død på Spøttrup i Rødding sogn 10. 5. 1824, beg. 18. 5., viet Ullerup i Galtrup s. 13. 5. 1803 *Nis Nissen* til Spøttrup og Hestehavegård, f. i Hillerup, døbt i Farup 3. 3. 1771, søn af *Peder Nissen* og h. *Bodil Hillerup*, død på Spøttrup 29. 7. 1848, beg. Rødding 5. 8. Levnedsløb se ⁸⁶). Ægteskabet var barnløst og *Nis Nissen* ægtede 2) 13. 5. 1825 *Anne Dorthea Hagensen*, f. i Tæbring 3. 1. 1803, dt. af *Frand's Hagensen* og h. *Martha Pedersdatter Koldkær*, død i Viborg 12. 2. 1881. I dette ægte-

skab var der 6 dødfødte børn, samt en søn, der døde 2 år gl. Nis Nissen efterlod sig en formue på 333.000 Rdl., hvoraf enken og de pårørende arvede godt halvdelen. Resten fordeltes på legater. Hans enke ægtede kancelliråd, prokurator *Andreas Møller* i Viborg.

59. d. *Jørgen Stadel*, f. på Søe 13. 8. 1777, død i Viborg 17. 4. 1788, beg. i Galtrup.
60. e. *Frederik Stadel*, kaldet *Frederik Hauch Stadel*, godsejer til Søe og Ullerup, landvæsens- og tiendekommissær, f. på Søe 13. 8. 1783, død på Ullerup 10. 10. 1860, beg. Galtrup 19. 10., viet Sejerslev 28. 1. 1809, kongebrev af 2. 1. 1809, *Mette Marie Toft*, f. på Ullerupgård i Sennels sogn 23. 3. 1788, dt. af kancelliråd *Nicolaj Toft* og h. *Agnete Brorson* og søster til *Karen Toft*, som var gift med F. H. Stadels broder *Andreas* (nr. 56), død på Ullerup 11. 3. 1823, beg. Galtrup 18. 3. F.H.S. blev student 1800, cand. phil. 1808 og samme år købte han Hestehavegård i Krejbjerg sogn af svogeren *Nis Nissen*. 1812 var han forpagter af Søe og tog bopæl der 4. 5. 1813. Fra 9. 5. 1820 var han tillige forpagter af Ullerup, som han købte 1830 og året derefter tillige Søe. 19. 12. 1837 udnævntes han til kammerråd og 22. 6. 1846 til justitsråd. Han var desuden i flere år medlem af Thisted amtsråd.
Børn: se nr. 146–50.

Ditløv Staals børn med *Karen Berg* (se nr. 25), ministerialia Stubbekøbing.

61. a. *Engel Christine Staal*, db. 22. 12. 1765, beg. 18. 7. 1780.
62. b. *Laurits Andreas Staal*, søofficer, f. 6. 5. 1767, død i København 25. 6. 1824, beg. Holmens 1. 7., viet Holmens 8. 12. 1796 *Johanne Margrethe Silchmüller*, db. København 26. 11. 1777, datter af garver *Carl Nicolaj Silchmüller*, død sst. 4. 10. 1851. L.A.S. var løjtnant i 1789, kaptajn 1809 og senere indrulleringschef. Afsked 20. 9. 1815⁸⁷). Han ejede Kildevæld på Strandvejen.
Børn: se nr. 151–2.
63. c. *Hans Staal*, købmand, branddirektør, konsul og overformynder i Stubbekøbing, db. 4. 9. 1768, død 27. 6. 1821, beg. 2. 7., skifte 9. 7. 1821⁸⁸), viet 25. 1. 1799 i Åstrup *Anne Marie Bjerring*, f. i Åstrup 25. 6. 1771, dt. af sognepræst *Kristian Henrik Bjerring*, Wiberg 34–13, og h. *Elisabeth Jæger*, død i

- Nykøbing hospital, hvor hun var blevet optaget 1841, 4. 8. 1857, begr. Nyk. F. 7. 8. 1857.
64. d. *Anna Catharina Staal*, db. 3. 11. 1769, død i København 25. 4. 1837, beg. Helligåndsk. 30. 4., viet Stubbek. 18. 3. 1789 *Johan Peder Gad*, præst til Magleby på Møen, Wiberg 768–13, født i Vejby, Holbo h. 17. 8. 1761, søn af sognepræst *Jørgen Jensen Gad*, Wiberg 1280–14, og h. *Elisabeth Hansdatter Hammer*, død i Magleby 22. 1. 1825, beg. 31. 1. Ægteskabet var barnløst⁹¹).
65. e. *Ditløv Flindt Staal*, købm. i Stubbekøbing, senere gårdm. i Sortsø, Gundslev sogn på Falster, db. 26. 11. 1770, død i Sortsø 28. 4. 1843, beg. Gundslev 2. 5., viet 16. 7. 1802 *Dorthe Laurensen Benzon*, f. 14. 10. 1776, dt. af købm. *Christian Benzon* og h. *Kristine Brasen*, død på Bogø 13. 8. 1803.
Søn: se nr. 157.
66. f. *Peder Staal*, købm. i Stubbekøbing, db. 2. 6. 1772, død 30. 10. 1830, (29. 10. iflg. skifteprotokol⁸⁹), beg. 4. 11. Var ved dødsfaldet separeret fra hustruen. Viet 3. 12. 1800 *Anna Marie Benzon*, f. 1. 3. 1782, dt. af købm. og postmester *Niels Benzon* og h. *Abigaël Bjerring*, død i Kbh. 7. 12. 1844, beg. Frue k. 15. 12. Børn: se nr. 158–62.
67. g. *Henrik Staal*, db. 29. 6. 1773, boede 1801 i Stubbek. som ungkarl, død 1812.
68. h. *Engel Kristine Staal*, db. 6. 12. 1774, død 1780.
69. i. *Froe Karenline Staal*, db. 15. 2. 1776, død 26. 9. 1797, ugift.
70. k. *Niels Staal*, partikulier, f. 14. 4. 1777, død 17. 10. 1846, beg. 20. 10. uden livsarvinger, skifte 17. 10. 1846⁹⁰).
71. l. *Christian Staal*, konsumtions- og toldbetjent i Kolding, ungkarl, f. 23. 4. 1778, db. 2. 5., død i Kolding 5. 5. 1857, beg. 9. 9.
72. m. *Jacob Staal*, f. 25. 7. 1779, død 26. 9. 1797.
73. n. *Frederik Ferdinand Staal*, f. 2. 11. 1780, beg. 18. 1. 1781.
74. o. *Frederik Ferdinand Staal*, f. 24. 10. 1783, beg. 4. 11. 1783.
75. p. *Ditlovia Staal*, f. 25. 2. 1787, beg. 16. 4. 1787.
- Mads Nielsen Illums børn med Kirstine Sørensdatter Ammitsbøl (se nr. 29).
76. a. *Søren Madsen Illum*, f. i Øsløs 19. 4. 1774, levede 1794³³). Senere skæbne ukendt.
77. b. *Inger Kathrine Illum*, f. Øsløs 19. 10. 1775, begr. sst. 15. 1. 1780.

skab var der 6 dødfødte børn, samt en søn, der døde 2 år gl. Nis Nissen efterlod sig en formue på 333.000 Rdl., hvoraf enken og de pårørende arvede godt halvdelen. Resten fordeltes på legater. Hans enke ægtede kancelliråd, prokurator *Andreas Møller* i Viborg.

59. d. *Jørgen Stadel*, f. på Søe 13. 8. 1777, død i Viborg 17. 4. 1788, beg. i Galtrup.
60. e. *Frederik Stadel*, kaldet *Frederik Hauch Stadel*, godsejer til Søe og Ullerup, landvæsens- og tiendekommissær, f. på Søe 13. 8. 1783, død på Ullerup 10. 10. 1860, beg. Galtrup 19. 10., viet Sejerslev 28. 1. 1809, kongebrev af 2. 1. 1809, *Mette Marie Toft*, f. på Ullerupgård i Sennels sogn 23. 3. 1788, dt. af kancelliråd *Nicolaj Toft* og h. *Agnete Brorson* og søster til *Karen Toft*, som var gift med F. H. Stadels broder *Andreas* (nr. 56), død på Ullerup 11. 3. 1823, beg. Galtrup 18. 3. F.H.S. blev student 1800, cand. phil. 1808 og samme år købte han Hestehavegård i Krejbjerg sogn af svogeren *Nis Nissen*. 1812 var han forpagter af Søe og tog bopæl der 4. 5. 1813. Fra 9. 5. 1820 var han tillige forpagter af Ullerup, som han købte 1830 og året derefter tillige Søe. 19. 12. 1837 udnævntes han til kammerråd og 22. 6. 1846 til justitsråd. Han var desuden i flere år medlem af Thisted amtsråd.
Børn: se nr. 146–50.

Ditløv Staals børn med *Karen Berg* (se nr. 25), ministerialia Stubbekøbing.

61. a. *Engel Christine Staal*, db. 22. 12. 1765, beg. 18. 7. 1780.
62. b. *Laurits Andreas Staal*, søofficer, f. 6. 5. 1767, død i København 25. 6. 1824, beg. Holmens 1. 7., viet Holmens 8. 12. 1796 *Johanne Margrethe Silchmüller*, db. København 26. 11. 1777, datter af garver *Carl Nicolaj Silchmüller*, død sst. 4. 10. 1851. L.A.S. var løjtnant i 1789, kaptajn 1809 og senere indrulleringschef. Afsked 20. 9. 1815⁸⁷). Han ejede Kildevæld på Strandvejen.
Børn: se nr. 151–2.
63. c. *Hans Staal*, købmand, branddirektør, konsul og overformynder i Stubbekøbing, db. 4. 9. 1768, død 27. 6. 1821, beg. 2. 7., skifte 9. 7. 1821⁸⁸), viet 25. 1. 1799 i Åstrup *Anne Marie Bjerring*, f. i Åstrup 25. 6. 1771, dt. af sognepræst *Kristian Henrik Bjerring*, Wiberg 34–13, og h. *Elisabeth Jæger*, død i

- Nykøbing hospital, hvor hun var blevet optaget 1841, 4. 8. 1857, begr. Nyk. F. 7. 8. 1857.
64. d. *Anna Catharina Staal*, db. 3. 11. 1769, død i København 25. 4. 1837, beg. Helligåndsk. 30. 4., viet Stubbek. 18. 3. 1789 *Johan Peder Gad*, præst til Magleby på Møen, Wiberg 768–13, født i Vejby, Holbo h. 17. 8. 1761, søn af sognepræst *Jørgen Jensen Gad*, Wiberg 1280–14, og h. *Elisabeth Hansdatter Hammer*, død i Magleby 22. 1. 1825, beg. 31. 1. Ægteskabet var barnløst⁹¹).
65. e. *Ditløv Flindt Staal*, købm. i Stubbekøbing, senere gårdm. i Sortsø, Gundslev sogn på Falster, db. 26. 11. 1770, død i Sortsø 28. 4. 1843, beg. Gundslev 2. 5., viet 16. 7. 1802 *Dorthe Laurensen Benzon*, f. 14. 10. 1776, dt. af købm. *Christian Benzon* og h. *Kristine Brasen*, død på Bogø 13. 8. 1803.
Søn: se nr. 157.
66. f. *Peder Staal*, købm. i Stubbekøbing, db. 2. 6. 1772, død 30. 10. 1830, (29. 10. iflg. skifteprotokol⁸⁹), beg. 4. 11. Var ved dødsfaldet separeret fra hustruen. Viet 3. 12. 1800 *Anna Marie Benzon*, f. 1. 3. 1782, dt. af købm. og postmester *Niels Benzon* og h. *Abigaël Bjerring*, død i Kbh. 7. 12. 1844, beg. Frue k. 15. 12. Børn: se nr. 158–62.
67. g. *Henrik Staal*, db. 29. 6. 1773, boede 1801 i Stubbek. som ungkarl, død 1812.
68. h. *Engel Kristine Staal*, db. 6. 12. 1774, død 1780.
69. i. *Frøe Karenline Staal*, db. 15. 2. 1776, død 26. 9. 1797, ugift.
70. k. *Niels Staal*, partikulier, f. 14. 4. 1777, død 17. 10. 1846, beg. 20. 10. uden livsarvinger, skifte 17. 10. 1846⁹⁰).
71. l. *Christian Staal*, konsumtions- og toldbetjent i Kolding, ungkarl, f. 23. 4. 1778, db. 2. 5., død i Kolding 5. 5. 1857, beg. 9. 9.
72. m. *Jacob Staal*, f. 25. 7. 1779, død 26. 9. 1797.
73. n. *Frederik Ferdinand Staal*, f. 2. 11. 1780, beg. 18. 1. 1781.
74. o. *Frederik Ferdinand Staal*, f. 24. 10. 1783, beg. 4. 11. 1783.
75. p. *Ditlovia Staal*, f. 25. 2. 1787, beg. 16. 4. 1787.
- Mads Nielsen Illums børn med Kirstine Sørensdatter Ammitsbøl (se nr. 29).
76. a. *Søren Madsen Illum*, f. i Øsløs 19. 4. 1774, levede 1794³³). Senere skæbne ukendt.
77. b. *Inger Kathrine Illum*, f. Øsløs 19. 10. 1775, begr. sst. 15. 1. 1780.

78. c. *Inger Kathrine Illum*, f. Øsløs 10. 11. 1780, viet 1) København Nicolaj 17. 11. 1804 *Eskild Nielsen*, skipper på galeasen »Tre raske drenge«, db. Hals 25. 4. 1773, søn af *Niels Eskildsen* og h. *Dorte Nielsdatter*, død i Ålborg 5. 9. 1815, beg. B. 11. 7. Viet 2) Ålborg Budolphi 28. 1. 1824 *Poul Schierven*, db. i Christiania 11. 12. 1797, tog 9. 7. 1823 borgerskab i Ålborg som farver og trykker. Han synes at have forladt sin kone der i staden iflg. akterne fra en retssag mod ham i København, hvor han d. 27. 2. 1843 ved hof- og stadsretten blev idømt 5 års forbedringshus for bedrageri og efterskrift af anden mands navn, en dom, der blev appelleret til og stadfæstet af Højesteret. Han sad i fængsel 11. 5. 1843 – 11. 5. 1848, men hans og hustruens senere skæbne kendes ikke^{93 94 95 96}).
79. d. *Kristine Illum*, db. Løgstør 3. 8. 1783, død i Rindum 4. 4. 1862, beg. 11. 4., viet 1) Ålborg Budolphi 15. 6. 1808 *Niels Rostrup*, ejer af Hessel i Lovns sogn, db. Ulsted 7. 9. 1774, søn af sognepræst *Niels Thygesen Lund Rostrup*, Wiberg 1246–14, og h. *Magdalene Margrethe Hjersing*, død på Hessel 10. 2. 1821, beg. Lovns 20. 2., viet 2) Lovns 3. 11. 1825 *Iver Engelstrup Oppenhagen*, bogtrykkersvend i Viborg, senere redaktør af Ringkøbing avis, f. i Fredericia Trin. 6. 5. 1792, søn af *Poul Justesen Oppenhagen* og h. *Bodil Øllegård Engelstrup*, død i Sønder Lem 15. 6. 1869, begr. Rindum 22. 6. Han var 1816 bogtrykker i Ribe, 1834 i Viborg. Der var ingen børn i Kristine Illums sidste ægteskab.
Børn i første ægteskab: se nr. 163–7.
80. e. *Immanuel Illum*, købm. i Ålborg, ungarl, db. Løgstør 14. 1. 1787, død i Ålborg 15. 7. 1843, beg. Frue 20. 7., skifte 17. 7. 1843⁹⁸). Han udtog borgerskab som købm. 14. 4. 1813.
- Johan Christian Seips børn med Marie Nielsdatter Illum, (se nr. 30).
81. a. *Petronelle Marie Seip*, db. Ålborg Frue 4. 6. 1779, død sst. 14. 11. 1845, beg. 20. 11., viet Ålborg Frue 25. 5. 1808 *Jakob Hoppe*, købm. i Ålborg, (2. ægt.), f. ca. 1763, død i Ålborg 24. 11. 1841, beg. Budolphi 30. 11. Ved folket. 1787 var han skriverdreng på Vorgård, men han boede 1797–8 i Østerild. Viet 1) Ålborg Frue 11. 11. 1796 *Else Marie Sanne*, db. Århus Dom. 26. 7. 1769, dt. af købm. *Ole Sanne* og h. *Petronelle Marie Selmer*, beg. Ålborg Budolphi 15. 10. 1807. I dette ægteskab var der 5 børn.
Børn: se nr. 168–9.

82. b. *Anne Vilhelmine Seip*, hjdb. Ålborg Frue 20. 9. 1780, død i Ålborg 24. 8. 1853, beg. Budolphi 26. 8.. Viet 1) Ålborg Frue 28. 10. 1808 *Andreas Ledertoug*, forpagter, f. ca. 1777, død i Svostrup 12. 3. 1814, 37 år gl., beg. 24. 3. Han var 1801 informator på Keldgård i Selde sogn, ved vielsen var han forpagter af Allinggård, som han ifl. Trap købte 1813 og solgte året efter til H. L. Poulsen fra Flensborg. Han fik 3. 8. 1812 bevilling til at opkræve bropenge af dem, som passerede over åen ved Allinggård, en bevilling, der skulle bortfalde ved vejens nyanlæg¹⁰⁰). Viet 2) på Vinderslev Østergård 18. 2. 1815 *Jens Henriksen Årslev*, proprietær, senere skriver, f. 1786 i Ålborg, søn af bagerm. *Henrik Årslev* og h. *Johanne Frederikke*¹⁰¹). Boede 1845 i Kattesundsgade i Ålborg⁹⁹), hvor han døde 25. 11. 1847 af svindsot 61 år 2 mnd. gl., beg. Budolphi 2. 12. Viet 1) Viborg gråbr. 2. 6. 1810 *Eline Marie Cold*, død i Lemming 4. 12. 1810, 25 år gl. *Jens Årslev* købte 1816 Charlottenlund i Kragelund sogn af F. C. Pape og solgte den samme år til Niels Severin Munch (Trap). 1818 fik han skøde på Højbjerg mølle¹⁰²). 1834 var han kontorbetjent på Torstedlund¹⁰³), men tillige mandtalskreven i Ålborg¹⁰⁴). 1842 anmodede han kongen om en almisse¹⁰⁵), men ansøgningen gav intet resultat. I stedet fik han hjælp af byen.

Børn: se nr. 170–2.

83. c. *Inger Kirstine Seip*, hjdb. Ålborg Frue 8. 10. 1781, beg. sst. 30. 10. 1781.

84. d. *Peder Johan Christian Seip*, hjdb. Ålborg Frue 10. 8. 1784, beg. sst. 16. 12. 1784.

85. e. *Inger Kirstine Seip*, db. Ålborg Frue 19. 12. 1785, død i København på alm. hospital 20. 8. 1848, beg. Trin. 29. 8., viet Ålborg 18. 4. 1816 *Laurits Bartholomæus Juul*, købm. i København, hjdb. Ålborg Budolphi 23. 1. 1788, søn af købm. *Rasmus Larsen Juul* og h. *Agnete Kristiane Junge*, død i København 24. 10. 1824, beg. Vor Frue 29. 10., boede ved dødsfaldet Halmtorvet 57¹⁰⁶), men iflg. vejviserne for København havde han i årene 1817–24 4 andre adresser. Han ses ikke i borgerskabsprotokollerne.

SJETTE SLÆGTLED

Hans Myginds børn med Ane Christiansdatter Tranum, (se nr. 31).

86. a. *Niels Christian Mygind*, told- og konsumtionsbetjent, db. Nors

28. 10. 1792, død i København 30. 5. 1847, beg. Trin. 4. 6., viet København, Frue k. 1. 12. 1819 *Ane Kirstine Lind*, f. i København ca. 1798, død sst. 17. 4. 1862, beg. Trin. 22. 4. N. C. M., der var undertoldbetjent i Rudkøbing, udnævntes 12. 5. 1824 til under-told- og konsumtionsbetjent i København¹⁰⁷⁾ og fik afsked 26. 11. 1840¹⁰⁸⁾.
6 børn.
87. b. *Ane Marie Illum Mygind*, db. Tved (Hillerslev h.) 1. 1. 1794, død i Tømmerby 10. 11. 1886, beg. 18. 11., viet Lild 18. 10. 1839 *Ole Andreas Pedersen*, hmd., f. i Vust 14. 3. 1816, db. 5. 5., søn af *Peder Larsen* på Hasbjerg og h. *Inger Margrethe*, død på Selbjerggård hede 9. 8. 1896, beg. Tømmerby 14. 8. Ægtefællerne levede separeret i mange år, og der var ingen børn i ægteskabet.
88. c. *Stie Jørgen Mygind*, konstitueret strandtoldbetjent i Nørklit, Lild sogn¹⁰⁹⁾, db. Ræer 10. 7. 1796, død i Nørklit som ungkarl 13. 4. 1835, beg. i Lild 20. 4.
89. d. *Mads Illum Mygind*, hmd., fisker og bødker i Kæret, Lild s., db. Ræer 30. 7. 1798, død i Kæret (Kærby) 20. 7. 1865, begr. Lild 24. 7., viet Lild 23. 10. 1823 *Ane Jensdatter*, db. i Lild 25. 5. 1788, dt. af *Jens Larsen* på Bjerget og h. *Abelone Johannesdatter*, død i Kæret 19. 11. 1863, beg. Lild 24. 11.
2 døtre kendes.
90. e. *Johan Immanuel Mygind*, db. i Jørsby 29. 3. 1801, senere skæbne ukendt.
91. f. *Ditlev Staal Hansen Mygind*, gmd. i Rosholm, Vigsø s., senere aftægtsmand i Nytorp, Ræer s., db. Thisted 17. 11. 1802, død i Nytorp 22. 1. 1880, beg. Ræer 1. 2., viet Lild 2. 12. 1823, *Ane Nielsdatter Kjær*, db. Lild 21. 3. 1799, dt. af *Niels Christensen Roed* på Kæret og h. *Karen Christensdatter*, død i Nytorp 19. 8. 1881, beg. Ræer 28. 8.
5 børn.
92. g. *Dorthea Coldevin Mygind*, db. i Thisted 12. 4. 1805, død i Rosholm, Vigsø sogn 11. 2. 1844 som ugift.

Christian Coldevins børn med Dorthea Marie Mygind, (se nr. 40).

93. a. *Anne Marie Coldevin*, f. marts 1788, beg. Ålborg Budolphi 12. 6. 1789.
94. b. *Mette Kirstine Coldevin*, hjdb. Ålborg Budolphi 25. 5. 1789, ant. død som barn.

95. c. *Georg Christian (von) Coldevin*, officer, hjdb. Højby (Ods h.) 14. 11. 1790, fremst. 29. 12., død i København 25. 7. 1853 af kolera¹¹⁰), beg. Garn. uden for Østerport 27. 7. Var ved dødsfaldet oberstlt. og direktør for det militære varedepot i Rigensgade, hustru *Christiane Vilhelmine Cathrine Blicher Olsen*, f. i Tanger i Marokko 1796, dt. af konsul *Peder Blicher Olsen* og h. *Cathrine Brorsen*, død i Kbh. 28. 7. 1853, beg. 30. 7. Garn. udenfor Østerport¹¹⁰). Ingen børn ses ved folketællingerne i 1845 og 1850^{111 112}). Skifte¹³⁷).
96. d. *Dorthea Marie Elisabeth Coldevin*, f. København 7. 10. 1792, db. Garn. 7. 12., død i København 1. 3. 1862, beg. Trin. 6. 3., viet 4. 5. 1814 *Johan Hanssteen*, cand. jur., embedsmand på de vestindiske øer, f. i København, Nik. 14. 6. 1789, søn af etatsråd *Christopher Hanssteen* og h. *Dorothea Buus*, død i København 3. 12. 1863, beg. Trin. 10. 12., levnedsløb se⁷²), ægteskabet opløst 30. 9. 1831. Ved folketællingen i 1834 boede hun hos broderen, nr. 95, med sine 2 børn.
97. e. *Louise Emilie Augusta Coldevin*, f. 1796, død 6. 12. 1811, 15 år gl.¹¹³).
98. f. *Henriette Friederikke Nicoline Coldevin*, f. København Garn. 27. 1. 1797, db. 3. 4. 1797, død i Odense, St.H. 28. 10. 1866, viet 30. 1. 1817 *Erik Nicolaj Pontoppidan*, toldinspektør i Odense, etatsråd, f. i Kbh. 23. 10. 1786, søn af etatsråd *Carl Pontoppidan* og h. *Susanne Kraft*, død i Odense, St.H. 3. 2. 1847¹³⁹). 8 børn kendes.
99. g. *Sophie Emilie Augusta Coldevin*, født i København Garn. 14. 2. 1805, db. 21. 2. 1805, død på St. Croix 15. 12. 1819¹¹⁴).
- Morten Overgårds børn med Sigbrit Kirstine Mygind, (se nr. 41).
99. a. *Jørgen Overgård*, præst til Ønslev-Eskildstrup, Wiberg 1391–19, f. på Hamburggård 8. 9. 1793, db. Ræer 19. 10. 1793, død i Ønslev 27. 10. 1872, beg. 2. 11., viet København Trin. 18. 1. 1821 *Henriette Amalie Stützer*, f. i København 11. 5. 1802, db. Trin. 25. 7. dt. af spisemester ved Sølvgades kaserne *Johan Fr. Lüdolph Stützer* og h. *Mette Marie Hansdatter*¹¹⁵), død i Nykøbing F. 24. 7. 1892, beg. i Ønslev. Der var 4 sønner og 3 døtre i ægteskabet.
100. b. *Dorothea Overgård*, f. i Tved 8. 2. 1795, død i Rønne 18. 9. 1878 hos sin svigersøn overlærer Hoff, beg. sst. 23. 9., viet

- i Tårup (Fjends h.) 26. 7. 1822 *Hans Peter Theilman*, forvalter ved stamhuset Sæbygård, landvæsens- og forligskommissær, kammerråd, f. i Løgstør 26. 7. 1793, søn af snedkermester *Jens Theilman* og h. *Dorte Marie Dam*, død på Sæbygårds mølle 24. 11. 1854, beg. i Volstrup 2. 12.
Der var 2 sønner og 3 døtre i ægteskabet.
101. c. *Elisabeth Overgård*, db. Vigsø 24. 6. 1797, død i Sæby 17. 5. 1868, beg. 22. 5., viet Thisted 30. 12. 1814 *Jens Ringstad Joensen*, købm. i Nykøbing M., senere i Århus, krydstoldbetjent i Skærbæk, Taulov sogn, db. Nykøbing M. 13. 7. 1792, søn af *Johan Joensen* og h. *Inger Marie Pedersdatter*, død i Skærbæk 17. 1. 1834, beg. Taulov 22. 1. J.R.J. tog borgerskab som købm. i Århus 29. 11. 1819. Han var broder til *Johanne Joensen*, gift med Morten Overgårds (nr. 41) broder *Thomas*.
102. d. *Jens Overgård*, f. Hillerslev 18. 4. 1806, død i Thisted 15. 1. 1815.
103. e. *Anna Sofie Overgård*, f. Thisted 5. 5. 1809, død sst. 21. 8. 1809.
104. f. *Kristen Overgård*, f. Thisted 16. 4. 1813, beg. 27. 4. s. å.
105. g. *Kristen Overgård*, f. Thisted 18. 6. 1814. Skæbne ukendt.
- Frederik Christian Myginds børn med Helene Cathrine Munch, (se nr. 42).
106. a. *Jane Margrethe Mygind*, f. Asmild 15. 7. 1808, død i Søvang, Kopperup sogn 9. 5. 1881, beg. Løgsted 16. 5., viet Æbeltoft 9. 12. 1828 *Jacob Ludvig Wouvert Hansen*, proprietær til Frederikkesminde i Dråby s., senere ejer af Halkær i Ejdrup s. og Vormstrupgård i Løgsted s., f. på Rolsegård, Rolse s. 14. 11. 1802, søn af *Iver Hansen* og h. *Kristine Sofie Amalie de Wouvert Benzon*, død i Løgstør 15. 2. 1867, beg. 25. 2.
107. b. *Jørgen Hansen Mygind*, grosserer i København, f. Asmild 15. 1. 1810, død i Kbh. 10. 11. 1865, beg. 16. 11. Holmens, viet Kbh. Trin. 25. 11. 1844 *Anne Johanne Christiane Gade*, f. i Kbh. 22. 9. 1820, dt. af instrumentmager *Jens Nielsen Gade* og h. *Dorthea*, død i Kbh. 1. 5. 1867, beg. Holmens 7. 5.
Der var 6 børn i ægteskabet.
108. c. *Peder Munch Mygind*, forpagter, f. Asmild 10. 5. 1811, viet Hvilsager 14. 4. 1842 *Kathrine Marie Brendstrup*, f. sst. 11. 2. 1818, dt. af *Peder Brendstrup* til Dalsgård og h. *Bodil Sørensen*. P.M.M. var 1834 snedkersvend og boede hos søsteren *Jane Margrethe* (nr. 106), 1845 var han forpagter af Ahl i Æbeltoft.

Ved folketæl. 1850–55–60 var han møller i Ørnebjerg mølle i Handrup, Dråby s., men ses ikke der ved den flg. tælling i 1870.

109. d. *Johanne Dorthea Mygind*, db. Tirstrup 6. 8. 1812, død på Søholm i Albøge sogn 14. 6. 1892, beg. Vejlbj 18. 6., viet 1) Dråby 13. 12. 1832 skipper *Martin Bergwald* fra Linkøping, Sverige, som døde i Norrkøping, skifte sluttet 15. 4. 1834¹¹⁶). Viet 2) Vivild 11. 1. 1853 *Chresten Højlund*, proprietær til Julielund, Allestrup, Vejlbj s., Sønderhald h., f. på Isegård 22. 6. 1824, db. Tved 23. 7., søn af *Peder Kristensen Højlund* og h. *Birgitte Madsdatter Olesen*, død på Fagerhjem i Allested 2. 6. 1891, beg. Vejlbj 8. 6. Chresten Højlands første hustru var *Elisabeth Bolette Pind* (enke efter J. Jespersen), som han ægtede i Vejlbj 14. 11. 1845. Hun døde 18. 11. 1848, beg. 28. 11.
110. e. *Stie Mygind*, eksam. jur., fuldmægtig, f. på Nøruplund i Tirstrup s. 16. 8. 1813, død på Fr.berg 20. 9. 1867, viet Kbh. Frue 7. 10. 1847 *Marie Louise Dahl*, f. 23. 10. 1817, dt. af brændevinsbrænder *N. S. Dahl*, Strandgade, Chr.havn, død på kommunehospitalet i Kbh. 19. 6. 1891, beg. Fr.berg. S.M. blev eksam. jur. 2. 11. 1837 og var 1845 og 1850 fuldmægtig hos herredsfogden i Æbeltoft og fra ca. 1855 sagførerfuldmægtig i København.
111. f. *Anne Marie Mygind*, f. Tirstrup 30. 9. 1814, død Æbeltoft 2. 10. 1821.
112. g. *Charlotte Amalie Mygind*, f. Æbeltoft 21. 10. 1818, død sst. 5. 2. 1822.
113. h. *Sigbrit Jensine Mygind*, f. Æbeltoft 18. 7. 1820, død sst. 30. 1. 1822.
- Kristen Hutfeld Myginds børn i 1. ægteskab med *Johanne Dorthea Mygind*, (se nr. 43).
114. a. *Stie Mygind*, styrmand, f. i Æbeltoft 23. 3. 1804. Boede 1834 i Æbeltoft, ugift, men var i 1836 gift og bosat i Sverige¹¹⁷).
115. b. *Ane Dorthea Mygind*, f. i Æbeltoft 20. 8. 1806, db. 17. 9., død sst. 18. 4. 1883, beg. 24. 4., viet sst. 30. 9. 1831 *Niels Peter Kisling*, proprietær, Strands, Vistoft s., f. i Kbh. 3. 7. 1811, konf. i Æbeltoft 2. 4. 1826, søn af snedker *Erik Kisling* og h. *Ellen Kathrine Lundberg*, død i Æbeltoft 31. 5. 1843, beg. 6. 6. N. P. K. var 1834 ejer af Strands, men 1840 kontorist i Æbeltoft.
2 børn kendes.

Kristen Hutfeld Myginds barn i 2. ægteskab med Anne Marie Laurentin, (se nr. 43).

116. c. *Johanne Dorthea Mygind*, f. i Æbeltoft 18. 6. 1814, db. 9. 7., død sst. 7. 2. 1841, beg. 13. 2., var ugift.

Johanne Lucie Myginds børn med Johan Henrik Pedersen Wilstrup, konsumtionsbetjent i Nykøbing M, (se nr. 45).

117. a. *Niels Mygind*, toldembedsmand, f. i Jørsby 3. 4. 1803, db. 2. 7., død på Margrethelund 2. 7. 1887, beg. Maria Magdalene 7. 7., viet Ålborg Frue 30. 4. 1830 *Johanne Pedersen*, db. Furreby 25. 7. 1802, dt. af hmd. *Peder Chr. Larsen* og h. *Else Hansdatter*, død i Mullerup 27. 11. 1860, beg. Drøsselbjerg 4. 12. 1860. N.M. var ved vielsen kommandersergeant ved 3. j. inf.reg., udnævnt 9. 9. 1838 til told- og konsumtionsbetjent i Ringkøbing¹¹⁹), 20. 7. 1844 i Næstved, 14. 2. 1846 i Odense, 21. 5. 1851 toldassistent ved Korsør toldsted med tjenestested i Mullerup¹²⁰), 6. 10. 1856 Dannebrogsmænd. 8 børn i ægteskabet.

118. b. *Anne Kirstine Mygind (Wilstrup)*, db. Nykøbing M. 12. 10. 1805, død i Graverhus i Volstrup s. 30. 12. 1882, beg. 6. 1., viet Volstrup 16. 12 1832 *Thomas Christian Madsen*, db. Understed 1. 3. 1801, søn af *Mads Christensen*, Store Stensig og h. *Karen Pedersdatter*, død 18. 11. 1890, beg. 25. 11. T.C.M. var ved vielsen ladefoged på Sæbygård, senere gårdfæster, fra 1860 aftægtsmand i Graverhus i Volstrup sogn. Ingen livsarvinger.

Niels Andersen Riis' barn med Anne Marie Klitgård, (se nr. 47).

119. a. *Kirstine Marie Riis*, db. Hjørring 10. 1. 1782, beg. sst. 31. 1. 1784.

Christen Nielsen Tiirups børn med Lucie Kathrine Klitgård, (se nr. 49).

120. a. *Inger Kathrine Klitgård*, f. på Mølgård, fremst. Ugilt 17. 1. 1787, død i Ålborg 14. 8. 1850, beg. Budolphi 21. 8., viet 1) på Mølgård, Ugilt s. 30. 11. 1804 *Mads Christensen Roed*, prokurator, herredsfoged, db. Tversted 6. 5. 1781, søn af gmd. *Chr. Madsen* og h. *Kirsten Christensdatter*, død i Viborg 29. 10. 1863, beg. Dom. 6. 11. Ved vielsen boede Mads Roed i Hjørring og var strandingskommisær i amtet, blev 2. 9. 1825 udnævnt til foged i Middelsom-Sønderlyng h. og 1841 til rådmænd i Viborg. Han er kendt fra en injuriersag med redaktør af Jyllandsposten C. G. Clausen (1797–1861), som denne sidste tabte, og som optog sindene meget, således også St. St. Bli-

cher¹²¹). Ægteskabet blev opløst efter, at han i 1819 havde fået en datter uden for ægteskab med jmf. *Karen Steenstrup* fra Viborg. Præsten i Hjorthede forsøger i kirkebogen at skjule hans identitet ved at kalde ham skriverkarl Christensen fra Skagen¹²²). (Han ægtede 2) *Margrethe Borch Hagerup Vollquartz*. Inger Kathrine Tiirup viet 2) Ålborg Budolphi 4. 6. 1824 *Hans Svendsen*, kbm. i Ålborg, f. i Dammen, Albæk s. 1. 7. 1796, db. 3. 7., søn af *Svend Poulsen* og h. *Anna Poulsdatter*, død i Ålborg 20. 11. 1849, beg. Frue 27. 11.

Der var 3 børn i 1. ægteskab.

121. b. *Karen Christine Tiirup*, f. på Mølgård, db. Ugilt 3. 1. 1794, død i Tårs 21. 1. 1868, beg. Ugilt 27. 1. 1868, viet Ugilt 31. 1. 1812 *Hans Jørgen Nielsen*, gårdejer, Oxenvadet i Tårs sogn, db. Brenderup (Vends h.) 16. 3. 1788, søn af hmd. i Å Højrup *Niels Larsen* og h. *Anne Larsdatter*, død i Oxenvadet 28. 3. 1852, beg. Ugilt 6. 4. Iflg. Trap købte H.J.N. Mølgård i 1819 og udparcellerede den. Han eksperimenterede her som en af de første i landet med frugtavl¹²³). 1832 afstod han hovedparcellen på 9 tdr. hartkorn til Peder Zeuthen Brunn, og fra ca. 1840 boede han i Oxenvadet i Tårs s.¹²⁴).

Jørgen Christensens børn med Christine Illum, (se nr. 50).

122. a. *Johanne Christine Christensen*, f. på Østerå 14. 6. 1791, db. Hals 29. 7., levede 1801, skæbne ukendt.
123. b. *Christian Frederik Christensen*, hjdb. Hals 19. 10. 1792, beg. sst. 15. 2. 1793.
124. c. *Christiane Frederikke Christensen*, db. Hals 17. 1. 1794, beg. sst. 20. 4. 1798.
125. d. *Frederik Christian Christensen*, proprietær, f. på Østerå 30. 8. 1795, db. Hals 6. 10., viet i Ålborg Frue 10. 5. 1822 *Maren Bønnelykke*, db. Ålborg Frue 30. 11. 1798, dt. af tobaksfabrikant *Peder Bønnelykke* og h. *Kirstine Gaj*. F.C.C. købte 1821 på auktion Østerå (fødegården) for 16500 Rbdl. sedler og solgte den 1836 til Henrik Chr. Vilh. Callisen. Familien flyttede til Svenstrup, men dens senere skæbne er ukendt.
5 børn ses db. i Hals.

Jens Gleerups børn med Birgitte Johanne Illum, (se nr. 52).

126. a. *Inger Gleerup*, db. Hørby 4. 12. 1803, død på Hvilshøjgård 18. 7. 1882, beg. Ø. Brønderslev 22. 7., viet Skæve 18. 11. 1828 *Carsten Rehders*, sognepræst til Gerding-Blenstrup, Wiberg 311–13, senere provst, f. i Skæve 26. 2. 1798, søn af præsten

Conrad Rehders, Wiberg 1042–11, og h. *Anna Magdalene Cathrine Andkjær*, død i Gerding kirke 1. pinsedag 1846 af et apoplektisk tilfælde, beg. Gerding 8. 6.
2 børn kendes.

127. b. *Pige* beg. i Hørby – 6 uger gl. – 24. 2. 1812.

128. c. *Jørgine Kirstine Gleerup*, f. i Hørby 25. 9. 1817, død i Ålborg 11. 7. 1839, beg. Budolphi 16. 7.

Peder Marqvor Illums børn med Karen Kirstine Lassen, (se nr. 53).

129. a. *Ida Kirstine Illum*, f. på Attrupgård 27. 3. 1817, db. Hammer 26. 5., død i Århus, St. Pouls s. 23. 8. 1899, beg. Ørum 28. 8., var 2 g. gift. Viet 1) Hammer 21. 8. 1847 *August Peder Rold Lundby*, proprietær til Nørre Ravnstrup i Ørum s., Dr.lund h., f. i Ørum 8. 10. 1813, søn af *Jens Mogensen Lundby* og 2. hustru *Johanne Marie Lassen*, død i Ørum 9. 7. 1864, beg. 15. 7. Viet 2) Ørum 6. 6. 1867 *Hans Holm Bredstrup*, proprietær til Vadsholt i Ulsted s., senere til Nr. Ravnstrup, f. på Hammelmose i Tise s. 1. 9. 1817, søn af *Volrath Bredstrup* og h. *Maren Hansen*, død på Nr. Ravnstrup 8. 4. 1877, beg. Ørum 14. 4. Det var hans 2. ægteskab, idet hans første hustru *Helene Dorthea Lundby* var en søster til August Peder Rold Lundby. Hun var f. i Ørum s. 21. 5. 1817 og døde i Ulsted s. 27. 11. 1857, medens vielsen fandt sted 15. 6. 1850 i Ørum s.

Begge Ida Kirstine Illums ægteskaber var barnløse.

130. b. *Maren Kathrine Illum*, f. på Attrupgd. 8. 3. 1821, db. Hammer 1. 7., viet sst. 31. 10. 1863 *Søren Peter Jensen (Beenefeldt)*, gmd., f. i Nr. Sundby 8. 4. 1829, db. 31. 5., søn af færgekarl *Jens Christensen Beenefeldt* og h. *Marianne Hansdatter*. Familien boede 1870 i Ellidshøj uden børn. Svigermoderen havde da ophold hos dem¹²⁵). Det er ikke lykkedes at opspore deres senere opholdssted.

131. c. *Helene Dorthea Illum*, f. på Attrupgd. 29. 8. 1825, db. Hammer 20. 11., overlevede manden, viet Hammer 12. 10. 1867 *Lauritz Bährentz Schack*, kroerjer i Ø. Svendstrup kro, Ø. Han h., senere i Hørmested kro, f. i Nibe 29. 10. 1832, db. 21. 7., søn af politib. *Johan Simonsen Schack* og h. *Ane Nielsen*, død som gmd. på Munkholt i Ugilt s., 28. 5. 1884, beg. Hørmested 4. 6. Ved folketællingerne 1870–80 var der ingen børn i ægteskabet^{126 127}).

132. d. *Maren Poulina Illum*, f. på Attrupgård 16. 10. 1828, db. Hammer 23. 11., død i Årup, Skydebjerg s. 10. 9. 1873, beg. 15. 9.,

viet Hammer 21. 6. 1855 *Hans Halvor Hansen*, kroejer i Skydebjerg, købm., sognefoged og gårdejer i Årup, f. på Knuthenborg, Lolland 17. 3. 1827, db. Hunseby 2. 6., søn af fuldmægtig *Niels Hansen* og h. *Emilie Louise Malling*, død i Årup 3. 3. 1909, beg. Skydebjerg 9. 3. Han ægtede 2) Haslev 26. 1. 1881 *Frederikke Kirstine Hansen*, f. i Rorslev 26. 1. 1837. H.H.H. blev dannebrogsmænd 16. 5. 1892.

Der var 7 børn i ægteskabet med Maren Pouline Illum.

133. e. *Carl Johan Illum*, f. på Attrupgård 20. 6. 1831, db. 14. 8., død sst. 20. 5. 1849, beg. 26. 5.

134. f. *Ditlevmine Henrikke Illum*, f. på Attrupgård 14. 12. 1837, db. Hammer 16. 4. 1838, viet i Ørum 30. 6. 1860 *Christian Emil Lund*, malerm. i Ålborg og Nørresundby, f. i Helsingør 2. 5. 1830, db. St. Olai 6. 7., søn af møller *Thor Rejersen Lund* og h. *Karen Boline Susanne Pedersen*, død i Nørresundby 15. 7. 1880, beg. 21. 7. År 1864 boede C. E. L. på Urbansgade i Ålborg, men 1880 havde han bopæl i Nørresundby¹²⁸).

4 børn kendes.

Peder Hansen Illums børn med Anne Sofie Hedvig Juul, (se nr. 54).

135. a. *Christian Pedersen Illum*, gårdejer i Filholm Vestergård, Tise s., sognefoged, dannebrogsmænd, db. Tolstrup 16. 3. 1795, død i Tise 6. 4. 1881, beg. 15. 4., viet Tise 9. 9. 1817 *Else Marie Ovesdatter*, db. Tise 17. 4. 1797, dt. af *Ove Larsen* og h. *Boel Thomasdatter*, død i Tise 22. 4. 1862, beg. 1. 5. Havde en søn, der døde ung.

136. b. *Hans Pedersen Illum*, db. Svendstrup, Ø. Han h., 4. 9. 1796, død som ungarl hos broderen, nr. 135, i Tise 27. 12. 1847, beg. 1. 1. 1848. Betegnes i folketæl. som almisselem.

137. c. *Anne Kirstine Rolleman Illum*, db. i Svendstrup 4. 7. 1797, beg. sst. 16. 7. 1797.

138. d. *Anne Kirstine Rolleman Illum*, db. i Svendstrup 17. 9. 1798, opholdt sig i juli 1819 i Fr.havn¹²⁹), men hendes skæbne kendes ikke.

139. e. *Ingeborg Kathrine Marie Illum*, f. på Vårbjerggård i Nørresundby s. 16. 10. 1801, død i Tolstrup, Børglum h., 18. 2. 1888, beg. 25. 2., viet i Tolstrup 18. 12. 1838 *Peder Sørensen (Vanggård)*, gmd. i Ø. Hjermelev, db. i Vrensted 14. 9. 1777, søn af *Søren Adolphsen* og h. *Maren Pedersdatter*, død i Ø. Hjermelev 18. 3. 1864, beg. Tolstrup 28. 3. Hans første hustru, *Karen Jensdatter* døde i Tolstrup 4. 5. 1838, 42 år gl. Ægtefællerne

levede separeret fra ca. 1850. 1834 var I.K.M. Illum kokkepige hos Ole Lund på Hjermslevgård.

Hun havde 2 sønner, deraf den ene i ægteskabet med Peder Sørensen.

140. f. *Sigbrit Kirstine Illum*, db. i Alstrup 21. 7. 1805, død i Sejerslev 11. 5. 1887, beg. 18. 5., viet sst. 21. 10. 1826 *Peder Christian Christensen Hvidbjerg*, hmd. og høker i Sejerslev, db. i Tømmerby 20. 10. 1793, søn af skoleholder *Christen Pedersen Hvidbjerg* og h. *Else Christensdatter*, død i Sejerslev 14. 6. 1861, beg. 21. 6.

Havde 7 børn.

Erik Ditmar Pedersens børn med Christine Stadel, (se nr. 57).

141. a. *Christine Pedersen*, f. på Møllehave 2. 6. 1794, db. Sejerslev 11. 7., død i Kbh. 21. 9. 1866, beg. Trin. 25. 9. Var gift med 2 brødre, sønner af sognepræst til Vallekilde-Hørve *Jens Bech*, Wiberg 1256–12, og h. *Margrethe Fürsmann*. Viet 1) Galtrup 29. 4. 1815 *Andreas Frederik Bech*, præst til Alsted-Bjergby, Wiberg 59–16, f. Vallekilde, db. 9. 11. 1774, død i Alsted 21. 6. 1815, beg. 29. 6. (Hans første hustru, *Anna Hellesen* døde 7. 12. 1813). Viet 2) Sejerslev 19. 5. 1819 *Conrad Vilhelm Bech*, urtekræmmer i Kbh., f. i Vallekilde 17. 8. 1783, db. 21. 9., død i Kbh. 20. 1. 1854, beg. Frue k. 26. 1.
142. b. *Jørgen Pedersen*, hjdb. Møllehave 22. 6. 1801, fremst. Sejerslev 29. 9. 1801, død e. 1850, viet Levring 5. 10. 1830 *Andriette Juul*, f. på Rotterdam 29. 4. 1812, db. Levring 9. 6., dt. af prokurator *Andreas Juul* og h. *Vilhelmine Margrethe Bådsgård*. 1834 boede Jørgen Pedersen i Hinge, 1836 i Gellerup, 1840–50 i Horn, Tvillum s., men ses ikke i dette sogn 1855.
143. c. *Jens Pedersen*, hjdb. 24. 7. 1802, fremst. Sejerslev 20. 8. 1802, skæbne ukendt.
144. d. *Ole Pedersen*, cand. jur., toldassistent i Vejle, f. på Møllehave 31. 3. 1805, db. Sejerslev 23. 4., død i Vejle 22. 5. 1870, beg. St. Nic. 28. 5., hustru *Sophie Frederikke Hancke*, f. i Thisted 9. 9. 1811, dt. af konsumtionsbetjent *Johan Philip Hancke* og h. *Inger Marie Hammer*, død i Vejle 20. 8. 1877, beg. St. Nic. 24. 8. O.P. blev eksam. jur. 3. 5. 1827 og fik 1. 6. 1851 bestalling som toldass.
145. e. *Hans Illum Pedersen*, gårdejer, Hingegård, db. Sejerslev 12. 5. 1806, død 29. 12. 1879, beg. Hinge 6. 1. 1880, viet Hinge 22. 6. 1847 *Birthe Marie Lauritsen*, f. i Hinge 24. 1. 1818, db. 19.

4., dt. af hmd. *Laur Jensen* og h. *Else Hartvigsdatter*, død i Hinge 16. 7. 1912, beg. sst. 20. 7.

4 børn kendes.

Frederik Hauch Stadel's børn med Mette Marie Toft, (se nr. 60).

146. a. *Sigbrit Stadel*, f. på Hestehavegård 26. 1. 1810, db. Krejbjerg 13. 4., død på Søe 17. 12. 1881, beg. Alsted 27. 12., viet på Ullerup 14. 9. 1836 *Knud Bille Sonnesen*, præst til Alsted-Bjergby, Wiberg 59–18, f. på Giesegård i Nordrupøster s. 17. 7. 1804, søn af inspektør *Rasmus Sonnesen* og h. *Karen Smith*, død af tyfus i Skarum præstegård 10. 6. 1839, beg. Alsted 15. 6. *Sigbrit Stadel* overtog som enke gården Søe i Sejerslev sogn 22. 10. 1857.

1 datter.

147. b. *Agnete Brorson Stadel*, db. Krejbjerg 11. 4. 1811, død i Sejerslev 31. 7. 1844, beg. 8. 8., viet i Galtrup 6. 4. 1837 *Frantz Vogelius Steenstrup* til Møllehave i Sejerslev s., f. på Nandrup i Flade s. 24. 8. 1812, søn af *Jens Kraft Steenstrup* og h. *Dorothea Kirstine Cortuum*, død på Møllehave 20. 9. 1854, beg. Sejerslev 29. 9. Efter *Agnete Stadel's* død, ægtede han hendes søster *Christine Caroline Stadel*, nr. 150.

Der var 2 børn i ægteskabet.

148. c. *Jens Stadel*, f. Krejbjerg 12. 5. 1812, død sst. 31. 7. 1812.

149..d. *Jens Stadel*, godsejer til Ullerup i Galtrup s., f. på Søe 11. 5. 1814, db. Sejerslev 12. 8., død på Ullerup 17. 6. 1888, beg. Galtrup 3. 6., viet Blistrup 17. 10. 1843 *Ane Kirstine Knudsen*, f. på Moutrup 8. 1. 1814, db. Blistrup 13. 2., dt. af *Johan Christian Knudsen* og h. *Severine Jacobsdatter Sepstrup*, død på Ullerup 28. 5. 1889, beg. Galtrup 3. 6.

Børn: 1 søn.

150. e. *Christine Caroline Stadel*, f. på Søe 23. 9. 1815, db. Sejerslev 8. 3. 1816, død på Møllehave 8. 7. 1895, beg. Sejerslev 13. 7., viet Galtrup 7. 10. 1846 *Frantz Vogelius Steenstrup*, som havde været gift med søsteren *Agnete Brorson Stadel*, nr. 147.

2 børn i ægteskabet.

Laurits Andreas Staals børn med Johanne Margrethe Silchmüller, (se nr. 62).

151. a. *Ditløv Staal*, f. i Stubbekøbing 4. 8. 1797, død sst. 6. 8. 1797.

152. b. *Ditlevine Karenline Staal*, f. i Kbh. 30. 12. 1799, død i Kbh. St. Jacobs s. 31. 10. 1887, beg. Holmens 7. 11. Var ugift. Skifte¹³⁸).

Hans Staals børn med Anna Marie Bjerring, (se nr. 63).

153. a. *Ditlev Christian Henrik Staal*, skuespiller i Christiania, f. i Stubbek. 27. 5. 1802, viet 1827 *Marie Maathisen* af Bergen. Ingen livsarvinger.
154. b. *Niels Peter Staal*, snedker i Drøbak ved Christianiafjorden, f. i Stubbek. 17. 12. 1804. Arvede sin kusine, nr. 152.
155. c. *Karen Elisabeth Staal*, f. i Stubbek. 22. 11. 1807, db. 16. 3. 1808, død 7. 2. 1892, viet 11. 10. 1836 *Hans Joakim Fog*, tømrerm. i Nykøbing F., senere i Ohio, USA, f. i Nr. Alslev 6. 11. 1797, søn af degnen *Joachim Fog* og h. *Anne Marie Faber*, død 30. 10. 1848¹³⁰). 1887 boede hun i Ribe. 3 børn.
156. d. *Fro Kathrine Margrethe Nielsine Staal*, f. i Stubbek. 5. 1. 1814, db. 25. 11., død i Ribe 18. 9. 1894, beg. St. Cath. 23. 9., viet Ribe Dom. 16. 12. 1842 *Ole Hostrup* (2. ægt.), prokurator, branddirektør i Ribe⁷²), f. derst. 2. 7. 1799, søn af *Hans Christian Hostrup* og h. *Mette Olesdatter*, død i Ribe 19. 2. 1884, beg. St. Cath. 23. 2. (Hans 1. hustru, *Karen Falck*, f. 17. 8. 1801, død St. Cath. 10. 1. 1838, viet sst. 12. 9. 1834). 3 børn i ægteskabet.

Ditlev Flindt Staals søn med Dorthe Laurensen Benzon, (se nr. 65).

157. a. *Christian Theodor Laurentius Staal*, f. på Bogø 7. 8. 1803, beg. i familiebegravelen i Stubbek. kirke 9. 3. 1811.

Peder Staals børn med Anna Marie Benzon, (se nr. 66).

158. a. *Ditlevine Karenline Abigael Staal*, f. i Stubbek. 6. 4. 1801, død i Nørresundby 12. 1. 1877, beg. 18. 1., viet 8. 3. 1826 *Magnus Vilhelm Esmann*, præst til Øsløs-Vesløs-Arup, Wiberg 1408–18, f. i Lemvig 19. 7. 1799, søn af *Herman Esmann*, senere præst til Ølgod-Strellev, Wiberg 1384–10, og h. *Gertrud Sofie Borgen*, død i Nørresundby 3. 10. 1870, beg. 8. 10^{131 132}). *Magnus Vilh. Esmann* var 1825–36 missionær på Grønland, 1836–53 præst til Bryndum-Nebel og fra dec. 1853 – jan. 1866 præst til Øsløs m. m. En søn, *Vilh. Aug. Esmann*, provst i Hellested, skrev den bekendte sang »Droslen slog i skov sin klare trille«. Der var i alt 7 børn i ægteskabet, hvoraf de 4 var født på Grønland.
159. b. *Niels Christian Staal*, f. i Stubbek. 18. 4. 1802, konf. i Torkildstrup k. 21. 4. 1816. Var ved skiftet efter faderen vinhandler-svend i Kbh., død der 3. 1. 1846, beg. Helliggejst 11. 1.

160. c. *Dorthea Kirstine Edvardine Staal*, f. i Stubbek. 6. 1. 1804, død i København 14. 3. 1870, beg. Trin. 20. 3., viet 14. 3. 1834 *Frederik Ferdinand Møller*, fuldm., auktionsholder i Kbh., f. derst. 27. 6. 1805, død sst. 21. 9. 1877, beg. Helligåndsk. 27. 9. Ved folketæl. 1845 var han ansat som kommandoskriver ved Kbh.s borgerlige artillerikorps.
161. d. *Laurense Andrea Elisabeth Staal*, f. i Stubbek. 16. 9. 1806, død i Kbh. 31. 7. 1869, beg. Holmens 7. 8., viet i Kbh. Trin. 19. 9. 1829 *Johannes Quedens Harboe*, malerm. i Kbh., kapt. i brandkorpset, f. i Kbh. 14. 8. 1800, søn af urtekr. *Nicolaj Ludvig Quedens Harboe* og h. *Maren Nyborg*¹³³), død i Kbh. 24. 2. 1874, beg. Holmens 3. 3.
162. e. *Jacob Ferdinand Staal*, f. i Stubbek. 14. 4. 1809, død sst. 24. 7. 1809, beg. 28. 7.

Niels Rostrups børn med Kirstine Illum, (se nr. 79).

163. a. *Nikoline Magdalene Rostrup*, f. på Hessel i Lovns s. 6. 5. 1809, død i Ringkøbing 3. 12. 1871, beg. 8. 12., viet sst. 8. 9. 1855 *Johan Emanuel Plitt*, sadelmager, f. i Kolding 10. 7. 1785, søn af gørtler *Johan Vilhelm Ludvig Plitt* og h. *Karen Olesdatter Rytter*, død i Ringk. 20. 7. 1868, beg. 23. 7. Det var hans 3. ægteskab. Hans første h. *Ane Margrethe Jørgensdatter Dalgård* var f. i Hygum s., Vandfuld h., død i Ringk. – 76 år gl. – 6. 7. 1850, beg. 12. 7. Han ægtede 2) i Ringkøbing 14. 2. 1851 *Maren Christensen Stauning*, enke e. *Christen Madsen Vorgod*, f. på Holmsland, dt. af *Christen Stauning*, død i Ringkøbing – 58 år gl. – 26. 1. 1855, beg. 2. 2.
164. b. *Inger Kathrine Rostrup*, f. på Hessel, Lovns s. 18. 12. 1810. viet i Skive 13. 10. 1839 skomagervend *Bendt Hanskov Mogenssen Smith* – 36 år gl. Hun tjente ved vielsen hos byfogden, justitsråd Rosenstand.
165. c. *Magdalene Kirstine Rostrup*, f. på Hessel, Lovns s. 26. 4. 1812, db. 16. 7., ant. død spæd, ses ej konf. i Lovns.
166. d. *Mette Elisabeth Rostrup*, f. på Hessel, Lovns s. 10. 9. 1813. Boede 1834 i Viborg hos moderen¹³⁴).
167. e. *Niels Thygesen Rostrup*, bogtrykker i Ringkøbing, redaktør af Ringkøbing Avis, f. på Hessel 29. 8. 1815, db. Lovns 10. 11., viet i Ødum 15. 3. 1842 *Ellen Sofie Thorup*, f. i Randers 21. 2. 1818, dt. af smedem. *Mathias Thorup*, død i Ringk. 13. 2. 1869, beg. 19. 2.

Jakob Hoppes børn med Petronelle Marie Seip, (se nr. 81).

168. a. *Johan Christian Hoppe*, f. i Ålborg Budolphi 17. 4. 1809. Ant. død ung.

169. b. *Marie Vilhelmine Kirstine Kathrine Hoppe*, f. i Ålborg Budolphi 21. 11. 1815, db. 17. 4. 1816, død sst. 29. 10. 1896, beg. 3. 11., viet sst. 5. 12. 1848 *Marinus Markowitz Schultz*, bog- og papirhandler i Ålborg, f. sst. 7. 5. 1818, db. Budolphi 21. 2., søn af skom. *Andreas Schultz* og h. *Maren Christensdatter*, død sst. 15. 10. 1883, beg. Budolphi 19. 10.¹³⁵).
2 børn i ægteskabet.

Andreas Ledertougs børn med Anne Vilhelmine Seip, (se nr. 82).

170. a. *Johanne Marie Kirstine Ledertoug*, f. på Allinggård 13. 6. 1809, db. Grønbæk 28. 11., død sst. 9. 3. 1814.

171. b. *Andreas Vilhelm Ledertoug*, f. på Allinggård 3. 6. 1810, db. Grønbæk 20. 10. 1810, død Ålborg Budolphi 18. 6. 1819.

Jens Henriksen Årslevs barn med Anne Vilhelmine Seip, (se nr. 82).

172. a. *Henriette Birgitte Årlev*, f. i Elsborg 29. 3. 1818, db. Højbjerg 31. 5. 1818, boede 1834 hos forældrene¹⁰⁴), senere skæbne ukendt. I Jens Henriksen Årslevs ægteskab med Eline Marie Cold var der en datter *Johanne Henrikke Årlev*, f. i Lemming 11. 10. 1810, som blev gift med præsten *Niels Andreas Ove, Wiberg* 1255–15.

1) S. Illum Jørgensen: Mads Frandsen Illum og hans hus, Pers. Tidsskr. 4, 18–23, 1883. 2) Fåborg kbst. skiftepr. I, s. 429. 3) Ibid II, s. 39. 4) RA, Fåborg kbst. skatteregnskaber, landmilitens mundering efter forordn. af 9. 7. 1704, mandtal nr. 120. 5) Åge Fasmer Blomberg: Fåborg Bys Historie I–II, 1955–6. 6) DK, Fynske reg. 19, 653. 7) Fåborg kbst. skpr. I, 77. 8) Rentekammeret, Res. pr. 104 nr. 125. 9) DK, Fynske reg. 43, 22. 4. 1740. 10) Rentekammeret, Res. pr. 106, nr. 120. 11) Trap, Danmark 4. udg. V, s. 148. 12) DK, Jyske reg. 130, 25. 5. 1764. 13) Ålborg-hus m. fl. amter, skifteforr. nr. 373, beg. 1. 6. 1764. 14) Ålborghus m. fl. amter, skiftepr. 1756–75, s. 269. 15) Assens-Hindsgavl amters skiftepr. II, 1738–62, s. 22. 16) Dueholm m. fl. amter, skiftepr., skifteforr. nr. 247, forsegling 5. 3. 1781, sluttet 23. 4. 1781. 17) Trap, Danmark, 4. udg., V s. 579. 18) Stubbekøbing sk. pr. 1765–1814, s. 398. 19) Rentekammeret, bestallingsbog 13. 1. 20) Folket. 1787, Stubbekøbing, Søndergade 11, 84 fam. 21) DK, Jyske reg. 31 nr. 134, 23. 6. 1741. 22) Konceptskifte 21. 11. 1758, København, sluttet uden opgørelse 23. 1. 1759. 23) Københavns ekstraskattemandtal 1762, Chr.havns kvarter, I, s. 443, 446. 24) Kirkerne i Thisted amt, Vigsø kirke. 25) Årbog for Thisted amt 1912, s. 5. 26) Peter Jakob Schmidt: Slægten Fejlberg, mands- og kvindelinier. København 1890, s. 39. 27) RA, Privatarkiverne, Fr. von Arenstorff II, 6 breve fra Mads Illum til Øllegård von Ahrenstorff, 3, fra private. 28) Trap, Danmark, 4. udg., V, s. 347, 395, 579. 29) DK, Jyske reg. nr. 147 af 19. 5. 1769. 30) Rentekammerets exp. prot. 27/299, 24. 4.

1770. 31) DK, Jyske reg. 40, 81 nr. 147. 32) Testamente oprettet 18. 7. 1792, konfirmeret 6. 12. 1796, Jyske reg. nr. 850. 33) Ørum amts skpr. 13. 4. 1791, s. 7, sluttet 12. 12. 1792. 34) DK, Jyske reg. 46 nr. 217, 13. 5. 1791. 35) C. E. A. Schöller: Stamtavle over familien Mygind. 1911. Mygindslægten fra Mygindgård ved Assens. 1967. Kapitel 6: Jørgen Hansen Mygind og Anna Maria Illum s. 51–69 samt planche 2 og bilag 6–7, hvor efterkommerne er ført frem til 1967. 36) Rentekammeret, Jyske stifters kontor, komm. kgl. res. og reskr. nr. 7, 20. 3. 1775. 37) Rentekammeret, strandforp. i Jylland 1691–1777. 38) Folketælling 1801, Thisted amt, Morsø n. h., Jørsby s., 14 fam. 39) Skive købst. skiftepr. 1760–90, s. 688, sluttet 14. 12. 1785. 40) Mallings samling af vielser i danske landsogne. 41) Fåborg købst. sk. pr. II, s. 392. 42) Folketælling 1801, Fåborg købst., Bøjestræde 189. 43) Folketælling 1787, Fåborg købst., Grønnegade 33. 44) Folketælling 1787, Jørsby, Mors n. h. 12 fam. 45) Folketælling 1801, Kjærup, Tømmerby s., V. Han h. 46) V. Han h.s skiftepr. 1805–12, s. 227, 22. 5. 1809 og s. 235, 8. 7. 1809. 47) DK, Jyske reg. 51, s. 584. 48) Ålborghus m. fl. amters skifteforr. nr. 518, skiftepr. 1773, s. 10, 22. 3. og 22. 4. 1774. 49) Ibid. nr. 825. 50) DK, Jyske reg. 39 nr. 148, 29. 5. 1767. 51) DK Jyske reg. 46 nr. 182, 9. 4. 1790. 52) Trap, Danmark 4. udg. V. s. 208. 53) DK Jyske reg. nr. 96, 17. 3. 1780. 54) Dueholm m. fl. amters skiftepr. s. 322, 1. 8. 1790. 55) F. E. Hundrup: Stamtavle over fam. Mørch Randers 1872, s. 4. 56) DK Jyske reg. 47 nr. 661, 29. 11. 1793. 57) S. Elvius og H. R. Hjorth Lorenzen: Danske Patricierslægter i, 308–10, (1919). 58) Ellen Marie Møller: Slægten Stadel på Morsø, 1934. 59) Stubbek. Skiftepr. 1765–1814, 395, 28. 7. 1797. 60) Ibid. 1814–38, 62, 5. 6. 1820. 61) Dk Testamenteprotokol 1824, s. 78, konf. 15. 5. 1824. 62) Løgstør skiftepr. s. 46, 28. 9. 1794. 63) Testamente af 19. 4. 1769, konf. 9. 2. 1776. 64) DK Jyske reg. nr. 24, 23. 1. 1778. 65) RA Enkekassens arkiv, sag nr. 1772. 66) Ørum amts skiftepr. s. 17, 8. 4. 1791. 67) Folketælling 1801, Jørsby sogn, 20. fam. 68) Ålborg købst. skiftepr. II, 40, 27. 8. 1808. 69) Helsingør skiftepr. 1828–37, 329, 1. 4. 1834. 70) Adressekontorets efterr. nr. 55, 1805. 71) Ægte-skabstilladelse af 2. 2. 1787, Reg. N. 35, 1787. 72) A. Falk Jensen og H. Hjorth Nielsen: Candidati og Examinati Juris, 1736–1936 etc., I–V, 1954–9. 73) Kbh. begravelsesv. 1843 nr. 642. 74) DK 5. dep., reg. 2, 210, nr. 990. 75) Folketælling 1834, Sæby side 139 nr. 67. 76) E. Juel Hansen: Slægten Laurentin i Danmark. Pers. Tidsskr. 61, 233–5, (1940). 77) DK 5. dep., reg. 4, 283, nr. 767. 78) Hjørring kbst. skiftepr. s. 221, 23. 4. 1808, s. 252, sluttet 18. 12. 1810. 79) C. Klitgård: Kjærulfske studier. Bidrag til en vendsysselsk bondeæts genealogiske historie. Ålborg 1914–18, s. 287–8. 80) DK 5. dep. reg. 2, 251, nr. 1158. 81) Folketælling 1834, Ålborg købst. nr. 113. 82) Kær-Hvetbo h. justitsprot. s. 87, 1803. 83) Kær-Hvetbo h. skiftepr. 1793–1813, s. 153, 170, 187. 84) DK Jyske reg. 48 nr. 166, 20. 3. 1795. 85) V. Hostrup Schultz: Helsingørs embeds- og bestillingsmænd. Kbh. 1906, s. 99, 107. 86) Arne Nystrøm: Spøttrup. Kbh. 1944. 87) T. A. Topsøe Jensen og Emil Marquard, Officerer i den dansk-norske søetat 1660–1814 og den danske søetat 1814–32. Kbh. 1935. 88) Stubbek. skiftepr. 1814–38, 110, 9. 7. 1821. 89) Ibid. 1814–38, 271, 29. 10. 1830. 90) Ibid. 1838–61, s. 124, 17. 10. 1846. 91) Ulf Gad: Præsteslægten Gad. København 1930. 92) Lægdsrulle Ålborg amt 1801, lægd 5, Hals sogn nr. 15. Sørulle, Østjylland, 1804, extrarulle, Ålborg købstad nr. 5. Ibid 1808 nr. 51, 1814 nr. 51. 93) Hof- og stadsretten sag nr. 143/1843. 94) Højesterets domsager nr. 200/. 5. 1843. 95) LA Forbedringshusets mandtalsbog nr. 5, 1835–46, s. 171, fange nr. 937. L.A. nr. 405. 96) Tugt-, rasp- og forbedringshu-

sets løsladelsespr. 1846–51. L.A. nr. 534. 97) Rinds-Gislum h. auktionspr. 1808, 248. 98) Ålborg købst. skiftepr. 1840–50, 280, 305. 99) Folketælling 1845, Ålborg købst. s. 23, Kattesundsgade 162. 100) DK 5 dep. reg. 5, 154 nr. 167. 101) Folketælling 1801, Ålborg købst. nr. 57. 102) Lysgård m. fl. h. justitspr. s. 724. 103) Folketælling 1834, Torstedlund, Årestrup s., Hornum h., Ålborg amt. 104) Folketælling 1834, Ålborg købst. nr. 105. 105) LA Viborg, Ålborg amtsarkiv, Afl. Des. nr. 1750. 106) København begr.væsen 1824 nr. 4220. 107) Generaltoldkammer- og kommercekollegiet, Res. pr. 1824 nr. 106. Do., Bestallingspr. 1816–32, s. 404. 108) Generaltoldkammer- og kommercekollegiet, Res.pr. 1840, nr. 258. 109) Generaltoldkammer- og kommercekollegiet, Res.pr. 1835, nr. 243. 110) Adresseavisen 1853, nr. 177. 111) Folketælling 1845, København, Militæretaterne, Sølvgadens kaserne liste 31, fløjen til Voldgade 2. etage. 112) Folketælling 1850, København, bd. 7, St. Annæ v. kv., Riegensgade matr. 477, 1. sal. 113) Berl. Tid. 1811 nr. 99. 114) Adresseavisen nr. 20, 37. 115) H. Struer: Optegnelser om Johan Friederich Lüdolph Stützer og hans slægt. 1918. 116) Vejlbj kirkebog. 117) Søhovedrulle, Østjyllands distrikt, Æbeltoft, 1822 nr. 22/12 og flg. år. 118) Folketælling 1801, Nykøbing M. nr. 136. 119) Generaltoldkammer- og kommercekollegiet, res.pr. 1838 nr. 218. 120) R. A. Barners register over ansatte i toldtaten. 121) Blichers samlede skrifter, bd. 21, s. 61–2. 122) Hjorthede kirkebog, Elisabeth Christensen f. 14. 12. 1819. 123) Vendsysselske årbøger 1928–29, s. 233–6. 124) Folketællinger Tårs s., Børglum h., Ilbjerg skoledistr. 1840 nr. 43, 1845 sidste side i tæll., 1850 nr. 47. 125) Folketælling 1870, Ellidshøj sogn, Hornum h., Ålborg amt s. 163 b. 126) Folketælling 1870, S. Skovgårds mark, Ø. Svendstrup s., Ø. Han h., 14 fam. 127) Folketælling 1880, Hørmested s., liste 8, 12 fam. 128) Folketælling 1880, Nørresundby s. 175, matr. 180. 129) Datter: Hansine Borgine Marie, f. 27. 7. 1819 Fr.havn, kirkebog s. 115. 130) H. R. Hjorth Lorenzen: Slægten Fog. 1906, s. 33. 131) N. Sødborg: Præsterne i Øsløs, Vesløs og Arup pastorat siden reformationen. Historisk Årbog for Thisted Amt 1916. 132) Louise Meier, f. Esmann: Oplysninger om slægten Esmann. Kolding 1926. 133) A. H. Winge: Mine børns forfædre. Deres moders slægt. Århus. 1934. 134) Folketælling 1834, Viborg købst. nr. 234. 135) Thomas Schultz: Stamtavle over slægten Schultz. Ålborg 1935. 136) Fynske reg. 19, 653. 137) Hof- og Stadsrettens Forsegingsprotokol 1853 I/101–66 ff. 27. 7. 1853. 138) Hof- og Stadsrettens skiftekommission, hvidebog 1887–8, nr. 46, sag nr. 494, s. 660–1. 139) Lengnicks Genealogier, bd. 2, 2. del.

SMÅ MEDDELELSER

RIDEOFOGED CHRISTEN KNUDSENS EFTERKOMMERE

Supplement til Persh. T. 15. rk. 2. bd. 1967-68 p. 139 ff.

Efter Offentliggørelsen af min Artikel »Universitetets Ridefoged i Roskilde Christen Knudsen og hans nærmeste Efterkommere« (Persh. T. 1967-68, S. 139-53) er jeg blevet bekendt med et Dokument, der kaster et tiltrængt Lys over nogle dunkle Punkter i Stamtavlen andet og tredie Slægtled (de neden for i Parentes anførte Tal henviser til Nummereringen i Stamtavlen):

Det barnløse Ægtepar, Præsten *Damianus Knudsen* (4) og *Ellen Møller* oprettede 1763 et gensidigt Testamente, hvori de bestemte, at hvis den længstlevende ikke indgik nyt Ægteskab, skulde ved dennes Død Ægtefællernes Ejendele deles lige mellem begges Arvinger efter Loven. Efter Enkens Død i Holstebro d. 6. 9. 1789 gjaldt det om at finde frem til disse Arvinger, og med Henblik herpaa indhentedes forsaavidt angik den tidligere afdøde Ægtemands Arvinger en Erklæring fra Broderen, Arkivar i Danske Kancelli Hans Knudsen (6), som i en Skrivelse, dateret København d. 5. 12. 1789, opregner følgende Arvinger paa Mandens Side (Ulfborg Herreds Provsti's gejstlige Skifteprotokol 1771-1811, Fol. 82, Landsarkivet i Viborg):

1. en fuld Søster *Wibecke Knudsen*, Enke efter afdøde Forvalter Peder Sørensen, opholdende sig her i Staden, (2)
2. Mig selv, *Hans Christian Knudsen*, Cancellieraad og Archivarius i det kgl. Danske Cancelli, Fuld-Broder, (6)
3. *Søren Knudsen*, Fuldbroder, død paa en Reise til Island uden at have efterladt sig Livsarvinger, (7)
4. Halvbroderen *Peder Paulin Knudsen* opholder sig Udenlands uden at vide med Visshed paa hvad Stæd, (8)
5. en Halvbroder *Johannes Knudsen*, død i Vestindien (9), og efterladende sig 5 Sønner:
 - a. *Christen Knudsen*, Fuldmægtig hos Sørenskriveren udi Bamble Fogderie i Norge (15)
 - b. *Poul Knudsen*, Collega ved den latinske Skole i Christiansand (17)
 - c. *Arnoldus Knudsen* (20) og
 - d. *Cornelius Knudsen* (21), begge iboende Christiansand, hvorfra de fare til Søes; samt
 - e. *Lorents Broegaard Knudsen*, Discipel udi Roeskolde Latinskole (22).«

Præstens Søster *Vibeke Knudsen* (2) synes ikke at have indgaaet noget 2. Ægteskab efter Peder Sørensens Død. Bemærkningen om en 2. Ægtefælle *Weffling* i den haandskrevne Optegnelse maa være en Misforstaaelse, formentlig hidrørende fra, at Præsteenken *Ellen Møllers Søster Johanne Møller* var gift med *Christian Frede-*

rik Weffling, Borger og Indvaaner i København (denne Erklæring af 30. 9. 1790 i fornævnte Bo).

Prokurator, exam. jur. *Johannes Knudsen* (9), Stamfaderen til den norske Gren af Slægten, har aabenbart – som saa mange andre i Tiden – søgt en Levevej i Vestindien, efter at det var gaaet ham skævt herhjemme. Han døde imidlertid allerede d. 20. 8. 1776 i Fattigdom i Hospitalet i Christiansted paa St. Croix efter i nogen Tid at have tjent hos Købmand James Hancock (Christiansted Byfogedarkiv, Registrerings- og Vurderingsprotokol 19. 5. 1773 – 15. 12. 1777, Fol. 227, Rigsarkivet).

H. F. GARDE

MCCULLOCH OF KINDEACE

I det 17. århundrede innvandrede flere medlemmer av den skotske slekt *McCulloch* til Danmark. Den første var *Robert McC.*, fjerde og yngste sønn av *Thomas McC. of Kindeace*, provost i Tain i Easter Ross.

Robert McC. nevnes den 9. april 1658 som kjøpmann i København; han giftet seg 1669 med *Johanne Edwardsdatter Kruse*, enke efter en *Helmers*, med hvem hun hadde sønnen *Isach Helmers*; med *Robert McC.* hadde hun ingen barn, og ektefellene opprettet testamente den 22. januar 1674; hustruen døde kort efter og ble begravet den 4. januar 1675 – tre og femti år gammel. Samme året giftet *Robert McC.* seg igjen med *Sophia Cathrine Stielcke*, som ble begravet den 5. august 1695; *Robert McC.* selv døde mellom den 20. mai 1697 og 17. februar 1698. I dette ekteskap var der én sønn, *Robert Robertson McC.*, f. ca. 1688; han kvitterte den 12. januar 1708 for arven efter foreldrene, men derefter vites intet om ham; kanskje døde han under pesten 1711–12.

To yngre medlemmer av slekten bosatte seg også i København, *Robert* og *Thomas McC.*; disse var antagelig sønner av *David McC. of Kindeace*, eldre bror av den ovenfor nevnte *Robert McC.* *Robert McC.*, f. i Ross-shire, dr. med. fra Kings College, Aberdeen den 9. juli 1672, praktiserte som lege i København, og ble i 1694 valgt til »ancien« i den franske reformerte kirke der; han døde den 10. oktober 1726, 72 år gammel. Dr. *Robert McC.* giftet seg ca. 1700 med *Charlotte Amalie von Hemert*, f. den 31. januar 1684, d. av pest den 11. september 1711. Ekteparet hadde seks barn, hvorav bare tre overlevet pesten; de tre var: *Peter*, f. 1701, *Susanne*, f. 1703, og *Anthony*, f. 1710.

Thomas McC., sikkert bror av *Robert*, tok borgerskap i København som kjøpmann den 14. desember 1705; to dager efter giftet han seg med *Marie von Hemert*, f. 1688, søster av dr. *Robert McC.*'s hustru; hun nevnes som enke den 23. august 1712, og døde 1733. Ekteparet hadde én sønn, *Johan* (John), som ble døpt den 23. januar 1711; i 1739 tok han borgerskap i København som vintapper og 1743 kjøpte han et hus i Strandgade; som supercargo i Asiatiske Compani nevnes han 1755, og 1761 døde han i Kina. *John McC.* ble den 5. september 1742 gift med *Anne Marie Toyon*, som var f. den 18. april 1725. Da ektefellene ikke hadde barn, opprettet de felles testamente den 1. september 1756.

Det ble dr. *Robert McC.*'s sønn, *Peter*, som kom til å forplante slekten videre; det vites ikke hvem han var gift med og når han og hans hustru døde; men i 1755 levet fem barn efter ham, og barnas formynder var farbroren *Anthony McC.*, som på det tidspunkt var apoteker i Westminster, hvor han bodde i »Great Marlborough Street in the Parish of St. James«. De fem barn var: *Ludewig Alexander*, f. den 15. november 1730 eller 1732, *Anne Maria*, f. den 4. september 1734, Jo-

hanne Magdalena, f. den 27. september 1735, Susanne, f. den 2. eller den 28. august 1737, og Dickson, f. den 20. juli 1739. Om Anthony McC. i England var gift og havde barn, vites ikke.

Hvis der finnes nulevende, agnatiske efterkommere av brødrene Peter og/eller Anthony McC., vil disse antagelig representere hovedlinjen av slekten McCulloch, som i middelalderen kom fra Galloway i Sydvest-Skotland til Ross-shire i nordøst, hvor dens successive overhoder fra 1436 til 1552 var feudale baroner av Plaids samt arvelige »Baillies of the Immunity of St. Duthus of Tain«.

I Danmark skrev familiens medlemmer seg vanligvis »Macculloch«.

Vites noget om hva som hendte med Peter McC's fem barn? Levet de i Danmark eller hos onkelen i England – og hadde de efterslekt?

JØRGEN MATHIESEN
Linderud, Årvoll, Oslo 5

RETTELSE OG TILFØJELSE

til A. Falk-Jensen og H. Hjorth Nielsen »Candidati og
examinati juris 1736–1936. I–IV

- Berbom, Thomas Christian blev gift 29. 11. 1816 i Byrum. Broderen Christopher, der nævnes i hans biografi, blev døbt 22. 9. 1798 i Kristiansand.
- Blædel, Rudolph Bay var ikke forpagter af Vinterborg, men af Wilhelmsborg. Hans kone hed Marie Acton Dons. Hun var født på Vognerup og døbt i Kundby. Parret blev gift 27. 7. 1849 i Skamstrup.
- Brasch, Mogens Wendelboe blev gift 19. 6. 1767 i Horsens. »Sig. Mogens Brasch paa Aarupgaard med sin Kæreste Jomfru Malene Cathrine Wellejus her af Horsens, som fordi de var Søkendebørn har Bevilling at maatte komme i Ægteskab, dat. Christiansborg 27. Marts 1767.«
- Buch, Lars Christian Nyholm er født 23. 12. 1816 i Korsør, som søn af købmand Andreas Høiels Buch og Sophie Hoffmeyer. Han døde senest 1839, idet han ikke nævnes blandt 11 overlevende børn ved skiftet efter moderen, der døde 9. 12. 1839 i Kbhvn., Helligånds sogn.
- Buemann, Jens Peter blev gift 24. 10. 1834 i Fruering.
- Buhl, Hans Hansen. Hans kone Mette Dorthea Thomsen var datter af viceborgmester i Fredericia Thomas Thomsen og Catharina Dorthea Fenger.
- Buhl, Hans Hoffmann blev gift 28. 3. 1810 i Nicolai kirke, Kbhvn. Hans kones moders navn var Karen Riegels Købke.
- Dons, Simon Andersen blev hjemmedøbt 22. 11. 1756 i Stenderup, Eltang sogn, søn af gårdmand i Stenderup Anders Hansen. Hans første kone Maren Diderichsen blev begravet 18. 12. 1793 i Sandby. Hendes moder hed Margrethe Heitmann.
- Fenger, David Pontoppidan døde 21. 12. 1824 i Kbhvn., Vor Frue sogn.
- Find, Jørgen var søn af forpagter Peter Hieronymus Find og Sidsel Kirstine Fischer. Han blev gift 26. 8. 1831 i Korsør (vielsen fandt på grund af hans sygdom sted i Ryde kirke, men er kun indført i Korsør kirkebog). Hans kone Wilhelmine Jacobsen (datter af gæstgiver, ejer af Englerup gård og mølle Engelbrecht Jacobsen og Charlotte Amalie Svendsen) blev døbt 7. 4. 1803 i Sigersted og døde 27. 4. 1878 i Ålborg, Budolfi sogn. Hun blev gift 2. gang 10. 3. 1840 i Helligånds-kirken med købmand i København Rasmus Christian Schiødt Bisserup (søn af skoleholder Jens Bisserup og Karen Christensen) født 26. 4. 1807 i Slagelse, Sct. Mikkels sogn død 21. 2. 1842 i Christiansted. Sct. Croix. Fra 1850–70 var Wil-

- helmine Bisserup økonoma og oldfrue på Den kgl. Fødselsstiftelses plejeafdeling. From, Andreas døbt 23. 4. 1719 i Kallehave død 8. 7. 1780 i Kbhvn. (søn af Jens Martinisen i Langebæk mølle). Han blev gift 8. 11. 1754 i Førslev med Janamaria Wulff døbt 1. 4. 1735 i Vallensved, død 4. 4. 1786 i Kbhvn. (Datter af sognepræst Jochum Hansen Wulff og Elisabeth Christine Olesdatter Zeuthen). Carl Adolph From var søn af dette ægtepar.
- Gieding, Anders, døbt 1. 10. 1724 Århus Domsogn, søn af konsumtionsbetjent Anders Jespersen Gieding (skifte Årh. 21. 7. 1728) og Maren Rasmusdatter. Ved skiftet efter moderen i 1754 er han fuldmægtig hos forvalter Schov på Marselisborg.
- Gieding, Rasmus Andersen, ældre broder til ovennævnte. Den af Falk-Jensen og Hjorth-Nielsen udtalte formodning, at hans hustru Charlotte Amalie Mörch er datter af birkedommer Jens Lauridsen Mörch, bekræftes af skiftet efter Maren Rasmusdatter (Gieding).
- Hansen, Conrad Ditlev Sivert er født 18. 2. 1797 i Tillitze, søn af skoleholder Jens Hansen og Eva Benedicte Hedensted.
- Horneman(n), Frees Emil hører til den slægt Horneman, der staver sig med et »n«. Hans svigermoder hed Ane Marie Lange.
- Knudsen, Christen formentlig født i Norge ca. 1761, søn af prokurator Johannes Knudsen og Anne Kirstine Povlsdatter Paus. Jfr. Persh. T. 1967–1968, p. 146.
- Kralund, Otto Frederik Johansen var søn af ugift Johanne Margrethe Seeberg og købmand i København Friderich Friderichsen. Johanne M. Seeberg var datter af konsumtionskontrollør i Hobro, senere i Ringkøbing Chr. Stockflet Seeberg og 1. hustru Ide Sophie Just. Denne blev 2. gang gift 30. 8. 1809 i Fredericia, Trinitatis sogn med fuldmægtig Otto Frederik Kralund (1783–1844), og denne, der fejlagtig er angivet som fader til O. F. J. Kralund, har formentlig adopteret sin kones uden for ægteskab fødte dattersøn.
- Lund, Lars Axelsen døbt i januar (dato ikke anført) 1739 i Nørre Søby, søn af sognepræst Axel Lauridsen Lund og Anna Cathrine Henriksdatter Behmann.
- Møller, Lauritz Thomasius faldt 29. 6. 1864 som underofficer på Als iflg. en utrykt stamtavle.
- Mølmark, Christian var søn af skoleholder Johan Pedersen Hartvig og Anne Sophia Christiansdatter Mølmark, jfr. Persh. T. 1964–65, pag. 30.
- Neergaard, Willum Mathiesen var søn af fæster af Nedergaard Mads Willumsen kaldet Neergaard.
- Neuchs, Hans Christian blev døbt 1. 6. 1752 i Kolding, søn af slagter Christopher Neychs og Giertrud Hansdt. Bruun. Han døde 29. 9. 1804 i Byrum.
- Nielsen, Carl Christian. Hans første kones moder hed Cecilie Marie Komle. Hans 2. kone døde 16. 10. 1874 i Hillerød. Hun blev første gang gift 24. 3. 1855 i Hillerød med gårdmand Peter Hieronymus Find (søn af sognepræst i Helsingø Jens Christian Find og Johanne Marie Margrethe Kretzschmer) født 10. 9. 1818 i Randers, død 30. 3. 1856 i Grønholt, begr. Helsingø.
- Schönberg, Christian Ludvig Eggers. Hans forældre hed Poul Hejn og Christine Steger.
- Svanholm, Hans Lauritzen blev gift 2. gang 3. 6. 1856 i Holmens kirke.

Anm.: Oplysningerne om Anders og Rasmus Gieding er venligst meddelt af hr. Gug-Kjeldsen, Skive.

FINN H. BLÆDEL

ANMELDELSER

Litteratur om Søllerød Kommune. En bibliografi. Udarbejdet af J. B. Friis-Hansen under medvirken af Finn Slente. Udgivet af Søllerød Kommunebiblioteker. Kbh. 1968. Bd. 1-2, ill.

Bibliografi er en nyttig disciplin, idet den sparer forskeren for en masse arbejde. Den efterhånden ikke ubetydelige række af danske lokalbibliografier har med denne publikation fået en væsentlig forøgelse, idet Søllerød som den første af »omegnskommunerne« er blevet behandlet bibliografisk. Omfanget – ca. 2500 numre – er da også et tydeligt bevis på, hvilken interesse kommunen er omfattet af.

Ved anmeldelse af en bibliografi vil man i reglen kun kunne anlægge rent principielle synspunkter med hensyn til stoffets ordning, udformning og omfang. Hvad angår ordning og udformning er der i det foreliggende tilfælde (naturligvis) intet at indvende. Med hensyn til omfanget synes gruppen *enkeltbiografier* et noget risikabelt område at behandle, dels fordi det vil være temmelig håbløst at opnå blot nogenlunde fuldstændighed (hvad en bibliografi som regel tilstræber), dels fordi afgrænsningen er særdeles vanskelig, og endelig fordi en stor del af det indsamlede stof i realiteten ofte næppe vil have større lokalhistorisk interesse.

Bind 2 er et registerbind, omfattende personer, stednavne og emner. Man har her påtaget sig den nyttige, men også meget krævende arbejdsbyrde at identificere hver enkelt forfatter og anføre data.

Udstyret er smukt – nærmest pompøst – skriften måske lidt for pompøs.

Man må håbe, at også andre kommuner snarest følger Søllerøds eksempel.

SVEN HOUMØLLER

E. Essen-Möller: Familial Interrelatedness in a Swedish Rural Population. Supplementum ad »Acta Genetica et Statistica Medica«, vol. 17. 1967. 77 sider. Basel-New York (S. Karger).

I tidens løb er der udført et meget stort antal undersøgelser over ægteskaber mellem beslægtede. Man har studeret deres hyppighed i forskellige lande eller blandt medlemmer af forskellige sociale eller konfessionelle grupper, og man har diskuteret virkningen på afkommet i form af sygdom eller »degeneration«. Dette slægtskab mellem ægtefæller kan betegnes som parentel (eller matrimoniel) konsangvinitet.

Der findes imidlertid en mere omfattende form for konsangvinitet, nemlig den samlede mængde slægtskab, der overhovedet forekommer mellem medlemmerne af en befolkning, uanset om de er ægtefæller. Dette kan betegnes om den generelle konsangvinitet.

Formålet med den her foreliggende undersøgelse var at bestemme den generelle konsangvinitet op til en vis slægtskabsgrad mellem samtlige medlemmer af en befolkning på en bestemt dato. Da undersøgelsen bygger på genealogiske metoder, og da en række af resultaterne er af almen interesse for genealoger, skal der gives en kort oversigt over den anvendte metodik og over nogle af undersøgelsens vigtigste resultater.

Den undersøgte befolkning er indbyggerne i to sogne (pseudonymet Lundby) i Skåne. Dette område er på ingen måde geografisk isoleret, men har gode trafikforbindelser til de omkringliggende sogne og de nærliggende større byer, Malmö og Lund. Som skæringsdag er valgt 1. juli 1947. På denne dato var der i de to sogne ialt 2550 indbyggere, og disse udgør probanderne for undersøgelsen. Slægtskab mellem probanderne fastsloges ved at påvise, at de havde en eller flere forfædre fælles. Man ønskede at finde slægtskab mellem probanderne til og med næstsøskendebørn. Da dette svarer til en slægtskabsgrad på $1/32$, inkluderedes tillige alle andre former for slægtskab til og med denne slægtskabsgrad. Med andre ord skulle man finde ud af, om probanderne havde oldeforældre eller nærmere slægtninge fælles.

Metodik. Den første fase af arbejdet kom derfor til at bestå i at udarbejde anetavler til og med de otte oldeforældre for samtlige 2550 probander. Dette arbejde udførtes på grundlag af kirkebøgerne og de særlige svenske »forsamlingsböcker«, og denne del af arbejdet udstraktes også til forfædre, der ikke havde boet i de pågældende sogne. For at lette udarbejdelsen af anetavlerne fremstilledes et kartotek over alle personer, der på et eller andet tidspunkt gennem de sidste 135 år havde boet i de to sogne. Ud over de til undersøgelsen benyttede data omtales dette kartotek ikke nærmere, men det er indlysende, at det må indeholde enorme mængder af oplysninger, som er forblevet uudnyttede, men som ville give store muligheder for at studere hele befolkningen i sognene, ikke blot på et givet tidspunkt, men også gennem et længere tidsrum.

For hver *ane* (til og med oldeforældrene) udfærdigedes et kartotekskort, der indeholdt oplysninger om ægtefælle, børn og forældre. På grundlag af oplysningerne om forældre sorteredes disse kort efter søskendeflokke. Hver søskendeflok tildeles et nummer, og hvert individ i søskendeflokken kunne herefter betegnes med dette nummer plus et vedføjede indeksnummer svarende til vedkommendes plads i søskenderækken. Derefter fremstilledes et hulkort for hver af *probanderne*, og på bestemte pladser indføjedes de nævnte numre på den pågældende probands børn, forældre, bedsteforældre og oldeforældre.

Ved mekanisk sortering af disse hulkort (elektronisk databehandling blev ikke benyttet) kunne man nu finde samtlige slægtskabsforbindelser mellem en given proband og samtlige øvrige probander. Yderligere enkeltheder om denne del af arbejdet findes i samme forfatters artikel om »The Registration of Familial Relations in a Human Population« i Kungl. fysiografiska sällskapets i Lund förhandlingar, bd. 24, nr. 7, pp. 68–74, 1954. Det var således nu muligt at finde, hvor mange af probanderne, der var fader til en af de andre, moder til en af de andre, barn af en af de andre, o.s.v. I alt undersøgtes over 100 af sådanne slægtskabsforbindelser. Det er indlysende, at disse forekommer parvis: fader-barn, barn-fader.

Resultater. Ialt fandtes der 25.022 forbindelser mellem de 2550 indbyggere (9,81 per indbygger). Tallet for den enkelte proband varierede fra 0 til 52. Hvert individ i befolkningen er således i gennemsnit beslægtet med 9–10 andre med-

lemmer. Her skal man erindre, at det kun drejer sig om slægtskab med andre medlemmer af befolkningen, der var i live og som boede i de to sogne på skærringsdagen. Slægtskabet er dog naturligvis baseret på slægtskab gennem afdøde individer, der ikke nødvendigvis har været bosat i sognene.

Selv med denne begrænsning giver undersøgelsen dog en række interessante resultater. Resultaterne er opstillet i 41 store og detaljerede tabeller, og en mængde enkeltheder findes i teksten eller kan udledes af tabellerne. Det fremgår bl. a., at 208 (8,2 %) af probanderne overhovedet ingen slægtskabsforbindelse havde til resten af befolkningen. 942 havde begge deres forældre, 253 kun den ene af forældrene blandt probanderne. 352 af probanderne havde en eller flere af deres bedsteforældre blandt de øvrige probander (15 endog alle 4). 26 havde en eller to af deres oldeforældre blandt probanderne. Ingen havde dog mere end to. 1187 var broder eller søster til en af de andre probander. 811 var fætter eller kusine til andre probander, og 1035 var næstsøskendebørn.

Fødestedet for probanderne indvirker kraftigt på antallet af slægtskabsforbindelser for en proband, og er størst for personer, der er født i de to sogne, og aftager med afstanden mellem fødestedet og de to sogne. Erhverv og ægteskabelig stilling var af mindre betydning. Af andre iagttagelser kan nævnes, at individer med mange nære slægtninge også havde mange fjerne slægtninge. Dette er et resultat, som man ikke umiddelbart kunne have ventet, men som indeholder interessante perspektiver.

Af særlig interesse for genealoger er det at få at vide, i hvilken udstrækning det var muligt at opstille anetavler til og med otte oldeforældre for de 2550 probander. Der er to årsager til at en anetavle er ufuldstændig. Den »primære« ufuldstændighed skyldes, at oplysning om et individ ikke har kunnet findes i kirkebøgerne, og den »sekundære«, at oplysninger ikke har kunnet fremskaffes om et individ, fordi hans descendenter ikke har kunnet findes (f. eks. oldefaderen mangler, fordi bedstefaderen ikke har kunnet findes). Summen af disse to betegnes som den totale ufuldstændighed.

På grundlag af bogens tabel 2 er opstillet følgende »anetavle«, der viser, hvor mange af anerne, der ikke har kunnet findes. Det første tal angiver den totale ufuldstændighed, tallet i parentes angiver den primære ufuldstændighed. Den sekundære ufuldstændighed kan findes som differensen mellem de to tal. Det ses, at der manglede oplysninger om 101 af de 2550 probanders fædre, men kun om ni af de 2550 mødre. Af de 2550 farfædre manglede oplysninger om ialt 266, heraf om 165 på grund af at oplysninger ikke har kunnet findes i kirkebøgerne og om 101 på grund af manglende oplysninger om probandernes fædre (165 + 101 = 266). Det ses også, at der mangler oplysninger om 432 farfædres fædre, men kun om 89 mormødres mødre. Den vigtigste årsag til dette forhold er illegitime fødsler

432(166)	329(53)	284(166)	168(50)	400(191)	260(51)	232(200)	89(57)
266(165)		118(17)		209(200)		32(23)	
101				9			
2550 probander							

(3,7–6,4%). (Jævnfør P. Hennings' og V. Marstrands bemærkninger om, hvorvidt det er lettere at følge kvindelinjer end mandslinjer ved opstilling af anetavler, selv om det dog ikke der drejer sig om illegitimitet. (Personalhistorisk Tidsskrift 37 (7. rk., 1. bd.). 313. 1916 og 38 (7. rk., 2. bd.). 97–98. 1917)). En vis lille procentdel blev ikke eftersporet på grund af fødsel i udlandet (0,3–0,4 %), da undersøgelsen af praktiske grunde ikke blev ført uden for svensk område. Andre årsager til at aner ikke har kunnet findes udgør kun 0,0, 0,4 og 1,8 % i henholdsvis forældre-, bedsteforældre- og oldeforældregenerationen. Desværre findes ingen oplysninger om, for hvor mange af de 2550 probander der kunne opstilles komplette anetavler, d.v.s. hvor alle otte oldeforældre var kendte.

Den primære ufuldstændighed var for alle mandlige aner (fædre, farfædre, morfædre, o.s.v.) 6,7 % og for alle kvindelige aner (mødre, farmødre, mormødre o.s.v.) 1,5 %. Den primære ufuldstændighed for mandlige aner i forældre-, bedsteforældre- og oldeforældregenerationen var henholdsvis 4,0, 7,2 og 7,0 %. De tilsvarende tal for kvindelige aner var 0,4, 0,9 og 2,1 %. Den totale ufuldstændighed for mandlige aner var 10,8 % og for kvindelige 5,6 %. Den totale ufuldstændighed for mandlige aner i forældre-, bedsteforældre- og oldeforældregenerationen var henholdsvis 4,0, 9,3 og 13,2 %. De tilsvarende tal for kvindelige aner var 0,4, 2,9 og 8,2 %. Den totale ufuldstændighed for samtlige aner i alle tre generationer var 8,2 %. Disse tal giver en forestilling om den grad af fuldstændighed, der kan opnås, når man opstiller anetavler for en gruppe ikke-udvalgte individer.

Tre konsekutive generationer fandtes i 329 tilfælde omfattende 867 personer og fire konsekutive generationer i 23 tilfælde omfattende 51 personer.

Konsangvinitet i sædvanlig forstand undersøgtes naturligvis også. Blandt forældrene til de 2550 probander fandtes 29 tilfælde af fætter-kusine-ægteskaber. Dette giver en hyppighed på ca. 1 %. Beregnes på grundlag heraf den gennemsnitlige indavlskoefficient for befolkningen fås 0,0007. (Om indavlskoefficienter, se bl. a. K. Albertsen i Personalhistorisk Tidsskrift 87–88. (15. rk., 2. bd.). 171–184. 1967–68).

Enhver, der har arbejdet med opstilling af anetavler, vil forstå, hvilken enorm arbejdsindsats, der ligger bag dette arbejde. Det ville være ønskeligt, om det kunne hjælpe til at vække interessen i Danmark for genealogiske undersøgelser af hele befolkninger, f. eks. befolkningen i et eller flere sogne, eventuelt på nogle af vore mellemstore øer, dels på et givet tidspunkt som i den foreliggende undersøgelse, dels over længere tidsrum. (Se anmelderens artikel om befolkningsgenealogi i dette hæfte af Personalhistorisk Tidsskrift).

K. ALBERTSEN

Slægten Hiort i Danmark og Norge. Stamtafle og slægtshistoriske oplysninger udgivet af Esbjørn Hiort. Horsens, 1966. 168 s. + 1 tavle, ill.

Slægten Hiort stammer fra sognekapellan i Nyborg *Gregers Sorensen* (1631–68), hvis søn, sognepræst til Stenstrup og Lunde *Hans Gregersen* antog navnet Hiort. Af hans 5 døtre blev de 4 gift med gejstlige, de 2 ældste endog med biskopper (Peder Hersleb og Christopher Nyrop), medens alle 3 sønner blev sognepræster, og det er disses agnatiske efterkommere, bogen handler om. *Peder Hiort* (1700–65) blev sognepræst i Ullensaker i Norge, *Gregers Hiort* (1702–69) i Rudkøbing, og *Povel Hiort* (1709–78) i Askim i Norge. Kun denne sidste gren fører navnet videre.

Slægten skulle dog ikke forblive gejstlig – allerede i 3. generation gik den første over til militæret: generalmajor *Peter Andreas Hiort* (1740–1817), af hvis sønner 2 blev officerer ligesom flere af efterkommerne i Askimlinien. Blandt disse var oberstløjtnant *Niels Henrik Hiort* (1828–97), der deltog som frivillig i Treårskrigen og som premierløjtnant blev såret ved Dybbøl i 1864, og broderen oberstløjtnant *Evald Bierregaard Hiort* (1838–1903), hvis sønnesøn er bogens forfatter.

»Slægten Hiort« en en velfunderet, velskrevet og letlæselig slægtshistorie, formet som en række biografier af de første 6 generationers medlemmer. Fra et genealogisk synspunkt må det imidlertid beklages, at ønsket om letlæselighed synes at være gennemført på bekostning af manglende konsekvens og præcision i angivelse af sted for fødsel, vielse og død – kildeangivelser, der for benytteren (ikke læseren) ikke er mindre væsentlige end det udmærkede noteapparat, om end dette skæmmes af nogle kedelige fejl i navneformerne. Ligeledes er det et savn, at de senere generationer kun findes opført på den ikke ganske overskuelige oversigts-tavle, hvorved oplysningerne nødvendigvis kun bliver såre sparsomme.

Bogens udstyr er, både hvad format og tryk angår, særdeles smukt – langt over, hvad man sædvanligvis ser.

SVEN HOUMØLLER

Cui Mygind: Mygindslægter fra Mygindgård ved Assens. Postmester Th. Myginds efterslægt, hans forfædre samt disses andre efterkommere med navnet Mygind. Tønder, 1967. 204 s. + 9 tavler, ill.

Som det fremgår af bogens undertitel omfatter denne stamtavle såvel postmester Th. Myginds (1835–96) descendens som ascendens tilbage til *Jørgen Jensen* (ca. 1630–1712). I »Brugsanvisning til bogen« oplyses, at den medtager »1. generation efter kvinder født Mygind« – for den nyere tids vedkommende synes der dog at være tale om en videreførelse i flere generationer af kvindelinierne, hvad stamtavlen naturligvis ikke bliver ringere af.

Det meget omfattende arbejde virker særdeles solidt og grundigt. Ordningen er (desværre) indrykningsystemet, men tavlerne bag i bogen letter oversigten.

SVEN HOUMØLLER

Biskop Rasmus Møllers slægt. Ved Lise Lund. Odense 1969, 180 s. + 1 tavle.

I forbindelse med digteren *Poul Martin Møllers* 175 års fødselsdag afholdt slægtsforeningen »Biskop Rasmus Møllers descendenter« et stort slægtsstævne, og samtidig udsendte et medlem af denne, fru *Lise Lund f. Møller*, en vægtig efterslægtstavle over biskop Rasmus Møllers efterkommere. Den er blevet til ved et samarbejde mellem en række af slægtens medlemmer og på grundlag af en i 1938 udarbejdet stamtavle. I forhold til denne er der dog foretaget en lang række betydningsfulde rettelser og tilføjelser, og ikke mindst må det glæde, at der nu er blevet bragt orden i de ældste generationer. Slægten føres tilbage til *Hans Nielsen* i Brøndsted mølle. Dennes søn, *Hans Hansen Møller*, blev møller i Børkop, og hans søn igen, *Niels Hansen Møller*, var fader til biskop *Rasmus Møller* (1763–1842). Fra denne tager den fuldstændige efterslægtstavle sin begyndelse og føres derefter 7 generationer frem.

Der er tale om et velgennemført på alle måder nydeligt og sobert arbejde, der også i det ydre fremtræder meget tiltalende. Man kunne måske have ønsket sig lidt fyldigere biografier af descendenterne, men dette savn er i nogen grad afhjulpet af gode litteraturhenvisninger. Derimod forekommer det lidt upraktisk, at indgifte kvinder ikke er opført under fødenavn. Bogen rummer mange kendte personer og mange kendte slægtsnavne, hvoraf i flæng kan nævnes slægterne Barfoed, Bredsdorff, Bruun, Crone, Eller, Gulmann, Klint, Lange, Otzen, Panduro, Sidenius, Skovgaard og Sodemann. Som bilag bringes en særdeles overskuelig efterslægtstavle opstillet i cirkelform.

Det, der adskiller bogen fra så mange andre udmærkede slægtsbøger, er imidlertid det anvendte opstillingssystem. Indrykningssystemet ses nu sjældent anvendt ved større arbejder, hvor den generationsvise opstilling efterhånden næsten er enerådende. Den *tabellariske opstilling* har aldrig vundet rigtig indpas i den danske litteratur. I dens oprindelige udformning er den afhængig af primogenituren, og behandler altså det ældste barns efterslægt først på samme måde som i indrykningssystemet. Fremfor dette system har det dog den fordel, at man i tabellerne kan se gruppen forældre-børn samlet. Det er måske netop denne afhængighed af primogenituren, der har hindret systemets udbredelse herhjemme, idet det først er blevet almindelig kendt på et tidspunkt, hvor førstefødselsrettens betydning ikke længere blev anerkendt, og hvor det generationsvise syn vandt frem. I Biskop Rasmus Møllers Slægt er der ikke taget hensyn til primogenituren, hvorimod det tabellariske system er kombineret med den generationsvise fremstilling, således at tabel 2-7 omfatter Rasmus Møllers børn (i bogen kaldet 5. generation) 8-29 sjette generation, 30-80 syvende osv. Herved opnår man at kombinere den tabellariske forms overskuelighed med den generationsvise fremstillings jævne fremadskriden mod nutiden. Disse fordele kunne have været draget tydeligere frem ved en overskrift og et skarpere typografisk skel ved generationsskiftene. Nu ses det kun af en lille oversigt på s. 14.

Som man vil forstå, er Biskop Rasmus Møllers Slægt en slægtsbog, der er interessant ud over det sædvanlige, og den kan derfor anbefales både til personalhistoriske studier og teoretiske genealogiske overvejelser. Det skulle glæde, om den kunne give anledning til en debat om opstillingssystemer.

HANS H. WORSØE

Dansk Økonomstat 1966. Tilføjelse til anmeldelse i Persh. T. 1967-68 p. 248-50.

I anledning af anmeldelsen er det fra Danske Økonomers Forening blevet oplyst, at aktuarerne ikke er blevet optaget i »staten«, fordi de ikke selv ønskede det. Ved næste udgave vil der påny blive gjort forsøg på at få dem med. (Red.)

REGISTER

VED FINN H. BLÆDEL

Personerne anføres som hovedregel på deres slægtsnavn, et sådant, der ikke er opstået alene ved at sætte »sen« til faderens fornavn. Denne skik varer for landboernes vedkommende til ca. 1828, jfr. forordn. af 30. maj s. år. Føres et sådant slægtsnavn ikke, anbringes vedkommende på fadersnavnet, eller bliver eventuelt at udelade, når han ikke i teksten er nærmere bestemt.

Desuden udelades de personers navne, om hvem intet af videre betydning siges i teksten, f. eks. førere for hærafdelinger, konger og andre, i hvis tjeneste de i teksten nævnte personer står, forfattere, hvis værker citeres osv.

Kvinder anbringes som hovedregel på deres pigenavn, kun undtagelsesvis tillige på mandens navn og i så fald med henvisning fra pigenavnet; er dette ikke noget egentlig slægtsnavn, bliver det eventuelt at udelade.

Er navnene latiniserede, bibeholdes denne form i registret, medmindre teksten oplyser, hvorledes de skal gengives på dansk.

Nævnes en person flere gange på samme side, antydes det, hvor sådant anses fornødent, i registret ved et mindre tal foroven, til højre for sidetallet.

Fyrster sættes på deres navn, ikke på landets, medmindre dette anses mest praktisk, da tillige derpå.

Sammensatte efternavne f. eks. Lente-Adler, sættes på første dels begyndelsesbogstav altså i det nævnte tilfælde på L.

Partikler som von, de, des, de la, zum osv. ses der bort fra; eks.: des Vignes sættes under V.

De efter spansk skik sammensatte efternavne (moderens slægtsnavn tilføjet efter faderens) anbringes under det første led.

Lokaliteter og institutioner, hvorom teksten har bemærkninger af særlig betydning, er optaget i registret.

- Aagaard, Lovise Marie, g. Møller, 66.
Aarslev, Henriette Birgitte, 180. – Henrik, bagerm., 167. – Jens Henriksen, propr., 167. – Johanne Frederikke, 167. – Johanne Henrikke, g. Ove, 180.
Abildgaard, Dorthe Nielsdt., g. Tæbring, 52.
Absalonsdatter, Anna Juel, 152.
Absalonsen, Frederik, 152.
Adolphsen, Søren, 175.
Affelmann, Johannes, 15.
Agerius, Nicolaus, prof., 24.
Alexandersen, Frederik, præst, 152.
Alsted, Johann Heinrich, teolog, 23.
Alting, Heinrich, hovmester, 32.
Alvsaker, Hjørdis, g. Bugge, 62. – Torgeir, arkitekt, 62.
Amnitsbøl, Kirstine Sørensd., g. Illum, 158. – Søren Henriksen, præst, 158.
Amundsen, Astrid, g. Nandrup, 57.
Andersdatter, Karen, g. Simonsen, 161.
Andersen, Laurids, fæster, 145, 148. – Sophie Lovise, g. Nandrup, 42.
Andkjær, Anna Magdalene Cathrine, g. Rehders, 174.
Anhalt-Köthen, Ludvig af, fyrste, 22.
Arnason, Jakob, rektor, præst, 109.
Arthusius, Gothard, historiker, 17.
Assendrup, Dorthea Marie, g. Laurentin, 160.
Baadsgaard, Vilhelmine Margrethe, g. Juul, 176.
Bach, Gulle, g. Nandrup, 59.
Bachmann, Conrad, historiker, 19.
Bacmeister, Johannes, prof., 15.
Bagdahn, Irene Constance, g. Røyem, 59.
Bager, Hans Jørgen, 150.
Bagger, Christine Marie, g. Dahlberg, 105. – Elisabeth Maria, g. Haderup, 106. – Henrik, degn, 104. – Jens, farver, 104.
Bakkendrup, Niels Madsen, prof., 23.
Balduin, Friedrich, prof., 25.
Ballin, Salomon Joseph, købmd., 7, 11.
Balzar, Friederich Nicolaj, kapt., 45. – Jürgen Brandt, mag. art., 45.
Baumann, Peter Joachim, distr.kirurg, 10.
Bech, Andreas Frederik, præst, 176. – Conrad Vilhelm, urtekr., 176. – Jens, præst, 176.
Bechtold, Johannes, prof., 24.
Beck, Agathe Christine, g. Qvistgaard, 65.
Beenfeldt, Jens Christensen, færgekarl, 174. Søren Peter Jensen, gd.md., 174.

- Behrmann, Anna Cathrine Henriksdt., g. Lund, 186.
- Bengtson, Jens, 100.
- Benzon, Anna Marie, g. Staal, 165. – Christian, købmd., 165. – Dorthé Laurence, g. Staal, 165. – Kristine Sofie Amalie de Wouvert, g. Hansen, 170. – Niels, postm., 165.
- Berbom, Christopher, gdr., 185. – Thomas Christian, fuldm., 185.
- Berg (Berrig), Andreas, tolder, 152. – Anna Elisabeth, 157. – Karen, g. Staal, 157. – Mathias, skipper, 157.
- Bergau, David, kirurg, 102–03.
- Bergen, Christian, 152. – Christian Sigfred, tolder, 152.
- Bergenstråhle, Knut, journalist, 61. – Monica Vivian Magnhild, 63. – Niels Edvard Knutson, 63.
- Bergwald, Martin, skipper, 171.
- Bernau, Niels Henrik, 63. – Victor, teaterdir., 61.
- Bernegger, Matthias, prof., 24.
- Berntsdatter, Else, g. Erslev, 52.
- Bertelsen, Abel, g. Nandrup, 40. – Ida Birgitte, g. Esbensen, 56.
- Beyer, Ella Kirstine, g. Hvidt, 48. – Hans, gdr., 48. – Johann Hartmann, læge, 17.
- Biehe, Jacob Christensen, præst, 158. – Peder Jacobsen, kons. forp., 158.
- Bierring, Jane Margrethe, g. Munch, 160.
- Bisserup, Jens, skoleholder, 185. – Rasmus Christian Schiødt, købmd., 185.
- Bjerregaard, Johanne Eva, g. Hiort, 54, 55.
- Bjerring, Abigaël, g. Benzon, 165. – Anne Marie, g. Staal, 164–65. – Kristian Henrik, præst, 164.
- Blanckenburg, Friedrich, prof., 24.
- Blædel, Rudolph Bay, forp., 185.
- Bojesen, Anders Christian Bruun, distriktkirurg, 6, 11.
- Borgen, Gertrud Sofie, g. Esmann, 178.
- Boswell, William, diplomat, 23.
- Bourkop, Ane Kirstine Christiansdt., g. Lund, 105.
- Brahe, Birgitte, g. Gøye, 26.
- Brandt, Anne Cathrine, g. Damsgaard, 38. – Frederik Ludvig, købmd., 44. – Karen Marie Andriette Christiane, g. 1° Stripp, g. 2° Balzar, 44–45.
- Brasch, Mogens Wendelboe, exam. jur., 185.
- Brasen, Kristine, g. Benzon, 165.
- Bredstrup, Hans Holm, propr., 174. – Volrath, 174.
- Brendstrup, Kathrine Marie, g. Mygind, 170. – Peder, 170.
- Brorsen, Cathrine, g. Olsen, 169.
- Brorson, Agnete, g. Toft, 163, 164. – Hans, kap., 154. – Petra Frederikke, 154.
- Brovst, Jens Nielsen, 163.
- Bruun, Giertrud Hansdt., g. Neychs, 186.
- Brøchner, Anne Cecilie, g. Hübertz, 40.
- Buch, Andreas Høiels, købmd., 185. – Lars Christian Nyholm, exam. jur. 185.
- Buchannan, John, 61.
- Buchtrup, Dorethea Maria, g. Mygind, 154.
- Buemann, Jens Peter, fuldm., 185.
- Bugge, Arthur Erdmann, disp., 62. – Arthur Erdmann, præst, 59. – Berit, 64. – Christian Frederik Røyem, disp., 62. – Frederik Guttorm, 64. – Kjell Kristian, 64. – Lars, ridefoged, 65. – Lydia, g. Østmo, 62. – Rasmus Brochmann, prok., 59. – Svein Ulrik, 64.
- Buhl, Hans Hoffmann, herredsfoged, 185.
- Buntzen, Margit, g. Nandrup, 45. – Aage, prok., 45.
- Busk, Ester, g. Nandrup, 59.
- Buus, Dorothea, g. Hanssteen, 169.
- Bye, Gudrun, 61. – Gudrun Louise, g. Bergenstråhle, 61. – Inga Frederikke, g. Michelsen, 58. – Ingvald, insp., 58. – Magnhild Elisabeth, g. Høyer, 61. – Niels Frederik, skibsmægler, 58. – Niels Peter, malerm., 58. – Signe Frederikke, skuesp. inde, g. Bernau, 61.
- Bølck, Betty, g. Hansen, 65. – Kai, grosserer, 46. – Janus von, oberst, 44, 66. – Oluf, udskr. chef, 44. – Poul Frederik, vinhdl., 65, 66.
- Bønnelykke, Maren, g. Christensen, 173. – Peder, tobaksfabr., 173.
- Caesar, Philipp, prof., 31.
- Cats, Jacob, adv., 30.
- Christensdatter, Anne, g. Scip, 158. – Anne, g. Sørensen, 37. – Birgithe, g. Klerqve, 65. – Else, g. Hvidbjerg, 176. – Karen, g. Roed, 168. – Kirsten, g. Madsen, 172. – Maren, g. Schultz, 180.
- Christensdotter, Cicilia, g. Jönsson, 100.
- Christensen, Christian, fæster, 146. – Christian Frederik, 173. – Christiane Frederikke, 173. – Frederik Christian, forpagter, 173. – Hans, husmd. 10. – Jens, amtsforv., 143, 144. – Johanne Christine, 173. – Jørgen, borger, 147. – Jørgen, propr., 161. – Karen, g. Bisserup, 185. – Mads, 172.
- Christiansdatter, Anna Sofie, g. Tamdrup, 154. – Elisabeth, g. Berg, 152.
- Christiansdotter, Chatarina, g. Jochumsen, 100.
- Clausen, Anders, rektor, 18, 24, 29.
- Cluten, Joachim, prof., 24.

- Cold, Eline Marie, g. Aarslev, 167.
- Coldevin, Anne Marie, 168. – Christian, præst, 159. – Christian, oberstløjtn., 159. – Dorothea Marie Elisabeth, g. Hanssteen, 169. – Georg Christian (von), oberstløjtn., 169. – Henriette Frederikke Nicoline, g. Pontoppidan, 169. – Louise Emilie Augusta, 169. – Mette Kirstine, 168. – Sophie Emilie Augusta, 169.
- Combach, Johannes, rektor, 18.
- Cortuum, Dorothea Kirstine, g. Steenstrup, 177.
- Cramer, Andreas, præst, 16.
- Cunæus, Petrus, prof., 30.
- Curtz, Bent Nielsen, præst, 39. – Else Bentsdt., 65. – Hedevig Bentsdt., g. Nandrup, 39. – Niels Bentsen, præst, 65.
- Dahl, Berit Synnøve, g. Nandrup, 62. – Eyolf, ing., 63. – Eyolf Alstrup, læge, 60. – Håkon, 63. – Karl Frimann, hrs. assessor, 60. – Karl Nandrup, dep-sekr., 63. – Marie Louise, g. Mygind, 171. – N. S., br.vinsbr., 171.
- Dahlberg, Hans, kateket, 105.
- Dalgaard, Ane Margrethe Jørgensdt., g. Plitt, 179.
- Dam, Dorte Marie, g. Theilman, 170.
- Damsgaard, Christian, prokurator, 38. – Simon Christensen, byfoged, 38.
- Dedeken, Georg, præst, 31.
- Dejgård, Karen Jensdt., g. Stadel, 157.
- Derschaw, Bernhard, hofgerichtsrat, 25.
- Diderichsen, Maren, g. Dons, 185.
- Dieterichsen, Hedwig, g. Schmerkell, 104.
- Djurhuus, Hans Olaus, kongsbonde, 121. – Margr. Elisabeth, g. Effersøe, 121.
- Dons, Marie Acton, g. Blædel, 185. – Simon Andersen, etatsråd, 185.
- Dyreborg, Anna Jeppesdt., g. Tamdrup, 155.
- Effersøe, Elisabeth Gudrid Vestina, g. Joensen, 121. – Gudmund, læge, 122. – Gudmund Christie Laurentius Is-holm, sysselmand, 121. – Hanne Margrethe Valgerd, 121. – Henriette Jacobine Frederikke, modehdl.inde, 121. – John Gudmundsen, faktor, lærer, førstebetjent, 109–23. – John Gudmundsen, læge, 122. – Jon Gudmundsson, læge, 122. – Josephine Henriette, g. Mortensen, 122. – Josephine Ottilia Vidalina, inst.best., 121. – Kjartan, læge, 122. – Oliver Johan Thomas Ludvig, sysselmand, 122. – Oliver Petræus, lærer, redaktør, 121. – Otto Gudmundsen, sysselmand, 109. – Poul, overlæge, 122. – Poul, ors.sagf., 122. – Rasmus Christoffer, redaktør, 122. – Sigrid Jeanette Augusta, g. Svendsen, 121. – Thomas Zacharias Nicolai, skibskaptajn, 121. – Wilhelmine Rosa Christence, lærerinde, 121.
- Egeris, Laurits, forv., 39.
- Eglinus, Raphael, prof., 18.
- Eibe, Julius, godsejer, 3.
- Einarsson, Isleifur, assessor, 110, 112.
- Emmiksén, Otto, 145.
- Engelbrecht, Marie Sophie Fredrikke, g. 1° Kern, g. 2° Nandrup, 42.
- Engelstrup, Bodil Øllegård, g. Oppenhagen, 166.
- Eriksdatter, Karen, g. Klerqve, 65.
- Erpenius, Thomas, orientalist, 32.
- Erritsø, Cathrine Nielsdt., g. Amnitsbøl, 158.
- Erslev, Andreas Nielsen, købmd., 52. – Anne Marie, g. 1° Isager, g. 2° Nandrup, g. 3° Gammelgaard, 52.
- Esbach, Henrich, præst, 38.
- Esbensen, Andrea Henriette, g. Hiort, 55. – Andreas, 56. – Andreas, blokdrejer, 54. – Andreas, købmd., 53–54. – Anne Kristine, g. Esbensen, 54, 55, 56. – Antoinette Frederikke, g. Krag, 55. – Arent Nicolai, købmd., 54, 56. – Frederik August, amtmand, 54, 55.
- Eskildsen, Niels, 166.
- Esmann, Herman, præst, 178. – Magnus Vilhelm, præst, 178. – Vilh. Aug., provst, 178.
- Faber, Anne Marie, g. Fog, 178. – Johannes, prof., 25.
- Falck, Karen, g. Hostrup, 178.
- Faxøe, Ole, forv., 1. – Sophie Magdalene, g. Nellemann, 1 flg.
- Fejllberg, Frederik Jensen, farver, 153. – Frederikke Louise, g. 1° Høst, g. 2° Brorson, 154. – Maren Christine Frederiksdt., g. Illum, 153.
- Fenger, Catharina Dorothea, g. Thomsen, 185. – David Pontoppidan, exam. jur., 185.
- Feurborn, Justus, prof., 17.
- Ficinus, Wolfgang, jurist, 23.
- Find, Jens Christian, præst, 186. – Jørgen, godsforv., 185. – Peter Hieronymus, grd.md., 186. – Peter Hieronymus, forp., 185.
- Fischer, Asger Conrad Matthiessen, forsen, 51. – Sidsel Kirstine, g. Find, 185. lagsboghdl., 46. – Christian Asger Matthiessen, 51. – Conrad Frederik, kommissionær, 46. – Hanne, 51. – Kirsten, g. Høffding, 49. – Ole Albert, overlærer, 49. – Peter Emil Matthiessen, 51. – Sidsel Kirstine, g. Find, 185.

- Flensborg, Anna Maria Thomasdt., g. Thoring, 53.
 Flindt, Anna Ditløvsdt., g. Staal, 157.
 Florus, Marcus, prof., 25.
 Fog, Hans Joakim, tømmerm., 178. – Joachim, degn, 178.
 Frantz, Wolfgang, prof., 25.
 Frantzdatter, Johanne, 150. – Karen, g. Bager, 150.
 Frederiksen, Absalon, propr., 151–52.
 Friderichsen, Friderich, købmd., 186.
 Frøbøse, Ellen, g. Rafen, 60.
 From, Andreas, prokurator, 186.
 Frørup, Else, g. Bagger, 104.
 Fyrendahl, Maria Jacobsdt., g. Lund, 101.
 Fürsmann, Margrethe, g. Bech, 176.
 Fønss, Karen Basse, g. Adeler, 3.
- Gad, Johan Peter, præst, 165. – Jørgen Jensen, præst, 165.
 Gade, Anne Johanne Christianc, g. Mygind, 170. – Dortha, 170. – Jens Nielsen, instr. mager, 170.
 Gaj, Kirstine, g. Bonnellykke, 173.
 Galberg, Anna Margrethe, g. Esbensen, 56.
 Gammelgaard, Mikkel Knudsen, 52.
 Gasman, Henriette Elisab., g. Illum, 154.
 Gehrhausen, Johann Strupp v., kansler, 17.
 Georgsen, Aina Berit, 62. – Anne Lise, 62. – Franch Oscar, 62. – Hjørdis Irene, 62. – Peder Gerhard, ass., 59.
 Gerhard, Johannes, prof., 25.
 Gieding, Anders, herredsfoged, 186. – Anders Jespersen, kons. betj., 186. – Rasmus Andersen, herredsfoged, 186.
 Gisenius, Johannes, prof., 19.
 Gislason, Jón, 109.
 Gjentoft, Anne Marie, g. Klitgård, 155.
 Gjessing, Hakon, dommer, 74–75. – Jens Georg, adv., 75.
 Gleerup, Inger, g. Rehders, 173. – Jens, godsejer, 162. – Jørgine Kirstine, 174.
 Glejtrup, Eva Vibeke, 51. – Kurt Frithjof, disp., 48. – Lis Kirsten, 51. – Ninna Birthe, 51.
 Goclemius d. æ., Rudolph, 18. – d. y., Rudolph, prof., 18.
 Goeddaeus, Johannes, prof. 18.
 Gomarius, Franciscus, prof., 32.
 Gregersen, Ellen Kragh, g. Fischer, 49. – Emil, præst, 49.
 Gruterius, Janus, prof., 20.
 Grønbeck, Anne Marie, g. Coldevin, 159.
 Grønholz, Hans Jørgen, læge, 42. – Niels Nielsen, tømmer, 42.
 Guillin, Marguerite Marie, g. Leroy, 60.
 Gøye, Eskil, 14. – Falk, 14. – Henrik, rigsråd, 14, 26. – Otte, 14.
- Haagen, Hans Severin, bagerm., 156.
 Hagensen, Anne Dortha, g. 1° Nissen, g. 2° Møller, 163–64.
 Haderup, Carl Erhart, toldinsp., 107. – Charlotte Noline, g. Winkel-Horn, 107. – Clara, g. Nielsen, 108. – Erhart, tømmerforv., 105–06. – Ernst Julius, læge, 107. – Hedevig Juliane, 107. – Johanne Knudine, g. Winkel-Horn, 107. – Knud Justesen, degn, 106. – Knud Wilhelm, købmd., 107. – Nicolai Ludvig, strandkontrollør, 107. – Peter Christian, skibskaptajn, 107.
 Hagensen, Frands, 163.
 Hals, Anne Dortha, g. Mygind, 160.
 Hammelev, Elsie, g. Rosling, 48.
 Hammer, Elisabeth Hansdt., g. Gad, 165. – Inger Marie, g. Hancke, 176. – Mette Christine, g. Coldevin, 159.
 Hancke, Johan Philip, konsumbetj., 176. – Sophie Frederikke, g. Pedersen, 176.
 Hansdatter, Anna, g. Pedersen, 146. – Anne, g. Grønholz, 42. – Birthe, g. Illum, 146. – Else, g. Larsen, 172. – Kirsten, 10. – Marianne, g. Beenfeldt, 174. – Marie, g. Stützen, 169. – Valborg, g. Mall, 149.
 Hansen, Agathe Caroline Christine, g. Nandrup, 43. – Anders, gdm., 185. – Conrad Ditlev Sivert, exam. jur., 186. – Frederikke Kirstine, g. Hansen, 175. – Hanna, g. Bye, 58. – Hans Christian, skoleinsp., 47. – Hans Gustav Eilersen, lektor, 50. – Hans Halvor, kroejer, 175. – Hans Sophus Hansen, grosserer, 44, 65. – Hans Thor, fæster, 144, 146. – Hans Thorvald, 146. – Hertha Emilie, g. Nandrup, 44. – Iver, 170. – Iver, fæster, 145, 149. – Jacob Ludvig Wouvert, propr., 170. – Jens, selvejergdm., 10. – Jens, fæster, 146. – Jens, skoleholder, 186. – Jørgen, 10. – Marcn, g. Bredstrup, 174. – Mourits Mørk, præst, 73. – Niels, fuldm., 175. – Peder, fæster, 146. – Stephan Peder, bankdir., 43. – Søren Frederik, materialist, 45.
 Hanssteen, Christopper, etatsrd., 169. – Johan, cand. jur., 169.
 Harboe, Johannes Quedens, malerm., 179. – Nicolaj Ludvig Quedens, urtekr. 179.
 Hartmann, Casper Ernst, præst, 39. – Ellen Kirstine, g. Bergau, 103. – Johanne Christine, g. 1° Thrane, g. 2° Nandrup, 39. – Johannes, prof., 18. – Margr. Casparsdt., g. Sommer, 40.
 Hartvig, Johan Pedersen, skolch., 186.
 Hartvigsdatter, Else, g. Jensen, 177.
 Hasebard, Jacob, præst, 14, 24, 26. – Torbern, mag., 24.

- Hedemark, Louise Henrika, g. Esbensen, 54.
- Hedensted, Eva Benedicte, g. Hansen, 186.
- Heerfordt, Sophie Margrethe, g. Faxøe, 1.
- Heinsius, Daniel, bibliotekar, 28.
- Hejn, Poul, degn, 186.
- Hellesen, Anna, g. Bech, 176.
- Helwig, Christoph, 18. – Martin, prof., 19.
- Hem, Cathrine Hansdt., g. Mygind, 152.
- Hempel, Christian, postmester, distr. kirurg, 5, 10.
- Henriksen, Birgitte Johanne, g. Lykke, 156.
- Hein, Frederik, godsejer, 144, 145.
- Heusch, Gerhard, juveler, 18.
- Hillerup, Bodil, g. Nissen, 163. – Søren, justitsråd, 4, 9.
- Himmel, Johannes, prof., 25.
- Hiort, Annichen Sophie, g. Nandrup, 53. – Hans Jacob, præst, 54, 55. – Jacobine Povelmine Johanne, 56. – Johanne Emilie Jacobine, 56. – Niels Bierregaard, sorenskriver, 55. – Povl Hansen, præst, 53. – Povl Nicolai, prot.-sekr., 54.
- Hirsch, Antoinette Margrethe Elisabeth, 55. – Carl Gustav, 55. – Caroline Henriette, 55. – Carsten Noah, 55. – Johann Peter Ulrich, gen.major, 53. – Ulrik Frederik, pr.løjtn., 55.
- Hjersing, Magdalene Margrethe, g. Rostруп, 166.
- Hoffmann, Heinrich, prof., 25.
- Hoffmeyer, Sophie, g. Buch, 185.
- Holck, Juliane Christine, g. 1° Moltke, g. 2° Haderup, 107.
- Holm, Bodil, g. Høffding, 49. – Marie Andersdt., g. Riis, 161.
- Holth, Anders, 50. – Anders Pedersen, skovejer, 47. – Anne Margrete, 50. – Kristin Helene, 50. – Per Andersen, skovejer, 47. – Svend, 50.
- Hoppe, Jakob, købmd., 166. – Johan Christian, 180. – Marie Vilhelmine Kirstine Kathrine, g. Schultz, 180.
- Horst, Gregor, livlæge, 19.
- Hostrup, Hans Christian, 178. – Ole, prokurator, 178.
- Houston, Richard N., ing., 48. – Robert B., 48.
- Hunnius, Egidius, teolog, 34. – Helfrich Ulrich, prof., 19. – Nicolaus, prof., 25.
- Husby, Henrik, 50. – Ida, 50. – Jakob, overlæge, 48. – Martin, overlærer, 48. – Steffen, 50.
- Hvass, Christine Augusta, g. Mørch, 156.
- Hvidbjerg, Christen Pedersen, skolcholder, 176. – Peder Christian Christensen, høker, 176.
- Hvidt, Anne-Marie, g. Husby, 48. – Christian Beyer, 50. – Conrad Vilhelm, 50. – Conrad Vilhelm, præst, 45. – Edvard, skovrider, 48. – Edward Theodor Daniel, hrs. præsident, 45. – Ellen Kirstine, 50. – Lisbeth, g. Kiilerich, 47. – Marie Vilhelmine, 50. – Martin, 50. – Peter, 50. – Steffen, overlæge, 48. – Torsten, 50.
- Hybendahl, Hans Andreasen, købmd., 41. – Niels Pedersen, bager, 41.
- Hübertz, Hans Peter, præst, 40.
- Hygum, Peter Chr., malersv., 65.
- Høg, Anna Marie, g. Damsgaard, 38.
- Høen, Dina, g. Nandrup, 57.
- Høffding, Eva Birgitte 51. – Finn, prof., 49. – Henriette, 51. – Nils Peter, amtst.chef, 49.
- Højlund, Chresten, propr. 171. – Peder Christensen, 171.
- Høst, Louise Elisabeth Henriette, 154. – Otto Christian, 154.
- Høyer, Christian, skibsmægler, 61. – Christian Hulbert Hjelm, 63. – Frederik, kontorist, 63.
- Illum, Ane Kirstine Madsdt., g. Berg, 152. – Anne Kirstine Rolleman, 175. – Anne Marie Pedersdt., g. Mygind, 154. – Birgitte Ditlevsdt., g. Gleerup, 161–62. – Carl Johan, 175. – Christian Pedersen, gdr.ejer, 175. – Christine, g. 1° Klitgård, g. 2° Sand, 155. – Ditlev Henrik, propr., 156. – Ditlev Madsen, kateket, 152. – Ditlevmine Henrikke, g. Lund, 175. – Elisabeth, g. Moldrup, 155. – Frantz Madsen, prokurator, 151. – Frantz Pedersen, bagerm., 154. – Frantz Pedersen, hdls.md., 147, 150. – Hans, fæster, 145. – Hans Nielsen, fæster, 146. – Hans Pedersen, 175. – Hans Pedersen, propr., 156. – Helene Dorthea, g. Schack, 174. – Henrik Meyer Madsen, 151. – Ida Kirstine, g. 1° Lundby, g. 2° Bredstrup, 174. – Immanuel, købmd., 166. – Ingeborg Kathrine Marie, g. Sørensen, 175. – Inger Kathrine, 165. – Inger Kathrine, g. 1° Nielsen, g. 2° Schierven, 166. – Jørgen Pedersen, fæster, 144, 146. – Kristen Hansen, 163. – Kristine, g. 1° Rostrup, g. 2° Oppenhagen, 166. – Laurids, fæster, 146. – Louise Cathrine, g. Tamdrup, 154. – Mads Frantzen, hdls.md., 147, 150–51. – Mads Nielsen, kons. betj., 151, 158. – Mads Pedersen, propr., 153. – Margrethe Niels-

- dt., 153, 158. – Marie Nielsdt., g. 1° Biehe, g. 2° Seip, 151, 158. – Marie Kathrine, g. Beenfeldt, 174. – Maren Pouline, g. Hansen, 174–75. – Niels Madsen, gæstgiver, 152–53. – Peder Ditlevsen, 161. – Peder Hansen, forp., 162–63. – Peder Madsen, propr., 151. – Peder Marqvor, propr., 162. – Peder Nielsen, fæster, 146. – Sibreth Pedersdt., 157. – Sibreth Pedersdt., g. Stadel, 157. – Sigbrit Kirstine, g. Hvidbjerg, 176. – Søren Madsen, 165.
- Ipsen, Christen, 147, 148. – Hans husmd., 147, 149. – Jørgen, grd.md., 147, 149. – Mall, 147, 148. – Rasmus, grd.md., 147, 148.
- Isager, Mads, godsejer, 52.
- Iverson, Frederik, fæster, 143, 145, 148.
- Jacobsdatter, Christiane, g. Riltrup, 160. – Mette Augusta, g. Pedersen, 163.
- Jacobsen, Anna, g. Holth, 47. – Engelbrecht, gæstgiver, 185. – Hans, fæster, 146. – Ole, læge, 29. – Wilhelmine, g. 1° Find, g. 2° Bisserup, 185–86. – Karen Kathrine, g. Husby, 48.
- Jensdatter, Ane, g. Mygind, 168. – Kristine Marie, g. Lund, 102. – Else, g. Knudsen, 37. – Karen, g. Sørensen, 175–76. – Karen Marie, g. Christensen, 6, 10.
- Jensen, Ane Kirstine, g. 1° Find, g. 2° Nielsen, 186. – Carl, gdr., 47. – Fleming Funch, 49. – Hans, gdm., 10. – Inger Kirstine Köhler, g. Nandrup, 47. – Laurs, husmd., 177. – Merete Funch, 49. – Niels Funch, disp., 46. – Viggo, købmd., 46.
- Jeppesen, Jeppe, vicedir., 48. – Ragnhild, g. Hvidt, 48.
- Jersin, Jens Dinesen, biskop, 17, 34–35.
- Jochumsdatter, Kirsten, g. Hansen, 10. – Bengta, 102. – Bengta, g. Bengtson, 100. – Bengta Catharina, 102. – Benta, 100. – Benta Catharina, 100. – Catharina, 100. – Cicilia, 102. – Cicilia Maria, 102.
- Jochumsen, Christian, 101. – Gabriel, 102. – Johannes, akademised, 100. – Jonas, 102. – Jöns, 100. – Oluf, akademised, 100. – Per, 100.
- Jocnsen, Jens Ringsted, købmd., 170. – Johan, 170. – Johanne, g. Overgaard, 170. – Johannes, økonom, faktor, 120, 121.
- Johannesdatter, Abelone, g. Larsen, 168.
- Johansdatter, Sara Maria, 2° Nellemann, 2.
- Johansen, Hans Lorents, kapelmusikus, 106.
- Jónsson, Böðvar, provst, 109. – Guðmundur, bonde, 109, 110. – Jón, 109.
- Jordan, Jim, overinsp., 62. – Margaret Ann, 64. – Mary, 64. – Michael, 64. – Virginia Irene, 64.
- Juel, Hans Rudolph Grabow, kammerj., 2, 5, 10. – Niels Krabbe, kammerh., 10.
- Jung, Joachim, prof., 15.
- Junge, Agnete Kristiane, g. Juul, 167.
- Just, Ida Sophie, g. 1° Seeberg, g. 2° Kralund, 186.
- Juul, Andreas, prokurator, 176. – Andriette, g. Pedersen, 176. – Anne Sofie Hedvig, g. 1° Illum, g. 2° Brovst, 162–63. – Christoffer, 33. – Iver, rigsråd, 33. Jørgen, forp., 162. – Laurits Bartholomæus, købmd., 167. – Rasmus Larsen, købmd., 167.
- Juulby, Helene Margrethe, g. Sand, 155.
- Jürgensen, Jørgen, eventyrer, 110 flg.
- Jæger, Elisabeth, g. Bjerring, 164.
- Jølver, Henning, regnskabschef, 49. – Inger Birgitte, g. Møller, 49.
- Jönsson, Jochum, smedemester, 99.
- Jørgensdatter, Ane, g. Illum, 144, 146. – Else, g. Alexandersen, 152. – Inger, g. Illum, 152–53. – Kirsten, 151.
- Jørgensen, Andreas, møller, 157. – Catarina Marie, g. Lund, 103. – Christian, 151. – Kirstine, g. Berg, 157. – Peder, 151.
- Kaanta, May Ellen, g. Røyem, 62.
- Kamban, Grimr, 109.
- Kianka, Gertrude, g. Schulze, 48.
- Kier, Peter, præst, 74.
- Kiilerich, Bente, 50. – Magda Kathrine, g. Hansen, 47. – Marianne, 50. – Povl, provst, 47.
- Kisling, Niels Peter, propr., 171.
- Kjær, Ane Nielsdt., g. Mygind, 168.
- Klein, Anne Margrete, g. Nandrup, 53.
- Klerqve, Dorethe Cathrine, g. 1° Esbach, g. 2° Nandrup, 37–38. – Eggert Waltersen, ridefoged, 65. – Else Waltersdt., g. Bugge, 65. – Walter, borgm., 65. – Walter Eggertsen, 65.
- Klitgård, Anne Marie, g. Riis, 161. – Christian Illum, g. Christensen, 161. – Frederik Christian Simonsen, forp., 155. – Inger Cathrine, g. 1° Roed, g. 2° Svendsen, 172–73. – Lucie Kathrine, g. Tiirup, 161. – Margrethe Kathrine, 155. – Simon Jensen, 155. – Søren, 161.
- Knudsen, Ane Kirstine, g. Stadel, 177. – Christen, exam. jur., 186. – Johan Christian, 177. – Johannes, prokurator, 186. – Peder, gdr., 37.

- Kock, Oluf, præst, 14.
 Kodde, Wilhelm van der, prof., 27.
 Koldkær, Martha Pedersdt., g. Hagensen, 163.
 Kolonitsch, Otto Gottfr. v., friherre, 20.
 Komle, Cecilie Marie, g. Bentsen, 186.
 Kraft, Susanne, g. Pontoppidan, 169.
 Kragh, Cathrine Jensen, g. Gregersen, 49.
 Krag, Mourits Gotthold, godsejer, 55. – Peter, møller, 55.
 Kralund, Otto Frederik Johansen, prokurator, 186.
 Kretzschmer, Johanne Marie Margrethe, g. Find, 186.
 Kronholm, Jens, skomager, 40.
 Kühle, Else Marie van der Aa., g. Nandrup, 45. – Frederik Emil van der Aa, fabr., 45.
 Költzow, Elisabeth, g. 1° Rieber, g. 2° Nandrup, 57.
- Laborde, Marguerite, dr. med., g. Nandrup, 60.
 Laing, Agnes de la, g. Kühle, 45.
 Landgraf, Simon, læge, 16.
 Langballe, Johannes Gregersen, materielforv., 102.
 Lansberger, Jacob a, læge, 30. – Philipp a, teolog og læge, 30.
 Lanzet, Judith Louise, g. 1° Nandrup, g. 2° Kronholm, 40.
 Larrain, Francisko Nogues, læge, 61.
 Larsdatter, Anne, g. Larsen, 173. – Karen, g. Illum, 146.
 Larsen, Henriette, g. Nandrup, 58. – Inger Margrethe, 168. – Jens, 168. – Niels, husmd., 173. – Ole, skomagerm., 58. – Ove, 175. – Peder, husmd., 168. – Peder Chr., husmd., 172.
 Lassen, Alfriede Charlotte Sophia Corinna, g. Gjessing, 75. – Christen Mogenssen, forv., 162. – Gustav Friedrich, overpræs., 75. – Johanne Marie, g. Lundby, 174. – Karen Kirstine, g. Illum, 162. – Maren Mørch, g. Hartmann, 39. – Mette Elsebeth, g. von Post, 38. – Mogens, 162.
 Latelier, Jose, chef, 61.
 Lauremberg, Petrus, prof., 31.
 Laurentin, Anne Marie, g. Mygind, 160. – Peter, 160.
 Lauridsen, Bo, rektor, 13.
 Lauritsen, Birthe Maria, g. Pedersen, 176–77.
 Ledertoug, Andreas, forp., 167. – Andreas Vilhelm, 180. – Johanne Marie Kirstine, 180.
 Lerche, Henrik Georg Flemming, amtsforv., 77. – Ulla Sophie, g. Jensen, 46.
- Leroy, Hippolyte Jules Raoul, dr., 60. – Simonne Marie Therese Adele Marguerite, g. Nandrup, 60.
 Lind, Ane Kirstine, g. Mygind, 168.
 Lindenow, Otte, lensmand, 22.
 Lodberg, Anna Pedersdt., g. Rollemann, 156.
 Lorentzen, Johanne, g. Staal, 41.
 Lubinus, Eilhard, prof., 15.
 Lund, Agnetha, 103. – Alice, g. Houston, 48. – Andreas Peter, tobaksfabr., 65–66. – Ane Charlotte Henriette, g. Storck, 108. – Anna Elisabeth, g. Ravn, 106. – Anne Dorothea, g. Petersen, 103. – Axel Lauridsen, præst, 186. – Cecilia Maria, g. Bergau, 102. – Cecilia Maria, g. Schmerkell, 104. – Christian Christensen, ankersmed, 104. – Christian Emil, malerm., 175. – Christian Ulrich, 106. – Christine Marie, g. Bagger, 104. – Christen, kræmmersv., 105. – Christen Jochumsen, ankersmedemester, 99, 101. – Dina, g. Hansen, 44, 65–66. – Dorthe, 103. – Emilie Christiane, 108. – Hans Christian, 108. – Jochum Hans Christensen, ankersmed, 103. – Jochum Jens Jonassen, ankersmed, 105. – Jochum Jochumsen, ankersmedemester, 99, 100–01. – Johan Christian, ankersmed, 106. – John Ludvig, landmd., 48. – Jonas Jochumsen, ankersmed, 99, 102. – Kirstine, 103. – Kirstine Maria, 105. – Kirstine Maria, 107. – Knud Ludvig, 46. – Ludv., landm., 46. – Lars Axelsen, exam. jur., 186. – Margrethe Cathrine, g. Langballe, 102. – Maria Christine, g. Johansen, 106. – Mariana, 105. – Marthe Malchna, g. Sørensen, 103. – Ole Christian, 107. – Pernille, 103. – Peter Christensen, ankersmed, 104. – Sandra Kirsten, 51. – Sara Maria, g. Pfeiffer, 104–05. – Sharon Elizabeth, 51. – Sheila Ellen, 51. – Thor Rejersen, møller, 175.
 Lundberg, Ellen Kathrine, g. Kisling, 171.
 Lundby, August Peder Rold, propr., 174. – Helene Dorthea, g. Bredstrup, 174. – Jens Mogensen, 174.
 Lykke, Christian Henriksen, stud., 24. – Ide (Kirstine), g. 1° Illum, g. 2° Haagen, 156. – Peder Marqvard Jensen Rodsten, 156.
 Lyser, Polycarp, prof., 25.
 Lytken, Mette Kirstine, g. Hadcrup, 106.
- Maathisen, Marie, g. Staal, 178.
 Madsen, Chr., gårdmd., 172. – Jacob, biskop, 29. – Morten, biskop, 28. – Thomas Christian, ladefoged, 172.

- Magnus, Mette Christine, g. Zetlitz, 40.
 Mahl, Johanne Pedersdt., g. Christensen, 147.
 Mall, Jeppe Pedersen, 146, 147, 148. – Maren, g. Iversen, 148. – Peder, fæster, 145, 147, 148. – Peder Ipsen, fæster, 146, 147, 149. – Peder Pedersen, fæster, 145, 147, 148, 150.
 Malling, Emilie Louise, g. Hansen, 175.
 Malleolus, Isaac, prof., 24.
 Martini, Jacob, prof., 25.
 Martinisen, Jens, 186.
 Martinus, Matthias, rektor, 28.
 Matthiessen, Eva Alexandra Juliane Emilie, g. Fischer, 46.
 Mehl, Marie Vilhelmine, g. Beyer, 48.
 Meisner, Balthasar, prof., 25.
 Melton, August Quintus Rudolph, fuldm., 45. – Elisabeth, 51. – Kirsten Mathilde, g. Glejtrup, 48. – Regitze, 51. – Vagn, overlæge, 48.
 Mentzer, Balthasar, prof., 18.
 Meursius, Johannes, prof., 28.
 Meyer, Anne Marie Henriksdt., g. Illum, 150–51. – Siegfred Otto Rudolph, oberst, 45.
 Michelsen, Christian Michael, lensmd., 57. – Einar Christian Ingvald Nandrup, oberstløjtn., 58. – Elise Christiane, g. Rafen, 58. – Else, 60. – Ingeborg Margrethe, lærerinde, 58. – Ingrid, 60. – Lydia Frederikke Henriette, g. Bye, 58. – Magnhild Anette Elise, lærerinde, 58. – Marius August, infant.kapt., 56–57.
 Mitens, Edward Esbern, sagfører, politiker, 122.
 Mogensdatter, Cathrine Sophie, g. Tonboe, 38.
 Moldrup, Bernt, degn, 155.
 Mortensdatter, Dorthea, g. Lund, 101.
 Mortensen, Niels Juel, skibsreder, 122.
 Mulerius, Nicolaus, prof., 32.
 Munch, Helene Cathrine, g. Mygind, 160. – Peter, købmd., 160.
 Munthe, Morten, poståbner, 58.
 Mygind, Ane Dorthea, g. Kisling, 171. – Ane Marie Illum, g. Pedersen, 168. – Anne Kirstine (Wilstrup), g. Madsen, 172. – Anne Marie, 171. – Charlotte Amalie, 171. – Ditlev Staal Hansen, gmd., 168. – Dorethea Jørgensdt., g. Coldevin, 159. – Dorthea Coldevin, 168. – Frederik Christian Jørgensen, forp., 160. – Hans Jørgensen, toldbetj., 158. – Hans Jørgensen, kap., 154. – Hans Jørgensen, kons.forp., 154, 156. – Hans Jørgensen, præst, 152. – Herman Willer Jørgensen, organist, 159. – Jane Margrethe, g. Hansen, 170. – Johanne Immanuel, 168. – Johanne Dorthea, 172. – Johanne Dorthea, g. 1° Bergwald, g. 2° Højlund, 171. – Johanne Dorthea, g. Mygind, 160. – Johanne Lucie Jørgensdt., 160. – Jørgen Hansen, gross., 170. – Kirsten Hansdt., g. Illum, 152. – Kristen Hutfeld, kbm., 160. – Mads Illum, fisker, bødker, 168. – Mathias Jørgensen, 159. – Niels, toldemb.md., 172. – Niels Christian, toldbetj., 167–68. – Niels Jørgensen, 160. – Peder Christian Jørgensen, 159. – Peder Illum Jørgensen, 159. – Peder Munch, forpagter, 170. – Sibreth Kirstine Jørgensdt., 159. – Sibreth Kirstine Jørgensdt., g. Overgaard, 159. – Sigbrit Jensine, 171. – Stie, købmd., 160. – Stie, styrmd., 171. – Stie, fuldm., 171. – Stie Jørgen, strandtoldbetj., 168.
 Müller, Cathrine Elisabeth Helene, g. Effersøe, 121. – Hans Christopher, politiker, 121.
 Møller, Andreas, prokurator, 164. – Anna Mathilde, g. Meyer, 45. – Annette, 49. – Cathrine Marie, g. Krag, 55. – Claus Thorkild, læge, 49. – Cæcilia Sophie Nicoline Louise Høyer, g. Valeur, 44, 66. – Erik Høyer, provst, 66. – Erik Thorkild, elev, 49. – Frederik Ferdinand, fuldm., 179. – Karin Elisabeth, 51. – Lauritz Thomasius, exam. jur., 186. – Marius, viceskoleinsp., 46. – Petronelle, g. Hybendahl, 41. – Thorkild, læge, 46.
 Mølmark, Anne Sophia Christiansdt., g. Hartvig, 186. – Christian, borgm., 186.
 Mørch, Ingeborg Marie, g. Illum, 156. – Otto Himmelstrup Bollesen, præst, 156.
 Nachtgall, Therese Rasmine, g. Haderup, 107.
 Nandrup, Andre Hippolyte, adv., 63. – Andreas, 42. – Andreas Christensen, rådm., 53. – Anette Berthine Elisabeth, g. Michelsen, 56–57. – Anne Elisabeth Christensdt., 52–53. – Anne Kirstine, 40. – Anne Kirstine Sørensd., g. Damsgaard, 38. – Annichen Sophie, 56. – Bente Elisabeth, g. Randal, 47. – Birgit Valeur, g. Jensen, 46. – Bodil, 46. – Carl Hansen, oboist, 42. – Carl Jens Peter, 43. – Carl Julius, 42. – Christen, kok, 40. – Christen Nielsen, gårdmd., 53. – Christen Nielsen, godsejer, 37, 52. – Christian, 40. – Christian Christensen, 52. – Christian Oscar, afd.chef, 63. – Chri-

- stian Wilhelm, sadelmagerm., 43. – Christiane Emilie, 43. – Christiane Lovise, 43. – Cicilia Kristina, g. Hirsch, 53. – Claude-Erik, dr. med., 63. – Dagny Kristine, 57. – Dorethe Cathrine, 40. – Dorothea Cathrine, 41. – Dorthe Marie Chr.dt., g. Thoring, 53. – Eggert Christian, skomagerm., 41–42. – Eggert Sørensen, forpagter, 38. – Elisabeth Margrethe Dorthea, g. Bø!ck, 44. – Ellen Richardt, g. Hvidt, 45. – Else, g. Dahl, 60. – Erik, afd.chef, 60. – Erik, læge, 47. – Erik Oscar, økonom, 62. – Frederik, major, 57. – Frederik Julius, ORSsaf., 56. – Fred Sigurd, økonom, 62. – Grethe, g. Møller, 46. – Hans Jacob August, lensmd., 56. – Hans Julius Frederik, købmd., 44. – Helvig Brockenhuus, g. Egeriis, 39. – Henny, g. Fischer, 46. – Hjørdis Amalie, syerske, 59. – Inger Richardt, g. Melton, 45. – Jenny, g. Munthe, 58. – Johan Christian, cand. pharm., 44. – Johan Christian, købmd., 43. – Johan Christian Stephan Peter Sophus, sekretær, 46. – Johanne Cathrine Emilie, 56. – Johanne Charlotte Sophie, g. Grønholz, 42. – Jørgen Christian, gdr., 39. – Karen Heide, g. 1° Esbensen, g. 2° Hiort, 53–54. – Karl Ingvar, kapt., 57. – Karl Ingvar, handelsmd., 59. – Kristen Hendrik, 53. – Laura, 43. – Lilian Agnes, g. Schøning, 47. – Louise Sophie, 43. – Lydia Augusta, g. Røyem, 57. – Lydia Irene, g. Georgsen, 59. – Mads Isager Nielsen, 53. – Magdalene Ulrikke Amalie, lærerinde, 56. – Margit Mathilde, g. Holth, 47. – Margrethe Elisabeth, 42. – Mette Elisabeth, g. 1° Hybendahl, g. 2° Rostrup, 41. Mette Cathr., g. Zetlitz, 40. – Niels Christensen, godsejer, 52. – Niels Christian, 42. – Niels Sørensen, forpagter, 38–39. – Oscar Frithjof, journalist, 57–58. – Oscar Frithjof, konduktør, 59. – Paul Hiort, forr.mand, 54. – Peder Christensen, 52. – Peder Madsen, guldsmed, 40. – Peter Lassen, vejinsp., 42. – Sigrid Elisabeth, best.inde, 57. – Sigrid Richardt, g. Lund, 46. – Sigurd, styrmd., 57. – Siri Merete, 64. – Sophie Amalie Eleonora, g. Stripp, 43. – Sophus, 44. – Stephan Sejer, læge, 43–44. – Stephan Sejer, 50. – Svend Richardt, læge, 45. – Søren, 39. – Søren, præst, 39–40. – Søren Christian, lotterikollektør, 41. – Søren Nielsen, godsejer, 37–38. – Søren Richardt, 50. – Ulrik Frederik, 54. – Ulrik Frederik, snedkerm., 54. – Vennike Christensen, godsejer, 52. – Øllegaard Marie, 39. – Aage Volmer Larsson, direktør, 44. – Aase, kontorrist, 60. Neergaard, Willum Mathiesen, exam. jur., 186. Nelledmann, Niels, byfoged, 8, 10–11. – Niels Rasmussen, ridefoged, 1 flg. – Ole Faxøe, 9, 11. – Rasmus, godsejer, 1 flg. – Sophie Marie Christine, 8, 9, 11. Nelson, Kate, g. Houston, 48. Neuchs, Hans Christian, tolder, 186. Neychs, Christopher, slagter, 186. Niclasdatter, Elsebeth, g. Thomassen, 115. Nielsdatter, Dorte, g. Eskildsen, 166. – Kirsten, g. Illum, 150. – Vibeke, g. Esbensen, 54. Nielsen, Anders, gmd., 10. – Ane, g. Schack, 174. – Anna Sophie, g. Nandrup, 43. – Carl Christian, fuldm., 186. – Eskild, skipper, 166. – Hans Jørgen, gårdejer, 173. – Jørgen Jacob, mølleforp., M.F., 108. – Niels, tømrer, 76. Nissen, Nis, godsejer, 163, 164. – Peder, 163. Nitze, Maren Maria, g. Lund, 106. – Michael, grovsmedemester, 106. Nollius, Henricus, prof., 18–19. Nyborg, Alethe Pedersdt., g. Biehe, 158. – Maren, g. Harboe, 179. Olesdatter, Mette, g. Hostrup, 178. – Susanne, g. Effersøe, 115. Olesen, Birgitte Madsdt., g. Højlund, 171. Olsdatter, Malene, g. Nandrup, 54. Olsen, Christiane Vilhelmine Cathrine Blicher, g. Coldevin, 169. – Johan, kongsbonde, 120. – Peder Blicher, konsul, 169. – Tove, g. Hansen, 50. Olufsen, Hans, fæster, 143, 146, 149. Oppenhagen, Iver Engelstrup, redaktør, bogtr., 166. – Poul Justesen, 166. Ottadóttir, Guðridur, g. Jónsson, 109. Ove, Niels Andreas, præst, 180. Overgaard, Anne Sofie, 170. – Dorothea, g. Theilman, 169–70. – Dorthe Christensen, g. Tækker, 159. – Elisabeth, g. Joensen, 170. – Jens, 170. – Jørgen, præst, 169. – Kristen, 170. – Morten, prokurator, 159–60. – Thomas, 170. Ovesdatter, Else Marie, g. Illum, 175. Palmquist, Henny, g. Buntzen, 45. Paracus, David, prof., 23. Parelius, Nicoline Rosinge, g. Bugge, 59. Paus, Anne Kirstine Povlsdt., g. Knudsen, 186.

- Pedersdatter, Inger Marie, g. Joensen, 170. – Karen, g. Christensen, 172. – Kirsten, g. Bager, 150. – Maren, g. Adolphsen, 175. – Maren, g. Lassen, 162. – Sidsel, g. Nandrup, 37. – Sidsel, g. Nandrup, 52.
- Pedersen, Christine, g. 1° Bech, g. 2° Bech, 176. – Else Marie, g. Møller, 46. – Erik Ditmar, cand. phil., 163. – Hans, fæster, 145, 147. – Hans, fæster, 146, 148. – Hans Illum, g.d.ejer, 176. – Jens, 176. – Jeppe, møller, 147. – Jeppe, 147, 148. – Johanne, g. Mygind, 172. – Jørgen, 176. – Karen Boline Susanne, g. Lund, 175. – Kristine Maren Sofie, g. Jensen, 47. – Niels, fæster, 146. – Niels, 147. – Ole, toldass., 176. – Ole Andreas, 168. – Oluf, præst, 163. – Peder, husmd., 143, 147, 148. – Svend, prof., 15.
- Petersen, Christian, ankersmed, 103. – Christiane, g. Brandt, 44. – Mary Emilie, g. Jeppesen, 48.
- Pfaffrad, Caspar, prof., 16.
- Pfeiffer, Johan Christopher, smed, 105.
- Phelps, Samuel, sæbesyder, 110 flg.
- Pind, Elisabeth Bolette, g. 1° Jespersen, g. 2° Højlund, 171.
- Piscator, Johannes, teolog, 19.
- Plitt, Johan Emanuel, sadelmager, 179. – Johan Vilhelm Ludvig, gørtler, 179.
- Ploug, Anna Rasmusdt., g. 1° Mall, g. 2° Olufsen, 146, 149. – Jørgen, agent, 2.
- Plum, Claus, prof., 31.
- Pontoppidan, Carl, etatsrd., 169. – Erik Nicolaj, toldinsp., 169.
- Post, Anne Elisabeth v., g. Nandrup, 38. – Anne Kirstine Helvig v., g. Nandrup, 39. – Christian v., junker, 38.
- Poulsdatter, Anna, g. Poulsen, 173.
- Poulsen, Johanne, g. Jølver, 49. – Svend, 173.
- Puteanus, Erycius, prof., 28.
- Qvistgaard, Christiane Sophie Severine, g. Hansen, 43. – Jørgen Carl, toldbetj., 65.
- Quistorp, Johannes, prof., 16.
- Rafen, Elisabeth, 60. – Frithjof, 60. – Gudrun, g. Steen, 60. – Lorentz, sømd., 60. Lorenz Ludv., revisorass., 63. Ludvig Andreas, skibskpt., 58.
- Randall, Marianne Elisabeth, 49. – Michael John, 49. – Peter Richard, 49. – Richard John, oberst, 47.
- Rasmusdatter, Anna, g. Hansen, 149. – Birthe, g. Hansen, 146. – Maren, g. Gieding, 186.
- Rasmussen, Anders, præst, 13. – Jeppe, husmd., 149. – Jørgen, fæster, 149.
- Ratke, Wolfgang, pædagog, 17.
- Ravn, Anna Kirstine, g. Lund, 104. – Henrik, bogholder, 106. – Petrine Christiana, 108.
- Regoli, Paul Dominico, købmd., 77.
- Rehders, Carsten, præst, 173–74. – Conrad, præst, 174.
- Rhegius, Johannes, mag., 16.
- Rhode, Johan, læge, 19.
- Richardt, Gottlob Carl August, præst, 44. – Mathilde Christiane, g. Nandrup, 43–44.
- Riis, Kirsten Marie, 172. – Niels Andersen, købmd., 161.
- Riltrup, Anna, g. Overgaard, 160. – Johs., snedker, 160.
- Rixinger, Daniel, prof., 25.
- Roed, Mads Christensen, prokurator, 172–73. – Niels Christensen, 168.
- Rollemann, Anne Kirstine, g. Illum, 156. – Kristen Hansen, købmd., 156.
- Rosenkrantz, Gunde, rigsråd, 14, 28, 30, 35. – Holger, rigsråd, 13 flg.
- Rosling, Gunnar, civiling., 48. – Vibeke, g. Melton, 48.
- Rostrup, Inger Kathrine, g. Smith, 179. – Magdalene Kirstine, 179. – Mette Elisabeth, 179. – Niels, godsejer, 166. – Niels Thygesen Lund, præst, 166. – Niels Thygesen, boghdl., 179. – Nikoline Magdalene, g. Plitt, 179. – Thyge, 41.
- Rothe, Elise Cathrine Franciska, g. Hvidt, 45.
- Rump, Heinrich, prof., 31.
- Rutgers, Johannes, diplomat, 32.
- Rytter, Karen Olesdt., g. Plitt, 179.
- Røyem, Belle Solveig Buchannan, 64. – Birgit Irene, g. Jordan, 62. – Bodil, sekretær, g. Larrain, 61. – Carmen Astrid Latelier, 64. – Carmen Magnhild, lærerinde, g. Latelier, 61. – Carol Lynn, 64. – Christian Frederik, politifuldm., 57. – Claus Frederik, genkonsul, 59. – Jeanette Vivian Buchannan, 64. – Lydia Augusta, g. Bugge, 59. – Maren-Anne, g. Buchannan, 61. – Niels Carsten, insp., 61–62. – Nils Carsten, ing., 59. – Randolph, 64. – Reed, 64. – Richy, 64. – Ronald Scott, 64.
- Salkert, John, 51. – Knud, salgschef, 49–50.
- Saltzmann, Johannes Rudolph, prof., 24–25.
- Samsø, Apollone, g. Fejlberg, 153.

- Sand, Jens Andersen, godsejer, 155. – Jens Juulby, prokurator, 155.
- Sanne, Else Marie, g. Hoppe, 166. – Ole, købmd., 166.
- Savignac, James, kontorist, 111 flg.
- Schack, Johan Simonsen, politibetj., 174. – Lauritz Bährentz, kroejer, 174.
- Schantzberg, Lydia Euffrosyne Daniella, g. Nandrup, 56.
- Scheibles, Christoph, prof., 19.
- Schierbeck, Frederik Christian, amtsforv., 11. – Isidora Christine, g. Nelleman, 11.
- Schierven, Poul, farver, 166.
- Schiøtt, Anne Cathrine Nielsdt., g. Bergau, 103.
- Schmerkell, Johann Nicolai, kyradser, 104. – Johann Nicolai, skipper, 104. – Marie, g. Haderup, 105.
- Schmidt, Christiane Margrethe, g. Richardt, 44. – Erasmus, prof., 25.
- Schmuck, Vincentius, prof., 16.
- Schou, Margr. Elisabeth, g. Lund, 101.
- Schröder, Johannes, præst, 19.
- Schubarth, Elisabeth Alette, g. Michelsen, 57.
- Schultz, Andreas, skomager, 180. – Marinus Markowitz, boghdl., 180.
- Schulze, Herbert, 48. – Ursula Gertrude, g. Lund, 48.
- Schönberg, Christian Ludvig Eggers, cand. jur., 186.
- Schönfeld d. y., Gregor, 18. – d. æ., Gregor, prof., 18.
- Schøning, Benedicte, 50. – Elisabeth, g. Salkert, 49–50. – Povl, kt.chef., 47. – Povl Preben, cand. polyt., 47.
- Sebiz, Melchior, prof., 24.
- Seeberg, Chr. Stockfelth, kons. kontr., 186. – Johanne Margrethe, 186.
- Seip, Anne Vilhelmine, g. 1° Ledertoug, g. 2° Aarslev, 167. – Inger Kirstine, g. Juul, 167. – Johan Christian, landinsp., 158. – Petronelle Marie, g. Hoppe, 166. – Vilhelm, 158.
- Selmer, Petronelle Marie, g. Sanne, 166.
- Sepstrup, Severin Jacobsdt., g. Knudsen, 177.
- Sigurdson, Brita, g. Bugge, 62.
- Silchmüller, Carl Nicolaj, garver, 164. – Johanne Margrethe, g. Staal, 164.
- Simonsen, Niels, 161.
- Skallagrimsson, Egill, skjald, 109.
- Skinnerup, Peder Mikkelsen, præst, 163.
- Skreppen, Elisabeth, g. Stampe, 54.
- Slangerup, Anne, g. Lauridsen, 13. – Hans Olufsen, prof., 13. – Oluf Hansen, hovmester, 13 flg.
- Smidth, Ellen, g. Bølck, 44.
- Smith, Bendt Hanskov Mogensen, skomagerv., 179. – Karen, g. Sonnesen, 177.
- Snellius, Willibrord, prof., 30.
- Solms, Philip af, greve, 22. – Philip Reinhardt af, greve, 22.
- Sommer, Laurits Nielsen, præst, 40. – Øllegaard Charlotte, g. 1° Nandrup, g. 2° Wissing, 40.
- Sommerfeldt, Mariane Cathr., g. Lund, 66.
- Sonnesen, Knud Bille, præst, 177. – Rasmus, insp., 177.
- Sperling, Paul, prof., 31.
- Staal, Andreas Hansen, hofstolemager, 41. – Anna Catharina, g. Gad, 165. – Christian, toldbetj., 165. – Christian Theodor Laurentius, 178. – Ditlev Christian Henrik, skuesp., 178. – Ditlevine Karenline, 177. – Ditlevine Karenline Abigaël, g. Esmann, 178. – Ditlovia, 165. – Ditlev, 177. – Ditlev, købmd., 157. – Ditlev Flindt, købmd., 165. – Dorthea Kirstine Edvardine, g. Møller, 179. – Engel Christine, 164. – Engel Kristine, 165. – Frederik Ferdinand, 165. – Fro Karenline, 165. – Fro Kathrine Margrethe Nielsine, g. Høstrup, 178. – Hans, købmd., overform., 164. – Henrik, 165. – Jacob, 165. – Jacob Ferdinand, 179. – Johanne Cathrine, g. Nandrup, 41. – Karen Elisabeth, g. Fog, 178. – Lars, 157. – Laurence Andrea Elisabeth, g. Harboe, 179. – Lauritz Andreas, søofficer, 164. – Niels, partikulier, 165. – Niels Christian, vinhdl.sv., 178. – Niels Peter, snedker, 178. – Peder, købmd., 165.
- Stadel, Agnete Brorson, g. Steenstrup, 177. – Anders Pedersen, hdls.md., 157. – Andreas, pr.løjtn., 163. – Christine, g. Pedersen, 163. – Christine Karoline, g. Steenstrup, 177. – Frederik (kld. Hauch), godsejer, 163, 164. – Jens, godsejer, 177. – Jens, 177. – Jens, landvæsenskommissær, 157. – Jørgen, 164. – Karen, g. Nissen, 163. – Sigbrit, g. Sonnesen, 177.
- Stampe, Hans Jørgen, snedkerm., 54. – Ingeborg Margrethe, g. 1° Nandrup, g. 2° Bye, 54, 58.
- Starhemberg, Georg Ludwig von, amtmd., 20.
- Stauning, Christen, 179. – Maren Christensen, g. 1° Vorgod, g. 2° Plitt, 179.
- Steen, Alf, skibskapt., 60. – Erna, g. Røyem, 59.
- Steenstrup, Frantz Vogelius, propr., 177. – Jens Kraft, 177. – Karen, 173.
- Steger, Christine, g. Hejn, 186.
- Stellfeldt, Anna Dorthea Elisabeth, g. Bølck, 65.

- Stockfleth, Bolette Christine, g. Hiort, 52.
- Stockmarr, Andrea Louise Vilhelmine, g. Schøning, 47.
- Storck, Johan Frederik, præst, 108.
- Stork, Marthe Marie, g. Nitze, 106.
- Stripp, Anna Cathrine, ass., 45. – August Peter, blikkenslagerm., 43. – Harald Christian, komm.lærer, 45. – Inger Aasa Brandt, 47. – Oscar Peter Frederik Brandt, grosserer, 47. – Peter Johan Sophus, bogh., 44. – Sophie Augusta, g. Hansen, 45.
- Sturluson, Snorri, historieskriver, 109.
- Sturm, Caspar, prof., 18.
- Stützer, Johan Fr. Lüdolph, spisem., 169. – Henriette Amalie, g. Overgaard, 169.
- Svanholm, Hans Lauritzen, exam. jur., 186.
- Svendsen, Charlotte Amalie, g. Jacobsen, 185. – Hans, købmd., 173. – John Johan Frederik, præst, 121.
- Sørensdatter, Anna Magdalene, g. 2° Tamdrup, 155.
- Sørensen, Bodil, g. Brendstrup, 170. – Eskel, bonde, 1. – Martin, kirurg, 103. – Niels, gdr., 37. – Peder (Vanggaard), gd.md., 175.
- Tamdrup, Jacob Christian, kons. forp., 154. – Michael, præst, 154–55. – Søren Jacobsen, toldkontr., 154. – Søren Jacobsen, 160–61.
- Tarnow, Paul, prof., 15.
- Tess, Johan Daniel, bendrejer, 153.
- Theilman, Hans Peter, forv., 170. – Jens, snedkerm., 170.
- Thomasdatter, Boel, g. Larsen, 175.
- Thomassen, Ole, Kongsbonde, 115.
- Thomsen, Mette Dorthea, g. Buhl, 185. – Thomas, viceborgm., 185.
- Thoring, Jens Poulsen, præst, 53. – Poul Jensen, præst, 53.
- Thorkelin, Emilie Angelica Cecilie, g. Lund, 46.
- Thorning, Poul Christian, degn, 54.
- Thorsen, Jørgen, fæster, 146.
- Thorup, Ellen Sofie, g. Rostrup, 179. – Mathias, smedem., 179.
- Thrane, Henrik, forp., 39. – Søren, forp., 39.
- Tiirup, Christian Nielsen, forp., 161. – Karen Christine, g. Nielsen, 173.
- Toft, Karen, g. 1° Stadel, g. 2° Skinnerup, 163. – Nicolai, kanc.råd., 163, 164.
- Tofte, Mette Marie, g. Stadel, 164.
- Toldorph, Elisabeth Sophie Pedersdt., g. Curtz, 39.
- Tonboe, Cecilie, g. Nandrup, 38. – Christen, postmester, 38.
- Tossamus, Paul, prof., 23.
- Tramp, Louise Margrete Eleonore Sophie, komtesse, g. Storck, 108.
- Trampe, Frederik Christoffer, greve, kammerherre, stiftamtmand, 110, 111.
- Tranberg, Anne Birgitte, g. Schierbeck, 11.
- Tranum, Ane Christiansdt., g. Mygind, 158.
- Tygesen, Søren, præst, 36.
- Tæbring, Peder Christensen, godsejer, 52.
- Tækker, Jens Pedersen, 159.
- Vadum, Inger Lauridsdt., g. Gleerup, 162.
- Valeur, Carl, dommer, 44. – Elisabeth, g. Nandrup, 44.
- Veddelev, Anna, g. Juul, 162.
- Vernatti, Philibertus, præst, 16.
- Vidalin, Geir Jönsson, biskop, 110.
- Vollquartz, Margrethe Borch Hagerup, g. Roed, 173.
- Vorgod, Christen Madsen, 179.
- Vorstius, Ælius Everhardus, prof., 30.
- Vossius, Gerhard Johannes, prof., 28.
- Vultejus, Hermann, prof., 18.
- Wall, Sara Jonasdotter, g. Jönsson, 100.
- Wandal, Peder, præst, 28.
- Wegner, Elisab. Henriksdt., g. Thrane, 39.
- Wellejus, Malene Cathr., g. Brasch, 185.
- Wideburg, Heinrich, gen.superint., 18.
- Wied, Elisabeth, g. af Solm, 22.
- Willer, Herman, borgm., 152. – Sibrecht Hermansdt., g. 1° Frederiksen, g. 2° Illum, 151–52.
- Willumsen (kld. Neergaard), Mads, fæster, 186.
- Winckelmann, Johannes, suprint., 19, 22.
- Winkelhorn, Catrine Lovise, g. Haderup, 107.
- Winkel-Horn, Erik, konsumbetjent, 107. – Frederik, kaptajn, 107.
- Winterfeldt, Samuel von, statsmd., 32.
- Wissing, Anders Sørensen, propr., 40.
- Wulff, Jana-Maria, g. From, 186. – Jochum Hansen, præst, 186.
- Zetlitz, Heinrich Andreas Magnus, apoteker, 40. – Sigismund, feltskær, 40.
- Zeuthen, Elisabeth Christine Olesdt., g. Wulff, 186.
- Ziegler, Philipp, 20.
- Østmo, Grete, 64. – Tor Ole, kt.chef, 62. – Trygve, 64.

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Medlemsbidraget er 35 kr.

Samfundet har siden dets stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. række, bind 1-3 (1880-82) ved *F. Krarup*.
1. række, bind 4-6 (1883-85) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 1-4 (1886-89) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 5-6 (1890-91) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 1-3 (1892-94) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 4-6 (1895-97) ved *G. L. Grove*.
4. række, bind 1-2 (1898-99) ved *C. E. A. Schøller*.
4. række, bind 3-6 (1900-03) ved *G. L. Grove*.
5. række, bind 1-6 (1904-09) ved *G. L. Grove*.
6. række, bind 1 (1910) ved *G. L. Grove* og *Paul Hennings*.
6. række, bind 2-6 (1911-15) ved *Paul Hennings*.
7. række, bind 1-6 (1916-21) ved *Paul Hennings*.
8. række, bind 1-6 (1922-27) ved *Paul Hennings*.
9. række, bind 1-6 (1928-33) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
10. række, bind 1-6 (1934-39) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
11. række, bind 1-6 (1940-45) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 1-3 (1946-48) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 4-6 (1949-51) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 1-2 (1952-53) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 3-6 (1955-58) ved *Sven Houmøller*.
14. række, bind 1-6 (1959-65) ved *Sven Houmøller*.
15. række, bind 1- (1966-) ved *Hans H. Worsøe*.

Indholdsfortegnelse til tidsskriftets første 50 årgange findes i årgang 1930,
til årgangene 51-66 i 1946 og til 67-85 i 1966.

Samtlige indholdsfortegnelser kan købes i særtryk.

Af de på lager værende årgange kan medlemmer erhverve enkelte årgange til og med 1939 for en pris af 5 kr. pr. årgang. Årgangene 1940-58 incl. kan købes for 10 kr. pr. årgang og årgangene 1959-65 for 20 kr. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 10, 15 og 25 kr. - Enkelte hæfter af årgangene til og med 1939 sælges for 1,50 kr. pr. stk., af årgangene 1940-58 incl. for 3 kr. pr. stk. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 3 og 6 kr. Af årgangene 1959 og fremover sælges enkelte hæfter ikke. - Ved køb af et sæt af de på lager værende årgange leveres disse til medlemmer for 250 kr., til ikke-medlemmer for 400 kr. - Indholdsfortegnelse til de første 50 årgange koster 10 kr., hvorimod indholdsfortegnelserne for 1930-45 og 1946-65 koster 5 kr. stykket. - Bestillinger sendes til formanden, afdelingsbibliotekar Sv. Houmøller, Sdr. Fasanvej 46, 2500 København Valby.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

- Kr. Erslev: Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596-1660.* 1885 . Udsolgt
Henry Bruun: Danmarks Amtsforvaltere 1660-1848. 1919 Kr. 7,50
Fritz Jürgensen West: De kongelige Amtmænd i Hertugdømmet Slesvig 1660-1864. 1921 Udsolgt
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrifts første 50 Bind.
Ved H. Hjorth-Nielsen. 1930. Fototeknisk optryk Kr. 10,00
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1930-45. Ved
Albert Fabritius. 1946. Fototeknisk optryk Kr. 5,00
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1946-1965,
12.-14. række. Ved Hans H. Worsøe. 1967 Kr. 5,00
Perlestikkerbogen. Ved Hans Knudsen og Albert Fabritius. 1954 . Kr. 37,50
indb. Kr. 48,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 28,00, indb. kr. 36,00.
Albert Fabritius: Giertrud Birgitte Bodenhoffs mysterium og gravrøverierne på Assistens kirkegård. 1955 Kr. 5,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 2,50.
Knud Prange: Heraldisk nøgle til Nyt dansk Adelslexikon. 1959 . Kr. 27,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 16,00,
Alfred Larsen: Lolland-Falsters degne og skoleholdere. 1960. indb. Kr. 75,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 50,00.
Borgmester Niels Jacobsens stambog, ved Albert Fabritius Kr. 15,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 12,00.
Allan Tønnesen: Helsingørs Bomærker. 1968 Kr. 32,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 22,00.
Hvem forsker Hvad 1969 (dupl.) Kr. 5,00

Samfundet ejer oplaget af

- Fredrik Nielsen, A. Olrik og J. Steenstrup: Dansk Navneskik.* 1899 Kr. 5,00
Kristian Carøe: Den danske Lægestand:
III. Den danske Lægestand 1786-1838. 1905 Kr. 2,00
V. Supplementbind. 1922 Kr. 2,00
De øvrige bind er udsolgt.

*Henvendelse til formanden, afdelingsbibliotekar Søren Houmøller,
Sdr. Fasanvej 46, 2500 København Valby.*